

Библија
se
шәкилләрдә

ДҮНЈАНЫН ЈАРАНМАСЫНЫН БАШЛАНҒЫЧЫ

Биз билирсиниз ки, кечэ ишыглар сөнөндө һәр шеј гаранлыга гәрг олур. Бир заманлар дүнја да бу чүр гаранлыг ичиндә иди. О вахт нә от, нә ағачлар, нә гәшәнк чичәкләр вә нә дә гушлар вар иди. Һәр шеј гаранлыг вә гарма-гарышыслыг ичиндә иди. Лакин Аллаһ истәмирди ки, һәр шеј олдуғу киими галсын. Буна көрә дә О, бизи эһатә едән бу көзәл дүнјаны јаратды. Биз билирик ки, һеч нә, һеч заман өзү-өзүнә јаранмамышдыр. Аһәнкдарлыг вә көзәлликлә долмуш бу дүнја Бөјүк вә Мүдрик бир Јарадычынын варлығыны көстәрир.

Аллаһ Руһундан илһам алмыш мүгәддәс инсанлар тәрәфиндән јазылан Мүгәддәс Библија китабында дүнјанын Аллаһын сөзү илә нечә јарандыгы белә тәсвир олунур:

«Башланғычда Аллаһ көјү вә јері јаратды.

Јер исә көркәмсиз вә бош иди. Дәрин учурумун үстүнә гаранлыг чөкмүшдү. Вә Аллаһын Руһу сулар үзәриндә һәрәкәт едирди.

Аллаһ деди: "Ғој ишыг олсун". Вә ишыг олду.

Аллаһ көрдү ки, ишыг јахшыдыр; вә Аллаһ ишыгы гаранлыгдан ајырды.

Аллаһ ишыгы "Күндүз", гаранлыгы да "Кечә" адландырды. Ахшам олду вә сәһәр олду: бир күн.

Аллаһ деди: "Ғој сулар арасында гүббә јарансын, сулары сулардан ајырсын".

Аллаһ гүббәни јаратды; гүббә алтындакы сулары гүббә үзәриндәки сулардан ајырды. Белә дә олду. Аллаһ бу гүббәни "Көј" адландырды. Ахшам олду вә сәһәр олду: икинчи күн.

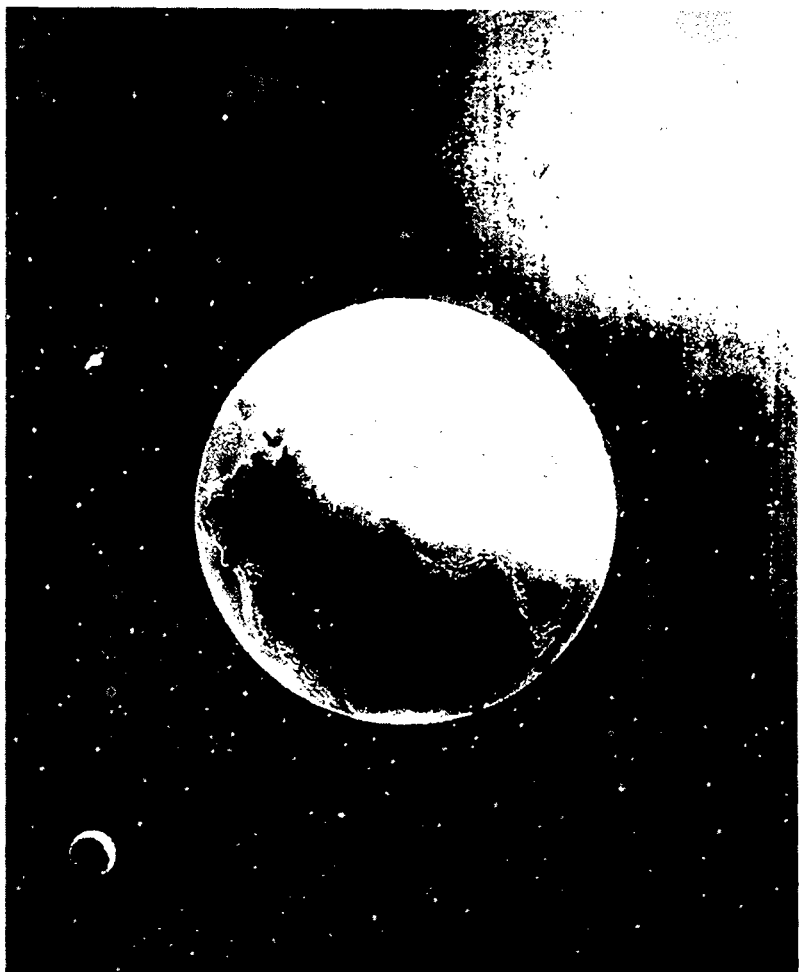
Аллаһ деди: "Ғој көјүн алтындакы сулар бир јерә чәм олсун вә гуру көрүнсүн". Белә дә олду.

Аллаһ гуруну "Торпаг", суларын чәмләшмәсини дә "Дәнизләр" адландырды. Вә Аллаһ көрдү ки, бу јахшыдыр.

Аллаһ деди: "Ғој торпаг көјәрти, тохум верән нәбатат вә јер үзәриндә өз чинсинә көрә тохумлу мејвә верән ағачлар һасил етсин".

Торпаг көјәрти, өз чинсинә көрә тохум верән нәбатат вә өз чинсинә көрә тохумлу мејвә верән ағачлар һасил етди. Вә Аллаһ көрдү ки, бу јахшыдыр. Ахшам олду вә сәһәр олду: "үчүнчү күн".

(Варлыг [Мусанын биринчи китабы], I-чи фәсил, 1—13-чү ајәләр)

ДУҢЈАНЫҢ ЈАРАНМАСЫНЫҢ ДАВАМЫ

Аллаһ деди: "Гој күндүзү кечэдән ајырмаг үчүн көј гүббәсиндә ишыг сачан чисмләр олсун; мөвсүмләр, күнләр вә илләр үчүн ишарә олсунлар, Вә гој онлар јери нурландырмаг үчүн көј гүббәсиндә ишыг мәнбәләри олсунлар". Белә дә олду.

Аллаһ ики ири ишыг јаратды: бөјүјүнү күндүзү идарә етмәк үчүн, балачасыны да кечәни идарә етмәк үчүн. Улдузлар да јаратды.

Аллаһ онлары көј гүббәсиндә јерләшдирди ки, јер үзүнү нурландырсынлар,

Күндүзлә кечәни идарә етсинләр вә ишыгы гаранлыгдан ајырсынлар. Вә Аллаһ көрдү ки, бу јахшыдыр. Ахшам олду вә сәһәр олду: дөрдүнчү күн.

Аллаһ деди: "Гој суларда чанлы мэхлугларын сүрүләри гајнашсын вә јер үзүндә, көј гүббәсиндә гушлар учсунлар".

Аллаһ ири балыглары, сүрүнән, суларда гајнашан һәр чанлы мэхлугу чинсинә көрә вә һәр чүр ганадлы гушу өз чинсинә көрә јаратды. Вә Аллаһ көрдү ки, бу јахшыдыр.

Аллаһ онлара хејир-дуа вериб деди: "Дөл салын, чохалын, дәнизләрдәки сулары долдурун. Гушлар да гуруда дәл салсынлар".

Ахшам олду вә сәһәр олду: бешинчи күн.

Аллаһ деди: "Гој јер чинсләринә көрә чанлы мэхлуглары, гарамалы, сүрүнәнләри вә чинсләринә көрә јерин һејванларыны һасил етсин". Белә дә олду.

Аллаһ јерин һејванларыны, гарамалы, торпагда сүрүнәнләрин һамысыны өз чинсинә көрә јаратды. Вә Аллаһ көрдү ки, бу јахшыдыр».

Күлли-Ихтијар Јарадычынын сөзү илә јаранан һәр шеј мүлајим күнәшин әлван шө'ләсинин нуру алтында иди вә сакитлик, һејрәтли көзәлликлә нәфәс алырды. Амма бу, јарадычылығын ахыры дејилди. Аллаһ инсанлар јаратмаға гәрар верди ки, онлар бу көзәл дүңјада јашајыб, ондан зөвг алсынлар вә өз Јарадычылары илә үнсүјјәтдә олуб, Ону иззәтләндирсинләр.

*(Варлыг [Мусанын биринчи китабы],
1-чи фәсил, 14—25-чи ајәләр)*

ИЛК ИНСАНЛАРЫН ЯРАДЫЛМАСЫ

Аллаһ деди: "Сурәтимизә, бәнзәјишимизә көрә инсан ярадаг: гој о, дәниз балыгларына, учан көј гушларына, гарамала, бүтүн јер үзүнә вә јердә сүрүнәләрин һамысына һаким олсун".

Аллаһ инсаны Өз сурәтинә көрә јаратды; ону Аллаһын сурәтинә көрә јаратды: онлары еркәк вә диши олараг јаратды.

Аллаһ онлара хејир-дуа вериб деди: "Сәмәрәли олун, чохалын, јер үзүнү долдурун вә ону өзүнүзә табе един; дәниз балыгларына, учан көј гушларына вә јер үзәриндә һәрәкәт едән һәр чанлы мәхлуга һаким олун".

Вә Аллаһ деди: "Будур, бүтүн јер үзүндә мөвчуд олан, тохум верән биткини вә тохум верән һәр ағачын мејвәсини сизә вердим: бунлар сизә гида олачагдыр.

Јерин һәр һејванына, көјләрин һәр гушуна, дахилиндә һәјат нәфәси олуб јер үзүндә сүрүнән һәр мәхлуга, һәр јашыл нәбататы јем олараг вердим". Белә дә олду.

Аллаһ јаратдығы һәр шејә бахды вә көрдү ки, чох јахшыдыр. Ахшам олду вә сәһәр олду: алтынчы күн».

Кишинин ады Адәм, гадынын ады да Һәвва иди. Рәб онлары көзәл вә хошбәхт јаратмышдыр. Онлар өз Јарадычысыны чох сеvirдиләр, Аллаһ да онлары сеvirди.

Рәб, јарадылан бүтүн мәхлугу онларын табелијинә верди. О, Адәм вә Һәвваја хејир-дуа вериб, онлары Әдән бағы адланан чәннәтдә јерләшдирди. Онлара тапшырды ки, бу бағы бечәриб, горусунлар.

Адәм вә Һәвва даим өз Јарадычысы илә үнсијјәтдә идиләр. Шәкилдә сиз көрүрсүнүз ки, онларын көзләри Аллаһа тәрәф јөнәлмишдир, бу сәбәбдән дә онлар шад вә хошбәхтдирләр.

Бизим көзләримиз вә гәлбимиз Рәббә тәрәф јөнәлән дә, биз дә хошбәхт олуруг.

(Варлыг [Мусанын биринчи китабы], 1-чи фәсил, 26—31-чајәләр; 2-чи фәсил, 5—22-чи ајәләр)

АДЭМ ВЭ ҺЭВВАНЫН ЧЭННЭТДЭН ГОВУЛМАСЫ

Амма будур, Адэм вэ Һэвва даһа хошбэхт дежиллэр. Бэс нэ олубдур? Аһ, онлар Аллаһын эмринэ гулаг асмаҗыб, Оун гадаған етдији иши көрдүлэр. Рэб онлара ичазэ вермишди ки, бағдакы һэр ағачын мејвэсиндэн дэриб јесинлэр. Лакин, Хејир вэ Шэри билмэк ағачындан мејвэ дэриб јемэји онлара гадаған етмишди. Аллаһ демишди ки, экэр бу эмрэ табе олмасалар онлар өлэчэклэр.

Лакин, Аллаһын вэ инсанларын дүшмэни олан шејтан, Адэм вэ Һэвваны бэдбэхт вэ һалак етмэк истэјирди. Бир дэфэ о, илан чилдиндэ Һэвваја јахынлашыб деди: «Доғруданмы Аллаһ сизэ: Чэннэт бағындакы һеч бир ағачын мејвэсиндэн јемэјин, дејиб?» Һэвва чаваб верди ки, «ағачларын мејвэсиндэн јејэ билэрик, амма чэннэт бағынын ортасындакы ағачын мејвэси барэсиндэ Аллаһ дејиб ки, ондан јемэјин вэ она тохунмајын, јохса өлэрсиниз».

О вахт илан Аллаһын мэхэббэтинин сэмимилијинэ Һэвванын гэлбиндэ шүбһэ јаратмағ мэгсэдилэ, һијлэ илэ ону јолдан чыхартамаға башлады вэ деди: «Гэтијјэн өлмэзсиниз! Чүнки Аллаһ билир ки, ондан једијиниз күн көзлэриниз ачылачағ, хејир вэ шэри билиб, Аллаһа охшар олачагсыныз».

Шејтанын бу сөзлэриндэн сонра Һэвва ағача бахды. Вэ она елэ кэлди ки, ағач јемэк үчүн јахшы, көзэ хош вэ арзу едилэн бир ағачдыр, чүнки о, билик верир. О заман о, ағачдан мејвэ дэриб једи. Вэ эри Адэмэ верди ки, о да јесин. Бундан сонра Аллаһ Адэмэ деди: «Арвадынын сөзүнэ гулаг асдығына көрэ вэ: 'Ондан јемэ' дејэ сэнэ эмр етдијим ағачдан једијинэ көрэ торпағ сэнин учбатындан лэ'нэтли олду. Эмрүн боју ондан зэхмэтлэ јејэчэксэн. Торпағ сэнин үчүн тикан вэ коллуг битирэчэк. Чөл оту јејэчэксэн. Торпаға дөнүнчэјэ кими алынын тэри илэ чөрэк јејэчэксэн, чүнки торпагсан, торпаға да гајыдачагсан».

Даһа сонра исэ Аллаһ, Адэм вэ Һэвваны о көзэл бағдан говду. Вэ онлар бир даһа ораја гајыда билмэздилэр. Илк адамларын күнаһы белэ баш верди. Онлар Аллаһын сөзү илэ өлдүлэр. Чисмани өлүмлэ вэ мэнэви өлүмлэ өлдүшлэр. Мэнэви өлүм о демэкдир ки, онларын Јарадычысы олан Аллаһла мэнэви үнсијјэтлэри кэсилди. Онлардан сонра јер үзүнэ кэлэн бүтүн инсанлар мэнэви чэхэтдэн өлү доғулушлар вэ доғулурлар. Башга сөзлэ, онлар, өз Јарадычысыны танымырлар вэ мэнэви ојаныша мөһтачдырлар. Буна көрэ дэ, бүтүн бэшэријјэти Өз Оғлу Иса Мэсиһ васитэсилэ күнаһдан хилас етмэк планы һэлэ о заман Аллаһ тэрэфиндэн һазырланмышды. Сиз бу һагда даһа сонра бу китабда охујачагсыныз.

(*Варлыг 3 : 1—23*)

КАИН ВӘ ҒАБИЛ

Бу ики чаван — Адәм вә Ғәвванын өвладыдыр. Онларын бири Ғабилдир. О, чобан иди. Онын гардашы Каин исә, экинчи иди.

Бир дәфә Каин торпағын бәһрләриндән Рәббә һәдијә кәтирди. Ғабил дә өз сүрүсүнүн илкинләриндән вә онларын јағындан Рәббә гурбан тәгдим етди. Вә Рәббин Ғабилдән вә онун һәдијәсиндән хошу кәлди. Каиндән вә онун кәтирдији гурбандан исә хошу кәлмәди. Каин чох кәдәрләнди вә руһдан дүшдү. О вахт Рәб Каинә деди: «Нијә һирсләндин? Нијә руһдан дүшдүн? Јахшы даврансан, үзүн күлмәзми? Фәгәт әкәр јахшы давранмасан, күнаһ гапы ағзында пусгуда дуруб. Онын истәдији сәнсэн, амма сән она һаким ол!»

Лакин Каин, өз үрәјиндә еһтива етдији һәсәд күнаһына һаким дејилди. Бир дәфә, һәр ики гардаш тарлада оlanda, Каин Ғабилә гаршы галхыб, ону өлдүрдү. Јер үзүндә өлән илк адамын ганы торпағы бојады вә бу, Адәм вә Ғәвванын күнаһынын давамы иди.

Көрүн, инсанын үрәјиндә кизләнән һәсәд, нә гәдәр дәһшәтли бир күнаһа банс олур! Буна көрә дә, күнаһдан гачынмаг үчүн ајыг дурмаг, дуа етмәк вә Аллаһын гүд-рәтилә гәләбә чалмаг лазымдыр.

(Варлыг 4 : 2—12)

НУҢ КЭМИ ТИКИР

Бир нечэ эср кечмишди вэ јер үзүндэ Адэм вэ Һэвванын нэсли олан адамларын сајы чохалмышды. Эввэллэр онларын бир чоху Аллаһдан горхур вэ Она итаэт едирди. Лакин, тэдричэн һамы кунанкар олуб, Аллаһын ирадэсинэ зидд һэрэкэт етмэјэ башлады. Анчаг Нух адлы бир нэфэр өз Јарадычысына садиг галыб, Рэббин истэдији иши јеринэ јетирмэк арзусу илэ јашајырды. Һэвари Петер ону «салеһлик тэблигчиси» адландырыр (Петерин 2-чи мәктубу, 2 : 5). Аллаһын руһу Нухун гэлбиндэ сакин иди вэ о, Аллаһы сеvirди.

Рэб көрдү ки, инсанларын јер үзүндэ мә'нэви позгунлуғу бөјүкдүр вэ онларын дүшүнчэлэри, үрәклэринин нијјэтлэри һэр заман јаманлыг етмэк иди; һэр кэс јер үзүндэ өз јолуну азмьшды. О вахт Аллаһ деди: «Јаратдығым инсаны јер үзүндэн силэчэјэм. Адамдан тутмуш та һејванлара, сүрүнэнлэрэ вэ көјүн гушларына гэдэр һэр шеји јер үзүндэн силэчэјэм — чүнки онлары јаратдығыма пешиманам».

Нух исэ Рэббин көзүндэ лүтф тапды. Аллаһ она мүрачиэт едиб деди: «Гэрара кэлдим ки, бүтүн бэшэр мәһв олсун, чүнки онларын учбатындан јер үзү писликлэ долду. Вэ инди онлары јер үзүндэн јох едэчэјэм. Гофэр ағачындан өзүн үчүн бир кэми гајыр. Кэминин ичиндэ бөлмэлэр дүзэлдиб, ону дахилдэн вэ чөлдэн зифтлэјэрсэн... Мэн исэ көјлэрин алтында һэјат нэфэсинэ саһиб олан бүтүн чанлылары јох етмэк үчүн јер үзүнэ су туфаны кэтирэчэјэм. Јер үзүндэ оланларын һамысы өлэчэкдир. Фэгэт санинлэ сабит бир эһд кэсирэм: Сэн вэ јанындакы оғулларын, санин арвадын вэ оғулларынын арвадлары кэмијэ кирэрсиниз».

Аллаһын бу бујуруғуну ешидэн Нух, кэмини тикмэјэ башлады. О, тез-тез инсанлара дејирди ки, Аллаһ туфан илэ бүтүн дүнјаны һэлак едэчэкдир. О, инсанлары пис эмэллэрдэн эл чэкиб, Аллаһа дөнмэјэ чағырырды. Амма һеч ким она гулаг асмаг истэмирди.

(Варлыг 6 : 5—18)

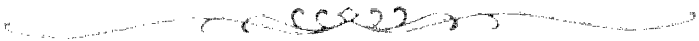
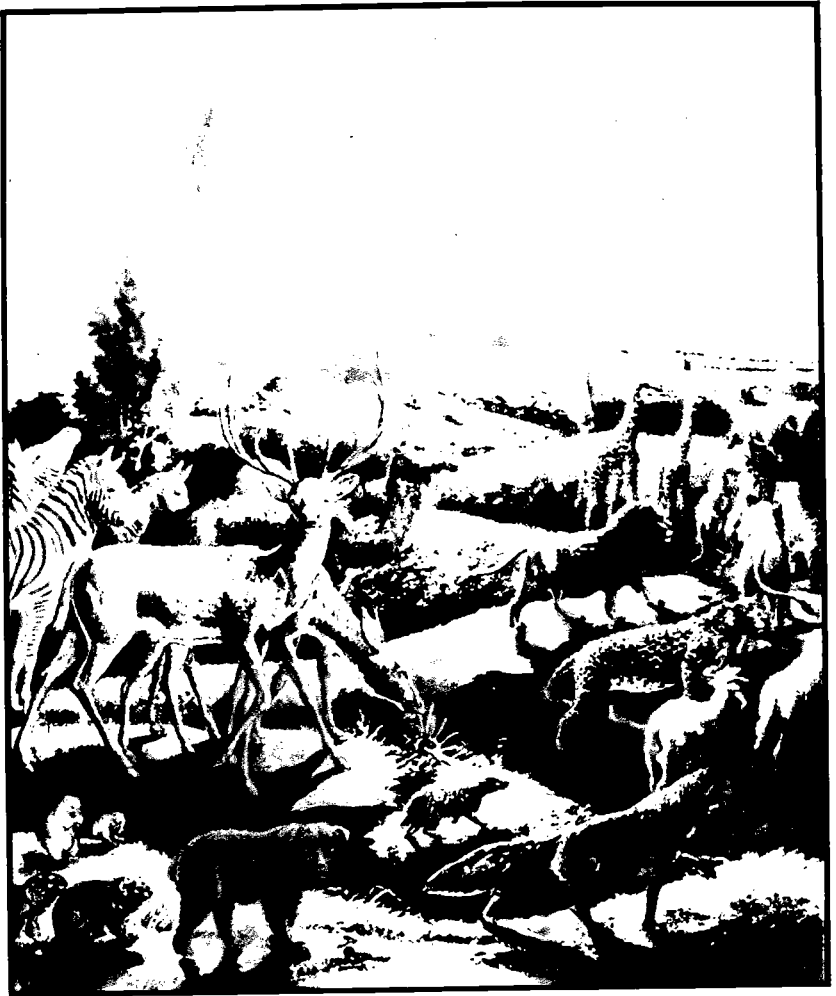
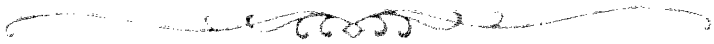
ТУФАН БАШЛАЈЫР

Кэминин тикилмәси узун чәкди. Лакин Нух, Аллаһын она әмр етдији кими кәмини тикиб гуртаранда, Рәб она деди: «Евиндәкиләрин һамысыны көтүрүб кәмијә кир. Чүнки бу дөврдә нәзәримдә јалныз сән салеһсән».

Нух, Рәббин она вердији әмрә көрә һәрәкәт етди. О, арвады, оғуллары вә кәлинләри илә бирликдә кәмијә кирди; о заман һејванлар да чүт-чүт ораја кирдиләр. Һамы кәмијә кирәндән сонра, Рәб Өзү онларын ардынча кәминин гапысыны бағлады.

Једди күндән сонра туфан башлады вә гырх күн гырх кечә давам етди. Су кәмини елә галдырды ки, о, артыг су үзүндә үзүрдү. Дашгын елә күчлү иди ки, уча дағларын һамысы көздән итди вә һәјат нәфәсинә саһиб олан һәр шеј өлдү. Јер үзүндә олан һәр чүр мәхлуғ: инсандан тутмуш та бүтүн һејван вә гушларадәк мәһв өлдү. Анчаг Нух вә онунла бәрабәр оланлар сағ галдылар.

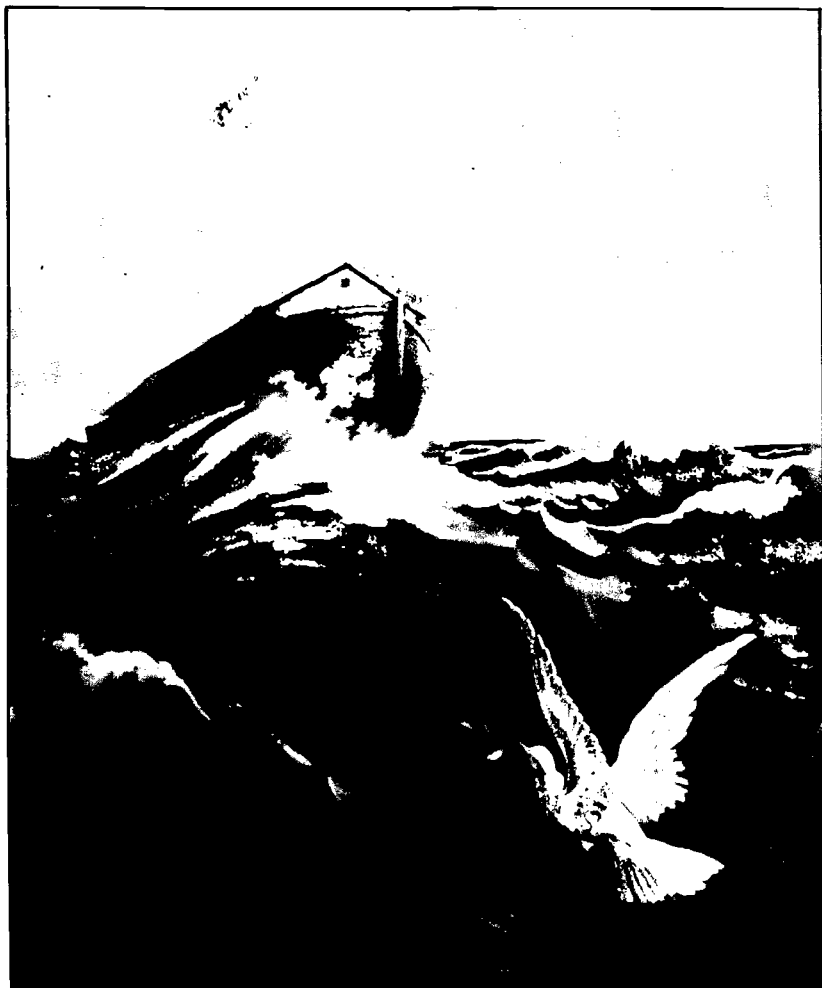
· (Варлыг 7 : 1—23)

ТУФАНЫН ГУРТАРМАСЫ

Уз элли күн кечдикдэн сонра, дашгын гуртарыб, су тэдричэн кечиб-кетмэжэ башлајанда, Нухун кэмиси Арарат дагынын үстүндэ дајанды. Гырх күндэн сонра Нух, кэминин үст гатында етдији пәнчэрэни ачды вэ алагарғаны бурахды ки, сујун гуртарыб-гуртармадығыны өјрэнсин. Алагарға учуб чыхды вэ јер гурујунчаја кими учуб гајыдырды. Сонра исэ Нух көјөрчини бурахды. Лакин көјөрчин өз ајагларынын раһатлығы үчүн јер тапмајыб, кэмијэ гајытды. Чүнки су һэлэ дә јер үзүндэ иди. Једди күндэн сонра Нух јенэ көјөрчини бурахды. Ахшам көјөрчин гајытды. О, өз димдијиндэ зейтун ағачынын јарпағыны тутмушду. Нух бундан билди ки, су јер үзүндэн кечиб-кедибдир. Даһа једди күн көзләдикдэн сонра Нух јенэ көјөрчини бурахды. Амма көјөрчин, бир даһа онун јанына гајытмады. О заман Нух кэминин дамыны сөкдү вэ көрдү ки, јер үзү гурујубдур. Бундан сонра Аллах Нуһа деди: «Сән вэ сәнин арвадын, оғулларын вэ оғулларынын арвадлары сәнинлә бирликдэ кэмидән чыхын. Сәнинлә бирликдэ олан һәр бәдән саһибини, јашајан һәр шеји, гушлары, һәмчинин мал-гараны, һабелә јер үзүндэ сүрүнән һәр чанлыны өзүнлә бәрабәр чыхарт ки, онлар јер үзүнә сәпәләнсинләр, сәмәрәли олуб, јер үзүндә чохалсынлар».

(*Варлыг 8 : 3—17*)

КӨЈ ГУРШАҒЫ — РӘБ АЛЛАҒЫН ӘҢДИНИН ЭЛАМӘТИДИР

III уһ өз аиләси илә бәрабәр кәмидән чыхды. Еләчә дә бүтүн һејванлар кәмидән чыхыб, јер үзүнә дағылышдылар. Гушлар да учуб дағылышдылар вә ағачларда јува салдылар.

Нуһ бир гурбанкаһ дүзәлтди. Даһа сонра да о, бир нечә һејваны вә гушу көтүрүб, онлары гурбан олараг Аллаһа тәгдим етди. Бу гурбан Аллаһын хошуна кәлди вә О, деди: «Адамдан өтрү торпағы тәкрарән лә'нәтли етмәјәчәјәм, чүнки адамын үрәјинин нијјәти кәнчлијиндән е'тибарән — псликдир вә бир дә јашајан һәр шеји, етдијим кими, тәкрарән мәһв етмәјәчәјәм. Бундан сонра, јер мөвчуд олдуғу мүддәтчә әкин вә бичин, сојуг вә бүркү, јәј вә гыш, күндүз вә кәчә кәсилмәјәчәкдир».

Аллаһ Нуһа вә онун оғулларына һејир-дуа верәрәк деди: «Мән сизинлә, сиздән сонракы нәслинизлә... сабит бир әһд кәсирәм ки, бүтүн чанлылар артыг туфанын сулары илә мәһв едилмәјәчәкдир вә јер үзүнү виран гојмаг үчүн даһа туфан олмајачагдыр... Көј гуршағымы булуда гојурам вә о, Мәнимлә јер арасындакы әһдин эламәти олачагдыр. Јер үзәринә булуд кәтирдијим заман булудда көј гуршағы көрүнәчәкдир... Көј гуршағы булудда олачагдыр вә Мән она бахачағам ки, Аллаһла јер үзүндә чаны олан һәр варлыг арасындакы әһди јада салым...»

(*Варлыг 8 : 18—22; 9 : 1—17*)

БАБИЛ ГҮЛЛӘСИ

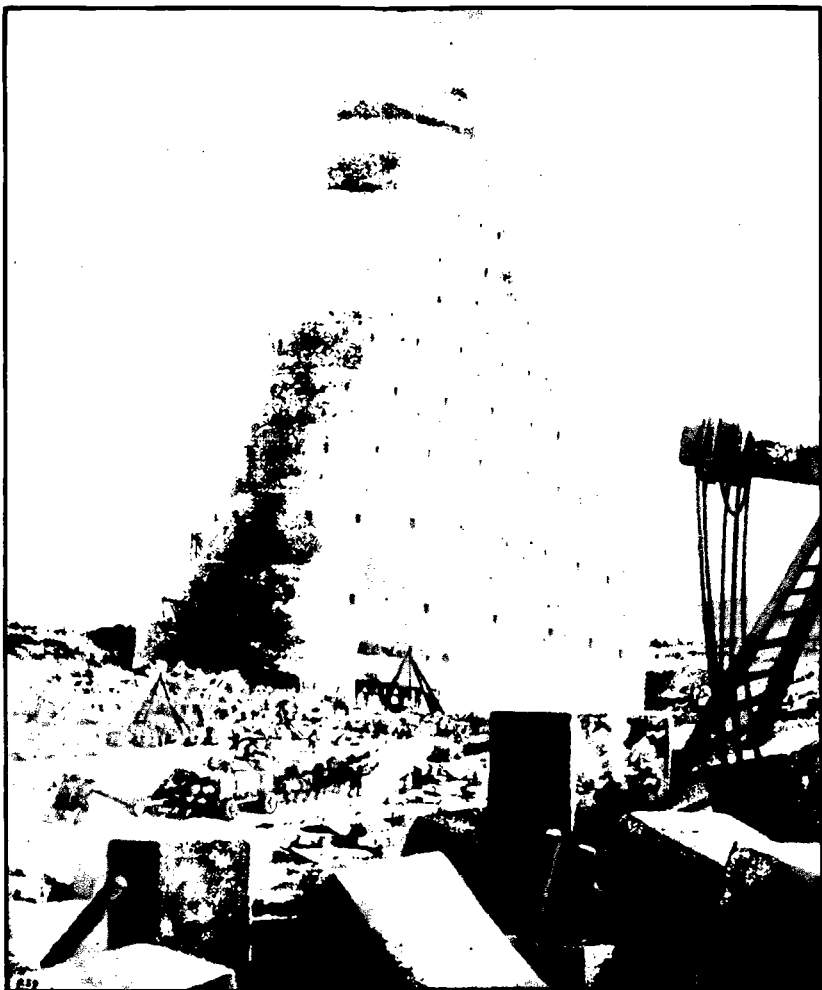
III уһ оғулларының чохлу өвладлары вар иди. Дунјаја јенидән кәлән инсанлар онлардан төрәндиләр. Лакин тезликлә ајдын олду ки, туфандан сонракы адамлар, туфандан габаг олан инсанлардан һеч дә јахшы дејилләр. О вахт јер үзүндә бир дил вә бир ләһчә мөвчуд иди.

Бир дәфә, инсанлар бир јерә топлашыб, бири-бириләринә дедиләр: «Кәлин өзүмүзә бир шәһәр вә башы көјләрә чатачаг гүллә тикәк вә өзүмүзә ад газанаг ки, бүтүн јер үзүнә дағылмајаг».

Өзләрини мәшһур етмәк истәјән инсанлар, бу мәғрур фикирлә тикинтијә башладылар. Лакин бу, Рәббә мәғбул дејилди. О, онларын инша етдикләри шәһәрә вә гүлләјә бахдыгдан сонра деди: «Будур, онлар бир халгдыр, һамысының да дили бирдир. Вә етмәјә башладыглары иш будур. Мәкәр, бундан сонра фикирләриндә тутдуглары һәр иши етмәјә гадир олачаглармы? Кәлин ашағы дүшәк вә онларын дилини орада гарышдыраг ки, бири-биринин дилини баша дүшмәсинләр».

Јадыныздадырмы? Аллаһ бир аз әввәл дә: «инсаны јарадаг» демишди... Аллаһ нә үчүн «јарадаг» деди? Чүнки Аллаһ үч сифәтдә бирләшир: Ата, Оғул вә Мүгәддәс Рух. Бунлар үч Аллаһ дејил, ваһид Аллаһын үч сифәтидир. Буна көрә, Мусанын биринчи китабында Аллаһ инсанын јарадылмасындан бәһс едәркән, чәм сајда: «јарадаг» дејир.

(Варлыг 11 : 1—9)

ИБРАҺИМ

Бу шәкилдә чох мәшһур бир адам тәсвир едилимишдир. Онун ады Абрамдыр. Аллаһ она сонралар Ибраһим адыны вермишдир ки, бу да «бир чох халгын атасы» дәмәкдир. О, Рәбби чох сеvirди. Она садиг иди вә Она итаәт едирди. Аллаһын Өзү ону Өз досту адландырмышдыр. Рәб Өз Сөзүндә бизә дә белә дејир: «Әкәр сизә әмр етдијим шејләрә әмәл етсәниз, Мәним достларымсыныз» (Јәһјанын Мүждәси, 15 : 14).

Бир дәфә Рәб Ибраһимә деди: «Торпағындан, әграбанын јанындан, атанын евиндән чых, сәнә көстәрәчәјим өлкәјә кет. Сәни бөјүк милләт едәчәјәм, сәни мүбарәк гылачағам, сәнин адыны јүксәлдәчәјәм вә бу јолла бәрәкәт газана чагсан. Сәнә бәрәкәт арзу едәнләри мүбарәк едәчәјәм, сәнә лә'нәт охујаны лә'нәтләндирәчәјәм».

Ибраһим Рәббин дедији кими һәрәкәт етди. О, арвады Сарајы, гардашы оғлу Луту, Һаранда, јә'ни вәтәниндә газандығлары бүтүн мал-дөвләти вә әлдә етдикләри бүтүн адамлары көтүрдү вә јола чыхды ки, Рәббин дедији Кән'ан торпағына кетсин. Онлар јолларына давам едиб, «Море мешәси» адланан јерә кәлдиләр. Рәб орада Ибраһимә көрүнүб, деди: «Бу өлкәни сәнин нәслинә верәчәјәм».

(Варлыг 12 : 1—7)

Decorative flourish

Decorative flourish

ИБРАҲИМ ВЭ ЛУТ

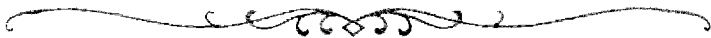
Рэббин көстәрдији Кән'ан торпағы бојунча кэзэн Ибраһим вэ онунла оланлар, Бејт-Ел чиварына кэлиб, орада дајандылар.

Ибраһим чох дөвләтли иди. Онун гызылы, күмүшү вэ чохлу малгарасы вар иди. Онун гардашы оғлу Лутун да чохлу чадыры, гарамалы вэ гојун-кечиси варды. Бир нечэ вахтдан сонра ајдын олду ки, онлар бир јердә јашаја билмэзләр, чүнки һәр икисинин бол эмлакы вар иди. Бир дэ, аз сонра Ибраһимин чобанлары илә Лутун чобанлары арасында мұнагишә олду. О вахт Ибраһим Лута деди: «Хаһиш едирәм, мәнимлә сәнин аранда вэ мәним чобанларымла сәнин чобанларын арасында мұнагишә олмасын, чүнки биз гоһумуг. Бүтүн өлкә сәнин гаршында дејилми? Хаһиш едирәм, мәндән ајрыл. Әкәр сола кетсән, мән саға кедәрәм; әкәр саға кетсән, мән сола кедәрәм».

Лут әтрафдакы әразијә көз кәздирди. О, көрдү ки, Јордан вадисинин торпағы бәрәкәтлидир вэ орада бол су вардыр. О, бу јахшы торпағы өзү үчүн сечдикдән сонра, Ибраһимдән ајрылды вэ өз чадырларыны Содом шәһәринә кими гурдурду. Бу шәһәрин сакинләри исә чох јаман вэ Рэб гаршысында күнаһкар идиләр. Фәгәт, Лут көзәл зәмиләрә вэ малгарасы үчүн орада олан бол отлаглара ујуб, гејри-салеһ инсанларын мұһитиндә јашамаға башлады. Бу үздән дэ ону бир чох фәлакәтләр һахлады. О, јашамаг үчүн јер сечәндә Аллаһла мәсләһәтләшмәди. Бир һалда ки, буну етмәк лазым иди. Өз арзусу илә Содому сечди.

Ибраһим исә Мамре мешәси јахынлығында мәскән салды вэ орада Рэб үчүн гурбанкаһ тикди.

(Варлыг 13 : 1—18)

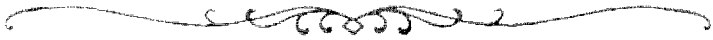
АЛЛАҒЫН ИБРАҒИМӘ ВЕРДИҒИ ВӘД

Лут өз әмисиндән ажрылдыгдан сонра, Аллаһ Ибраһимә деди: «Көзләрини галдыр вә дурдугун јердән шимала вә чәнуба, шәргә вә гәрбә бах. Чүнки көрдүјүн бүтүн бу торпағы сәнә вә әбәди олараг сәнин нәслинә верәчәјәм. Сәнин нәслини јерин тозу кими едәчәјәм. Елә ки, әкәр бир адам јерин тозуну саја биләрсә, сәнин нәслини дә саја биләчәкдир».

Бир нечә вахтдан сонра Аллаһ јенә Ибраһимә көрүндү вә деди: «...Горхма, Абрам. Мән сәнин галханьнам, сәнә чох бөјүк мүкафат дүшүр». Фәгәт Ибраһим гочалмышды вә һәлә дә ушагсыз иди. Бу сәбәбдән үрәјиндә дәрәд чәкирдн. Одур ки, Рәббә деди: «Рәб Аллаһ! Мәнә нә верәчәксән? Мән сонсуз галмышам... Сән мәнә нәсил вермәдин вә будур, евимдә догулан мәнним варисим олачагдыр». Рәб Ибраһимин бу сөзләринә көрә деди: «О, сәнин варисин олмајачагдыр. Анчаг сәнин белиндән төрәнән сәнин варисин олачагдыр». Буну дедикдән сонра Ибраһими ешијә чыхартды вә она деди: «Инди көјләрә бах вә әкәр улдузлары саја билсән, сај... Нәслин бу гәдәр олачагдыр».

Ибраһим Рәббә инанды вә О, буну она сәләһлик сајды.

(Варлыг 15 : 1—6)

АЛЛАҒЫН ҮЧ

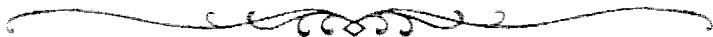
МҮЖДӘЧИСИ ИБРАҒИМИН ЯНЫНДА

Бир кэрэ, күнүн исти чагында Ибраһим өз чадырынын ағзында отурмушду. Гәфлэтән о, гаршысында пейда олан үч адамы көрдү. Ибраһим дәрһал баша дүшдү ки, бунлар — Рэббин елчиләридир. О, онлары гәбул етди, онлар үчүн јемәк-ичмәк һазырлады. Јејиб-ичдикдән сонра, онлардан бири Ибраһимә деди: «Мәи кәлән ил бу вахта сәнин јанына гајыдачагам вә арвадын Саранын бир оғлу олачагдыр». Буну ешидән Сара өз-өзүнә күлдү.

Лакин, Рэб Ибраһимә деди: «Сара: 'Догруданмы догачагам? Ахы, мәи гочалымшам' дејиб, нә үчүн күлдү? Мәкәр, Рэб үчүн мүмкүн олмајан бир шеј вармы? Мүәјјән заманда, кәлән ил бу вахта јанына гајыдачагам вә Саранын бир оғлу олачаг». Аллаһ даһа сонра деди: «Көрәчәјим иши Ибраһимдән кизләдимми? Ахы, Ибраһим бөјүк вә гүдрәтли бир милләт олмалыдыр вә јер үзүнүн бүтүн милләтәри онун сәјәсиндә мүбарәк олачаглар!»

Мүәјјән бир вахта, Рэб Өз вә'дини јеринә јетирди. Чүнки О, һәмишә Өз вә'динә садигдир вә Онун үчүн мүмкүн олмајан бир иш мөвчуд делијдир.

(Варлыг 18 : 1—19; 21 : 1—3)

ИБРАҒИМ ИМТАҒАН ОЛУНУР

Аллаһын үч Мүждәчисинин Ибраһимин янына кәлдији вахтын үстүндән бир ил кечди вә Сара бир огул доғду. Ибраһим оғлунун адыны Исаһаг гојду.

Исаһаг бөјүжәндә— Рәб Ибраһимин Она олан иманыны вә мәһәббәтини сынамаг гәрарына кәлди. Аллаһ она бу сөзләрлә мүрачиәт етди: «Инди, оғлуну, севдијин бирчә оғлуну, Исаһагы көтүр, Морија дијарына кет. Орада, сәнә дејәчәјим дағларын бири башында оғлуну јандырыб, гурбан олараг тәгдим ет».

Буну етмәк Ибраһим үчүн ағыр иди. Лакин о, Аллаһын она бујурдуғу һәр иши јеринә јетирмәк истәјирди. Чүнки о, Рәбби бүтүн гәлби илә севирди. Одур ки, одун доғрады, онлары ешшәјин белинә јүкләди вә ики нөкәриши, һабелә Исаһагы өзү илә көтүрүб, Рәббин көстәрдији јерә кетди.

Атасынын нә чүр бир гурбан кәтирмәли олдуғундан бихәбәр олан Исаһаг, ондан сорушду: «Ата... од вә одун бурададыр, бәс јандырачағын гурбанлыг гузусу һаны?» Ибраһим чаваб вериб деди: «Оғлум, јандырылачаг гурбанлыг гузусуну Аллаһ Өзү тәдарүк едәр».

Көстәрилән даға кәлдикдә, Ибраһим бир гурбанкаһ дүзәлтди, одунлары онун үстүнә дүздү вә өз оғлу Исаһагын әл-голуну бағлајыб, ону гурбанкаһын үстүнә гојду. Бундан сонра, әлини узатды ки, бычагы көтүрсүн... Амма, гәфләтән Рәббин Мәләки көјдән гышгырыб ону чағырды: «Әлини ушага узатма, она бир шеј етмә. Чүнки инди баша дүшдүм ки, Аллаһдан горхурсан вә бирчә оғлуну Мәндән әсиркәмәдин».

Аллаһ Өз бол хејир-дуаларыны, һәмшиә бүтүн гәлбилә Ону севәнләрә вә Онун бујуруг вә әмрләринә эмәл едәнләрә көндәрир.

(Варлыг 22 : 1—18)

РИВКА

Бу һадисәләрин үстүндән хејли вахт кечди. Ибраһим чох гочалды. Онун оғлу Исаһаг исә бөјүк оғлан олду. Бир кәрә, Ибраһим нөкәрини өз вәтәни олан Месопотамијаја көндәрди. Она әмр етди ки, Исаһаг үчүн орадан арвад алыб кәтирсин. Нөкәр өз ағасына чох садиг иди. О, Месопотамијаја кәлдикдә, дуа етмәјә башлады ки, Рәб, габагчадан Исаһаг үчүн нәзәрдә тутулмуш гызы она раст кәтирсин. Нөкәр дуа едән заман, Аллаһа бу сөzlәрлә мүрачигәт етди: «Ја Рәб! Еј ағам Ибраһимин Аллаһы! Нијаз едирәм, бу күн ишими раст кәтир, ағам Ибраһимә лүтф ејлә. Будур, дурмушам су гујусунун јанында, шәһәр сакинләринин гызлары да су чөкмәјә чыхырлар. Гој елә олсун ки: 'Хаһиш едирәм, сәһәнкини сал ашағы ки, ичим' дејечәјәм вә: 'Ич, дәвәләрини дә ичирдәрәм' дејән кәнч гадын, гулун Исаһага тә'јин етдијин олсун. Вә ағам лүтф етдијини бундан биләрәм».

О, сөзүнү дејиб гуртармамышды ки, Ривка адлы көзәл бир гыз су гујусунун башына кәлди. О, өз сәһәнкини су илә долдуруб, кери гајытды. Ибраһимин нөкәри онун габағына гачды вә деди: «Хаһиш едирәм, сәһәнкиндән мәнә бир аз су вер, ичим». Гыз чавабында деди: «Ич, ағам».

Гыз онун бүтүн дәвәләри үчүн су чөкди вә нөкәр динмәз-сөјләмәз, һејрәт ичиндә она бахырды. Сонра, о гыздан сорушду: «Де көрүм, кимин гызысан? Кечәләмәк үчүн атанын евиндә бизим үчүн јер тапылармы?» Ривка чаваб верди ки, о, Наһорун оғлу Вафуилин гызыдыр вә атасынын онун дәвәләри үчүн чохлу саманы вә јеми, кечәләмәк үчүн дә јери вардыр. Буну ешидән нөкәр, Рәббә сәчдә гылды вә бирбаша Ибраһимин гардашынын евинә кәтирдији үчүн Ону иззәтләндирди.

Наһорун евинә кәлдикдә, о, орада оланларын һамысына нәгл етди ки, Ибраһим ону өз вәтәнинә көндәрибдир. Көндәриб ки, өз оғлу Исаһаг үчүн арвад алыб кәтирсин. Рәббин онун дуасына нечә чаваб вердијини дә даньшыды. Даһа сонра да о, Ривканын гоһумларындан сорушду ки, гызы онула бурахарлармы? Валидејнләр гызы чағырыб, ондан сорушдулар: «Бу адамла кетмәк истәјирсән, ја јох». Ривка разы олду. Ғабелә онун бүтүн аилә үзвләри дә разылыг вердиләр вә ону хејир-дуа илә јола салдылар. Чүнки билирдиләр ки, Аллаһын ирадәси беләдир.

(Варлыг 24 : 1—60)

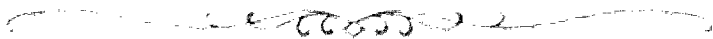
ИСҲАГ ВӘ РИВКА

Ривка вә Ибраһимин нөкәри, дәвәләрин белиндә узун юлу гәт етдикдән сонра, нәһәјәт Исаһагың онлары көзләдији өлкәјә чатдылар.

Ахшам чағы иди вә Исаһаг тарлаја чыхмышды ки, бир аз фикирә далсын. Бирдән о, она јахынлашан карваны көрдү. Кәлин дә бу карванла кәлирди. Исаһаг севинчлә карванын габағына гачды. О, һеч вахт Ривканы көрмәмишди, Ривка да Исаһагы көрмәмишди. Лакин онлар бири-бирини чох севдиләр вә чох хошбәхт идиләр, чүнки Аллаһын Өзү онлары бири-биринә нәсиб етмишди.

Рәб онлара ики ушаг бәхш етди. Онлар әкиз идиләр: биринин ады Есав, дикәринин дә ады Јагуб иди. Есав илкин иди, Јагуб исә Есавдан сонра доғулмушду.

(Варлыг 24 : 63—67)

ЈАГУБ АТАСЫНЫ АЛДАДЫР

Исчаг гочалмышды. Көзлери пис көрүрдү. Өлмөздөн эввэл, илкин оғлу олан Есава хејир-дуа вермәк истәдијини билдирди. Исчаг оғлуну јанына чағырды вә она деди ки, ов этиндән онун севдији хөрәји биширсин. Ата вә'д етди ки, једикдән сонра оғлуна хејир-дуа верәчәкдир.

Буну ешидән Ривка, Јагубу чағырды вә һәр шеји она нәгл етди. О, чох истәјирди ки, атанын хејир-дуасы Јагуба нәсиб олсун. Буна көрә дә, о, хејир-дуаны һижлә илә Јагуб үчүн әлдә етмәјә гәрар верди. Есав ов етмәк үчүн чөлә кедәндә, Ривка Јагубу көндәрди ки, кедиб сүрүдән ики оғлаг кәтирсин. Јагуб кедиб бунлары кәтирәндә, Ривка Исчагын севдији хөрәји биширди. Сонра да Есавын гәшәнк палтарларындан бирини көтүрүб, Јагубун әјнинә кејди. Амма, Есавын бәдәни чох түклү иди. Бу сәбәбдән дә, Ривка кечи балаларынын дәрисини Јагубун голларына вә бојнуна гојду. Буну еһтијат үчүн етди. Чүнки фикирләшди ки, бирдән атасы Јагуба тохунар. Јагуб анасынын һазырладығы хөрәји көтүрүб, атасынын јанына кирди вә тәклиф етди ки, јесин. Атасы она деди: «Јахын кәл, сәнә тохунум. Көрүм, доғруданмы оғлум Есавсан, ја јох?» Јагуб она јахынлашды. Исчаг она тохунуб, деди: «Сәс Јагубун сәсидир, голлар исә Есавын голларыдыр».

Ону таныја билмәди, чүнки Јагубун оғлагларын дәриси илә бүрүнмүш голлары, гардашынын голларына охшајырды. Бундан сонра, атасы бујурду ки, Јагуб она јемәк версин. Јемәји гуртарандан сонра, о, оғлунун башы үстүндә хејир-дуа сөзләрини сөјләди.

Јагуб, бу чүр һижләкәрликлә Есав үчүн нәзәрдә тулмуш хејир-дуаны алды. Есав бу үздән гардашына нифрәт етди вә сөз верди ки, ону өлдүрсүн.

(Варлыг 27 : 1—41)

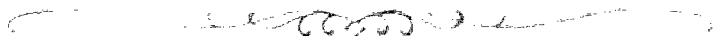
ЈАГУБУН ЈУХУСУ

Ривка ешитди ки, Есав онун севимли оғлу Јагубу өлдүрмөклө һэдэләјир. Ривка Јагубу бундан хәбәрдар етди вә она мәсләһәт көрдү ки, онун гардашынын јанына, Месопотамијаја гачсын вә Есавын һирси сојујунча, бир нечә вахт орада јашасын.

Исаг, јол үстүндә олан Јагубу јанына чағырды вә она әмр верди ки, өзләринин јашадыглары Кән'ан елинин сакинләринин гызларындан өзүнә арвад алмасын, анасынын вәтәни олан Месопотамијада евләнсин. Даһа сонра, она јахшы јол диләјиб, хејир-дуа верди вә деди: «Гадир олан Аллаһ, сәни мүбарәк гылсын. Сәни сәмәрәли етсин вә сәни чоһалтсын ки, сәндән бир чоһ халг төрәнсин. Сәнә Ибраһимин бәрәкәтини дә версин — һәм сәнә, һәм дә нәслинә версин ки, Аллаһын Ибраһимә вердији вә сәнин јашадығын торпаға саһиб оласан».

Вә Јагуб Месопотамијаја јола дүшдү. Кечә ону јолда һахлады. Ачыг һавада кечәләмәк үчүн бир јердә дајанды. Башынын алтына бир даш гојуб, јатды. Аллаһ она гәрибә бир јуху көрмәјә имкан јаратды. Јухуда Јагуб бир пилләкан көрдү. Пилләканын учу көјә тохунурду вә Аллаһын Мәләкләри бу пилләкан илә галхыб дүшүрдүләр. Бундан сонра, Рәб она мүрачиәт едиб, деди: «Атан Ибраһимин Аллаһы вә Исагын Аллаһы Рәб — Мәнәм. Үзәриндә јатдығын торпагы сәнә вә сәнин нәслинә верәчәјәм». Јагуб јухудан ојаныб, деди: «Рәб һәгигәтән бурададыр, мән исә буну билмәдим!» Сонра, кечә башынын алтына гојдуғу дашы көтүрдү вә ону һәјкәл кими дикәлтди. Рәббә анд вериб, деди: «Әкәр, Аллаһ мәнимлә олса, кетдијим бу јолда мәни горуса вә мәнә јемәк үчүн чөрәк, кејмәк үчүн дә палтар версә вә саламат атамын евинә гајытсам, Рәб мәнә Аллаһ олачагдыр; јадикар олага гојдуғум бу даш — Аллаһын еви олачагдыр. Вә мәнә бәхш етдијин һәр шејин ондабирини Сәнә верәчәјәм».

(*Варлыг 27 : 41—46; 28 : 1—22*)

ЈАГУБУН РӘҢИЛӘ ИЛӘ КӨРҮШҮ

Месопотамијаја узун јолуну давам етдирән Јагуб, нә-
һәјәт, бир чох кезәл отлагларын олдуғу јерә чатды.
О, су гујусунун јанында дајанды. Бу гујунун ағзыны бө-
јүк бир даш илә гапајырдылар. Бир нечә чобанын нә-
зарәти алтында олан сүрү сувата топлашанда, дашы
гујунун ағзындан кәнара чәкир, сонра исә јенидән гујуну
баглајырдылар.

Јагуб јахынлыгда дуран чобанлардан сорушду ки:
«Сиз, Лаван адлы адамы таныјырсыңызмы?» Онлар ча-
ваб вердиләр ки, таныјырлар. Вә о јерә јахынлашан Рә-
һилә адлы гызы кестәриб дедиләр ки, бу — Лаванын
гызыдыр. Рәһилә өз атасынын гојун сүрүсү илә су гују-
сунун јанына кәлирди. Рәһилә һәмин сүрүнү отарырды.

Јагуб гызы көрәндә, дашы гујунун ағзындан кәнара
чәкди вә дајысы Лаванын гојунларына су ичиртди. Сон-
ра да Рәһиләни өпдү. Гыза деди ки, мән сәнин бибин оғ-
лујам. Рәһилә буну ешидән кими евә гачды вә атасына
бу һагда хәбәр верди. Јагубун адыны ешидән Лаван, онун
габағына гачды, ону гучаглајыб өпдү вә евинә кәтирди.

Јагуб дајысынын евиндә галды вә она хидмәт едир-
ди. Онун гојунларыны отарырды. Лаван икки гызыны
— Леја вә Рәһиләни Јагуба арвад олараг верди.

О гәдим заманларда гоһумла евләнмәк вә бир нечә
арвада малик олмаг чаиз иди.

Јагуб илк вахтлар Лаванын гојунларыны отарырды,
лакин сонралар Лаван онун хидмәтинә көрә, она чохлу
гојун-кечи верди.

Јагуб чох варлы адам олду. О, өз арвадлары вә
ушаглары илә бирликдә чадырда јашајырды. Онун чох-
лу гулу вә гарабашы, һабелә чох сајда гојуну, дәвәси
вә ешшәји вар иди.

(Варлыг 29 : 1—28)

ЈАГУБУН АЛЛАҲЛА «КҮЛӘШМӘСИ»

Бир кәрә, Рәб Јагуба деди ки, о, өз вәтәнинә гајытсын. Јагуб ики арвадыны вә ушагларыны көтүрүб, бүтүн әмлакыны топлады вә Кән'ан өлкәсинә јола дүшү. Есавын она гаршы олан һирсинин сојујуб сојумадығыны билмәјән Јагуб, гәрара алды ки, гардашынын үрәјини јумшалтмаг мәгсәдилә она чохла һәдијјәләр көндәрсин.

Јагубун карваны вәтәнә кедәндә, јолда бир чаја раст кәлди. Јагуб ики арвадыны, ики кәнизини вә он ушағыны көтүрдү вә чајын дајаз јериндән о таја кечди. Өзү исә чајын бу бири тајында тәк галды. Гәфләтән Бири она раст кәлди вә сәһәрәдәк онунла күләшди.

Бу күләш заманы Јагубун омбасынын ојнагы јериндән чыхды. Сәһәр ачыланда Јагуба дејилди: «Бурах мәни кедим, чүнки сәһәр ачылыр». Јагуб исә чаваб верди ки, «Мәнә хејир-дуа вермәјинчә, сәни бурахмајачағам». Она деди: «Адын нәдир?» О да чаваб верди: «Јагуб». Вә деди: «Бу күндән е'тибарән сәнин адын Јагуб дејил, Исраилдир. Чүнки сән Аллаһла вә адамларла күләшдин вә галиб кәлдин». Јагуб она суал вериб деди: «Хаһиш еди-рәм, адыны мәнә билдир». О исә деди: «Адымы нә үчүн сорушурсан?» Вә орада Јагуба хејир-дуа верди.

Јагуб тәк галанда баша дүшдү ки, о Аллаһын Өзү илә «күләшибдир». Рәб Јагуба бол-бол хејир-дуа верди, чүнки Јагуб хејир-дуалы олмағы даим истәјир вә арзу едирди.

(Варлыг 32 : 13—30)

ЈАГУБ ВӘ ЕСАВ БАРЫШЫРЛАР

Кән'ан дијарына јакынлашан Јагуб көрдү ки, Есав онун јанына кәлир. Јанында да дөрд жүз адам вардыр. О заман Јагуб, габаға чыхды вә гардашына јакынлашыб, онун гаршысында дөрд дәфә јерә кими баш әјди. Есав она тәрәф гачды, ону гучаглады вә һәр икиси ағлады. Сонра да Јагубун арвадлары, ушаглары вә гарабашлары јакына кәлиб, Есава баш әјдиләр.

Есав Јагубдан сорушду: «Раст кәлдијим бүтүн бу орду нә демәкдир?» Јагуб чаваб вериб деди: «Ағамын көзүндә лүтф тапмаг истәјирәм». Есав сәмимијјәтлә она деди: «Гардашым, мәнә чох вар. Гој сәндә олан сәнин олсун». Јагуб е'тираз едиб деди: «Хејир, әкәр сәнин көзүндә лүтф тапдымса, әлимдән һәдијјәми гәбул ет... Хаһиш едирәм, сәнә тәгдим олунаһ һәдијјәми гәбул ет. Чүнки Аллаһ мәнә бәхш етди вә һәр шејим вардыр». Вә јалварыб Есавы јола кәтирди вә о, һәдијјәни гәбул етди.

Бундан сонра Есав өз евинә гајытды. Јагуб исә, Кән'ан торпағында, Шехем шәһәри јанында јерләшди. О, тарланын бир гисмини сатын алды вә өз чадырларыны орада гурду. Јагуб орада бир гурбанкаһ дүзәлтди вә Аллаһы Рәббин адыны чағырды.

Тәнһа галдығы вә гачдығы ағыр күнләрдә Јагубун көрдүјү гәрибә јуху бу чүр јеринә јетди. Рәб она нә вә'д етмишдисә, һамысыны јеринә јетирди вә Јагуб бунун үчүн Она шүкр етмәји унутмады.

(Варлыг 33 : 1—20)

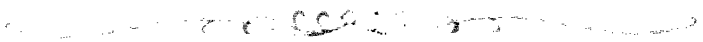
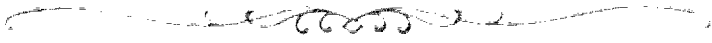
ЈУСИФ — ЈАГУБУН ИСТӘКЛИ ОҒЛУДУР

Беләликлә, Јагуб Кән'ан торпағында јашамаға башлады. Онун бүтүн ушаглары артыг бөјүмүшдүләр. Анчаг кичик оғлу Бенјамин һәлә балача иди. Јагуб Јусифи оғуларынын һамысындан чох сеvirди. Јусиф Бенјаминдән бөјүк иди. О, артыг бөјүк оғлан иди вә бүтүн ушагларын ичиндә эн сөзәбаханы иди. Онун давранышы һәмишә атаны севиндирди.

Јагуб өз севимли оғлуна көзәл бир палтар һәдијә етди. Бу палтар чох көзәл, рәнкбәрәнк бир палтар иди вә Јусиф ону тез-тез кејәрди. Гардашлары она чох пахыллыг едирдиләр вә онунла чох сәрт вә гејри-сәмими шәкилдә рафтар едирдиләр.

Пахыллыг — шејтан тәрәфиндән инсанын үрәжинә салынан күнаһкар бир һиссдир. Бу һисс фәлакәтли нәтичәләр верә биләр. Буна көрә дә биз, дуа едәркән, даим Рәббдән хаһиш етмәлијик ки, О, гәлбимизи пахыллыгдан вә бүтүн дикәр гејри-мүгәддәс вә бәдхаһ һиссләрдән тәмизләсин.

(Варлыг 37 : 1—4)

ЈАГУБ ЈУСИФИ ГАРДАШЛАРЫНЫН ЈАНЫНА КӨНДӘРИР

Бир дэфә, Јусифин гардашлары малгараны ездән узагда отарырдылар. Јагуб Јусифи гардашларынын јанына көндәрди ки, кедиб онлара баш чәксин, онларын һал-әһвалыны өјрәнсин вә атасына чаваб кәтирсин. Јусиф атасынын бујуруғуну севинчлә јеринә јетирмәјә һазыр иди вә о, дәрһал јола дүшдү.

Чөлдә узун вахт долашдыгдан сонра, нәһәјәт өз гардашларыны тапды. Онлар Јусифин кәлдијини көрөндә һирслә бири-биринә дедиләр: «Будур, бу рө'јаларын саһиби јахынлашыр...» Онлар ону она көрә белә адландырырдылар ки, Јусиф көрдүјү гәрибә јухулары онлара нәгл едирди. Бир дэфә јухуда көрмүшдү ки, о вә гардашлары тарлада дәрз бағлајырлар. Бирдән онун дәрзи галхыб дик дурду, гардашларынын он бир дәрзи исә онун дәрзинә баш әјмәјә башладылар. Гардашлары бу рө'јаны ешидәндә, она дедиләр: «Доғруданмы сән, үзәримиздә падшаһ олачагсан? Доғруданмы сән, бизә һаким олачагсан?» Башга бир јухуда исә көрдү ки, күнәш, ај вә он бир улдуз она баш әјирләр. Гардашлары бу рө'јалардан өтрү она даһа чоһ нифрәт етдиләр. Атасы исә Јусифин рө'јаларындан хәбәрдар иди.

Вә будур, Јусиф тарлада онлара јахынлашанда, онлар дилбир олдулар ки, ону өлдүрсүнләр. Онлар дедиләр: «Кәлин, елә инди кедиб ону өлдүрәк вә бу гујулардан биринә атаг. Вә дејәк ки, ону вәһши һејван парчалајыб једи». Вә кам алараг элавә етдиләр: «Ондан сонра көрәк, онун рө'јаларына нә олачаг».

(Варлыг 37 : 5—20)

ЈУСИФ ГАРДАШЛАРЫ ТЭРЭФИНДЭН ТАЧИРЛЭРЭ САТЫЛЫР

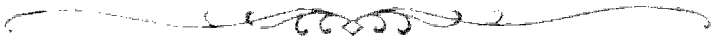
Гардашларын эн бөјүжү Реувен иди. О, дикэр гардашлардан даһа хејирхаһ иди. Јусифэ гаршы пис нијјэт-дэн хэбэрдар оланда, Реувен ону хилас едиб сағ-саламат атасына гајтармағ гэрарына кэлди. Бу сэбэбдэн, Реувен онлары дилэ тутмаға башлады ки, Јусифи өлдүрмэсинлэр, ону чөлдэки гујуларын биринэ атсынлар. Гардашлар онун сөзүнэ гулаг асдылар вэ Јусиф онларын јанына кэлдикдэ, рэнкбэрэнк палтары онун эјиндэн чыхартдылар вэ ону бош вэ сусуз бир гујуја атдылар. Бир нечэ вахтдан сонра, онлар Кил'аддан Мисирэ мал апаран тачирлэрин карваныны көрдүлэр. О заман гардашлардан бири олан Јәһуда тэклиф етди ки, Јусифи тачирлэрэ сатсынлар. Намы бу фикирлэ разылашды вэ карван онларын јанындан кечэндэ, онлар өз гардашларыны ијирми күмүш пула сатдылар.

Тачирлэр Јусифи Мисирэ апардылар. Гардашлар исэ бир кечи баласыны кэсдилэр вэ Јусифин палтарыны онун ганына батырдылар. Атанын јанына кэтириб дедилэр: «Бу көјнөји тапмышыг, бах көр бу, оғлунун палтарыдыр, ја јох?» Јагуб палтары таныды вэ гэмэ гэрг олуб нида етди: «Бу, оғлумун палтарыдыр! Вәһши һејван ону једи! Јусиф һэгигэтәи дэ парчаланмышдыр!» О, өз истэкли оғлу үчүн чарэсиз вэ ачы көз јашлары төкдү вэ јалан дејиб, чинајети өрт-басдыр едэн оғулларынын бэд-хаһ эмелиндэн бихэбэр иди.

Лакин, һәр шеји көрән вэ һәр шејэ гадир олан Аллаһдан һеч нәји кизлэтмэк олмаз. О, гардашларын үрәјиндэки пахыллығы көрдү. Бу пахыллыг нифрэтэ, чинајэтэ вэ јалана сэбэб олду.

Аһ... Дуа едэрэк, күнаһа даим нэзарэт етмәји бачармағ бизим үчүн зэруридир ки, бөјүк бир зијан вермәјэ гадир олан һатта кичик бир пислик белэ үрәјимиздэ зүһур етмэсин.

(Варлыг 37 : 21—35)

ЈУСИФ — САРАЈ ХАДИМИНИН ЕВИНИ ИДАРЭ ЕДИР

Тачирлэр Мисирэ кэлэндэ Јусифи сарај хадиминэ, башга сөзлэ Мисир падшаһы фир’унун э’јанына гул олараг сатдылар. Рэб һэр ишдэ Јусифэ көмөк едирди. Јусиф дә даим Она мүрачиэт едирди. Одур ки, Јусиф она тапшырылан һэр иши мүвэффәгиджәтлэ баша чатдырырды.

Онун ағасынын ады Потифар иди. Потифар көрдү ки, Рэб Јусифэ мүвэффәгиджәт бәхш едир. Буна көрә, о, Јусифи севди вә ону өз еви үзәринэ тә’јин етди, бүтүн вар-дөвләтини онун сэрәнчамына верди. Аллаһ Јусифдән өтрү э’јанын евинэ бол бәрәкәт верирди. Јусиф еви ағыллы идарэ едирди. Хидмәтчилэрэ иш тапшырыр вә өз вәзифәсини вичданла јеринэ јетирирди. О, һеч вахт јаддан чыхартмырды ки, Аллаһын көзү даим онун үстүндәдир.

Јусифин чаван үрәји бүтүнлүклэ Рэббә садиг иди вә о, Ону севирди. Одур ки, мәрһәмәтли Аллаһ, узаг мәмләкәтдә, јад адамларын ичиндә Јусифи тәк гојмурду. О, она хошхасиджәт бир аға нәсиб етди вә она лазым олан һэр шеји верди. Елэ ки, Јусифин һеч бир шејә еһтијачы јох иди.

(Варлыг 39 : 1—6)

ЈУСИФ ЗИНДАНА

эгэгт, гэфлэгэн Јусифэ жени бир бэдбэхтлик үз верди. Оун ағасы Потифарын арвады гејри-сэмими бир гадын иди. О, Јусифэ бөһтан атыб эринэ деди ки, Јусиф сэдагэтсиз адамдыр. Арвад Јусифи пис эмэллэрдэ дә пттиһам етди. Потифар арвада инанды вэ һирслэнэрэк, эвр етди ки, Јусифи зиндана салсынлар.

Лакин, белэ бир агыр вэзијәтдэ дә Рэб онунла иди вэ она жардым едирди. Аллаһ зиндан рәисиниһ гэлбиһдэ Јусифэ рэгбэт ојандырды вэ о, бүтүн эспрләрин үзәриндэ Јусифи сэрәнчамчы тә'јин етди. Рәисин өзү псэ һеч нәјә нәзарэт етмирди, чүнки о, бүтүн ишләрини Јусифэ е'тибар етмишди.

Аллаһ вә'д вермишдир ки, О, һәмшә Ону севәнләрлэ олачаг вэ экэр онлар гәмә батсалар, О, онлары хилас едир вэ иззәтләндирир.

Јусиф тамамилә Аллаһа бел баглајырды вэ Ондан жардым кезләјирди. Јусифин јатдығы зиндана шаһын икк нөкәрниһ атмышдылар. Онларын бири шаһын сүфрәсиндә хидмәт едәрди вэ шаһын гэдәһинә шәрәб төкәрди. Она сағи дејирдиләр. Дикәри псэ, шаһын сүфрәсинә мүхтәлиф нөв чөрәк тәгдим едәрди вэ ону шатыр адландырырдылар. Шаһын габағында күнаһ ишләтдикләрн үчүн зиндана салынмышдылар.

Бир кечә, сағи вэ шатыр һәрәсп бир рө'ја көрдү, лакин рө'јаларыны јоза билмирдиләр. Јусиф онлара деди: «Јозулушу Алладан дејилми? Мәнә нәгл един». Биринчи оларағ сағи өз рө'јасыны нәгл етди: О, јухуда бир үзүм мејнәси көрмүшдү. Көрмүшдү ки, мејнәдә үч будаг вар. Сонра мејнәјә бахыб көрүр ки, о, чпчәк ачды, үстүндә тумурчуглар чыхды вэ јетшиһиш үзүм верди. О, үзүмләрн топлады вэ фир'унун гэдәһинә сыхды вэ гэдәһи фир'унун эһинә верди.

Јусиф бу рө'јаныһ мә'насыны дәрһал јозду. О, деди: «Бунун мә'насы будур: Үч будаг үч күндүр. Үч күндән сонра фир'ун сәнин башыны јүксәлдәчәкдир вэ сәни рәислијинә гајтарачагдыр. Сәи дә онун сағиси олдугуи заман етдијин киһи, ејни адәт үзрә фир'унун гэдәһини онун эһинә верәчәксән».

Ондан сонра шатыр өз рө'јасыны нағыл етди. О, јухуда көрмүшдү ки, башыһын үстүндә үч һөрмә сәбәт вардыр. Эһ үстәки сәбәт һәр чүр шаһ јемәкләрн илә долудур вэ гушлар бу јемәји димдикләјиб јејирләр.

Јусиф ону динләјиб деди: «Рө'јаныһ мә'насы будур: Үч сәбәт үч күндүр. Үч күндән сонра фир'ун сәнин башыны вурдурачагдыр вэ ону ағачын үстүндән асачагдыр; вэ гушлар сәнин бәдәһини димдикләјиб јејәчәкләр».

Үч күн сонра рө'јаны јозаркән Јусифин дедији сөзләр там јеринә јетдиләр.

(Варлыг 39 : 7—23; 40 : 1—22)

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or reference number.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

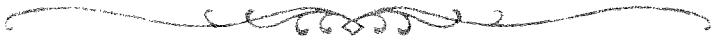
ЈУСИФ ФИР'УНУН РӨ'ЈАЛАРЫНЫ ЈОЗУР

Бир кэрэ, фир'ун јухуда рө'јалар көрдү. О, көрдү ки, будур, о, чај кэнарында дуруб. Бирдэн көрүнүшчэ көзэл вэ көк једди инэк чајдан чыхыб гамышлыгыда отламаға башлады. Бундан сонра, көрүнүшчэ зейф вэ арыг једди дикэр инэк дә чајдан чыхды. Арыг инэклэр көк инэклэри једилэр. Фир'ун јухудан ојанды. Тэээдэн јухуја кетдикдэ, башга бир рө'ја көрдү. Көрдү ки, будур, бир саплагда једди долу вэ јахшы сүнбүл чыхды. Лакин, будур, онларын јанында једди назик вэ шэрг күлэјиндэн мучулламыш дикэр једди сүнбүл чыхды. Чылыз сүнбүллэр једди долу вэ јахшы сүнбүлү једилэр.

Фир'ун ојанды. Бу јухулар ону чох тэшвишэ салды. О, Мисирин бүтүн мүдриклэрини чағыртдырыб, јухулары онлара данышды. Лакин һеч ким онлары јоза билмэди.

О вахт, саги фир'уна деди ки, о, Јусиф адлы кэнч бир јәһудини јада салыр. Бу чаван оғлан зинданда оларкэн онун вэ шатырын јухуларыны јозмушду вэ јоздугу кими дә олду. Фир'ун адам көндэриб Јусифи кәтиртди. Адамлар Јусифи кәтирэндэ, фир'ун она деди: «Рө'ја көрмүшәм, амма ону јозан јохдур. Сәнин һаггында исэ ешитмишәм ки, сән рө'ја јозмағы бачарырсан». Јусиф чаваб вериб деди: «Бу, мәним элимдэ дејилдир; Аллаһ фир'уна һејирли чаваб верэчәкдир». Фир'ун көрдүјү јухулары Јусифә данышды. Јусиф гулаг асыб деди: «Фир'унун ики рө'јасы бирдир: Аллаһ нэ етмәк истәдијини фир'уна габагчадан билдирди. Једди көзэл инэк једди илдир, једди јахшы сүнбүл дә једди илдир: бу, бир рө'јадыр. Вэ онлардан сонра чыхан једди арыг, чиркин инэк вэ једди бош вэ шэрг күлэјиндэн мучулламыш сүнбүл дә једди илдир; једди ил гытлыг олачагдыр». Јусиф деди ки, једди бол мәһсул илиндән сонра Мисирдэ једди ил гытлыг олачаг. Рө'ја фир'уна ики дөфә тәкрап олунур, бу о демәкдир ки, Аллаһын сөзү һәггдир вэ О, Өз сөзүнү јеринэ јетирәчәк. Јусиф бундан сонра фир'уна мәсләһәт көрүр ки, Мисир торпағы үзәринэ ағыллы вэ мүдрик бир адамы тә'јин етсин вэ онун рәһбәрлији алтында једди бол мәһсул илиндэ буғда еһтијаты топлансын.

(Варлыг 41 : 1—36)

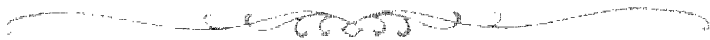
ЈУСИФ МИСИРИН ҲАКИМИДИР

Фир'ун Јусифин јухулары нечә јоздуғундан чох мәм-
нун галды. О, өз гулларына деди: «Буну кими, да-
хилиндә Аллаһын руһу олан бир адам тапа биләрикми?»
Сонра Јусифә бу сөзләрлә мүрачигәт етди: «Мадамки Аллаһ
сәнә бүтүн бу шејләри билдирди, сәни кими ағыллы вә
мүдрик адам јохдур. Сән мәним евим үзәриндә олачагсан,
бүтүн халғым сәнин сөзүнлә идарә олуначагдыр; мән
јалныз тахт бахымындан сәндән бөјүк олачағам».

Бундан сонра, фир'ун бармағындан үзүјүнү чыхардыб,
Јусифин бармағына тахды. Бојнуна гызыл зәнчир тахыб,
онун әјнинә кәтандан палтар кејдирди. Фир'ун әмр етди
ки, Јусифи онун икинчи чәнк арабасында Мисир бојунча
кәздириб «Диз чөкүн!» дејә чар чәксинләр.

Јусиф бу чүр јүксәлди. О, дәрһал өз вәзифәсини ифа
етмәјә башлады. Халгын фираванлығынын гәјғысына
галараг, о, гытлыг илләри јахынлашанадәк кәндләрә
тахыл еһтијаты топламаға башлады.

(Варлыг 41 : 37—48)

ЈУСИФИН ГАРДАШЛАРЫ ОНА БАШ ЭЈИРЛӘР

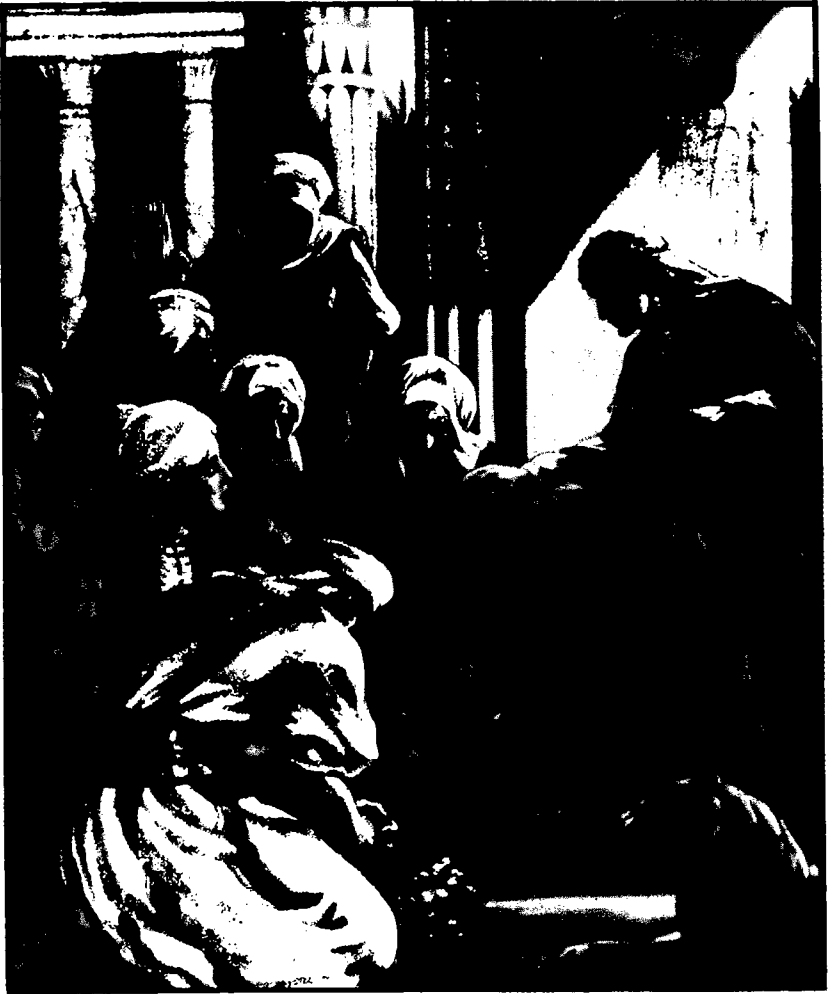
Једди илдән сонра бүтүн јер үзүндә гытлыг башлады. Бүтүн өлкәләрдән адамлар Мисирә кәлирдиләр ки, Јусифдән чөрәк алсынлар. Чүнки о, Мисирин бүтүн шәһәрләриндә чохлу тахыл еһтијатлары тәдарүк етмишди.

Мисирдә чөрәјин олдугуну өјрәнән Јагуб, он оғлуну ораја јоллады ки, буғда сатын алыб кәлсинләр. Кичик оғлу Бенјамини исә јанында сахлады.

Јусиф Мисир торпағында рәис иди вә о, бүтүн халга буғда сатырды. Гардашлары кәлиб она баш әјдиләр вә хаһиш етдиләр ки, о, онлара чөрәк сатсын. Онлар өз гардашларыны һәч танымадылар. Онлар ону сатдыгдан сонра онун барәсиндә һеч бир шеј ешитмәмишдиләр вә билимирдиләр ки, Аллаһ ону бу чүр мәшһур етмишдир.

Јусиф исә онлары таныды, амма өзүнү елә апарды ки, һеч бир шејдән хәбәри јохдур. Онлара сәрт шәкилдә мүрачиәт едиб деди: «Сиз часуссунуз, кәлмисиниз ки, Мисирин чатышмазлыгларыны хәлвәти өјрәнәсиниз». Онлар исә ону гане етмәјә чалышараг, дејирдиләр ки, онлар бир атанын өвладларыдыр вә онларын балача гардашлары евдә галыбдыр. Јусиф әмр етди ки, онлары һәбсә алсынлар. Үч күн кечдикдән сонра онлара деди: «Әкәр, сиз тәмиз адамларсынызса, гој гардашларыныздан бири бу евдә галсын. Сиз исә, аиләниз ачлыг чәкдији үчүн буғданы көтүрүб кедин. Кичик гардашынызы исә јаныма кәтирин вә о заман сизин сөзләриниз дүз чыхар вә сиз өлмәзсиниз». Гардашлары буну ешидиб, бири-бириләринә дедиләр: «Доғрудан да биз, гардашымыза гаршы күнаһкарлыг етдик. Чүнки бизә јалвардығы заман онун чанынын эзаб чәкдијини көрдүк, амма гулаг асмадыг. Буна көрә дә бу бәла кәлди башымыза». Јусиф илә онларын арасында тәрчүмәчи вар иди. Бу сәбәбдән дә, гардашлары билмирдиләр ки, Јусиф онларын дилини баша дүшүр. Јусиф онларын бу сөзләрини ешидәндә, ешијә чыхыб ағлады. Кери гајыданда әмр етди ки, онлардан биринин, Шим'онун голларыны бағласынлар; дикәрләринин дә торбаларыны буғда илә долдуруб евә бурахды.

(Варлыг 41 : 54—57; 42 : 1—25)

ЈУСИФ ӨЗҮНҮ ГАРДАШЛАРЫНА ТАНЫДЫР

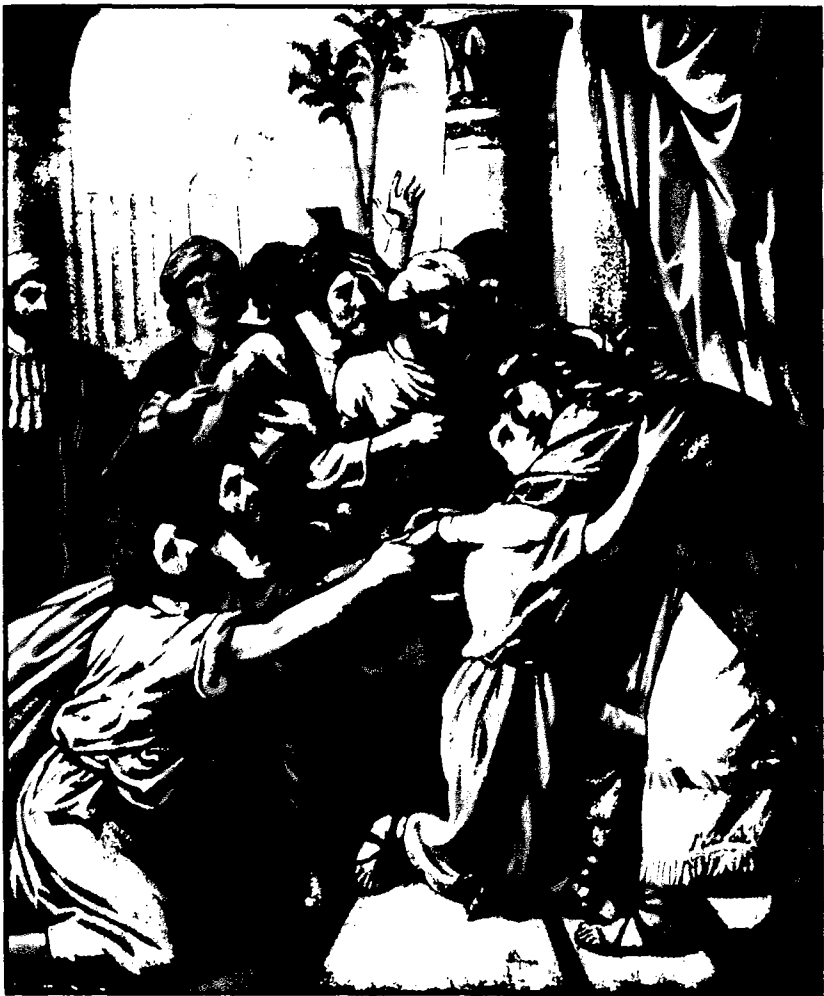
Јусифин гардашлары евә кәлиб, башларына кәлән әһвалатлары аталарыны нәгл едәндә, Јагуб гәти шәкилдә деди ки, о, балача оғлу Бенјамини, гочалыг вахтынын сон тәсәллиси олан оғлуну онларла бурахмајачагдыр.

Лакин бир аз сонра онларын Мисирдән кәтирдикләри чөрәк түкәнди. Јагуб онлары јенә Мисирә кәндәрмәк гәрарына кәлди вә деди: «Јенә кәдин, бизим үчүн бир аз әрзаг сатын алын». Оғуллары исә она чаваб вердиләр ки, Мисир торпагынын һакими онлара белә бир әмр вермишдир: «Балача гардашыныз сизинлә кәлмәсә, бир даһа үзүмү көрмәјәчәксиниз». Јагуб узун заман тә'кид едиб, Бенјамини онларла бурахмады. Амма гытлыг шиддәтләнәндә, онлара хејир-дуа верәрәк, јола салды вә деди: «Гадир Аллах о адамын пәзәриндә лүтф тапмаг үчүн сизә көмәк олсун вә о, Шим'ону бурахсын».

Беләликлә, гардашлар Бенјамини өвләри илә көтүрүб Мисирә кәдиләр. Јусиф Бенјамини көрәндә о бири отага кечди вә ағлады. Сонра, Јусиф үзүндәки көз јашларыны јуду вә нөкәрләрә әмр етди ки, гардашлары үчүн бөјүк бир зијафәт дүзәлтсинләр. Гардашлары исә, онлара белә бир һөрмәтин пә үчүн едилдијини билмәјәрәк, чашдылар.

Бир аз кечдикдән сонра, Јусиф артыг өзүнү сахлаја билмәјиб, һөнкүр-һөнкүр ағлады вә өз гардашларына деди: «Мән Јусифәм. Атам һәлә сағдырмы?» О заман Јусиф гардашларындан хаһиш етди ки, јахын кәлсинләр. Вә онлара деди: «Мән, сизин Мисирә сатдыгыныз гардашыныз Јусифәм. Лакин артыг кәдәрләнмәјин вә өзүнүзү үзмәјин ки, мәни бураја сатдыныз; чүнки Аллах һәјаты горумаг үчүн мәни сиздән габаг бураја кәндәрди... Беләликлә, мәни бураја кәндәрән сиз дејилсиниз, Аллахдыр. Вә О, мәни фир'унун атасы, онун бүтүн евинин ағасы вә бүтүн Мисир торпагынын һөкмдары етди. Тәләсин, атамын јанына кәдин вә она дејин: 'Оғлун Јусиф белә дејир: Аллах мәни бүтүн Мисир торпагынын һөкмдары етди; јубанма, тез бураја кәл. Вә орада сәни једириб-ичирәчәјәм ки, сән, ев халгын вә нәјин варса, јохсуллашмасын. Чүнки гаршыда һәлә беш гытлыг или вардыр'. Бу сөзләри дедикдән сонра Јусиф Бенјаминин бојнуна сарылыг ағлады. Сонра бүтүн гардашларыны гучаглајыб өпдү. О, онлары сеvirди вә онларын она едикләри пислији сәмими гәлбдән бағышламышды.

(*Варлыг 42 : 36—38; 43 : 1—34; 45 : 1—15*)

ЈУСИФ АТАСЫ ИЛЭ КӨРҮШҮР

ир'ун ешитди ки, Јусифин гардашлары онун көрүшүнә кәлибләр. О, әмр верди ки, онлара јол үчүн әрзаг еһтијаты, палтар вә онларла бәрабәр ушаглары вә аталары үчүн арабалар верилсин. О, онларын һамысыны Мисирә дә'вәт етди.

Јагуба хәбәр чатды ки, онун доғма, севимли оғлу Јусиф сағдыр. Јагуб биләндә ки, Јусифи көрә биләчәкдир, үрәји шадланды вә Күлл-Ихтијар Рәббә шүкр етди. Бундан сонра, Аллаһ рә'јада Јагуба деди: «Мән Аллаһам. Сәнин атанын Аллаһыјам. Мисирә кетмәкдән горхма, чүнки сәни орада бөјүк милләт едәчәјәм. Мән сәнинлә бәрабәр Мисирә кедәчәјәм вә сәни Мисирдән Мән кери кәтирәчәјәм. Сәнин көзләрини дә Јусифин әли бағлаја-чағдыр».

Јагуб бүтүн өвладларыны, нәвәләрини вә әмлакынын һамысыны көтүрүб Мисирә јолланды. Јусиф дә аты арабаја гошду вә онларын габағына чыхды. Әзиз атасыны көрәндә, онун бојнуна сарылды вә севинчдән узун заман ағлады.

Фир'уна хәбәр вердиләр ки, онларын һамысы кәлибдир. О, Јусифи јанына чағырыб деди: «Атан вә гардашларынын сәнин јанына кәлибләр. Мисир торпағы сәнин гаршындадыр; өз атан вә гардашларыны мәмләкәтин ән јахшы мәнтәгәсиндә јерләшдир».

Јусифин бүтүн гардашлары һәлә кәнчликдән малдарлыгла мәшгул олмушдулар. Буна көрә дә фир'ун она деди: «Әкәр билирсәнсә ки, онларын арасында бачарыглы адамлар вардыр, онлары мәним малгарамын үзәринә нәзарәтчи тә'јин ет».

Јусиф өз гоһум-әграбасына Мисир торпағынын ән јахшы һиссәләрини мүлк олараг верди вә онлары даим чөрәклә вә һәр зәрури шејләрлә тә'мин едирди.

(*Варлыг 45 : 25—28; 46; 47 : 1—12*)

ИСРАИЛ ХАЛГЫНЫН МИСИРДЭ ЭСАРЭТДЭ ОЛМАСЫ

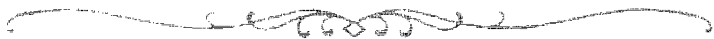
Бу эһвалатларын үстүндөн бир чох иллэр кечди. Јагуб вэ онун оғуллары өлдүлөр. Јагуб, хејир-дуа алмаг истәјэрәк Аллаһла күләшәндә, Рәб она хејир-дуа верди вэ она јени ад — Исраил ады верди. «Исраил» сөзүнүн мә'насы — «Аллаһла күләшән» демәкдир. Буна көрә, Јагубдан галан нәсилләри бу күнәдәк Исраил халгы адландырырлар. Онлара һабелә јәһуди халгы вэ Аллаһын халгы да дејирләр.

Јусиф өләндән сонра, Мисирдә башга бир падшаһ һакимијјәт сүрмәјә башлады. О, мүдрик Јусифи танымырды вэ онун хејирхаһ ишләриндәи бихәбәр иди. О падшаһ көрдү ки, Исраил халгы чохалмышдыр вэ Мисир халгындан күчлү олмушдур. О вахт өз халгына деди: «Кәлин бу халгы алдадаг ки, о, төрәјиб артмасын. Әкс тәгдирдә, мүһарибә баш верән заман, бу халг да дүшмәнләримизлә бирләшәр вэ бизә гаршы вурушуб, өлкәни тәрк едәр».

Падшаһ Исраил халгынын башына нәзарәтчиләр гојду ки, онлар исраиллиләри ағыр әмәклә тагәтдән салсынлар. Лакин онлары нә гәдәр чох тагәтдән салырдыларса, исраиллиләр о гәдәр дә сајча чохалырдылар. Елә ки, һамы онлардан горхурду. Буна көрә, мисирлиләр даһа бөјүк гәддарлыгла онлары ишләмәјә мәчбур едир вэ чалышырдылар ки, исраиллиләрин һәјатыны дөзүлмәз дәрәчәдә ағырлашдырсынлар.

Лакин Аллаһ, Она үмид бағлајан халгын узун заман чәкдији эзабыны көрдү вэ онлар үчүн хиласкар көндөрмәк гәрарына кәлди.

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 1 : 6—14)

КӨРПӘ МУСА СӘБӘТДӘ

ир'ун ешитди ки, Исраил халгы ағыр зәһмәтдән зәиф-ләшмир, әксинә кетдикчә күчләнир. О заман о, өз халгына әмр едир ки, исраиллиләрин јеничә доғулан һәр оғлан ушағыны чаја атсынлар.

Бир исраилли гадынын оғлу олду. Бу гадын билирди ки, Аллаһ онун көрпәсини хилас едә биләр. Бу сәбәбдән дә дуа едиб, ушағы Аллаһын һимајәсинә верди. Үч ај оғлуну кизли сахлады. Лакин, көрпәни кизләтмәк артыг мүмкүн олмајанда, о, бир сәбәт көтүрдү, ону гатранлады. Ушағы сәбәтин ичинә гојду вә ону Нил чајы саһилиндәки гамышлыгда кизләтди.

Гадын гәти билирди ки, Рәб, Өз иззәти үчүн онун баласыны сахлајачагдыр. Көрпәнин ады Муса иди. Аллаһ Өзү бу адамы сечмишди ки, о, Онун халгына јардым етсин. Буна көрә дә О, ананын гәлбиндә белә бир мөһкәм инам јаратмышды ки, Рәб мүтлэг ушағын гејдинә галачагдыр. Гадын өз гызыны көндәрди ки, кедиб көрпәнин башына кәлән һадисәләри мүшаһидә етсин.

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 2 : 1—4)

ФИР'УНУН ГЫЗЫ

Бир мүддэт кечдикдэн сонра, фир'унун гызы өз гарабашлары илэ чиммэк үчүн чајын кэнарына чыхды. Бирдэн о, гамышлығын ичиндэ бир сэбэт көрдү вэ ушағын ағламасыны ешитди. О, өз гарабашыны көндәрди ки, сэбэти көтүрүб кэтирсин. Фир'унун гызы гарабашын кэтирдији сэбэти ачанда ағлајан бир көрпэни көрдү. Көрпэ көзэл иди. Ушаға јазығы кэлди вэ о, гэрара алды ки, көрпэни өзү илэ апарыб, ону өвладлығыа көтүрсүн. Елэ бу анда, оғланын бачысы ораја јахынлашды вэ сорушду ки, фир'унун гызы ушаг үчүн дајэ истэјirmi? Фир'унун гызы разылыг верди. Гыз өз анасыны ораја кэтирэндэ, фир'унун гызы она деди: «Бу ушағы көтүр вэ ону мэним үчүн бэслэ. Мэн сэнин һаггыны верэрэм». Ана өз оғлуну севинчлэ көтүрдү вэ онун дуасына чаваб вердији үчүн Рэббэ шүкр етди. Муса бөјүјэндэ, о, ону фир'унун гызынын јанына кэтирди. Вэ Муса фир'унун гызынын оғлу кими сарајда јашајырды.

Бу эһвалатын үстүндэн бир чох иллэр кечди. Муса јаша долду. Бир күн о, чыхды ки, өз доғма Израил халгынын нечэ јашадығыны көрсүн. Израиллилэрин эзабыны вэ ағыр һэјатыны көрэн Муса, гэрара кэлди ки, Аллаһын халгы илэ бирликдэ эзаб чэкмэк, Дири Аллаһа гаршы күнаһкарлыг вэ гејри-салеһликлэ долу олан чаһ-чалаллы чадырларда јашамагдан јахшыдыр.

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 2 : 5—10)

ЈАНАН КӨЈӨМ АҒАЧЫ

З халгынын талејини сечэн Муса Мисир торпагыны тэрк етмэк мәчбуријјетиндэ иди вэ Мидјан дијарында мәскән салыб, чобанлыг етмәјэ башлады.

Бир дэфэ о, сүрүнү отаран заман јанан көјәм ағачынын ортасындакы атэшин ичиндэн Рэббин мәләки она көрүндү. Көјәм ағачы даим јанырды, амма јаныб гуртармырды. Муса гэрара кэлди ки, јахынлашыб бу гэрибэ тэзаһүрә бахсын вэ көјәм ағачынын нэ үчүн јаныб гуртармамасынын сәбэбини өјрэнсин.

Рэб көрдү ки, Муса көјәм ағачына бахмаг үчүн јахынлашыр. Јанан көјәм ағачынын ичиндэн она мүрачиэт едиб деди: «Муса! Муса! Бураја јахынлашма; ајаггабыны ајағындан чыхарт, чүнки үстүндэ дурдуғун бу торпаг — мүгәддэс торпагдыр... Мэн — сэнин атанын Аллаһыјам, Ибраһимин Аллаһы, Исагын Аллаһы вэ Јагубун Аллаһыјам». Муса үзүнү эллэрилэ өртдү, чүнки Аллаһа бахмагдан горхурду.

Рэб көјәм ағачындан она деди: «Мэн, халгымын Мисирдэ чэкдији эзабыны көрдүм вэ онун зүлмкар элиндэн етдији фэрјадыны ешитдим. Белэ ки, онун эзабындан хэбэрдарам. Буна көрэ, дүшдүм ки, ону мисирлилэрин элиндэн гуртарым вэ ону о дијардан чыхардыб, јахшы вэ кениш бир торпаға, сүд вэ бал ахан торпаға, Кэн'ан торпагына апарым... Будур, Израил өвладларынын фэрјады артыг Мэнэ чатды вэ Мэн, һабелэ мисирлилэрин онлара нечэ зүлм етдиклэрини дә көрдүм. Инди исэ, кет. Мэн сэни фир'унун јанына көндэрирэм; вэ Мэним халгымы, Израил өвладларыны Мисирдэн чыхарт». Мусанын гаршысында ағыр бир вэзифэ дурмушду, лакин Аллаһ она деди ки, «Мэн сэнинлэ олачағам».

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 3 : 1—10)

МУСА ВӘ ҺАРУН ФИР'УНУН ҺҮЗУРУНДА

Рәб Мусаја дејәндә ки, О, ону фир'унун јанына көндәрир вә Муса Онун халгынын хиласы барәдә фир'унла данышмалыдыр, Муса белә чаваб верди: «Ја Рәб!... Мән ағыр данышырам вә пәлтәјәм... башга бир адамы, көндәрә билдијин адамы јолла». О вахт Рәб, гардашы Һаруну Мусанын јадына салды вә деди: «Мәкәр, Левили Һарун сәнин гардашын дејилми? Мән билирәм ки, о, даныша билир... Мән исә сәнинлә онун ағзы олачағам вә сизи өјрәдәчәјәм ки, нә едәсиниз. Вә о, сәнин әвәзинә халга хитаб едиб данышачағдыр. Демәли, о, сәнин ағзын олачағ, сән дә она Аллаһы әвәз едәчәксән».

Бундан сонра, Муса вә Һарун фир'унун јанына кәлиб дедиләр: «Ибраниләрин Аллаһы Рәб белә дејир: »Мәним халгымы бурах ки, о, Мәнә хидмәт етсин». Лакин фир'ун чаваб вериб деди: «Рәб кимдир ки, мән онун сәсинә гулаг асым вә Исраили бурахым? Мән Рәбби танымырам вә Исраили бурахмајачағам... Бәс сиз, еј Муса вә Һарун, нә үчүн халгы ишиндән авара едирсиниз? Кедин, ишинизлә мәшғул олун!» Фир'ун бундан сонра исраиллиләрлә даһа гәддарчасына рәфтар етмәјә башлады вә нәзарәтчиләрә әмр етди ки, онларын әмәјини ағырлашдырсынлар.

Рәб фир'унун көзләри өнүндә бир чох әламәтләр вә мө'чүзәләр көстәрди, амма онун үрәји даша дөнмүшдү вә о, Аллаһын халгыны бурахмағ истәмирди.

Рәббин доггуз дәһшәтли чәзасы Мисир халгыны һахлады: Нил чајында су гана дөндү, Мисир өлкәсини гуру гурбағалары бүрүдү, торпағын тозу битә чеврилди, Мисирә сәјсыз-һесабсыз вәһши һәшәрәтлар долду, мисирлиләр азара мә'руз галдылар, инсанларын вә һејванларын бәдәниндә иринли јаралар чыхды, долу јағды, Мисир торпағыны чәјирткәләр бүрүдү вә өлкә гаранлыга гәрг олду. Һәрчәнд фир'унун өзү дә бу чәзалардан эзаб чәкирди, лакин о, һәр заман өз үрәјини амансызлашдырды вә Исраил халгыны Мисирдән кетмәјә гојмурду. О вахт Муса вә Һарун ону ахырынчы, онунчу чәза илә тәһдид етдиләр.

(Чыхыш [Мусаныни икинчи китабы], 7, 8, 9,
10—чу фәсилләр)

ПАСХА ГУЗУСУ

Беләликлә, Аллаһын бу бөјүк мө'чүзә вә чәзаларыны көрән фир'унун үрәји јумшалмады. Вә Муса фир'уна деди: «Рәб белә дејир: 'Тәхминән кечә јарысы Мисирин ортасындан кечәчәјәм. Вә Мисир торпағында олан һәр бир илкин, тахтада отурмалы олан фир'унун илкининдән тутмуш дәјирман дашынын далында дуран гул гадынын илкин ушағына кими вә һејванларын бүтүн илкинләри өләчәкдир». Рәб Муса васитәсилә бүтүн Исраил халгына әмр етди ки, һәмән кечә эрәфәсиндә һәр бир аилә сағлам вә ејбсиз бир гузу кәссин, онун этини гызартсын вә аиләнин һәр бир үзвү ондан јесин. Аллаһ бүтүн исраиллиләрә бујурду ки, онлар кәсилмиш гузунун ганыны өз евләриндәки гапыларын јан тахтасына вә тиринә сүртсүнләр. Рәб деди: «Вә бу ган јашадығыныз евләрин үстүндә сизин үчүн ишарә олачагдыр. Ганы көрәндә сизин јаныныздан кечәчәјәм вә Мисир торпағына зәрбә ендирдијим заман сизин аранызда мәһведичи хора олмајачагдыр».

Исраил өвладлары Аллаһын әмрини јеринә јетирдиләр. Амма, мисирлиләр һәмишәки кими јатагларына узандылар ки, јатсынлар. Кечә јарысы онларын илкинләри өлдүләр.

Рәб исраиллиләр үчүн «Пасха» адланан бајрамы тә'јин етди. «Пасха», ибраничә «Пејсах» сөзүнүн мә'насы — «үстүндән кечмәк» дир. Исраиллиләр һәр ил бу бајрамда гузу этини шит чөрәклә јејиб, хилас олдуглары күнү јада салмалыдырлар.

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 11-чи фәсил; 12 : 1—17)

126

ИСРАИЛЛИЛЭРИН МИСИРДЭН ЧЫХЫШЫ

Кечэ жарысы Рэб мисирлилэрин бүтүн илкинлэрини вэ малгараларынын да илкинлэрини мәнв етди.

«Вэ фир’ун кечэ ајага дурду. О, онун бүтүн гуллары вэ мисирлилэрин һамысы ојандылар. Вэ Мисирдэ бөјүк шивэн галхды. Чүнки, елэ бир ев јох иди ки, орада өлү олмасын. Вэ фир’ун кечэ вахты Муса илэ Һаруну чағырыб деди: «Галхын, сиз вэ Израил өвладлары мөним халгымын ичәрисиндән чыхын. Кедин вэ дедијиниз кими Рэббэ хидмәт един; Сизэ мөхсус олан малгараны вэ гарамалы да, дедијиниз кими, өзүнүзлө кетүрүн вэ кедин. Мәнэ дэ хејир-дуа верин...»

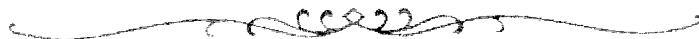
Мисирлиләр исраиллилэри тәләсдирмәјә башладылар ки, онлар Мисире тез тәрк етсинләр. Чүнки горхурдулар ки, онларын һамысыны өлүм һахлајачагдыр. Рэб мисирлилэрин үрәјиндә исраиллилэрә гаршы елэ бир рәғбәт һисси јаратды ки, онлар Израил өвладларына бир чох күмүш вэ гызыл эшјалар, һабелә палтар вердиләр.

Вэ Аллаһын халгы Мисирдән јола дүшдү. Аллаһ, Өз халгыны Мисир әсарәтиндән хилас едәрәк, она белә көмәк етди.

Аллаһ, Израил халгыны Гырмызы дәнизә кедән сәһра јолу илэ апарды. Анчаг тәк Рэб, Өз халгыны һараја апарачагыны вэ доғру јолу билирди. Буна көрә дэ О, күндүз булудлу бүрчдә онларын габағында кедирди, кечә дэ одлу бүрчдә онларын јолуну ишыгландырага јүрүјүрдү. Булуд дајананда исраиллиләр дэ дајаныр вэ чадырлары гуруб истираһәт едирдиләр. Булуд тәрпәнәндә исә, онлар тәзәдән јолларына давам едирдиләр. Булудлу бүрч күндүз, одлу бүрч дэ кечә бүтүн халгдан ажрылмырды.

Еләчә дэ биз, Аллаһын рәһбәрлијинә өзүмүзү һәвалә етсәк, һәмишә Онун Руһунун рәһбәрлији алтында оларыг вэ һәјат јолунда јанлыш аддым атыб, јанлыш истигамәт сечмәрик. Бу һалда, Аллаһын мәрһәмәтинин әлван булудлары ишыглы күнләрдә олдуғу кими, сынагын вэ горхунун гаранлыг кечәләриндә дэ бизи әһатә едәр. Әкәр биз дуа васитәсилә Онунла даим үнсијјәт ахтарсаг, Онун мәрһәбәтинин вэ тәсәллисинин сәси бизи һеч заман тәрк етмәз.

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 12 : 29—36; 13 : 20—22)

ИСРАИЛЛИЛЭРИН ГЫРМЫЗЫ ДЭНИЗДЭН КЕЧМЭСИ

Фир'уна хэбэр чатды ки, исраиллилэр Мисирдэн чыхыблар. Амма онлар тэкчэ Өз Аллаһына гурбан кэтирмэк үчүн Мисирдэн кетмэжиблэр. Мисирдэн чыхыблар ки, бир дэ ораја гајытмасынлар. О заман о, бүтүн атлылары, чэнк арабалары вэ өз гошуну илэ исраиллилэри тэ'гиб етмэјэ башлады ки, онлары дала гајтарсын. Бир аз сонра мисирлилэр исраиллилэрэ чатмаға башладылар. О вахт исраиллилэр Гырмызы дэнизин саһилинэ чатмышдылар вэ онларын неч бир хилас јолу јох иди. Бу тәһлүкәни — јә'ни габагларында дэнизи, архаларында мисирлилэри көрән Аллаһын халгы Мусаја шикајет етмэјэ башлады. Онларын сөзләринэ көрә, Муса онлары Мисирдэн чыхардыб ки, онлар сәһрада һәлак олсунлар. Лакин Муса онлара деди: «Горхмајын! Дајанын вэ Онун сизин үчүн јарадачағы Рэббин хиласыны көрәрсиниз. Чүнки, инди көрдүјүнүз мисирлилэри бир даһа, эбәди олараг көрмәјәчәксиниз... Рэб сизин јеринизә вурушачагдыр. Сиз исә сусун».

Аллаһ Мусаја әмр етди ки, о элини дэнизә доғру узатсын. Муса элини узаданда, Рэб күчлү шәрг күләји илэ дэниз суларыны говду. Елә говду ки, бир кечә ичиндә дэнизин бир һиссәси исраиллилэрин гаршысында гуруја дөндү. Чүнки, онларын габағындакы сулар араландылар. Вэ Исраиллин бүтүн тајфалары дэнизин ичиндән гурудан кечдилэр, сулар исә сағ вэ сол тәрәфдән онлар үчүн дивар олдулар.

(Чыхыш- [Мусанын икинчи китабы], 14 : 5—22)

МИСИР ГОШУНЛАРЫНЫН МӘҢВ ОЛМАСЫ

Исраил халгыны тә'гиб едән мисирлиләр дәнизин араландыгыны көрдүләр вә онлар да ораја чумдулар. Сәһәр чагы Рәб мисирлиләрин бүтүн дүшәркәсини һә-јәчана кәтирди; онларын чәнк арабаларыны чархлардан мәһрум етди. Елә ки, онлар арабалары чәтинликлә дартырдылар. Буну көрән мисирлиләр бири-бириләринә дедиләр: «Кәлин исраиллиләрдән гачаг. Чүнки онларын јеринә мисирлиләрлә Рәб вурушур».

Аллаһын бүтүн халгы дәниздән гурудан кечәр кими кечдикдән сонра Рәб Мусаја деди: «Әлини дәнизә тәрәф узат вә гој сулар мисирлиләри, онларын чәнк арабаларыны вә онларын атлыларыны өртсүнләр». Муса Рәббин дедији кими етди вә су дәнизә, өз јеринә гајыдыб мисирлиләрин үстүнү өртдү.

О күн Рәб, Өз халгыны белә хилас етди. Вә исраиллиләр Аллаһын мисирлиләрин үстүндә көстәрдији гүдрәтини көрдүләр вә халг Рәббә һөрмәт бәсләди, Рәббә вә Онун гулу Мусаја инанды. О заман, Муса вә Исраил өвладлары Бөјүк Хиласкар үчүн бу маһныны охујуб, дедиләр: «Гүдрәтим, иззәтим Рәббимдир мәним. О, Хиласкарым олду мәним. О, Аллаһымдыр мәним. Она иззәт вәрәчәјәм мән... Ја Рәб, сағ әлин гүдрәтлә јүксәлди. Сағ әлин дүшмәни мәһв едир. Өз әзәмәтинин үстүнлүјү илә, Сәнә гаршы галханлары сарсыдырсан Сән... Ја Рәб, Сәни кими ким ола биләр?... Сәни кими мүгәддәсликдә иззәтли олан, мәдһиј-јәләрлә һөрмәт олуан, мө'чүзәләр јарадан, кимдир?... Рәб һәмишәлик падшаһлыг сүрәчәкдир!...»

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 14 : 23—31 ; 15 : 1—19)

КӨJDЭН ТӨКҮЛЭН МАННА

Исраил дүшэркэси Рэббин рэһбэрлији алтында јолуна давам едирди. Онлар Сина сәһрасына кэлэндә, бүтүн исраиллиләр Муса вә Һаруна шикајәт етмәјә башладылар ки, Мисирдә онларын вәзијјәти даһа јахшы иди, чүнки сәһрада онларын јемәјә бир шејләри јохдур.

Муса халга мүрачиәт едиб деди: «Рэб, Она гаршы сөјләдијиниз шикајәти ешитди. Биз кимик? Шикајәтиниз биздән дејил, Рэббдәндир». Бундан сонра Рэб Мусаја деди: «Мән Исраил өвладларынын шикајәтини ешитдим. Онлара белә де: Гашгаралан вахт эт јејәчәксиниз. Сүһ тездән чөрәк јејиб дојачагсыныз вә биләчәксиниз ки, Мән-Рэб-сизин Аллаһынызам». Ахшам билдирчинләр учуб кәлдиләр вә бүтүн дүшәркәни бүрүдүләр. Елә ки, халг бу гушларын ләззәтли әтиндән өзү үчүн мүхтәлиф јемәкләр һазырлаја билди. Сәһәр исә, һамы көрдү ки, дүшәркәнин әтрафыны шеһ бүрүјүб. Шеһ тәбәххүр етдикдән сонра сәһранын үзүндә гырова бәнзәр јарма галды. Бу — Рэббин бүтүн халг үчүн көндәрдији сәмави чөрәк иди. Исраиллиләр бу чөрәји «манна» адландырдылар. Бу чөрәјин дады — баллы көкәнин дады кими иди. Рэб әмр етди ки, бир күн үчүн лазым олан гәдәр манна топлансын. Әкәр, кимсә бундан артыг топлајырдыса, артыг галан һиссә сәһәрәдәк зај олурду. Чүмә күнү исә Аллаһ бујурду ки, ики күн үчүн манна топласынлар. Чүнки шәнбә күнү Рэббин Исраил халгы үчүн тә'јин етдији истираһәт күнү иди вә бу күндә һеч ким, бир иш көрмүрдү. Вә јалныз чүмә күнү икикүнлүк јығылан манна зај олмурду.

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 16 : 1—31)

ДАШДАН СУ ЧЫХЫР

Күнләрин бириндә, Исраил чәмијјәти Рафидим адланан јерә кәлди вә мә'лум олду ки, орада ичмәк үчүн су јохдур. Халг Мусаны мазәммәт етмәјә башлады вә деди: «Бизә су верин ичәк». Муса онлара белә чаваб верди: «Нә үчүн мәнимлә савашырсыныз? Рәбби нә үчүн сынајырсыныз?» Вә о, дуа етмәјә башлады ки, Аллаһ она көмәк етсин. О вахт Рәб бујурду ки, о, әл ағачыны даша вурсун. Муса Аллаһын дедији кими етди вә дашдан су ахмаға башлады. Бүтүн халг да сусузлуғуну сөндүрдү.

Муса о јерин адыны «Масса вә Мерива» гојду. Бунун тәрчүмәси: «Сынама вә савашма» демәкдир. Чүнки, исраиллиләр орада «Рәб вар, ја јох?» дејәрәк Рәбби мазәммәтләјиб, Ону сынајырдылар. Сәһрада сәјаһәт едән исраиллиләр артыг нечәнчи дәфә иди ки, Рәббә шикајәт едиб, Ону мазәммәт едирдиләр. Рәб олдуғча гыса бир мүддәт үчүн онлары чәтин вәзијјәтә салырды вә онлар дәрһал Аллаһын варлығына шүбһә етмәјә башлајырдылар. Шикајәт — күнаһдыр. Рәб һеч вахт гүввәдән харич имтаһанлар көндәрмир. Лакин О, һәмишә јардым едир, тәсәлли верир, руһландырыр вә арзу едир ки, бизим Она олан инам вә е'тимадымыз артсын вә мөһкәмләнсин.

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 17 : 1—7)

ОН ЭМР

Муса чох мұлајим хасијјетли бир адам иди. О, Аллаһын сечилмиш аләти иди вә Она сәдагәтлә итаәт едирди. Буна көрә Рәб, халга Муса васитәсилә хитаб едирди.

Бир кәрә, Израил халгы Сина дағы этәјиндә дүшәркә гурду. Муса да даға чыхды. Рәб орада она, үстүндә он әмр јазылан даш лөвһәләрини верди. Халг бу әмрләрә риајәт етмәли иди. Лөвһәләрин үстүндә Аллаһын Мусаја дедији бу сөзләр һәкк олунмушду:

«Мән, сәни әсарәт евиндән, Мисир торпағындан чыхардан Рәббәм, сәнин Аллаһынам. Гој Мәндән башга сәнин дикәр танрыларың олмасын.

Јухарыда көјдә, ашағыда јердә вә јерин алтында суда оланларың һеч бирини өзүнә бүт сечмә вә онларың сурәтини јаратма. Онлара сәчдә гылма вә гуллуғ етмә...

Рәббин, сәнин Аллаһының адыны бош јерә чәкмә. Чүнки Рәб, Онун адыны бош јерә чәкәнә аман вермәјә-чәкдир.

Шәнбә күнүнү тәгдис етмәји јаддан чыхартма. Алты күн ишлә вә сәнә аид олан һәр чүр иши көр. Једдинчи күнү, шәнбәни исә Рәббә, сәнин Аллаһына вер...

Атана вә анана һөрмәт ет ки, Рәб Аллаһын сәнә јер үзүндә вердији күнләрин артсын.

Өлдүрмә.

Зинакарлығ етмә.

Оғурлама.

Өз гоншун үчүн јаланчы шаһидлик етмә.

Өз гоншунун евини вә...гоншунда олан һеч бир шеји әлдә етмәјә чальшма.»

(Чыгыш [Мусаның икинчи китабы], 20—чи фәсил)

ГЫЗЫЛ БУЗОВ

Рэб Муса илэ дагда узун мүддэт сөһбэт етди. Мусанын хејли вахт кэлмәдијини көрән халг Һарунун јанына кедиб деди: «Бизим үчүн бир танры дүзәлт ки, габағымызда кетсин. Чүнки, бизи Мисирдән чыхардан о Мусанын башына нә әһвалат кәлибсә билмирик». Һарун да онлара деди: «Гызыл сырғалары гулагларыныздан чыхардыб мәнә кәтирин». Халг онун сөзләринә эмәл етди вә Һарун кәтирилән сырғалары көтүрдү, онлардан төкүлмүш бузов дүзәлтди вә кәсәрлә ону е'мал етди. Бузову көрән исраиллиләр гышгырыб дедиләр: «Еј Исраил! Будур сәни Мисирдән чыхардан танрын». Ертәси күн онлар еркән дурдулар вә ону Рэб адландырараг бузов үчүн гурбанлар кәтирдиләр. Сонра халг отуруб једи-ичди вә дурб рәгс етмәјә башлады.

Рэб исә Мусаја дагда деди: «Кет. Ашағы дүш. Чүнки Мисир торпағындан чыхартдығын сәнин өз халгын јолуну азмышдыр. Онлара әмр етдијим јолдан тез чыхдылар...» Аллаһ бу, јолуну азмыш, гәддар вә азғын халгы мәһв етмәк истәди, амма Муса Она јалвармаға башлады вә деди: «Ја Рэб! Бөјүк гүдрәт вә мөһкәм әл илэ Мисир торпағындан чыхартдығын Сәнин халгына нә үчүн гәзәбин одлансын? Нә үчүн мисирлиләр десинләр ки, "О, гәрәзлә онлары чыхартды ки, дағларда мәһв етсин вә онлары јер үзүндән силсин"? Өз гәзәбинин гызғынлығыны сахла вә Өз халгыны мәһв етмәкдән имтина ет...»

Вә Рэб бу хаһишә гулаг асыб, етмәк истәдији ишдән ваз кечди.

Мусанын өзү исә гәзәбдән алышды вә даш лөвһәләри јерә вуруб сындырды. Сонра да гызыл бузову көтүрдү. Ону одда јандырды, овду вә тозуну суја бурахды.

Исраил халгынын башына кәлән бу әһвалат бизә көстәрир ки, биз, Дири вә Гадир Аллаһы, Онун сајсыз-һесабысыз мө'чүзә вә мәрһәмәтләрини дуа едиб, Она шүкр етмәклә өз гәлбләримиздә тәкпар едәрәк һеч заман унутмамалыјыг.

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 32 : 1—20)

«СЭЈАР МЭ'БЭД»

Бир аз мүддэт кечдикдэн сонра, Муса Исраил дүшөр-кәсиндән узагда бир чадыр гурду вә она сәјјар мә'бәд ады верди. Рәбби ахтаран һәр кәс бу мә'бәдә кәлирди.

Муса сәјјар мә'бәдә кедән заман халгын һамысы ајаға дурур вә һәр кәс өз чадырынын ағзында дајаныб, Муса сәјјар мә'бәдә киринчәјә кими, онун далынча бахырды. Муса ораја кирән вахт исә, сәјјар мә'бәдин киришинә көјдән бир булуд бүрчү енирди вә Рәб булуддан Муса илә елә данышырды ки, елә бил кимсә өз досту илә сөһбәт едир.

Инди биз, Иса Мәсиһдә Аллаһа бирбаша јола маликик. Исаны гәлбимизә гәбул едәндә, биз Аллаһын өвладлары олуруг вә Аллаһла данышмаг үчүн артыг киминсә јанына, јахуд мүәјјән бир јерә кетмәјә еһтијач јохдур. Рәб инди дурдуғумуз јердә бизимләдир. Күнаһларын бағышланмасыны вә хиласы алмаг истәјән һәр кәс, елә инди Исадан әфв диләјиб, Она үрәјини ача биләр.

Фәгәт, әкәр кимсә Иса Мәсиһин ким олдуғуну билмирсә, бу китабда сиз Онун һаггында һекајәләр тапа биләрсиниз.

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 33 : 7—11)

ЭГДЭСИН ТИКИЛИШИ ҮЧҮН ГУРБАН КЭТИРИЛИР

Күнлэрин бириндэ, Рэб Муса васитэсилэ Өз халгына эмр етди ки, о, башга бир мэ'бэд тиксин вэ халг ора-
ја Аллах үчүн гурбанлар кэтирэ билсин вэ Онун орада иштиракы даими олсун. Бу мэ'бэдин тикилиши үчүн халг көнүллү шәкилдэ өз сә'жинэ көрө гызыл, күмүш вэ мис эшјалар, гијмәтли дашлар, мүхтәлиф дәриләр, јун вэ мэ'бэдин иншасы үчүн, һабелә каһинлэрин палтарлары үчүн нә лазымса кәтирди.

Рэб көнүллү верәни севир. О, Она мәһәббәт бәсләјәнә вэ Онун иши үчүн сидги үрәкдән ианә едәнә бол-бол хе-
јир-дуа верир.

(Чыхыш [Мусанын икинчи китабы], 35 : 4—29)

ЈЕНИ СЭЈЈАР МЭ'БЭДИН ТЭГДИС ЕДИЛМЭСИ

Јени сэјјар мэ'бэдин иншасы гуртаранда, Муса ону вэ онда хидмэт етмэли олан каһинлэри тэгдис етди. Бундан сонра, бүтүн мэ'бэди булуд бүрүдү вэ Аллаһын иззэти ону долдурду. Кечэ вахты булуд одла јанырды. Булуд һэрдэн мэ'бэдин үстүнэ јухары галхырды. Бу, Аллаһдан кэлэн ишарэ иди. Аллаһ халга бунунла билдирди ки, о, Кэн'ан дијарындакы о көзэл торпаға јолуну давам етдирэ билэр. Рэб халгы Мисирдэн һэмин торпаға апарырды.

Сэјјар мэ'бэдин этрафында гапылы вэ пэрдэли һасар гојулмушду. Мэ'бэдин ичэрисиндэ ики шө'бэ вар иди. Биринчи шө'бэ икинчисиндэн даһа бөјүк иди вэ орада гызыл гурбанкаһ јерләширди. Гурбанкаһын јанында гызыл маса, масанын үстүндэ дэ он ики чөрөк вар иди. Бу чөрөклэрэ «тэгдимэ чөрөклэри», јахуд «мүгэддэс» чөрөклэр дэ дејилирди. Һэмин шө'бэдэ једди гэндилли чыраг гојулмушду. Икинчи шө'бэни биринчидэн пэрдэ ајырырды. Үстүндэ ики гызыл мэлэкин сурэти олан гызыл сандыг орада јерләширди. Бу сандыга мүчрү дејилирди вэ онун ичиндэ Аллаһын он эмрини еһтива едэн лөвһлэри сахлајырдылар. Икинчи шө'бэнин һэр тэрэфини Аллаһын иззэти вэ иштиракы долдурурду вэ буна көрэ дэ она «Эгдэс», јэ'ни Мүгэддэслэрин мүгэддэси дејилирди.

(Чыхыи [Мусанын икинчи китабы], 40 : 15—38)

КЭШФИЈАТЧЫЛАР КЭН'АНДАН ГАЈЫДЫРЛАР

Исраиллилер нәһәјәт Кән'ан торпағына јахынлашдылар. Онлар Паран чөлүндә јерләшдиләр вә Муса дүшәркәдәкилерин ичә-рисиндән он ики көркәмли адамы сечиб, онлары о торпага көндәрә-рәк деди: «Галхын, будур, чәнуба доғру кедин вә даға чыхын. О торпага көз кәздирин. Көрүн о торпаг нечәдир? Орада јашајан халг күч-лүдүр, јахуд зәиф? Сајча аздырмы, јохса сајча чохдурму? Вә онун јашадығы торпаг јахшыдырмы?... Онларын јашадыглары шәһәрләр нечәдирләр? Чәсур олун вә о торпағын бәһрләриндән көтүрүб кәти-рин».

Он ики кәшфијатчы јола дүшдү. Онлар гырх күн Кән'ан торпа-ғыны кәзиб јохладылар. Онлар орада ләтиф бағчалар, отлаглар вә тарлалар көрдүләр, һабелә бөјүк вә мөһкәмләндирилмиш шәһәрләрә раст кәлдиләр.

Кери гајыданда онлар өзләри илә нар, инчир вә дикәр мејвәләр, һәмчинин бир үзүм салхымы кәтирдиләр. Салхым елә бөјүк иди ки, ону ики адам ағача бағлајыб дашыјырды. Кәшфијатчылар о кө-зәл, сүд вә бал ахан өлкә барәсиндә нә билирдиләрсә, һәр шеји халга данышдылар. Онлар билдирдиләр ки, көрдүкләри өлкәдә халг күч-лү халгдыр вә истәһкам шәклинә салынмыш шәһәрләрдә јашајыр вә исраиллиләр онларын өһдәсиндән кәлә билмәзләр.

Онлар бунунла о өлкә һагғында бәд хәбәр јајыр вә Аллаһын онлара көмәк едәчәји барәдәки вә'дини јаддан чыхардараг, халгы горхуја салырдылар. Кәшфијатчыларын анчаг икиси — Нун оғлу Јешуа вә Каләјв Рәббә садиг иди вә халгы тәшвишә салмаг истәмирди. Каләјв дејирди: «Биз мүтләг кедиб о торпағы элә кечирәчәјик, чүнки биз о өлкәни мәғлуб едә биләрик». Лакин халг она гулаг асмаг истә-мирди. Һамы ағламага башлајыб, онлары Мисирдән чыхартдыглары үчүн Муса вә Һаруну мәзәммәт етмәјә башлады. Сонра бири-биринә дедиләр: «Рәис тә'јин едиб Мисирә гајыдаг». Бу сөzlәри ешидән Муса вә Һарун кәдәрләнд иләр вә үз үстә јыхылдылар. Халгын инадкар-лығыны көрмәк онлар үчүн нә гәдәр ағыр иди. О вахт Рәб Мусаја деди: «Бу халг Мәни нә вахта кими гәзәбләндиричәкдир? Вә нә вахта кими онлар, араларында көстәрдијим әләмәтләрдән өтрү Мәнә иман етмә-јәчәкләр?» Сонра Рәб деди ки, онлары мәһв етмәјә һазырдыр. Фәгәт Муса Она јалвармага башлады ки, халгын бу бөјүк күнаһыны бағыш-ласын. Аллаһ онун хаһишини ешитди вә үсјанкар халгын күнаһыны јенә бағышлады. Амма чәза олараг деди ки, јалныз онларын нәсил-ләри вә'д едилмиш Кән'ан торпағына кириб, орада јашајачаглар. Нун оғлу Јешуа вә Каләјв дә Рәббә инандыглары үчүн о торпагда јашајачаглар.

(Сајлар [Мусанын дөрдүнчү китабы], 13 : 1—34; 14 : 1—30)

КОРАҢ, ДАТАН ВӘ АВИРАМЫН ЧӘЗАЛАНДЫРЫЛМАСЫ

Рәб бүтүн Исраил халгына эвр етмишди ки, о, Мусаја гулаг ассын вә онун дедији кими даврансын. Чүнки, ону Аллаһын Өзү сечиб, халгын мүдрик рәһбәри тә’жин етмишди. Лакин бир дәфә дүшәркәдә үсјан галхды. Коран, Датан вә Авирамын башчылығы алтында 250 нәфәр адам Мусаја гаршы галхды вә она артыг табе олмаг истәмәдијини билдирди. Онлар Мусаны бунда тәгсирләндиндиләр ки, куја о, өзүнү дикәрләриндән јухары тутур. Буну ешидән Муса бүтүн Исраил чәмијјәтини чағырыб, Рәббин көстәриши үзрә онлара эвр етди ки. Коран, Датан вә Авирамын чадырларындан узаглашсынлар. О, деди ки, һеч ким бу адамларын эшјаларына тохунмасын.

Муса даһа сонра деди: «Бундан биләчәксиниз ки, бүтүн бу ишләри етмәк үчүн мәни көндәрән Рәббдир вә бу мәним гәлбимдән ирәли кәлмир. Әкәр, онлар һәр бир инсан кими өлсәләр вә бүтүн инсанлара аид олан агибәтә уғрасалар, мәни Рәб көндәрмәмишдир. Јох, әкәр Рәб гејри-ади бир иш етсә вә торпаг ағзыны ачыб онлары вә онлара мәхсус олан һәр шеји удса вә онлар дири-дири өлүләр дијарына дүшсәләр, о заман дәрк едәрсиниз ки, бу адамлар Рәбби рәдд едибләр». Вә Муса бу сөзләри дејәрдәмәз зәлзәлә олду вә онларын чадырлары алтында јер јарылды вә онлары әмлақлары илә бирликдә удду. Онларла бирликдә үсјана галхан дикәр ики јүз әлли нәфәр адамы да көјдән кәлән алов вурду вә онлар өлдүләр.

Аллаһ бү дәһшәтли чәза васитәсилә көстәрди ки, Онун ирадәсинә гаршы үсјан галдырмаг дәһшәтли нәтичәләр верир.

(Сајлар [Мусанын дөрдүнчү китабы], 16 : 1—3; 23—35)

МИС ИЛАН

Сәһра илә јолуна давам едән халг, чәсарәтсизлик көс-тәрмәјә вә Аллаһа, һабелә Мусаја гаршы дејинмәјә башлады: «Бизи Мисирдән нә үчүн чыхартдыныз ки, биз дә сәһрада өләк? Ахы бурада нә чөрәк вар, нә дә су вә бу пис јемәк бизим чанымызы тәнкә кәтириб». Рәб бу наразылыгдан өтрү халгын үстүнә зәһәрли иланлар көндәрди. Иланлар онлары санчыр вә онлар өлүрдүләр. О вахт бир чохлаы Мусанын јанына кәлиб дедиләр: «Рәббә вә сәнә гаршы данышмагла күнаһ етдик. Рәббә дуа ет ки, О, иланлары биздән узаглашдырсын».

Муса халг үчүн дуа етмәјә башлады вә Рәб она белә чаваб верди: «Бир илан дүзәлт вә ону узун ағачын башына гој. Вә белә олачагдыр ки, илан вурмуш һәр кәс она баханда, сағ галачагдыр». Муса мисдән бөјүк бир илан дүзәлтди вә ону чыхардыб, һамынын гаршысында гојду. Илан санчымыш адам Мусанын дүзәлтдији илана баханда өлмүрдү. Лакин, бу јолла хилас олуначагларына инанмајанлар өлүрдүләр.

Рәббин сөјләдији һәр сөзә инанмаг нә гәдәр вачибдир! Һәрчәнд бизә елә кәлир ки, сүн'и илана бахмагла иланын санчмасындан шәфа тапмаг гејри-мүмкүндүр. Анчаг, Аллаһын Өзү буну дејирсә, бу о демәкдир ки, бурада јалныз вә јалныз бир хилас јолу мөвчуддур. Бу, бизим үчүн бир нүмунә иди.

Биз дә, бизим үчүн чармыха чәкилән Иса Мәсиһә бахыб, Ону гәлбимизә гәбул етсәк, күнаһын санчмасындан вә нештәриндән хилас ола биләрик.

(Сајлар [Мусанын дөрдүнчү китабы], 21 : 4—9)

БИЛ'АМ ПЕЈҒӘМБӘР ВӘ МӘЛӘК

Моавлылар Исраил халгынын дүшмәни идиләр вә исраиллиләрә пислик арзу едирдиләр. Бир дәфә, онлар Аллаһын пејғәмбәри Бил'амдан хаһиш етдиләр ки, онларын јанына кәлсин вә Аллаһын халгына лә'нәт охусун. Лакин Рәб пејғәмбәрә деди: «Онларла кетмә вә о халга лә'нәт охума. Чүнки бу халг хејир-дуа алмышдыр». Бил'ам Рәббин сөзләринә гулаг асмады вә моавлыларын јанына кетди. Вә Бил'ам бу чүр һәрәкәт етдији үчүн Аллаһын гәзәби она гаршы аловланды вә Рәббин мәләки јолда дајанды ки, Бил'ама мане олсун. Бил'ам өз ешшәјинин белиндә јол кедирди вә ики нөкәри дә онунла иди. Бирдән ешшәк, элиндә сыјрылмыш гылынч тутан мәләки јолда дуран көрдү вә јолдан дөнүб тарлаја кетди. Бил'ам ешшәји вурмаға башлады ки, ону јола гајтарсын. Лакин ешшәк јенә мәләки көрдү вә јолдан дөндү. Сонра исә пејғәмбәрин алтында јерә узанды. Пејғәмбәр јенә ону вурду. О заман Рәб, пејғәмбәрин диванәлијинә сон гојмаг мәгсәдилә ешшәјин дилини ачды вә о, инсан сәсилә деди: «Сәнә нә етдим ки, мәни артыг үчүнчү дәфәдир вурурсан?» Бундан сонра Рәб Бил'амын көзләрини ачды вә о да гылынчлы мәләки көрдү. Баш әјиб, онун габағында сәчдә етди. Мәләк она бу сөзләрлә мүрачиәт етди: «Өз ешшәјини нә үчүн үч дәфә вурдун? Ахы, мән чыхмышам ки, сәнә мане олум. Чүнки бу јол мәним үрәјимдән дејилдир». Бил'ам мәләкә чаваб верди: «Күнаһ етдим. Чүнки билмәдим ки, јолда мәним гаршында дуран сәнсэн. Инди исә, әкәр бу, сәнин көзүндә хошакәлмәз һәрәкәтдирсә, мән кери гајыдарам». Мәләк она деди: «О адамларла кет, амма сәнә нә дејәчәјәмсә, ону да сөјлә».

Моавлылар онларын јанына кәлән Бил'амы көрәндә, она дедиләр: «Исраилә лә'нәт вә она пислик арзу ет!» Лакин Бил'ам чаваб вериб деди: «Мән нечә лә'нәт охујум? Рәб она пислик арзу етмир!» Вә Бил'ам исраиллиләрә лә'нәт охумаг әвәзинә, онлара ики дәфә хејир-дуа верди. *(Сајлар [Мусанын дөрдүнчү китабы], 22 : 3—35; 23 : 7—20)*

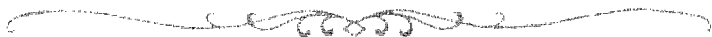

НУН ОҒЛУ ЈЕШУА — МУСАНЫН МУАВИНИДИР

Муса чох гочалмышды вэ Аллаһ она деди ки, о, тезлик-лэ өлөчөк вэ өлдүкдөн сонра эбэди олага көйдө даими хошбөхтлик вэ севинч ичиндэ јашајачагдыр. Амма, бундан габаг Муса дуа етди ки, Рэб, Аллаһын халгына рэһбэрлик етмэк үчүн она мүавин тэ'јин етсин вэ ираиллилэр чобансыз гојунлара бэнзэмэсинлэр. О вахт Рэб она деди: «Нун оғлу Јешуаны јанына чағыр вэ элини онун үстүнэ гој. Онда Руһ вардыр. Ону каһин Елизарын габагына, бүтүн ичманын гаршысына чыхарт вэ онларын көзү өнүндэ она нэсиһэт вер. Вэ өз эзэмэтиндэн она да вер ки, Ираил өвладларынын бүтүн ичмасы она гулаг ассын».

Муса, Рэббин дедији кими етди. О, Нун оғлу Јешуаны чағырыб, ону каһин Елизарын вэ бүтүн чэмијјэтин гаршысына чыхартды вэ эллэрини онун үстүнэ гојараг, она Рэббдэн кэлэн нэсиһэти верди.

(Сајлар [Мусанын дөрдүнчү китабы], 27 : 18—23)

УШАГЛАРА НӘСИҤӘТ

Аллаһ, Муса васитәсилә бәјан етдији әмрләриндә де-
јир ки, һәр кәс Рәб Аллаһы үрәкдән, чандан вә бүтүн
дәрракәси илә севмәли, гоншусуну өзү кими севмәлидир.
О, һабелә бујурур ки, Онун дедији сөзләр һәмишә инсанын
үрәјиндә олмалыдыр. Рәб истәјир ки, валидејнләр һәлә
ушаглыг илләриндән Аллаһы сечмәјин вачиб вә Ону јад-
дан чыхартмағын тәһлүкәли олдуғундан өз өвладларына
даньшсынлар. Һәјатда мүвәффәғијјәт әлдә етмәк вә
хошбәхтлијә наил омаг Әбәди Мәрһәмәтли Јарадычынын
ирадәсинә табе олмагдан асылыдыр.

Муса исраиллиләрә әмр етди ки, онлар, Онун Мисир-
дә вә сәһрадан кечәндә көстәрдији әламәт вә мө'чүзәләри
өз нәсилләринә нәгл етсинләр. О, һабелә, әмр верди ки,
исраиллиләр Аллаһын әмрләрини, ганунларыны вә гә-
рарларыны јаддан чыхартмамағы вә Ону, сәһрада етдиклә-
ри кими сынамамағы ушаглара өјрәтсинләр. Муса онлара
деди: «Еһтијатлы ол ки, сәни Мисирдән, әсарәт евиндән
чыхардан Рәбби унутмајасан. Рәб Аллаһындан горх вә
Она гуллуғ ет... Дикәр танрыларын, әтрафынызда олан
халгларын бүтләринин ардынча кетмәјин. Чүнки Аллаһ
— гысганч Рәббдир вә Аллаһын сәнин ичиндәрдир. Елә
етмә ки, Рәб Аллаһынын гәзәби сәнә гаршы аловлансын
вә О, сәни јер үзүндән јох етсин».

(Тәстия [Мусанын бешинчи китабы], 6 : 5—25)

ИСРАИЛЛИЛЭРИН ГУРБАН КЭТИРМЭСИ

Рэб Муса васитэсилэ һэр бир исраиллијэ демишдир: «Рэб Аллаһын сэнэ мүлк олагаг вердији өлкэјэ кэлэндэ вэ онда мэскэн саланда, өз торпағындан элдэ етдијин бүтүн бәһрлэрин илк мәнсулундан көтүр, ону сәбэтэ гој вэ Рэббин сечдији јерэ кет. Бу јери Рэб, Өз Ады үчүн мэскэн сечмишдир. Сонра, о јердэ олачаг каһинин јанына кэл вэ она де: Өз Аллаһым Рэббэ инди билдирирэм ки, мән, Рэббин бизэ верэчэјини эчдадларымыза вэ'д етдији өлкэјэ кирдим'. Каһин сәбэти сәнин элиндән көтүрүб, Рэб Аллаһынын гурбанкаһы өнүнэ гојачагдыр. Бундан сонра сән, Рэббэ шүкр ет ки, О, сәнин халгыны күчлү вэ гүдрэтли эли илэ Мисир эсарэтиндән чыхардыб, сүд вэ бал ахан бу өлкэјэ кәтирибдир. Рэббин сэнэ вэ сәнин ев халгына вердији не'мәтләр үчүн севин. Элдэ етдијин мәнсулдан левиллэрэ, гәриблэрэ, јетимлэрэ, дул гадынлара вэ јөхсул адамлара да вер».

(Тәснијэ [Мусанын бешинчи китабы], 26 : 1—12)

МУСАНЫН ӨЛҮМҮ

Рэб Мусаја бујурду ки, о, јүксэк дагын башына чыхсын. Аллаһ орадан вэ'д едилэн торпагы Мусаја көстэриб деди: «Будур — Ибраһимэ, Исага вэ Јагуба: 'Буну сэнин нэслинэ верэчэјэм' дејэрэк анд вердијим о торпаг. Мэн имкан вердим ки, сэн ону өз көзлэринлэ көрэсэн. Амма, сэн ораја кечмэјэчэксэн».

Вэ Рэббин гулу олан Муса орада вэфат етди. О, Моав дијарынын вадисиндэ дэфн едилди. Лакин онун дэфн олундуғу јери һеч ким танымырды. Чунки Рэббин Өзү бу иши ичра етди. Муса, Рэббин сөзүнэ бирчэ дэфэ эмэл етмэдији үчүн вэ'д олунмуш торпага кирмэди. Фэгэт вэфат етдикдэн сонра о, эбэди һэјат вэ севинчин сэмави Вэтэнинэ кечди. Муса 120 јашында вэфат етди. Лакин бу гоча вахтында белэ, о, күчдэн дүшмэди вэ көзлэри зейфлэмэди.

Вэ Израилин бир даһа Муса кими, Рэббин үз-үзэ таныдығы, онун васитэсилэ Мисир торпагында эламэтлэр вэ мө'чүзэлэр көстэрдиди, һабелэ күчлү гола малик олуб, бүтүн Израил халгы гаршысында бөјүк харигэлэр јарадан Муса кими пејғэмбэри олмады.

(Тэснијэ [Мусанын бешинчи китабы], 34: 1—12)

РАҲАВ КЭШФИЈЈАТЧЫЛАРЫ ХИЛАС ЕДИР

Муса вәфат етдикдән сонра Рәб Нун оғлу Јешуаја деди: «Мәним гулум олан Муса өлдү. Инди ајаға галх. Сән вә бүтүн халг Јорданы кечиб, Мәним онлара — Исраил огулларына вердијим торпаға кириң. Ајағынызын алты тохунан һәр бир јери, Мусаја дедијим кими, сизә верирәм... Һәјатынын бүтүн күнләри бојунча һеч ким сәнә гаршы дура билмәјәчәкдир; Муса илә бәрабәр олдуғум кими, сәнинлә дә бәрабәр олачағам: сәни тәрк етмәјәчәјәм вә сәни тәк гојмајачағам... Анчаг мөһкәм вә чох чәсур ол ки, Мәним гулум Мусанын сәнә вәсијјәт етдији чәми Төврата чидди әмәл едәсән. Ондан нә саға, нә дә сола сап ки, кетдијин һәр јердә мүвәффәгијјәтә наил оласан».

Исраиллиләр Кән'ан торпағына јахынлашырдылар вә бир аз мүддәтдән сонра бу торпағын гејри-салеһ сакинләри илә мүбаризәјә киришмәли идиләр. Будур, истәһкам шәклинә салынмыш Јериһо шәһәринин диварлары артыг көрүнмәјә башлады. Нун оғлу Јешуа ики исраиллини кәшфијјат үчүн бу шәһәрә көндәрди. Кәшфијјатчылар ораја кәлдикдә, кечәләмәк үчүн Раһав адлы бир гадынын евиндә галдылар. Јериһо падшаһына кимсә хәбәр чатдырды ки, Исраил дүшәркәсиндән шәһәрә кәшфијјатчылар кәлибләр. Буну ешидән падшаһ өз нөкәрләринә евр етди ки, кедиб онлары јахаласынлар.

Лакин, Аллаһын исраиллиләр үчүн јаратдығы бүтүн мө'чүзәләрдән хәбәрдар олан Раһав инанырды ки, Рәб, онлара вә'д едилмиш торпагда јерләшән Јериһо шәһәрини исраиллиләрә тәслим едәчәкдир. Буна көрә дә, о, Аллаһа иман һисси илә долу олуб, шәһәрә кәлән кәшфијјатчылары кизләтди вә падшаһын нөкәрләринә деди ки, исраиллиләр ахшам чағы онун евини тәрк едибләр. О вахт нөкәрләр Јериһодан Јордан чајына кедән јол илә исраиллиләрин даһынча говдулар. Кечә дүшәндә исә, Раһав исраиллиләри шәһәр диварында олан евинин пәнчәрәсиндән кәндирлә ашаға салды. О, исраиллиләрә тапшырды ки, даға галхыб үч күн орада кизләнсинләр вә онлары тә'ғиб едән нөкәрләрә раст кәлмәсинләр.

(Нун оғлу Јешуа 1 : 1—7; 2 : 1—16)

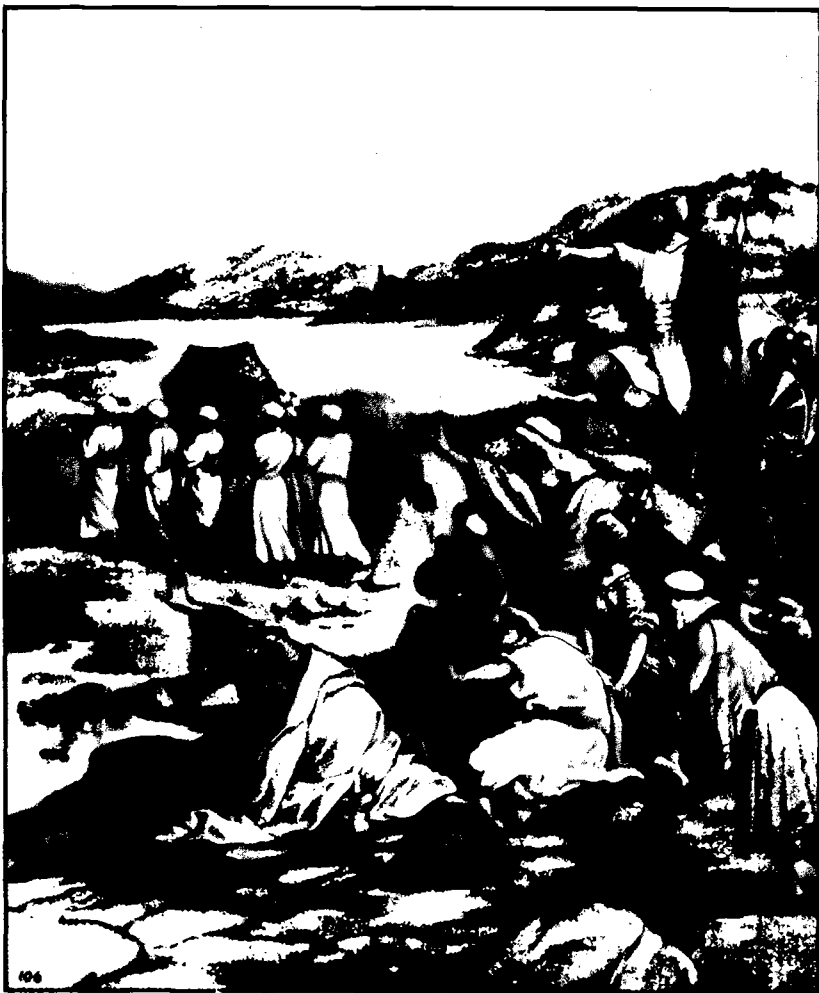
ЖОРДАН ЧАЈЫНДАН КЕЧИШ

Жериhoжа жахынлашан исаиллиләр Жордан чајыны кечмәл идиләр. Нун оғлу Јешуа һамыја мүрачиәт едиб деди: «Аллаһ сизә вә’д едир ки, чајдан тәһлүкәсиз кечиб, једди халг үзәриндә гәләбә чалачагсыныз». Јешуа әмрләр мүчрүсүнү дашыјан каһинләрә әмр етди ки, Жордан чајына кирсинләр. Каһинләр суја кирән анда, ахан су дајанды вә дивар кими дурду.

О вахт бүтүн Исаил халгы Жордан чајындан гуру дибдән кечәр кими кечмәјә башлады. Онларын кечиши заманы, каһинләр чајын ортасында дурмушдулар. Јешуа он ики адама әмр верди ки, дурдуглары јердән, бу мө’чүзәнин хатирәси олараг он ики даш кәтүрсүнләр. Бүтүн халг Жорданы кечдикдән сонра, Рәб Јешуаја деди: «Әмрләр мүчрүсүнү дашыјан каһинләрә бујур ки, судан чыхсынлар». Каһинләр чајдан чыхдылар вә су јенидән өз мәчрасы илә ахмаға башлады.

Јешуа Жордандан кәтүрүлән он ики дашы Килгал адланан јерә гојду вә исаиллиләрә деди: «Оғуларыныз бу дашларын мә’насыны сиздән сорушанда, онлара белә чаваб верәрсиниз: ’Исаил Жордандан гурудан кечди’. Чүнки, Рәб Аллаһыныз, Гырмызы дәниз илә етдији кими, Жордан суларыны да сизин үчүн гурутду ки, јер үзүнүн бүтүн халглары Рәббин голунун күчлү олдуғуну дәрк етсинләр вә сиз бүтүн күнләриниз бојунча Рәб Аллаһыныздан горхасыныз».

(Нун оғлу Јешуа 3 : 9—17; 4 : 1—24)

ЈЕРИҲОНУН АЛЫНМАСЫ

Израиллилер Јериһоја јахынлашанда, Јериһо падшаһы эвр етди ки, шәһәрин бүтүн гапыларыны бағласынлар. Фәгәт Рәб Нун оғлу Јешуаја деди:

«Бах, Мән Јериһону, онун падшаһыны вә чәсур дөјүшчүләри сәнин әлине верирәм. Беләликлә, һамы шәһәрин әтрафына кетсин. Бүтүн дөјүшчүләр шәһәрин әтрафыны бир дәфә кәзсинләр. Вә алты күн белә един. Једди каһин дә гојун кәрәнајыны көтүрүб, мүчрүнүн габағы илә апарсын; једдинчи күн исә, шәһәрин әтрафыны једди кәррә кәзин вә гој каһинләр кәрәнајлары чалсынлар. Вә ваге олачаг ки, шејпурлар чаланда, сиз шејпур сәсини ешидәндә, гој бүтүн халг кур сәслә гышгырсын вә шәһәрин диварлары тәмәлине кими дағылачаглар; вә бүтүн халг, һәрә өз тәрәфиндән шәһәрә кирәчәк...»

Израиллилер Рәббин дедији кими һәрәкәт етдиләр вә једдинчи күн, шејпурун сәсиндән вә халгын нидаларындан шәһәрин диварлары дағылды.

Бундан әввәл Јериһоја кәшфијјата кәлән израиллилер сөз вердиләр ки, тәҗибчиләрин әлиндән онлары гуртардығы үчүн Раһав вә онун гоһумларыны хилас едәчәкләр. Онлар Раһава дедиләр ки, Јериһо алынан заман өз пәнчәрәсинә ал гырмызы кәндир бағласын. Раһав белә дә етди вә өз гоһум-әграбасы илә бәрабәр хилас олду. Бундан сонра Јериһо шәһәри јандырылды.

(Нун оғлу Јешуа 6 : 1—24)

106 — THE MARKET

АМОРИЛЭРЛЭ ДӨЈУШ

Бир дэфэ, исраиллилэрлэ онларын дүшмэнлэри олан аморилэр арасында дөјүш баш верди. Белэ олду ки, саваш узун чэкди вэ дөјүш мејданы үзэринэ гаранлыг чөкдү. Гаранлыгда һеч бир шеј көрүнмүрдү. Буна көрэ дэ, Нун оғлу Јешуа дуа илэ Рэббин һүзурунда дурду. О, хаһиш етди ки, күнэш батмасын, күн дэ узансын. О, исраиллилэр гаршысында деди: «Еј күнэш, Кив'он јанында дајан! Еј ај, Ајалон вадисиндэ дур!» Мэрһәмэтли Аллаһ, онун хаһишини ешитди вэ һэмэн күн кечэ гаранлығы јер үзүнү бүрүмэди.

Бундан эввэл вэ бундан сонра белэ бир күн олмашды вэ олмашагдыр ки, Рэб инсанын хаһишинэ бу шәкилдэ гулаг асыб, ону јеринэ јетирсин.

Саваш гуртарандан сонра, Јешуанын гошуну гэлэбэ чалыб, өз дүшэркэсинэ гајытды. Дөјүшдэн эввэл исэ Рэб Јешуаја деди: «Онлардан горхма, чүнки онлары санин элинэ тэслим етмишэм; онларын һеч бири гаршында таб кэтирмэјчэкдир».

Аллаһ, Јешуаја һабелэ, Она иман едэн һэр кэсэ деди-ји бу сөзлэри сөјләди: «Будур, Мэн сэнэ эмр едирэм: Мөһкэм вэ чэсур ол. Горхма вэ дәһшэтэ кэлмэ; чүнки һараја кетсэн, һэр јердэ Аллаһын Рэб санинләдир».

(Нун оғлу Јешуа 10 : 6—15)

Ун оғлу Јешуа вәфат етдикдән зонра, Исраил халгы Аллаһы тәһгир едиб, мүхтәлиф бүтләрә гуллуғ едәрәк доғру һәрәкәт етмәмәжә башлады. Бу үздән Рәб имкан верди ки, мидјанлылар Исраил халгыны әсир етсинләр. Једди ил кечдикдән сонра, Исраил халгы јенидән дөнүб, өз Рәббинә мүрачиәт етди. Аллаһ онларын фәрјадыны ешитди вә Кидеону онларын тәзә рәһбәри тә’јин етди.

Рәб она деди: «Мән сәнинлә олачағам вә сән мидјанлылары ахырынчы нәфәринә кими мәһв едәчәксән». Бу сөзләрдән сонра Кидеон, бөјүк бир гошун топлады вә Рәббә деди: «Әкәр Сән, мәнә дедијин кими, мәним әлимлә Исраили хилас етмәк нијјәтиндәсәнсә, будур, мән, гырхылмыш јуну саманлыға гојурам. Әкәр, шеһ јалныз јунун үстүндә олуб, јер гуру галарса, биләчәјәм ки, Сән дедијин кими, мәним әлимлә Исраили хилас едәчәксән». Ертәси күн, сәһәр еркән ајаға галхан Кидеон јундан бир каса су сыхды, јер исә гуру иди. О заман о, јенә Аллаһа мүрачиәт едиб деди: «Әкәр сәнә бу сөзләри дә десәм, мәнә гәзәбләнмә: Мән бир дәфә дә јун илә имтаһан едәчәјәм. Гој анчаг јун гуру галсын, бүтүн јер үзүндә исә шеһ олсун». Аллаһ белә дә етди: јун гуру иди, јерин үзү исә шеһлә өртүлмүшдү. Кидеон буну көрдүкдә, сәһәри күн өз гошуну илә Мидјан дүшәркәси илә үзбәүз јерләшди. Лакин Рәб она деди: «Мидјанлылары сәнин әлиңә тәслим етмәк үчүн, јанында һәддиндән чох адам вардыр. Јохса Исраил Мәним габағымда гүрурланыб дејәр ки, ”Мәним әлим мәни хилас етди”. Беләликлә халға мүрачиәт едиб, нида ејлә: ”Ким горхурса, чәсарәтсиздирсә, сәһәр тездән Кил’ад дағындан кери гајытсын”». Ијирми ики мин нәфәр кери гајытды, он мин адам исә галды. Фәгәт Рәб деди ки, халгын сајы һәлә дә чохдур. О, Кидеона әмр еләди ки, онлары сујун башына кәтирсин вә сују нечә ичдикләринә диггәт јетирсин. Онларын әксәријјәти диз чөкүб елә бирбаша судан ичди. Галан үч јүз нәфәр исә, сују әлиңә көтүрүб ичирди. Аллаһ Кидеона деди: «Әлиндән су ичән үч јүз нәфәрлә Мән сизи хилас едәчәјәм вә мидјанлылары сәнә тәслим едәчәјәм...»

Елә дә олду. Рәб бөјүк бир мө’чүзә јаратды: үч јүз исраилли мидјанлыларын вә амалеклиләрин чәјирткә кими сајсыз-һесабыз олан ордусуна галиб кәлди.

(Ғакимләр 6 : 34—40; 7 : 2—7)

ПӘҢЛӘВАН ШИМШОН

Аллаһын харигэләрини, мәрһәмәтини вә көмәјини көрән исраиллиләр, һәр шејә рәғмән, Она мәғбул олмајан ишләри көрүб, Рәббдән дөнмәкдә давам етдиләр. Бундан өтрү онлар јенә әсирлијә дүшдүләр вә гырх ил филистимлиләрин һакимијјәти алтында галдылар. Әсирлик дөврүндә Рәб, Шимшон адлы бир исраиллини онлара һаким тә’јин етди. Бу адам гејри-ади күчә малик иди вә онун гүдрәти сачларында иди. Һәлә дүнјаја кәлмәздән, Аллаһ онун валидејнләринә деди ки, онун сачларыны гырхмасынлар. Чүнки о, Аллаһа һәср едилмиш адланачаг вә Исраили филистимлиләрдән хилас етмәјә башлајачагдыр.

Шимшон елә күчлү иди ки, бир дәфә о, раст кәлдији бир асланы кечи баласыны парчалар кими парчалады. Бир кәррә дә о, бир күн эрзиндә ешшәк чәнәси илә мин нәфәр филистимлини мәһв етди. О, ән мөһкәм кәндири вә бухову асанлыгла гыра билирди.

Күнләрин бириндә, Шимшон Гәззә шәһәринә кәлди вә орада кечәләмәјә галды. Филистимлиләр гәрара алдылар ки, ону елә орадача өлдүрсүнләр. Онлар шәһәр гапыларыны бағладылар вә ону пусмаға башладылар. Лакин Шимшон кечәнин јарысында ојанды вә шәһәри тәрк етмәк истәди. Гапыја јахынлашанда көрдү ки, онлар бағлыдыр. О вахт о, шәһәр гапыларыны јан тахталары вә сијирмәләри илә бирликдә көтүрүб белинә гојду вә дағын башына апарды.

(Һакимләр 13 : 1—5; 14 : 5, 6; 15 : 14, 15; 16 : 3)

ШИМШОНУН ӨЛҮМҮ

Шимшон ијirmi ил Исраилэ һакимлик етди. Онун халгынын дүшмәнләри олан филистимлиләр Шимшонун элиндән динч јашаја билмирдиләр. Онлар ону өлдүрмәк истәјирдиләр. Амма, онун гүдрәтинин нәдән ибарәт олдуғуну билмәдикләри үчүн, она һеч бир шеј едә билмирдиләр.

Бир дәфә онлар, Шимшонун севдији Далида адлы гадындан хаһиш етдиләр ки, о, Шимшонун гүдрәтинин сиррини өјрәнсин. О, дәфәләрлә сорушду, амма Шимшон һәгигәти демәк истәмирди. Гадын һәр күн она јалварыб, өз хаһиши илә ону үзмәјә башлады. Шимшонун үрәји бундан ағырлашырды вә нәһајәт о, сирри она ачыб деди: «Әкәр башымын сачларыны гырхсалар, гүдрәт мәни тәрк едәр вә мән бүтүн дикәр инсанлар кими оларам».

Далида буну ешитдикдә Шимшону биһуш етди вә филистимлиләри чағырды. Онлар кәлиб, онун сачларыны гырхдылар. Бундан сонра Шимшон зәифләмәјә башлады, чүнки гејри-ади гүдрәт ону тәрк етмишди. О, билмирди ки, Рәб дә ону тәрк едибдир.

Филистимлиләр ону ики мис зәнчирлә гандалладылар, көзләрини чыхартдылар вә әсирләр евиндә үјүтмәјә мәчбур етдиләр. Лакин заман кечдикчә Шимшонун сачлары узанмаға вә гүдрәти она гајытмаға башлады.

Бир күн филистимлиләр өз бүтләринә гурбан кәтирмәјә топлашыб, бүтү тә'рифләјәрәк дејирдиләр: «Танрымыз (јә'ни онларын бүтү) дүшмәнимизи, торпағымызы виран гојан, бизләрдән чохуну да өлдүрән Шимшону бизә тәслим етди». Вә онлар шадлыг едәндә, дедиләр: «Шимшону бураја чағырын! Гој бизи әјләндирсин!» Шимшону кәтириб, ики орта сүтун арасында дурғуздулар. Ев исә бу сүтунларын үстүндә дајанырды. О вахт Шимшон өз Аллаһына нида ејләјиб деди: «Ја Рәб Аллах! Рича едирәм, мәни јада сал вә мөһкәмләндир. Рича едирәм, анчаг бу дәфә, ја Аллахет ки, мән, һеч олмазса ики көзүмдән биринин гисасыны филистимлиләрдән алым». Вә Шимшон сүтунлара дирәниб деди: «Еј чаным, филистимлиләрлә бәрабәр өл!» Вә бүтүн ев дағылды. Орада оланларын һамысы һәлак олду.

(Ғакимләр 16 : 15—30)

РУТ ВӘ НАОМИ

Исраил халгыны һакимләр идарә етдикләри о күнләр-дә, онларын өлкәсиндә гытлыг башлады. Елимелех адлы бир исраилли Бејт-леһем шәһәриндән чыхыб Моав тарлаларында мәскән салды.

Бир нечә илдән сонра Елимелех өлдү, онун арвады Наоми исә, Моав халгынын гызлары илә евләнән ики оғлу илә галды. Гызлардан биринин ады Орпа, о биринин дә ады Рут иди. Лакин, он ил кечдикдән сонра онун оғланларынын һәр икиси вәфат етди. Наоми гәрара алды ки, кәлинләрини тәрк едиб, доғма Јәһуди торпагына гајытсын. Орпа онунла видалашыб кетди. Рут исә она деди: «Мәндән хаһиш етмә ки, сәни тәрк едиб, дала гајыдым. Чүнки, сән һара кетсән, мән дә кедәрәм, һарада кечәләсән, орада кечәләјәрәм. Сәнин халгын мәним халгымдыр, сәнин Аллаһын мәним Аллаһымдыр. Сән һарада өлсән, мән дә орада өләрәм вә гој мәни орада дәфн етсинләр... Мәни сәндән анчаг өлүм ајырар».

Рут өз гајнанасыны чох севирди вә ону тәрк етмәк истәмирди. Гој онун һәрәкәти бизим үчүн дә нүмунә олсун.

Гој Аллаһын күчү,
Даша дөнмүш гәлбләримизи,
Рут севдији мәһәббәтлә севмәјә,
Һәдсиз—сонсуз мәһәббәтә јөнәлтсин!

(Рут 1 : 1—17)

РУТ ВЭ БОАЗ

аоми вэ Рут арпа бичини заманы Бејт-леһемэ кэлдилэр. Рэб орада Өз халгыны зијарэт етди вэ о ил бол мэхсул бэхш етди.

Бир дэфэ Рут тарлаја кетди вэ бичинчилэрдэн сонра јердэ галан сүнбүллэри јығмаға башлады. Тарланын саһиби исэ Наоминин гоһуму иди. О, ешитди ки, бу, Наоминин кэлиндидир вэ о, севимли гајнанасынын гејдинэ галмаг үчүн өз гоһум-эграбасыны тэрк едиб, она јад олан дијара кэлмишдир. Бу хэбэри ешидэндэ о, Руту чағырды вэ она ичазэ верди ки, тарлаја һэр күн кэлсин. Өз нөкэрлэринэ дэ эмп етди ки, бичин вахты тарлада артыг сүнбүл гојуб кетсинлэр вэ Руту инчитмэсинлэр.

Бундан сонра Боаз Рута деди: «Гој Рэб сэнин һэрэкэтинин эвэзини версин вэ Онун ганадлары алтында сығыначаг тапмаға кэлдијин үчүн, Исраилин Аллаһы Рэб сэнэ там эвэзини версин». Меһрибан вэ мүлајим хасијјэтли Рут она чаваб вериб деди: «Ағам мэним, гој сэнин нэзэриндэ лүтф тапым мэн; чүнки мэнэ тэсэлли вердин вэ гулунун үрэјиндэн данышдын, бахмајараг ки, сэнин гарабашларындан һеч биринэ дэјмэрэм мэн».

Бир нечэ вахтдан сонра Боаз Рут илэ евлэнди вэ даһа сонра да о, Исраилин бөјүк падшаһы Давудун улу нэнэси олду.

(Рут 2 : 1—16; 4 : 13, 17)

ҒАННАНЫҢ ДУАСЫ

Исраил халгы ичиндә Елгана адлы бир нәфәр вар иди. Онун арвадынын ады Ғанна иди. Онун узун мүддәт-дән бәри ушағы олмурду вә бу, ону чох кәдәрләндирирди. Бир дәфә о, Аллаһын мә'бәдинә кәлди, гәм ичиндә диз чөкүб, Рәббә дуа едәрәк ачы-ачы ағламаға башлады.

Дуасында о, Аллаһдан хаһиш едирди ки, она ушаг бәхш етсин. О, дејирди: «Әкәр мәнә оғул бәхш етсән, ону һәмишәлик Сәнә хидмәтчи верәрәм. Мә'бәддә гуллуғ едән хаһин Ели көрүрдү ки, Ғанна узун мүддәт диз үстә дуруб дуа едир вә ағлајыр. О, елә фикирләшди ки, Ғанна сәрхошдур, чүнки онун дуа едән заман дедији сөзләри ешитмирди. Ғанна она мүрачиәт едиб деди: «Мәни алчаг гадын һесаб етмә, чүнки бәјүк кәдәр вә гәмимдән өгрү Рәббин һүзурунда үрәјими бошалдырам». О вахт хаһин она деди: «Саламат кет вә гој Исраиллиң Аллаһы, Ондан хаһиш етдијини јеринә јетирсин».

Ғанна гәлби севинчлә долу мә'бәди тәрк етди. Рәб онун дуасыны ешитди вә она гәшәнк бир оғлан бәхш етди.

(Падшаһларын биринчи китабы 1 : 9—17)

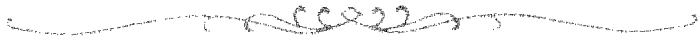
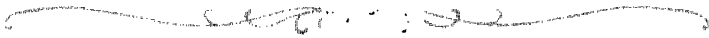

БАЛАЧА ШМУЕЛ

Нанна, јеничэ доғулан оғлунун адыны Шмуел гојду. Оғлан боја-баша чатанда, Һанна ону мэ'бэдэ, Ели канинин јанына кэтириб деди: «Ағам, мэнэ гулаг ас. Чанын һаггы үчүн, еј ағам мәним! Мэн — бурада сәнин јанында дуруб, Рэббэ дуа едэн о гадынам. Мэн бу ушаг үчүн дуа едирдим вэ Рэб мәним хаһишими јеринэ јетирди, Ондан рича етдијими мэнэ верди. Мэн дэ ону Рэббэ һэвалэ едирэм; о, һэјатынын бүтүн күнләри бојунча Рэббэ һэвалэ олунур». Бу сөзләри дедикдэн сонра, Һанна Мэрһәмәтли Аллаһа баш әјди вэ Она дуада шүкр едиб, Рэбби иззәтләндирэрәк дејирди: «Үрәјим Рэббдән севинир!... Мэн Сәнин јардымындан өтрү севинирәм. Рэб гэдәр мүгәддәс олан јохдур; чүнки Сәндән башгасы јохдур вэ Аллаһымыз кими дајаг мөвчуд дејилдир. Тәшәххүслә, өткәм-өткәм данышмајын; ағзыныздан ловға сөз дэ чыхмасын, чүнки Аллаһ һәр шеји билән Рэббдир вэ бүтүн ишләр Оун јанында өлчүлмүшдүр... О, Өз сәләһләринин аддымларыны мүһафизә едир; гејри-сәләһләр исә һәлак олачаглар, чүнки гүдрәтлә мөһкәмләнмир. Рэббин дүшмәнләри јох олачаглар...»

Һанна балача Шмуели мэ'бәддә, канин Елинин јанында гојду вэ о, бөјүјәрәк Рэббин вэ инсанларын гаршысында илтифат газанырды. Анасы һәр ил онун үчүн мэ'бэдэ, Рэб гаршысында хидмәт үчүн зәрури олан тәзә палтар кэтирәрди.

*(Падшаһларын биринчи китабы 1 : 25—28;
2 : 1—10, 18, 19, 26)*

ШМУЕЛИ ЧАҒЫРЫН СӘС

Җенијетмә Шмуелин мә'бәддә јашадығы заманларда, Аллаһын Сөзү надир һалда халга кәлирди вә вәһј-ләр дә тез-тез баһ вермирди.

«Вә о күнләрдә ваге олду ки, Ели өз јериндә узанмышыды; онун көзләри исә зәифләмәјә баһламышыды вә о, көрә билмирди.

Аллаһын гәндили һәлә сөнмәмишыды, Шмуел дә Аллаһын мүчрүсү олан јердә, Рәббин мә'бәдиндә узанмышыды.

Вә Рәб Шмуелә мүрачијәт етди вә о, чаваб верди: «Мән бурадајам!»

Вә Елинин јанына гачыб деди: «Мән бурадајам! Сән мәни чағырдын». Лакин о, деди: «Мән сәни чағырмамышам. Гајыт кери, узан». Вә о, кедиб узанды.

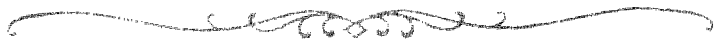
Лакин Рәб јенә Шмуели чағырды. Шмуел дурду, Елинин јанына кетди вә деди: «Мән бурадајам! Ахы сән мәни чағырдын». Лакин о, деди: «Оғлум, мән сәни чағырмамышам. Кери гајыт, узан».

Шмуел исә, Рәбби һәлә танымырды вә Рәббин Сөзү она ачылмамышыды.

Рәб јенә, үчүнчү дәфә Шмуели чағырды. Вә о, ајага галхды, Елинин јанына кедиб деди: «Мән бурадајам! Ахы мәни чағырмысан». Ели баша дүшдү ки, Рәб јенијетмәни чағырыр. Ели Шмуелә деди: «Кет узан вә сәни чағыранда дејәрсән: "Даныш, ја Рәб, чүнки Сәнин гулун гулаг асыр". Шмуел кедиб, өз јериндә узанды вә Рәб зүһур едиб, пејда олду вә әввәлки кими: «Шмуел! Шмуел!» дејәрәк чағырды. Шмуел деди: «Даныш, чүнки гулун гулаг асыр».

О заман Рәб данышмаға баһлады вә каһин Елинин евинә нә едәчәјини әтрафлы шәкилдә она нәгл етди. О, деди ки, каһини чәзаландырачагдыр; чүнки о, имансыз оғулларынын гејри-сәләһ әмәлләриндән хәбәрдар олуб, онлара һәддини билдирмәди вә онлары ифша етмәди.

(Падшаһларын биринчи китабы 3 : 1—14)

ЕЛИНИН ӨЛҮМҮ

Рэб, ганунсуз эмәлләринә көрә, Исраил халгыны јенә чэзаландырды. О, исраиллиләри јенидән филистимлиләрин эсарәтинә тәслим етди. Дөјүш вахты филистимлиләр исраиллиләрин мүгәддәсини — Рәббин әмрләр мүчрүсүнү элә кечиртдиләр. Бу саваш заманы чохла исраилли һәлак олду вә каһин Елинин оғуллары да һәлак оланларын арасында идиләр.

Бир исраилли дөјүш мејданындан гачыб, Елинин јашадығы Шило шәһәринә кәлди вә өз халгынын дәһшәтли мәғлубијјәти һаггында хәбәр јайды. Бу хәбәри ешидән шәһәр сакинләри бөјүк шивән гопартдылар. О вахт каһин Ели шәһәрин гапысы ағзында, јол кәнарында отурмушду. Шәһәрдән кәлән фәрјад сәсини ешидәндә, јанындан кечән гасиддән сорушду ки, нә баш верибдир. Гасид она чаваб вериб деди: «Исраил филистимлиләр гаршысында бөјүк мәғлубијјәтә уґрады. Аллаһын мүчрүсү элә кечирилди, сәнин ики оғлун да һәлак олду».

Гасид Аллаһ мүчрүсүнүн адыны чәкәндә, Ели отурдуғу јердән архасы үстә јыхылды вә өлдү. Ели гырх ил Исраилдә һакимлик етди вә дохсан сәккиз јашында вәфат етди.

Рәббин Шмуелә дедикләри Елинин айләсинин башына кәлди. Бу һадисәдән сонра Исраил билди ки, Шмуел, Рәб гаршысында пејғәмбәр олмаг үчүн сечилмишдир.

(Падишаһларын биринчи китабы 4 : 10—18)

ШАУЛ — ИСРАИЛИН ПАДШАҒЫДЫР

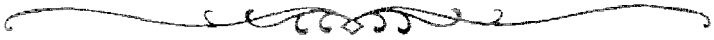
III Шмуел Аллаһын халгы арасында бөжүк пейгәмбәр олду. О, даим өз халгыны бүт—сэнэмлөрдөн имтина едиб, тэмиз гэлбдөн Дири Аллаһа дөнмәјә чагырырды. Шмуел гочалдыга исә, өз огулларыны Исраил үзәринә һаким тә’јин етди. Лакин онлар ата јолу илә кетмәдиләр; тамаһкарлыға гапылыб, алдыглары һәдијјәлөрдөн өтрү халгын ишләрини дүзкүн һәлл етмирдиләр.

О вахт Исраил ағсаггаллары Шмуелин јанына кәлиб дедиләр: «Бах, сән гочалмысан, амма огулларын сәнин јолуну изләмирләр. Башымызын үстүнә бир падшаһ тә’јин ет ки, бүтүн халгларда олдуғу кими, бизи идарә етсин». Шмуел билирди ки, онларын хаһиши Рәббин ирадәсинә хилафдыр вә дуа етмәјә кетди. Рәб она белә чаваб верди: «Сәнә дедикләри һәр ишдә халгын сәсинә гулаг ас; чүнки сәни дејил, Мәним онлара падшаһлыг етмәјими рәдд етдиләр. Онлары Мисирдән чыхартдығым күндән е’тибарән бу күнәдәк нечә һәрәкәт етмишләрсә вә Мәндән үз дөндәриб, башга бүтләрә хидмәт етмишләрсә, инди сәнинлә дә ејни чүр рәфтар едирләр. Инди исә онларын сәсинә гулаг ас, лакин онлары сағындыр вә башларынын үстүндә һөкмдарлыг едәчәк падшаһын адәтләрини онлара нәгл ет».

Шмуел Аллаһын сөзләрини халга чатдырыб деди ки, әкәр онлар падшаһ сечсәләр, о, халгы әсарәтә салачаг вә онларын һәјаты ағыр вә чох кәдәрли олачагдыр. Фәгәт халг Шмуелин мәсләһәтинә гулаг асмады вә падшаһ тәләб етмәкдә давам етди.

Бир дәфә, Рәб Шаул адлы бојлу-бухунлу вә күчлү бир чаваны Шмуелин јанына көндәрди. Шмуел кәнчи көрәндә, Рәб она деди: «Барәсиндә сәнә данышдығым адам, будур; Мәним халгымы о, идарә едәчәкдир». Шмуел бир габ зейтун јағы көтүрүб, Шаулун башына төкдү. Сонра ону өпүб деди: «Будур, Рәб Өз маликанәсинин һөкмдары олмаг үчүн сәни мәш етди». Бундан сонра Шаул Исраилдә падшаһ олду.

(Падшаһлары: биринчи китабы 8 : 1—22; 9 : 17; 10 : 1)

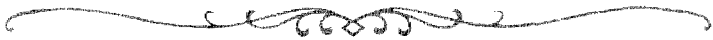
БАЛАЧА ЧОБАН ОЛАН ДАВУД — КЭЛЭЧЭК ПАДШАҤДЫР

Шмуел тэрэфиндэн падшаһлыға мәсһ едилэн Шаулун үрәји Аллаһ гаршысында дүз олмады. О, өз падшаһлығы дөврүндә Рэббин бујуругларына чох вахт эмәл етмирди. Буна көрә, Шмуел бир дэфә она деди: «Ағыллы һәрәкәт етмәдин: Рэб Аллаһынын сәнә вәсијјәт етдији эмрләрини горумадын; чүнки Рэб индијәдәк сәнин Исраил үзәриндә падшаһлығыны эбәди гылмышды. Амма инди сәнин падшаһлығын дура билмәјәчәкдир; Рэб Өз үрәжинә јатан бир киши тапыб, Өз халғынын башчысы тә’јин едәчәкдир; чүнки сән, Рэббин бујурдугларыны јеринә јетирмәдин».

Чох кечмәди ки, Рэб чаван, көзәл вә чох күчлү олан Давуд адлы кәнч оғланы Шмуелә көстәрди. Давуд өз атасынын гојунларыны отарырды. О, чох хејирхаһ, мөһрибан бир чобан иди вә аслан сүрүдән бир гојун чалыб апаранда, Давуд она јетишир вә јазыг һејваны онун чәһәнжиндән гопарарды.

Рэббин әмринә көрә, Шмуел Давуду Исраил халғынын падшаһы олмаг үзрә мәсһ етди. Бу андан е’тибарән Аллаһын Руһу Давудда даим сакин олду. Шаулдан исә Рэббин Руһу үз дөндәрди, мурдар руһ да ону һәјачана кәтирирди. Буну көрән Шаул, нөкәрләринә эвр етди ки, јахшы дэф чалан бир мусигичи тапсынлар. Нөкәрләр Давуду онун јанына кәтирдиләр вә о, сарајда хидмәт етмәјә башлады. Шаулун Давуддан чох хошу кәлди вә Шаул ону өз силаһдары тә’јин етди. Мурдар руһ Шаулу өзүндән чыхаранда, Давуд дәфи көтүрүб, онун үчүн чалырды. Бундан сонра Шаул фәрәһләнир вә өзүнү јахшы һисс етмәјә башларды. Мурдар руһ да ону тәрк едәрди.

(Падшаһларын биринчи китабы 13 : 13, 14; 16 : 11—23)

ДАВУД ВЭ ГОЛИАТ

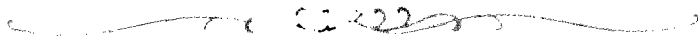
Бир дэфэ филистимлилэр өз гошунларыны топлајыб, Исраил халгына мұһарибэ е'лан етдилэр. Исраилли-лэр дэ падшаһ Шаулун сэркәрдәлији алтында мұһарибэјэ һазырлашдылар вэ дағда, филистимлиләрин гошунлары илә үзбәүз јерләшдилэр.

Давуд Исраил гошунларына чатанда, кизличэ гар-дашларынын јанына кечди вэ бирдән, нәһәнк бојлу бир филистимлини көрдү. Ады Голиат олан бу филистимли мис зиреһэ, дэбилгәјэ кејинмишди. Элиндэ дэ чох бөјүк бир низэ вэ галхан тутмушду. О, Аллаһын халгына истехза едир, Дири Аллаһы јаманлајыр вэ дејирди ки, экәр исраиллиләрдән бири она галиб кәләрсэ, филистимлиләр онларын гулу олсунлар.

Голиатын Дири Аллаһы вэ Исраил гошунларыны сөјүб, јаманладығыны ешидән Давуд, Шаулун јанына кәлиб хаһиш етди ки, Голиат илә вурушмаг үчүн она изин версин. Шаул она деди: «Сән һәлә чавансан, о исэ кәнчлијиндән бәри дөјүшчүлүк едир». Фәгәт Давуд го-јунлары отаран заман асланлар вэ ајыларла вурушанда Аллаһын она нечэ јардым етдијини Шаула нәгл еләди. Буну ешидән Шаул изин верди ки, Голиатла вурушсун. Давудун әјнинэ зиреһ кејдирди вэ башына дэбилгэ тахды. Давуд бу чүр силаһланмаға вәрдиш етмәмишди. О, бу кејими әјниндән чыхартды, эл ағачыны көтүрдү, кичик чајдан беш дәнә һамар даш көтүрүб чобан чантасына гојду вэ филистимлијэ гаршы чыхды. Давудун онун јанына кәлдијини көрән Голиат күлмәјэ башлады вэ деди: «Мәкәр, мән итәм ки, үстүмә ағачла кәлирсән?» Давуд она чаваб верди: «Сән гылынч, низэ вэ мызраг илә үстүмә кәлирсән. Мән исэ сәнин јаманладығын Исраил гошуну-нун Аллаһы, Рәб Севаотун ады илә сәнә гаршы чыхырам». Сонра Давуд элини чобан чантасына салды, дашы орадан көтүрүб, сапанд илә атды вэ Голиата елә бир зәрбә ендир-ди ки, даш онун алынына санчылды вэ о, ағзы үстә јерә јыхылды.

Филистимлиләр өз пәһләванларынын һәлак олду-гуну көрәндә, гачмаға башладылар вэ Исраил гошуну онларын үзәриндә гәләбә чалды.

(Падишаһларын биринчи китабы 17 : 1—53)

ЈОНАТАН

авуд, өлдүрдү жү Голиатын башыны Шаула көстөрмөжө кәтирәндә, Шаул ондан сорушду: «Кимин оғлусан?»

Давуд чаваб вериб деди: «Бејт—леһемдә јашајан Ишајын оғлујам». Падшаһ Шаулун оғлу Јонатан да бу сөһбәт заманы орада иди. Јонатан боја-баша чатмыш мәрд бир оғлан иди.

Јонатан Давуду үрәкдән севди. О, өз һиссини Давуда билдирди вә вәфалы мәнһәббәтинин әләмәти олараг өзүнүн кезәл палтарыны, кәмәрини, гылынчыны вә јайыны она һәдијјә верди. Давуд да Јонатаны севди вә онлар бири-биринә әһд вердиләр ки, һәмишә садиг дост олачаглар.

Лакин бу достлуг Шаулун хошуна кәлмәди. Давуд Голиаты өлдүрәндә, халг ону мәдһ едәрәк, нида едиб дејирди: «Шаул өз минләрини мәнв етди, Давуд исә — өз онминләрини». Бу маһнылары ешидән Шаул чох пәрт олду; чүнки о, јалныз өз шәхсијјәтинин мәдһ олунмасыны истәјирди. О вахтдан е’тибарән о, Давуда пахыллыг етмәјә башлады вә ону өлдүрмәк гәсдиндә олду.

Бир дәфә, мурдар руһ ону өзүндән чыхарданда Давуд онун габағында дуруб дәф чалырды. Шаул низәни она атды, амма Давуд јана әјилиб, хилас олду. Јонатан бир нечә дәфә Давуду өз атасынын гәзәбиндән кизлетди вә Шаулу нијјәтиндән өтрү мәзәммәтләјиб деди: «Гој падшаһ, гулу Давуда гаршы күнаһ ишләмәсин. Чүнки о, сәнә гаршы бир күнаһкарлыг етмәјиб вә онун әмәлләри бүсбүтүн сәнин хејринәдир. О, һәјатыны тәһлүкә алтына гојуб, филистимлини өлдүрдү вә Рәб бүтүн Исраил үчүн бејүк хилас јаратды. Сән дә бүнү көрдүн вә севиндин. Бәс нә үчүн сәбәбсиз олараг Давуду өлдүрүб күнаһсыз гана гаршы күнаһ едәсэн?» Шаул бу дәфә оғлунун сөзләринә гулаг асды вә анд верди ки, Давуду өлдүрмәјәчәкдир.

*(Падшаһларын биринчи китабы 17 : 57, 58;
18 : 1—11; 19 : 1—6)*

1882

1882

ДАВУД ЈУХУЛУ ШАУЛУН ЈАНЫНДА

Шаулун Давуда гаршы нифрети күндән-күнә онун үрәјиндә күчләнмәкдә иди. Нәһајәт о, гәт'и гәрара кәлди ки, Давуду өлдүрсүн. Јонатан бундан хәбәр тутду вә севимли достуну хәбәрдар етди. О вахт Давуд Шаулун элиндән гачды вә садиг адамларындан бир дәстә дүзәлдиб, дағларда кизләнди. Шаул өз гошунлары илә ону тә'гиб етмәјә башлады. Лакин Аллах Давудла олдуғу үчүн, о, ону әлә кечирдә билмирди.

Бир кәррә, Шаул үч мин нәфәр сечилмиш исраиллидән ибарәт бир дәстә тәшкил етди вә дағларда Давуду ахтармаға кетди. Давуд өјрәнди ки, ону тә'гиб едән Шаул өз дөјүшчүләри илә бирликдә кечәләмәк үчүн тәпәләрдән бириндә јерләшмишдир. О вахт Давуд досту Авишајы өзү илә көтүрүб, кечә Шаулун дүшәркәсинә кәлди. Ғамы јатырды. Онлар јухулу Шаула јахынлашдылар вә онун баш тәрәфиндә јерә санчылмыш низәни көрдүләр. Досту Давуда деди: «Изин вер низәни көтүрүб, Шаулу өлдүрүм». Фәгәт Давуд Аллаһын мәсһ етдији адамы өлдүрмәјә она изин вермәди вә деди ки, күн кәләчәк Рәб Өзү ону өлдүрәчәкдир. Онлар Шаулун низәсини вә су илә долу сәһәнкини көтүрүб кетдиләр.

Ертәси күн, Давуд Шаулун дүшәркәси илә үзбәүз олан дағын башында дуруб, јүксәк сәслә Шаулу чағырды вә эшјаларыны она көстәрди. Шаул көрдү ки, Давуд, она етдији бүтүн писликләрин интигамыны ондан алмады. Буна көрә дә деди: «Күнаһ ишләдим; гајыт, еј оғлум Давуд, чүнки сәнә бир даһа пислик етмәјәчәјәм. Она көрә ки, мәним һәјатым инди сәнин көзүндә дәјәрли олду. Мән исә өзүмү ахмаг кими апармышам вә сәһв етмишәм». Шаул Давуда сөз верди ки, ону артыг тә'гиб етмәјәчәкдир. Амма о, Давуда гаршы нифрәт һиссиндән хилас ола билмәди. Чүнки о, Аллахдан хаһиш етмирди ки, О, онун күнаһыны бағышласын вә гәлбни ислаһ етсин.

Әкәр дуа илә Рәббә мүрачиәт едиб, гәлбимизи тәмизләмәји Ондан хаһиш етмәсәк, биз дә әдавәтә, һәсәдә, нифрәтә, наразылыға, итаәтсизлијә вә дикәр бәд һиссләрә галиб кәлә билмәрик.

(Падшаһларын биринчи китабы 20 : 1—43; 26 : 2—21)

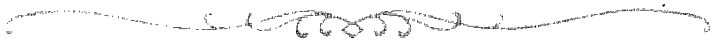
ДАВУД ПАДША҂ЛЫҒА МӘС҂ ЕДИЛИР

Бир дэфэ, падша҂ гошунундан бир нэфэр кэлиб Давуда хэбэр верди ки, Шуал вэ онун оғлу Јонатан филистимлилэрлэ савашда һэлак олублир. О адам елэ фикирлэширди ки, ону тэ'гиб едэн Шаулун өлдүјүнү ешидэндэ Давуд севинэчэкдир. Лакин Давуд Шаулун кинли гэлбини јада салмады. О, кэдэр ичиндэ Шаул илэ Јонатанын хатирэсинэ матэм нэгмэси охуду: «Һэјатда икэн севимли вэ хошхасијјэт олан Шаул вэ Јонатан өлүмдэ дэ бири-бириндэн ајрылмадылар; гарталлардан ити, асланлардан күчлү иди онлар. Еј Исраил гызлары! Сизи алгырмызы вэ зэриф либаслара кејиндирэн, палтарларынызы гызыл зинэтлэрлэ бээјэн Шаул үчүн аглајын! Гэһрэманлар дөјүшдэ нэчэ һэлак олдулар! Јонатан, сэнин үчүн ачыјырам, сэн мэнэ чох эзиз идин; сэнин мэнэ гаршы мэхэббэтин гадын мэхэббэтиндэн күчлү иди...»

Давуд онларын јасыны бу чүр тутурду. Бундан сонра, Рэббин бујуруғу илэ о, көчүб Һеврон шэхэриндэ мэскэн салды. Бир аз мүддэтдэн сонра бир нечэ јәһудејалы кэлиб, Давуду Јәһудејада, јэ'ни Исраилин чэнуб гисминдэ падша҂ тахтына мэс҂ етдилэр.

Једди ил јарымдан сонра исэ, Давуд бүтүн Исраилин падша҂ы олду. Аллаһ, Шмуел васитэсилэ она вердији вэ'дини јеринэ јетирди вэ ону падша҂ еләди.

(Падша҂ларын икинчи китабы 1 : 1—4; 23—27; 2 : 1—4)

МҮЧРҮ ЈЕРУСЭЛИМДЭ

Бүтүн Исраил үзэриндэ падшаһлыг етмэжэ башладыгдан сонра, Давуд өз тахтыны Јерусэлим шәһэринэ кәтирди. Аллах, Исраилин бүтүн дүшмәнләрини мәғлуб етмәк үчүн Давуда лүтф, мүдриклик вә гүдрәт верди.

Давуд Аллаһы чох сеvirди вә арзу еdirди ки, Аллаһ әмрләринин мүгәддәс мүчрүсү онун јанында, онун шәһэриндә олсун. Бир саваш заманы бу мүчрү филистимлиләр тәрәфиндән элә кечирилиб апарылмышды.

Бир нечә мүддәттән сонра исә онлар мүчрүнү исраиллиләрә гәјтардылар вә о, Овејд-Адом адлы бир нәфәрин свиндә сахланырды. Давуд да мүчрүнү орадан мүгәддәс Јерусэлим шәһэринэ кәтирмәк истәјирди.

Бир кәррә, о, бир чох каһини вә чамааты топлајыб мүчрүнүн далынча кетди. Каһинләр мүчрүнү Јерусэлимә кәтириб, ону Сион дағына галдыранда, Давуд нечә сеvirдири! О, арфа чалараг, Мәрһәмәтли Аллаһы иззәтләндирир вә шадлығындан Рәб гаршысында рәгс еdirди. Еләчә дә бүтүн халг нида вә кәрәнај сәсләри илә Аллаһы мәдһ еdirди. Мүчрү, Давудун бунун үчүн инша еtdирдији мә'бәдин ортасында јерләшдирилди.

Бундан сонра Рәб Давуда вә'д еtdи ки, онун падшаһлығыны мөһкәмләндиrәчәкдир. О, деди: «Мән она ата олачағам, о да Мәнә оғул олачағдыр; вә әкәр о, күнаһ ишләсә, мән ону инсан дәјәнәји илә вә инсан чәзасы илә чәзаландырачағам. Лакин, сәнин көзүн өнүндә рәдд еtdијим Шаулу мәһрум еtdијим кими, ону мәрһәмәтимдән мәһрум етмәјәчәјәм. Бу күн көзләрим өнүндә олдуғу кими, ханәданын вә падшаһлығын әбәди олараг мөһкәмләнәчәкдир». Аллаһын бу сөзләрини Давуда Натан пејғәмбәр нәгл еtdи. Буну ешидән Давуд, Рәббин һүзурунда һазыр олду вә дуа етмәјә башлады: «Ја һөкмдар Рәб, мән кимәм вә ханәданым нәдир ки, Сән мәнн белә учалтдын!... Ја Рәб Аллаһ, Сән она көрә бөјүксән ки, Сәнә бәнзәри јохдур вә Сәндән башга Аллаһ јохдур... Вә инди, ја Рәб Аллаһ, Өз гулун вә онун ханәданы һагғында бәјан еtdијин сөзү әбәди олараг тәсдиг ет вә Өзүн сөјләдијин кими елә...»
(Падшаһларын икинчи китабы 6:2—19; 7:14—16, 18—29)

ДАВУДУН МЭЗМУРЛАРЫ

авуд, хэлэ чобан икэн арфа чалмағы вэ өзү бэстэлэ-дији мээмурлары охумағы севэрди. Бөжүк падшаһ оланда да о, маһнылар јазмагда давам едирди. Бу маһнылары левиллэр (јэ'ни мә'бэд мүгәннилэри) Рэббин иззэти үчүн, Аллаһ мүчрүсү вэ бүтүн халг гаршысында ифа едэрдилэр.

Мүгэддэс Библија китабында Давудун бир чох мээмуру јазылмышдыр. Онлар Аллаһа мәһэббэтдэн вэ Онун иззэтли Адынын мәдһ олунмасындан илһамланмыш мээмурлардыр.

Давуд чох јахшы билирди ки, гојунларын хејирхаһ чобана — рэһбэрэ еһтијачлары вардыр. Чүнки чаван икэн өзү дә гојунларын гејдинэ галмышды. Буна көрө, мээмурларынын бириндэ о, Рэб һаггында белэ охујур:

Рэб мәним чобанымдыр.

Һеч нэјэ мөһтач галмајачағам.

Сых оту олан отлагларда мәни јатырдыр,

Сакин ахан суларын башына мәни кэтирир.

Чанымы тээлэјир,

Өз ады наминэ мәни эдалэт јоллары илэ анарыр.

Һэтта эқэр гаранлыг дэрэдэн кечсэм дә белэ,

Писликдэн горхмарам, чүнки Сэн мәнимлэсэн,

Сэнин эсан вэ Сэнин дајағын мәни сакит едэчэқдир.

Дүшмэнлэримин көзү габағында мэнэ сүфрэ

һазырлајырсан,

Башыма зейтун јағы сүртүрсэн,

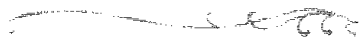
Касам долудур.

Гој һэјатымын бүтүн күнлэриндэ,

Јахшылыг вэ мэрһәмэт мәни мүшајиет етсин ки,

Рэббин евиндэ узун иллэр гала билим.

(Давудун Мээмурлары 23)

НАТАН ПЕЈГЭМБЭР ДАВУДУН ҺҮЗУРУНДА

авуд Рэбби чох сеvirди вэ Она итааткар олмаға чалышырды. Лакин шејтан, һәр адамы излэдији кими, ону да күдүрдү вэ Давудун гэлбинэ шәр салмаға чәһд едирди. Бир дэфэ, Давуд кафи гэдәр дуа етмэди вэ Аллаһдан ханиш етмэди ки, ону шејтанын һакимијјәтиндән горусун О заман о, бөјүк бир күнаһа батды.

Бир ахшам о, евинин дамына чыхды ки, һавасыны дәјишин. Орадан о, Бат-Шева адлы гадыны көрдү вэ илк бахышда она вурулду. Лакин Давуд онула евләнэ билмэзди, чүнки гадынын эри вар иди. Шејтан Давуда пис фикирләр тэлгин етмәјэ башлады вэ Давуд онун мәсләһәтләринэ эмәл етди. О Бат-Шеванын эри Урини муһарибәјэ көндәрди вэ о, орада һәлак олду. Давуд да Бат-Шева илэ евләнди.

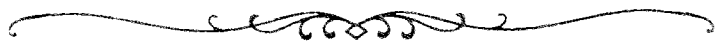
Бир нечә вахтдан сонра Рэб, Натан пејгэмбәри Давудун јанына көндәрди вэ о, она бу һекајәни нағыл етди: «Бир шәһәр-дә ики адам вар иди; бири варлы, бири дэ јохсул. Варлы адамын чохлу гарамалы вэ мал-гарасы вар иди. Јохсулун исә, сатын алыб бәсләдији кичик бир гузудан башга һеч бир шеји јох иди. Бир күн варлы адамын евинә бир сәјјаһ кәлди вэ о, јанына кәләп гонаға јемәк бишпирмәк үчүн, өзүнүн гарамалындан вэ малгарасындан бир шеј көтүр-мәјэ гыјмады. Вэ о јохсул адамын гузусуну көтүрүб, өз јанына кәлән адам үчүн јемәк һазырлады». Бу һекајәни ешидәп Давуд гәзәблэ гышгырды: «Рэб һаггы үчүн, бу иши көрән адам өлүмә лајигдир! Бу иши көрдүјүнә вэ мәрһәмәтсиз рәфтар етдијинә көрә, гузу үчүн дөрдгат гијмәт өдәмәлидир». О вахт Натан Давуда деди: «Һәмән адам — сәнсэн!...» Пејгэмбәр Давуду, етдији писликдән өтрү сәрт ифша етди. Давуд күнаһыны баша дүшүб деди: «Рэббин габағында күнаһ ишләдим...» Бу е'тирафдан сонра Натан она деди: «Рэб күнаһыны үстүндән көтүрдү — сән өлмәјәчәксән. Лакин, бу эмәлинлэ Рэббин дүшмәнләринә Ону јаманламаға бәһанә вердијин үчүн, доғулан оғлун өләчәкдир».

Беләликлэ Давудун күнаһы бағышланды, амма о, чезасыз галмады. Бир нечә вахтдан сонра Давуд бу вагә барәдә кәдәрли бир мәзмур бәстәләди. Орада дејилирди: «Зуфа илэ мәни тәмизлә ки, пак олум, Јујундур мәни ки, гардан ағ олум.

Мәнә тәмиз бир үрәк јарат, Аллаһ.

Мөһкәм бир руһ јарат вэ ичими тәзәлә.

(*Падшаһларын икинчи китабы 11 : 2—17; 12 : 1—14; Давудун Мәзмурлары 50 : 9, 12*)

АВШАЛОМУН ӨЛҮМҮ

Авшалом Давудун огулларындан бири иди. О, чох тэкэббүрлү вэ көрүнүшчэ кезэл иди. Элэлхүсус узун кезэл сачлары илэ фэрглэнирди. Лакин онун кинли, јаланчы вэ Аллаһдан горхмајан тэкэббүрлү гэлби вар иди. Авшалом атасы Давуду севмирди вэ онун тахтыны элэ кечиртмэк истэјирди. Исраиллилэр Авшалома чох һөрмөт едир, ону сеvirдилэр. Чүнки о, јалан, ријакарлыг, сүн'и хејирхаһлыг вэ гајғыкешликлэ онларын үрэјиндэ өзүнэ гаршы рэгбөт доғурурду. Чох кечмэди ки, Давуд доғма оғлунун тэ'гибиндэн бош бир шәһәрдэ кизләнмэк үчүн гошун јығыб Јерусэлимдэки сарајыны тэрк етмэли олду.

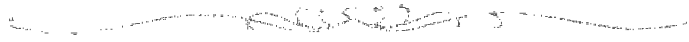
Бир нечэ вахтдан сонра, Авшалом атасынын һарада олдуғуну өјрэнди вэ бөјүк бир гошун илэ онун үстүнэ кетди. Давуд ешидэндэ ки, доғма оғлу онунла вурушмаг мејлинэ дүшүб, она гаршы өз дөстөсини көндәрди. Амма эвр верди ки, Авшалома хэтэр јетирмэсинлэр вэ һәјатыны сахласынлар. Башына бу гэдәр кэдәр вэ бөдбөхтлик кәтирмэсинэ бахмајараг, Давуд өз оғлуну севмөкдэ давам едирди.

Гошунлар мешэдэ вурушдулар. Аллаһ Давудун гошунларына јардым етди вэ онлар галиб кәдилэр. Авшаломун дөјүшчүлэри исэ гачыб хилас олмаг истэјирдилэр. Авшаломун өзү дэ гатырда гачырды. Лакин белэ олду ки, бөјүк бир палыдын јанындан кечэндэ онун сачлары ағачын будагларына илишди. Гатыр гачыб кетди, Авшалом исэ ағачдан асылы галды вэ онун ајаглары јерэ чатмырды.

Давудун гошун сәркәрдәси буну көрөндэ, падшаһ оғлунун үрэјини охларла дәлди вэ Давудун хаһишинэ рэгмән ону өлдүрдү. Давуд баш верән һадисәни ешитдикдэ чох кэдәрләнди вэ узун заман ағлады. Чүнки билирди ки, онун итаәтсиз оғлу, өлдүкдән сонра көјө алынмады. О, доғма оғлунун өлдүјүнү ешитмөкдәнсэ, өзү өлмәји үстүн тутурду.

Аллаһ Авшалому һәјәчанлы һәјатынын эн гызғын чағында өлдүрдү. Рәб, өз валидејнлэринэ итаәтсиз оланлара чеза верир.

*(Падшаһларын икинчи китабы 14 : 25, 26;
15 : 1—6; 18 : 2—14, 32, 33)*

МУДРИК ПАДШАҢ СҮЛЕЈМАН

авуд вѣфат етдикдэн сонра Рѣб, онун хошхасијјѣт, ағыллы оғлу Сүлејманы Исраилин падшаһы сечди. Бир дѣфѣ Аллаһ рѣ'јада Сүлејмана көрүпүб деди ки, нѣ истѣсѣ, она көндѣрѣчѣкдир. Јахшы вѣ эдалѣтли падшаһ олмағын нѣ гѣдѣр чѣттин олдуғуну билѣн Сүлејман да, сајы бѣјүк олан халғыны идарѣ етмѣк үчүн Рѣббдѣн мүдрикллик истѣди. Рѣб она чаваб вериб деди: «Өзүн үчүн узун өмүр, вар-дѣвлѣт, өз дүшмѣнлѣринин чаныны хаһиш етмѣјиб, һѣкм етмѣји бачармаг үчүн өзүнѣ мүдрикллик рича етдијин үчүн, Мѣн сѣнин сѣзүнѣ көрѣ едирѣм. Будур, сѣнѣ мүдрик вѣ һикмѣтли үрѣк верирѣм... Мѣндѣн хаһиш етмѣдијини дѣ, вар-дѣвлѣти вѣ шѣһрѣти дѣ сѣнѣ верирѣм. Елѣ ки, бүтүн күнлѣрин бојунча падшаһлар арасында сѣнѣ бѣра-бѣри олмајачагдыр. Вѣ ѣкѣр Мѣним бујуругларыма, Мѣним ѣмрлѣримѣ ѣмѣл едиб, атан Давуд кетдији кими, Мѣним јолларымла кетсѣн, Мѣн сѣнин күнлѣрини артыра-чағам».

Бир дѣфѣ, мүбаһисѣ едѣн ики гадын балача бир ушағы көтүрүб Сүлејманын јанына кѣлди. Гадынларын һѣр бири иддиѣ едирди ки, бу, онун баласыдыр. Онлардан һансынын доғру, һансынын да јалан дедијини ѣјрѣнмѣк үчүн Сүлејман ѣмр етди ки, ушағы ики јѣрѣ бѣлүб, јарысыны бир гадына, о бири јарысыны да о бири гадына версинлѣр. Ѵлбѣттѣ, о, ушағы ѣлдүрмѣк фикриндѣ дејилди. Буну анчаг онлары сынамаг үчүн дејирди. О заман гадынлардан бири деди: «Кѣсин ушағы; гој нѣ мѣнѣ чатсын, нѣ дѣ она». О бири гадын исѣ гышгырыб деди: «Ушағы верин о бири гадына, амма ону ѣлдүрмѣјин». Сүлејман бундан ѣјрѣнди ки, ушағын ѣсл анасы кимдир. Чүнки аналар өз ушагларыны һѣтта башгаларына да вермѣјѣ разы оларлар ки, тѣки онлар сағ галсынлар.

Ѵкѣр биз дѣ Рѣбби севиб, Она итаѣт едѣрѣк, Ондан мүдрикллик рича етсѣк, О, ону бизѣ көндѣрѣр. Аллаһ демишдир: «Дилѣјин, сизѣ верилѣчѣкдир». (Матта 7 : 1)

(Падшаһларын үчүнчү китабы 3 : 5—28)

АЛЛА҂ЫН МЭ'БЭДИ

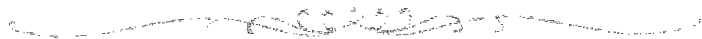
Аллаһ Давуда деди ки, онун оғлу Сүлејман Рэббин евини тикэчэк вэ бу евэ «мэ'бэд» дејилэчэкдир. Аллаһын иззэт вэ иштиракы бу мэ'бэддэ сакин олмалы иди.

Сүлејман Рэббин бујуруғуну јеринэ јетирди вэ Онун үчүн чалаллы бир мэ'бэд инша етдирди. Мэ'бэдин ич диварлары гызыл илэ чэкилмишди вэ чырағын гэндиллэри ишығында мэ'бэдин ичиндэ һэр шеј рэнкдэн-рэнкэ чалыр вэ парылдајырды. Сүлејман мэ'бэдин этрафында даш һасарла эһатэ олунмуш һэјэт салдырды. Һэјэтдэ он эдэд бөјүк элүзјуан гојулмушду. Бурада гурбан кэтирилэн һејванлары јујурдулар. Элүзјуанларын бири башгаларындан даһа бөјүк иди вэ он ики мис өкүзүн сурэти үстүндэ дурурду. Каһинлэр ондакы су илэ јујунурдулар. Һэјэтдэ, һабелэ, бөјүк мис гурбанкаһ да вар иди.

Мэ'бэдин ичиндэ эгдэс адланан јер вар иди. Эгдэсин дөврэси гызылла дөшәнмишди вэ эмрлэр мүчрүсүнү орада јерләшдирмэк үчүн тикилмишди. Эгдэсин габағында гызыл гурбанкаһ дурурду. Онун үстүндэ этирли маддэ јандырылырды. Эгдэсдэ зејтун ағачындан гајрылмыш вэ үстү гызылла өртүлмүш ики бөјүк баш малаикэ дајанырды. Баш малаикэлэр елэ бөјүклүкдэ идилэр ки, биринин ганады мэ'бэдин бир диварына, икинчисинин ганады да о бири диварына тохунурду. Онларын дикэр ганадлары да мэ'бэдин ортасында бири-бири илэ бирлэширдилэр.

Мэ'бэдин бүтүн диварларында баш малаикэлэрин, палма ағачларынын вэ күл ачан чичэклэрин ојма сурэтлэри вар иди. Мэ'бэдин дөшэмэси дэ гызылла өртүлмүшду.

(Падшаһларын үчүнчү китабы 6 : 14—36)

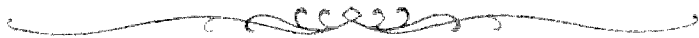
СҮЛЕЈМАН МӘ'БӘДДӘ ДУА ЕДИР

Мә'бәд инша едилиб гуртардыгдан сонра, каһинләр Аллах әмрләринин мүчрүсүнү кәтириб әгдәс адланан јердә гојдулар. Баш каһиндән башга һеч ким бураја кирә билмәзди. Баш каһин дә илдә бир кәррә бураја кәлиб, өзү үчүн вә халгын ишләтдији күнаһларын бағышланмасы үчүн дуа едирди. Әгдәсә кириши ири бир пәрдә баглајырды.

Әмрләр мүчрүсү мә'бәдә кәтирилдикдән сонра, каһинләрлә мүғәнниләр Јарадычыны иззәтләндирән заман, Рәббин Өзү булудда пәјда олду вә бүтүн мә'бәд Онун чалалы илә долду. О вахт Сүлејман орада топлашан бүтүн халгын габағында дурмушду. О, гурбанкаһын гаршысында дајанды вә дуа едәрәк, әлләрини көјә узадыб деди: «Ја Рәб, Исраилин Аллаһы! Аллаһ, нә јухарыда көјләрдә, нә дә ашағыда јердә Сәнә бәнзәри вар. Сән, бүтүн гәлбилә Сәнин һүзурунда јеријән Өз гулларыңла иттифагы вә онлара мәһрәмәти горујурсан... Амма, мәкәр, Аллаһ доғрудан да јердә јашајачагмы? Ахы көј вә көјләрин көјү Сәни өзүндә сығдыра билмирләрсә, мәним тикдијим бу ев нечә сығдырар? Лакин Өз гулунун дуасына вә јалварышына јанаш ки, ја Рәб Аллаһым, Сәнин гулунун инди Сәнин һүзурунда сөјләдији мәдһијјәни вә дуаны ешидәсән вә кечә-күндүз Сәнин көзләрин бу јерә бахсын. О јерә ки, Сән онун һаггында демисән: "Мәним адым орада олачагдыр". Сәнин гулунун бу јердә ибадәт едәркән етдији дуаны ешит...

Лакин Рәббә шүкр олсун ки, биз, инди олдуғумуз јердә, Иса Мәсһи васитәсилә Аллаһла данышмаг үчүн артыг харигуладә бир имкана маликик. О гәдим дөврләрдә олдуғу кими, бунун үчүн хүсүси мә'бәдә кетмәк лазым дејилдир.

(Падшаһларын үчүнчү китабы 8 : 3—11, 22—52)

СҮЛЕЈМАНЫН АЛЛАҔДАН ДӨНМӘСИ

Мә'бәд инша едиләркән, Аллаһ Сүлејмана демишди: «Әкәр сән, Мәним ганунларым үзрә јашасан, гајдаларыма көрә һәрәкәт етсән вә Мәним бүтүн әмрләрим ичра едиб, онлара әмәл етсән, Мән, атан Давуда дедијим сөзү сәнин хүсусунда јеринә јетирәчәјәм. Исраил өвладлары арасында јашајараг, Мәним халгым олан Исраили тәк гојмајачағам». Илк заманлар Сүлејман Аллаһ әмрләринә саф үрәклә әмәл едирди.

Амма, бир чох илләр кечдикдән сонра, гочалмыш Сүлејман Аллаһын дејил, инсан иззәтини ахтармаға башлады. О, өмрү бојунча бир чох бүтпәрәст гадынла евләнди вә онларын һамысы Дири Аллаһы танымајан, бүтләрә ситајиш едән гадынлар идиләр. Бир нечә вахтдан сонра, бүтүн бу арвадлар Сүлејманы ијрәнч бүтпәрәстлијә сөвг етдиләр вә о, онларын танрылары үчүн гурбанкаһлар тикдирди. Һәгигәти, Дири Аллаһы таныјан Сүлејман кими бир адамын бу ишләри етдијини тәсәввүр етмәк нә дәншәтлидир.

Аллаһ ики дәфә Сүлејмана көрүнүб, она әмр етди ки, јад танрыларын далына дүшмәсин. Лакин о, Рәббин әмрини јеринә јетирмәди. Буна көрә, Аллаһ, өз үрәјини Рәб Аллаһдан дөндәрдији үчүн Сүлејмана гәзәбләнди. Аллаһ Сүлејмана деди: «Бу чүр даврандығын вә Сәнә әмр етдијим Мәним әмрләрим, Мәним ганунларымы јеринә јетирмәдијин үчүн, Мән падшаһлығы сәндән зорла алыб, сәнин гулуна верәчәјәм. Лакин Давудун хәтринә сән сағ икән буну етмәјәчәјәм; сәнин оғлунун әлиндән ону зорла алачағам. Фәгәт, бүтүн падшаһлығы гәсб етмәјәчәјәм: Мәним гулум Давуда вә Мәним сечдијим Јерусәлимә көрә, бир һиссәни сәнин оғлуна верәчәјәм».

Аллаһы севмәк, Ону инчитмәкдән горхмаг вә јалныз кәнч икән дејил, һәтта өмрүн ахырына кими Онун бүтүн әмрләрини јеринә јетирмәк чох ваҗибдир.

(Падшаһларын үчүнчү китабы II : 1—13)

ИЛЈАС ПЕЈГӘМБӘР

Сүлејман вәфат етдикдән сонра, онун гулу Јаровам Кән'ан торпағынын шимал һиссәсинин, Сүлејманын оғлу Реһавам да чәнуб гисминин падшаһлары олдулар.

Илләр кечир, падшаһлар да бири-бирини әвәз едирдиләр. Бир дәфә, Аһав тахта чыхды. О, өзүндән габаг тахтада отуран бүтүн Исраил падшаһларынын эн јаманы, эн күнаһа батмышы иди. Онун арвады Изевил бүтпәрәст иди. О, Аһавы дилә тутду ки, бүт олан Баала сәчдә етсин, онун үчүн мә'бәд тикдирсин. Бунунла јанашы о, чалышырды ки, һәгиги Аллаһын пәрәстишкарларыны мәһв еләсин.

О дөврдә Исраилдә Аллаһын садиг пејгәмбәри Илјас јашајырды. Илјас һамыны Дири Аллаһа дәнмәјә чағырырды.

Аһав вә Изевил Илјаса нифрәт едир, ону тә'ғиб едирдиләр. Чүнки о, бир чох адамын үрәјиндә төвбә ојандырмаға чәһд едирди. О зәманәдә Исраил халгы Рәббин јолундан сапмышды вә бүтләрә гуллуғ етмәјә башламышды. Бу үздән, Аллаһ Илјас пејгәмбәрин сөзү илә халгы чәзаландырды.

Үч ил јарым әрзиндә Исраил торпағында јағмур олмады. Бөјүк гурағлығ баш верди. Рәб Илјаса тапшырды ки, Аһавын тә'ғибиндән гачыб, чөллүк бир јердә, ахынын башында кизләнсин. Аллаһ алагарғалара бујурду ки, Илјас үчүн һәр күн сәһәр вә ахшам чөрәк вә эт кәтирсинләр. Сусузлуғуну исә о, ахынын сују илә јатыздырырды.

Рәб, Ону севиб, Она садиг галан һәр кәси горујур.

(Падшаһларын үчүнчү китабы 17 : 1—6)

ДУЛ ГАДЫНЫН ОҒЛУ ДИРИЛИР

Мүзјјән бир вахтдан сонра, Илјасын су ичдији кичик чај гуруду. О вахт Аллаһ она эвр етди ки, Сидондакы Сарфат шәһәринә кедиб, орада јашајан бир дул гадынын евиндә галсын. Көстәрилән евә кәлән Илјас, гадындан су вә бир тикә чөрәк истәди. Дул гадын оғлу илә јашајырды вә чох јохсул иди. Ахырынчы бир овуч ундан вә мөһтәрәдә галмыш бир аз јағдан башга онун һеч бир шеји јох иди. О, буну Илјаса дејәндә, о чаваб верди: «Горхма, кет, дедијини елә; амма, эввәлчә бундан бир гоғал бишир, кәтир мәнә. Өзүнә вә оғлуна сонра биширәрсән. Чүнки Исраилин Аллаһы Рәб белә дејир: Рәб јер үзүнә јағыш көндәрәнәдәк дәстидә ун гуртармајачаг, мөһтәрәдә дә јағ түкәнмәјәчәкдир».

Илјас пејғәмбәр о дул гадынын евиндә јашамага башлады вә Рәб мө'чүзә јаратды. Онлар һәр күн биширирдиләр, лакин Илјасын дедији кими, јағ вә ун түкәнмирди.

Фәгәт чох кечмәди ки, дул арвадын оғлу хәстәләниб өлдү. Кәдәрли ана елә фикирләширди ки, Аллаһ, кечмиш күнаһларындан өтрү ону чәзаландырыбдыр. Вә көзү јашлы, өлү оғлуну көтүрүб пејғәмбәрин јанына кәлди. Илјас она деди: «Оғлуну мәнә вер». Ону өз јатағына узандырды вә дуа едиб Рәббиди чағырды: «Ја Рәб Аллаһым! Мәкәр, евиндә јашадығым бу дул гадына да оғлуну өлдүрәрәк пислик едәчәксәнми?» Сонра оғланын үстүнә үч дәфә узанды вә Аллаһа деди: «Аллаһым мәним, гој оғланын чаны она гајытсын». Рәб, сәдагәтли пејғәмбәрин дуасыны ешитди вә дул гадынын оғлуну дирилтди. Илјас ону ананын јанына кәтириб деди: «Бах, оғлун сағдыр!» Севинч ичиндә олан гадын пејғәмбәрә деди: «Инди билирәм ки, сән Аллаһ адамысан вә Рәббин сөзү һәгигәтән сәннин ағзындадыр».

(Падшаһларын үчүнчү китабы 17 : 7—24)

ИЛЈАС ВӘ БААЛЫН ПЕЈГӘМБӘРЛӘРИ

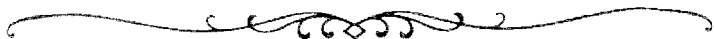
Бир дәфә, Рәб Илјаса бујурду ки, Аһав падшаһын җанына кетсин вә Баал илә ағачдан җајрылмыш бүтләрин пејгәмбәрләринин вә һабелә бүтүн халгын Кармел дағында топлашмасыны ондан хаһиш етсин.

О вахт Илјас чамаата деди: «Рәббин пејгәмбәрләриндән анчаг тәк мән җалмышам, Баал пејгәмбәрләринин сајы исә дөрд жүз әлли нәфәрдир. Гој бизә ики бузов версинләр. Вә гој онлар өзләри үчүн бирини сечсинләр вә ону ики јерә бөлүб одунларын үстүнә гојсунлар, амма һәлә од вурмасынлар. Мән исә башга бир бузову һазырлајыб, одунларын үстүнә гојачағам, лакин од вурмајачағам. Сиз өз танрынызын адыны чағырын, мән дә Рәббин адыны. Вә белә олачагдыр ки, одла чаваб верән Аллах — һәгиги Аллаһдыр». Вә бүтүн халг чаваб вериб деди: «Бу, јахшы сөздүр».

Баал пејгәмбәрләри бузову одунларын үстүнә гојуб, ғышгырмаға башладылар: «Еј Баал, бизә чаваб вер». Бу минвалла онлар бүтүн күнү дәличәсинә ғышгырдылар, лакин һеч бир чаваб кәлмәди. О заман Илјас бүтүн халга деди: «Һамы җаныма кәлсин». Онлар јахын кәләндә, о, он ики даш көтүрүб, онлардан гурбанкаһ дүзәлтди. Гурбанкаһын үстүнә одун дүздү, бузову ики јерә бөлүб одунларын үзәринә гојду. Сонра әмр етди ки, гурбанкаһын үстүнә дөрд ведрә су төксүнләр. Елә олду ки, онун әтрафындакы хәндәк су илә долду. Сонра Илјас дуа етмәјә башлады: «Ја Рәб, Ибраһимин, Исаһын вә Исраиллин Аллаһы! Гој бу күн дәрк етсинләр ки, Сән — Исраилдә Аллаһсан вә Сәнин гулун олан мән, һәр шеји Сәнин сөзүнә көрә етдим. Мәнә чаваб вер, ја Рәб, чаваб вер мәнә! Вә бүтүн халг биләчәк ки, Сән, ја Рәб, — Аллаһсан вә онларын үрәјини Сән дөндәрәчәксән». Рәб, Өз пејгәмбәринин дуасыны ешитди вә көјдән атәш көндәрди. Вә атәш гурбаны, одунлары вә һәтта әтрафдакы дашлары да јандырды. Буну көрән халг, үз үстә јыхылыб деди: «Рәб — Аллаһдыр, Рәб — Аллаһдыр!»

Рәб бу јолла һамыја көстәрди ки, О — Јеканә Дири Аллаһдыр, бүт Баалын пејгәмбәрләри исә јаланчы чыхдылар. Исраиллиләр онларын һамысыны өлдүрдүләр.

(Падшаһларын үчүнчү китабы 18 : 18—39)

ИЛЈАСЫН КӨЖӨ ГАЛДЫРЫЛМАСЫ

Рэб Илјаса деди ки, о, өлмэјэчэк, дири олагаг көжө апарылачаг. Илјасын Елиша адлы бир шакирди вар иди. О, Елишаны Аллаһа иман етмэјэ өјрэтмишди. Елиша чох истэјирди ки, Илјасын көжө нечэ галдырылдыгыны көрсүн. Буна көрө дэ, гэрара алды ки, һэр јердэ мүэллиминин јанында олсун вэ бир дэгигэлик белэ, ону тэрк етмэсин. Илјас бир нечэ дэфэ Елишадан хаһиш етди ки, ону мүвэггэти олагаг тэрк етсин, амма Елиша разылашмырды.

Бир дэфэ онлар, Јериһо шәһәриндэ оlanda, пејгәмбэрлэр Елишаја јахынлашыб дедилэр: «Билирсәнми ки, Рэб бү күн аганы сәнин башын үстүндән алыр?» Елиша чаваб верди ки, бундан хэбэри вардыр. Онлар Јордан чајына јахынлашанда, Илјас бүрүнчэјини көтүрүб бүкдү, ону суја вурду вэ бундан сонра чајын сују араланды вэ онларын һэр икиси чајы гурудан кечди. Бундан сонра Илјас Елишаја деди: «Де көрүм, мән сәндән алынандан габаг сәнин үчүн нэ едим». Елиша хаһиш едиб деди: «Хаһиш едирәм, гој сәнин үзәриндэ олан руһ, мәним үзәримдэ икигат олсун». Илјас она чаваб верди: «Чэтин бир шеји хаһиш етдин мәндән. Экэр мәним сәндән нечэ алыначагымы көрсән, бу, сәнин үчүн ичра олуначагдыр; экэр көрмәсән — јеринэ јетмэјэчэкдир».

Сонра онлар, сөһбэт едэ-едэ јол илэ кетдилэр. Гэфлэтән одлу бир чәнк арабасы вэ одлу атлар пејда олдулар вэ онлары ажры салдылар. Вэ Илјас бүрүнчэјини јердэ гојуб, бураған ичиндэ көжө апарылды. Елиша лэрзэ ичиндэ өз мүэллиминин бүрүнчэјини көтүрүб, Јордан саһилинэ кэлди. О, бу бүрүнчэји суја вурду вэ о, јенэ араланды. Елиша бундан билди ки, хаһиш етдијини алмышдыр.

(Падшаһларын дөрдүнчү китабы 2 : 1—14)

52008.

52222

ЕЛИШАНЫН СӨЗҮ ИЛЭ БАШ ВЕРЭН МӨ'ЧҮЗЭ

Аллаһ Елишаны бөжүк пейгәмбәр елэди вэ онун васпитәсилэ лап чох мө'чүзэлэр жаратды. Бир дэфэ о, Јерихо шәһәриндэ иди. Шәһәр сакинләри онун јанына кәлиб дедиләр: «Будур, ағамызын да көрдүјү кими, шәһәримизин чографи мөвгеи јахшыдыр, сују исә пис вэ торпаг шәһәр сакинләрини мәнв едир». Елиша хаһиш етди ки, она тәзә каса версинләр вэ онун ичинә бир аз дуз гојсунлар. Бунлары она верэндә, су башына кәлди, онун ичинә дуз атды вэ деди ки, Рәббин сөзү илэ су сағлам олур. Онун бу сөзләриндән сонра, мәнбәдәки су јахшы олду.

Бир дэфэ дә, көзү јашлы бир дул гадын Елишанын јанына кәлди вэ өз кәдәрини она нәгл етди. Эри өлдүкдән сонра бу гадын борчлары өдәјә билмирди вэ буна көрә дә, борч верән адам кәлиб, онун ики оғлуну өзү үчүн кәләлијә апармаг истәјир. Елиша бәдбәхтлијә дүчар олан гадына көмәк етмәк истәјәрәк, ондан сорушду: «Де көрүм, свиндә нәјин вар?» Арвад чаваб верди: «Гулунун свиндә бир габ зејтун јағындан башга һеч бир шеј јохдур». Пейгәмбәр она деди: «Кет, кәнар адамлардан өзүн үчүн габ истә; бүтүн гоншуларындан чохлу бош габ топла, сонра кет өзүнүн вэ оғланларынын дадынча гапыны багла вэ бүтүн бу габлара төк, долуну исә кәнара гој».

Мәкәр, бир гадын ичиндәки аз мигдарда јагла бир чох сәһәнк вэ касаны долдурмаг олардымы? Амма дул гадын билирди ки, Аллаһ пейгәмбәр васитәсилә мө'чүзэләр јарадыр. Гадын иман елэди вэ Елишанын дедији сөзә эмәл етди. О, гоншуларындан мүвәггәти олага мүхтәлиф сәһәнк вэ касалар алды, свинин гапысыны өртүб, оғланлары илэ бирликдә јағ олан габдан һәмән сәһәнк вэ касалара төкмәјә башлады. Бир чох сәһәнки долдурандан сонра, көрдү ки, о кичик габда јағ түкәнмир. О, оғлуна деди: «Сәһәнки мәнә вер». Лакин о, чаваб верди ки, сәһәнк галмајыбдыр. О вахт дул гадын көрдү ки, о сәһәнкдә дә јағ гуртарыбдыр.

Беләликлә, топланан бүтүн сәһәнкләрә јағ долдурдугдан сонра, гадын Елишанын јанына кәлди вэ баш верән мө'чүзә һаггында она данышды. Елиша она деди: «Кет јагы сат, борчуну өдә; јердә галан илэ дә өз оғланларынла бәрабәр доланарсан».

(Падшаһларын дөрдүнчү китабы 2 : 19—22; 4 : 1—7)

СУРИЈА СЭРКЭРДЭСИ НА'МАН

Сурија падшаһынын На'ман адлы сэркэрдэси вар иди. О, мэһһур, һамы тэрэфиндэн һөрмэт едилэн бир адам иди. Лакин о, горхунч бир хэстэлијэ — чүзама тутмушду.

Бир саваш заманы суријалылар исраилли олан балача бир гызы эсир алдылар. Бу гыз На'манын арвады үчүн гарабашлыг етмэјэ башлады. Балача гыз Дири Аллаһа иман едирди вэ Рэббин Елиша васитэсилэ јаратдыгы мө'чүзэлэрдэн хэбэрдар иди. Бир дэфэ о, өз ханымына деди: «Каш ки, ағам Самаријада јашајан пејғәмбэрдэн рича едэјди. О, ону чүзамдан сағалдарды!» Буну ешидэн На'ман падшаһын јанына кэлиб, эсир исраилли гызын дедикләрини она билдирди. Сурија падшаһы На'мана деди: «Кет ораја. Мэн дә Исраил падшаһына бир мәктуб көндэрэрэм».

На'ман арвады илэ видалашыб Исраилэ јола дүшдү. Падшаһын јанына кэлиб, мәктубу она тэгдим етди. Мәктубда исэ бу сөзлэр јазылмышды: «Бу мәктуб сэнэ чатмышдырса, инди, гулум На'маны сенин јанына көндэрирэм ки, сэн ону чүзамдан сағалдасан». Исраил падшаһы мәктубу охудугда, палтарларыны чырыб деди: «Мэкэр, мэн Аллаһам ки, өлдүрүм вэ дирилдим? Бу да адам көндэриб ки, ону чүзамдан сағалдым. Будур, билин вэ көрүн ки, мәнимлә дүшмәнчилик етмэк үчүн бэһанэ ахтарыр».

Елиша бу барэдэ ешидэндэ нөкэрини падшаһын јанына көндәрди ки, она бу сөзлэри десин: «Нэ үчүн палтарларыны чырмысан? Гој о, мәним јаныма кэлсин вэ билсин ки, Исраилдэ пејғәмбэр вардыр».

(Падшаһларын дөрдүнчү китабы 5 : 1—8)

НА'МАН ШӘФА ТАПЫР

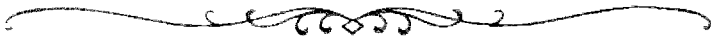
а'ман чэнк арабасында Елишанын евнин габагына кэлди вә гапы ағзында дајанды. Елиша нөкәрини онун јанына көндәрди. Нөкәр Елишанын бу сөзләрини На'мана чатдырды: «Кет, Јордан чајында једди дөфә чим, бәдәнинин тәмизлији сәнә гајыдачагдыр вә пак олачагсан». На'ман бу сөзләри ешидәндә гәзәбләниб деди: «Мән елә фикирләшдим ки, о, мәним габагыма чыхачаг, дуруб өз Аллаһы Рәббин адыны чагырачаг, әлләрини чүзамлы јерә гојуб, мәни чүзамдан сағалдачагдыр. Мәкәр, Дәмәшг чајлары олан Авана вә Парпар Исраилин бүтүн суларындан јахшы дејилми? Мәкәр, мән онларда чимиб сағала билмәздимми?» Вә һирсләниб Елишанын евиндән узаглашды.

Лакин бу анда нөкәрләри она јахынлашыб дедиләр: «Ағамыз, әкәр пејғәмбәр сәнә даһа бөјүк иш көрмәји тәклиф етсәјди, сән буна эмәл етмәздинми? Һәлә о, анчаг "Чим, тәмиз оларсан" деди. «Бу сөһбәтдән сонра На'ман пејғәмбәрин сөзүнә эмәл етмәјә разы олду. О, Јордан чајынын кәнарына кәлди, једди дөфә суја кирди вә бәдәни елә тәмиз олду ки, кичик бир ушағын бәдәнинә охшајырды.

О вахт Аллаһ адамынын јанына гајыдыб деди: «Бах, мән билдим ки, тәкчә Исраилдән башга, бүтүн јер үзүндә Аллаһ јохдур. Инди исә, хаһиш едирәм ки, гулундан һәдијјәләри гәбул ет». На'ман ону һәдијјәләри гәбул етмәјә мәчбур едирдисә дә, Елиша онлары көтүрмәди. Видалашанда исә, На'ман пејғәмбәрә деди ки, бундан сонра, Рәббдән башга һеч бир танрыја гурбан кәсмәјәчәкдир.

Беләликлә, балача гызын ади бир шәһадәти васитәсилә На'ман Дири Һәгиги Аллаһа јол тапды вә бүтләрә сәчдә етмәјә сон гојду.

(Падишаһларын дөрдүнчү китабы 5 : 9—17)

МӨ'ЧҮЗЭЛИ ВӘҢ

Сурија илэ Исраил арасында мұһарибә кедирди. Елиша Сурија гошунларынын тутдуглары мөвгеи Исраил падышаһына билдирди. Чүнки Аллах она бу сирри ачырды. Буна көрә, Исраил падышаһы далбадал гәләбә газанырды.

Сурија падышаһы тәшвишә дүшдү. Чүнки елә дүшү-нүрдү ки, онун әскәрләри арасында хаин вардыр вә о, һәрби сиррләри исраиллиләрә чатдырыр. Лакин нөкәрләриндән бири она деди: «Јох, ағам падышаһым. Сән өз ја-тағында сөйләдијин сөзләри Исраил падышаһына данышан, Исраилдә јашајан Елиша пејгәмбәрдир».

Падышаһ Елишаны әсир алмаг истәјәрәк әмр верди ки, пејгәмбәрин јашадығы јери өјрәниб она билдирсинләр. Она хәбәр чатанда, һәмин јерә бөјүк гошун бирлији көндәрди. Гошун кечә икән кедиб шәһәри мұһасирәјә алды. Сәһәр исә, пејгәмбәрин нөкәри көрдү ки, онларын шәһәри дүшмән тәрәфиндән мұһасирәјә алыныбдыр. О, горху ичиндә гышгырды: «Ејваһ, ағам мәним, биз бәс нә едәк!» Амма Елиша сакит иди, чүнки Рәб, дагда она мө'чүзәли бир вәһј көстәрди. О, өз гулуна деди: «Горхма, чүнки бизимлә оланларын сајы, онларла оланларын сајындан чохдур». Сонра дуа етди ки, Рәб нөкәрин көзләрини ачсын вә о, бу вәһји көрсүн. Онун дуасындан сонра нөкәр дә Аллаһын, садиг пејгәмбәри горумаг вә она чәсарәт вермәк үчүн көндәрдији бир чох аты вә одлу чәнк арабаларыны көрдү.

Рәб јухарыдан онлара харигәли јардым көндәрәрәк, өз тәрәфдарларынын гајғысына белә галыр.

(Падышаһларын дөрдүнчү китабы 6 : 8—17)

ЮАШЫН ТАЧГОЈМА МЭРАСИМИ

Аһазја Исраил падшаһларындан бири иди. Онун ол-дугча гејри-салеһ вә кинли анасы вар иди. Онун ады Аталија иди. Оғлу Аһазја өләндә, о, гәрара кәлди ки, падшаһ нәслинә мәнсуб оланларын һамысыны мәнв ет-син вә тәкбашына тахта варис чыхсын. Лакин Аһазјанын бачысы Јеһошева, гардашы оғлу Јоашы көтүрүб, Атали-јадан кизләтди вә о, сағ галды. Јеһошева Јоашы алты ил Рәббин евиндә кизли сахлады. Бу илләр эрзиндә Аталија Исраилдә һөкмдарлыг етди.

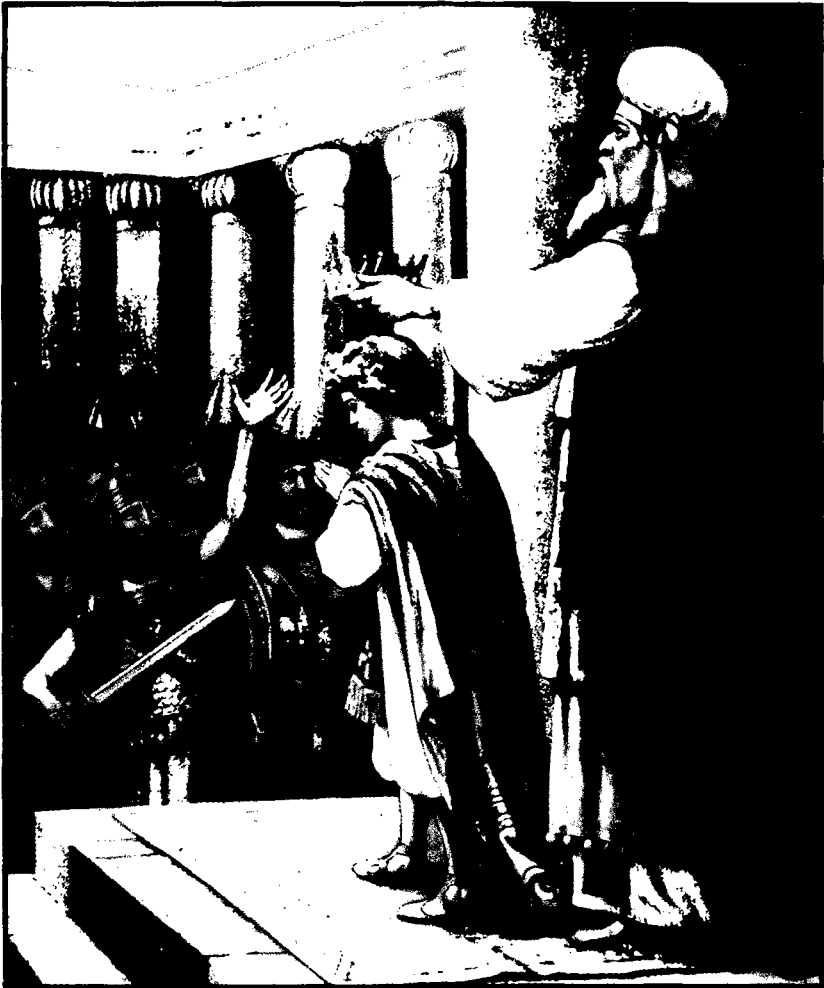
Јоашын једди јашы тамам оlanda, кәһин Јеодај бү-түн дөјүшчүләри, јүзбашылары, гасидләри вә падшаһын шәхси мұһафизләрини Рәббин евинә дә'вәт етди. О, пад-шаһ оғлуну онлара көстәрди вә ону тахта чыхартмағ һаг-гында онларла иттифағ бағлады. Әскәрләр мә'бәди һәр тәрәфдән мұһасирәјә алдылар вә ону горумаға башлады-лар. Јеодај исә Јоашы ешијә чыхартды вә онун башына тач гојду. Ону тахта отуртдугдан сонра, орадакылар әл чалмаға вә «Јашасын падшаһ!» дејә нида етмәјә башла-дылар. Бу хәбәри ешидән бүтүн Исраил халгы севинди. Аталија исә өлдүрүлдү.

Јоаш Аллаһы севирди вә кәһин Јеодај она нәсиһәт верәнәдәк, Онун әмрләринә ујғун олагағ һәрәкәт едирди.

Јоаш бөјүјәндә әмр верди ки, Аллаһ мә'бәдинин зә-дәләрини тә'мир етсинләр, Чүнки, о дөврәдә мә'бәд виран галмышды. Лакин Јеодај вәфат етдикдән сонра, падшаһ пис мәсләһәтләрә гулаг асмаға башлады, Дири Аллаһы јаддан чыхардыб, бүтпәрәстлијә дөндү. О, Рәббин ира-дәси хилафына һәрәкәт етмәјә башлады. Бир дәфә Јео-дајын оғлу Зәкәрија халгын кұнаһыны ифша едирди. Јоаш буну ешидәндә әмр верди ки, ону елә мә'бәдин һәјәтиндә өлдүрсүнләр. Бундан сонра өлкә бәдбәхтлијә дүчар олду: Суријалылар Исраили хараба гојдулар вә мә'бәд сәрвәтләрини гәнимәт олагағ апардылар. Падшаһ Јоашын өзү исә ағыр хәстә иди вә ики нөкәри ону өлдүр-дү. Беләликлә, Аллаһдан дөнмәк онун фачиәли ахырына сәбәб олду.

*(Падшаһларын дөрдүнчү китабы 11 вә 12-чи фәсилләр ;
2-чи Салнамә китабы 24 : 1—25)*

Handwritten flourish

Handwritten flourish

ПАДШАҢ ҒИЗКИЈАНЫҢ ДУАСЫ

Еүлејман падшаһдан сонра Исраилдә Кән'ан торпағына ики падшаһ һөкмдарлыг етмәјә башлады: Исраил падшаһы вә Јәһудеја падшаһы. Ғизкија, Јерусәлимдә тахта отуран Јәһудеја падшаһларындан бири иди. О, бүтүн Јәһудеја падшаһларынын ән јахшысы иди, чүнки Рәбби сеvir, Онун Муса васитәсилә вердији әмрләрә риәјәт едиб, Ондан дөнмүрдү. Ғизкија бүтпәрәстликлә мүбаризә апармаға башлады. О, бүтүн бүтләри дармадағын етди вә халгы, Дири Аллаһа үмид бәсләмәјә чағырырды. Бунунла јанашы о, Ассирија падшаһынын һакимијјәти алтындан чыхыб, она хидмәт етмәкдән бојун гачырды.

Бундан сонра, Ассирија падшаһы Санһејрив ону даим тәһдид едирди ки, тәслим олсун. О, Јәһудејаја бир мәктуб көндәрди вә онда Јәһудеја падшаһынын Дири Аллаһа үмид бәсләмәсинә ловға-ловға истеһза едәрәк тәләб едирди ки, Ғизкија гејд-шәртсиз она табе олсун. Ассирија падшаһы јазырды ки, әтрафдакы бүтүн падшаһлыглар артыг онун һакимијјәти алтындадырлар вә онларың һеч бир таңрысы Ассирија гүдрәтинә гаршы дурмагда онлара јардым едә билмәмишдир.

Ғизкија мәктубу алыб, Аллаһ мә'бәдинә кетди. Орада Рәб гаршысында мәктубу ачыб, дуа етмәјә башлады: «Ја Рәб, баш мәлаикәләр үзәриндә јашајан Исраил Аллаһы! Јер үзүндәки бүтүн падшаһлыгларың тәк Аллаһы Сәнсэн; көјү вә јери Сән јаратмысан. Рәббим, гулағыны мәнә јахынлашдыр вә ешит; Рәббим көзләрини ач, бах вә Санһејривин Дири Аллаһы јаманламаг үчүн елчиси илә көндәрдији сөзләрини динлә. Дүздүр, ја Рәб, Ассирија падшаһлары о халглары вә онларың өлкәләрини талан едибләр, сәчдәкаһларыны да јандырыблар. Чүнки онлар Аллаһ дејилдиләр, инсан әлләринин мә'мулаты олан ағач вә даш идиләр. Буна көрә дә онлары мәһв едә билдиләр. Инди исә, ја Рәб Аллаһымыз, јалварырам, бизи онун әлиндән хилас ејлә; вә дүнја падшаһлыглары билсинләр ки, ја Рәб, тәк Аллаһ — Сәнсэн».

Рәб, Она иман едән падшаһың дуасыны ешитди вә Аллаһың Мүгәддәс Адына һөрмәтсизлији үзүндән ассиријалылары мәғлубијјәтлә чезаландырды.

(Падшаһларың дөрдүнчү китабы 18 : 1—7; 19 : 9—19)

ЈОШИЈӘҢУ ПАДШАҢЫН ӘМРИ

Јошијәһу да Јәһудеја падшаһларындан бири иди. Тахта отуранда онун сәккиз јашы вар иди вә о, отуз бир ил Јәһудејада һөкмдар олду. О, Рәб гаршысында мәгбул олан иши көрүрдү, итаәт јолу илә кедиб, нә саға, нә дә сола сапырды вә бүтүн өмрү боју Аллаһдан дәнмәди.

Он алты јашында оларкән Јошијәһу бүтүн гәлбилә Рәббә тәрәф дөндү вә падшаһлығынын он икинчи илиндә Јәһудеја вә Јерусәлими бүтләрдән вә онлар үчүн гурулан гурбанкаһлардан тәмизләмәјә башлады. О, бүтүн Израил торпағында бүтләрин абидәләрини дағытды вә сәнәмләрин һамысыны сындырыб, тоза дөндәрди. Падшаһлығынын он сәккизинчи илиндә Јошијәһу әмр верди ки, Рәббин евиндә тә'мир вә јенидән гурма ишләринә башлансын.

Халг бу мәгсәд үчүн чохла күмүш ианә етди. Рәббин евинә кәтирилән күмүшү чыхарданда, каһин Һилкијәһу Муса васитәсилә Аллаһын вердији Төврат китабыны тапды. Каһин бу китабы мирзә Шафана верди. О да ону падшаһын јанына кәтирди. Падшаһ Јошијәһу әмр етди ки, китабы охусунлар. Тапылан китабда јазылмыш сөzlәри ешидән падшаһ, дәншәтә кәлди; чүнки мәнз Төвратын бу сөzlәриндән бүтүн халг дәнмүшдү.

Јошијәһу хиффәт чәкир, аглајыр вә јалварырды ки, Рәб онлары бағышласын. Сонра мә'бәдә кәлди, бүтүн халгы топлады вә Рәббин евиндә тапылан китабдакы бүтүн сөzlәри учадан халгын габағында охумаға башлады. Орада, Рәббин үзү өнүндә әһд бағлады ки, Онун ардынча кедиб, Онун бүтүн әмрләринә вә ганунларына үрәкдән әмәл едиләчәкдир. О, бүтүн халга да әмр етди ки, Аллаһла бу иттифагы тәсдиг етсинләр.

Бундан сонра, Јошијәһу Израил торпағында бүтләрдән галмыш ијрәнчликләри јох еләди. Јошијәһунун бүтүн өмрү бојунча исраиллиләр Рәббә хидмәт етмәк барәдәки вә'дләринә садиг галдылар вә Ондан үз дөндәрмәдиләр.

(Икинчи Салнамә китабы 34 : 1—8; 14—19, 29—33)

КАЊИН ЕЗРА

Исраил халгы тезликлэ јенэ Аллаһдан дөндү. Бу үздөн онлар јенідөн јаделли падшаһлара эсир дүшдүлөр. Рэб, ифша едэнлэри вэ мүрәббилэри онларын јанына көндәрирди. Булар да халгы Она дөнмәјә чагырырдылар.

Бир дэфә, Исраил халгы фарсларын эсарәти алтында иди. Рэб, падшаһ Кириин гэлбиндә исраиллиләрә гаршы елә рэгбәт ојандырды ки, о, онлары азад етди вэ ичазә верди ки, өз вәтәнләринә гајыдыб, мүһарибә вахты дағылан Аллаһ мә'бәдини бәрпа етсинләр.

О дөврдә Исраилин фәхри каһини Езра иди. О, халга гануну вә һәгигәти өјрәдирди. Онун мүлајим хасијјәти олмагла јанашы, о, Аллаһ иззәтинин атәшин мүдафиәчиси иди. Тезликлэ Аллаһын мәрһәмәтләрини јаддан чыхардыб, бүтләрә сәчдә етмәјә башлајан өз халгынын дөнүклүјү Езраны кәдәрләндирди. Каһини хиффәт чәкмәјә мәчбур едән бир дә бу иди ки, Аллаһын халгы бүтпәрәстләрлә бирләшиб, онларла гоһумлуг әлагәләри јарадырды. Бу, Рәббин әмр-ләринә зидд иди.

Буна көрә, бир дэфә Езра әлмәрини Аллаһа узадыб үмүмхалг е'тираф дуасы сөјләди: «Аллаһым мәним! Аллаһым мәним, үзүм Сәнә тәрәф галдырмага утанырам, хәчәләт чәкирәм, чүнки кұнаһларымызын сајы-һесабы јохдур — башымыздан јухарыдыр, тәгсиримиз исә көјә кими јүксәлибдир. Әчдадларымызын дөврүндән бу күнәдәк бөјүк кұнаһ ичиндәјик; вә кұнаһларымыз үзүндән биз, падшаһларымыз, каһинләримиз дикәр өлкәләрин падшаһларынын һакимијјәти алтына верилдик, инди олдуғу кими, гылынча, эсирлијә, талан вә русвајчылыга мә'руз галдыг. Инди исә, Рэб Аллаһымыз тәрәфиндән гыса бир мүддәт үчүн багышландыг ки, бизә хилас верилсин вә биз Онун мүгәддәс јериндә мәскән сала биләк; Аллаһымыз көзләримизә ишыг верди, эсирликдә бир аз чанланмага имкан верди, чүнки гулуг биз. Лакин эсирликдә дә Аллаһымыз бизи тәрк етмәди вә бизә фарс падшаһларынын лүтфүнү бәхш етди ки, биз дириләк, Аллаһымызын евини бәрпа ејләјәк вә онун виранәликләрини јенідән тикәк вә Јәһудеја илә Јерусәлимдә бизә сипәр верилсин.»

Езра каһинин әтрафында топлашан халг бу дуаны ешидәндә агламага, кұнаһларыны е'тираф етмәјә башлады. Халг вә'д верди ки, шак олуб, Аллаһла јенә иттифаг баглајачагдыр.

(Езранын китабы 7 : 10; 9 : 1—15; 10 : 1—2)

Handwritten scribbles at the top of the page.

12

Handwritten scribbles at the bottom of the page.

ЕЈУБУН ИЗТИРАБЛАРЫ

Ус өлкәсində салеһ вә чох варлы олан бир адам јаша-
јырды. Онун ады Ејуб иди. О, пак, әдаләтли, Аллаһ-
дан горхан вә писликдән узаг гачан бир инсан иди. Онун
једди оғлу вә үч гызы вар иди.

Ејуб Рәбби сеvir вә даим дуада Ону иззәтләндирирди.
Лакин шејтан ону мәһв етмәк нијјәтинә гапылымышды.
О, истәјирди ки, Ејуб Аллаһын адыны мәдһ етмәјә сон
гојсун вә Ону јаманламаға башласын.

Бир дәфә шејтан Рәб Аллаһын һүзурунда дурду. Рәб
ондан сорушду: «Сән һарадан кәлмисән?» Шејтан чаваб
верди: «Мән јер үзүнү кәзиб, ону долашмышам». Рәб она
деди: «Мәним гулум Ејуба фикир вердинми ки, она бән-
зәри јер үзүндә јохдур? О, салеһ вә әдаләтли, Аллаһдан
горхан вә писликдән узаг гачан бир адамдыр». О вахт
шејтан Рәббә белә чаваб верди: «Мәкәр, Ејуб әбәс јерә
Аллаһдан горхур? Ахы Сән ону, онун евини вә малик ол-
дуғу һәр шеји һәр тәрәфдән горујурсан. Онун әлләринин
әмәлләринә бәрәкәт верирсән, онун сүрүләри јер үзүнү
бүрүмүшдүр. Лакин әлини узат, малик олдуғу һәр шејә
тохун. Анд верирәм ки, Сәнин үзүн өнүндә Сәнә күфр ел-
мәјә башлајачагдыр». О заман Рәб, бүтүн бәшәријјәтин
дүшмәнинә сүбут етмәк гәрәрына кәлди ки, Ејубун гәлби
Она садигдир вә Ејуб, һәр шеји итирсә белә, Ону севмәк-
дә давам едәчәкдир. Буна көрә, Аллаһ шејтана деди: «Бу-
дур, онун нәји варса, сәнин әлиндәдир; јалһыз онун
чаньна гәсд етмә».

Ичазә алан шејтан һәр васитә илә Ејуба зәрәр вурма-
ға башлады. О, Ејубун бүтүн өвладларыны өлдүрдү,
әмлакынын һамысыны талан еләди. Лакин Ејуб Аллаһа
күфр еләмәк јеринә, деди: «Рәб вериб, Рәб дә алды. Гој
Рәббин ады хејир-дуалы олсун». Арвадына исә деди:
«Мәкәр, хејири Аллаһдан гәбул едиб, шәри рәдд едә-
чәјикми?» Ејуб һеч бир сөзү илә Рәб гаршысында күнаһ
ишләмәди. О заман мурдар руһ ону дәһшәтли бир хәстә-
лијә — чүзама мә'руз гојду. Онун үч досту бу барәдә еши-
дәндә кәлдиләр ки, она тәсәлли версинләр. Лакин она
ачымаг әвезинә, ону ифша етмәјә башладылар вә дедиләр
ки, салеһләри Аллаһ чәзаландырмаз.

Ејуб исә Күлли-Ихтијар Јарадычыја үмид бәсләјир
вә Ондан чаваб көзләјирди.

(Ејубун китабы 1, 2, 4, 5-чи фәсилләр)

ЕЈУБ, КЕЧИРТДИЈИ СЫНАГЛАРДАН СОНРА

Рэббдэн башга һеч кимин Ејуба јазығы кэлмәди. Јалныз Рэб мәнәббәтлә ону изләјирди. Буна көрә дә, Ејуб белә дејә билирди: «Мән өзүм дә билирәм ки, Хиласкарым сағдыр вә сон күндә јер үзүндә галхачагдыр. Мәним дәрим мәнв едилдикдән сонра бәдәнимдә мән, Аллаһы көрүрәм». (Ејуб 19 : 25—26)

Бир дәфә, достларындан үчү онун јанына кәлиб, онунла сөһбәт едән заман, гәфләтән күчлү туфан сәси кәлди вә туфанын ичиндән Рәббин Өз сәси ешидилди. Аллаһ Ејуб илә сөһбәт етмәјә башлады вә елә суаллар верирди ки, онлара ујғун кәлән чаваб тапмаг чәтин иди. Ејуб Рәббин сөзләри васитәсилә Јарадычынын гүдрәтини вә әзәмәтини даһа ајдын баша дүшдү вә дәрк етди ки, өз мүдриклијинә чох әһәмијјәт вермәклә, јанлыш һәрәкәт етмишдир.

Рэб данышмағы гуртаранда, Ејуб Она деди: «Билирәм ки, Сән һәр шејә гадирсән вә Сәнин нијјәтинә һеч шеј давам кәтирә билмәз».

Аллаһ Ејубу имтаһан етди, габагчадан малик олдуғундан ики гат чох шеј көндәрәрәк, итирдији әмлақыны она гајтарды. Өзләрини ачиз тәсәлли верән кими көстәрдикләринә көрә, онун достларына исә деди ки, Онун гәзәби онлара јаныр. Чүнки Онун барәсиндә Ејуб кими дүз данышмадылар. Буна көрә, Аллаһ әмр етди ки, өзләри үчүн гурбан кәссинләр вә Ејубдан онлар үчүн дуа етмәји хаһиш етсинләр, чүнки О, анчаг Ејубун дуасыны гәбул едәчәкдир. Достлары Рәббин көстәришинә әмәл етдиләр вә Ејуб дуа етдикдән сонра Аллаһдан әфв алдылар.

Ејубун гардашлары, бачылары вә әввәлки танышлары, чәкдији сынагдан сонра онун јанына гајытдылар, она һәдијјәләр кәтирдиләр. Вә Аллаһ Ејубун ахырынчы күнүнү әввәлkilәрдән даһа чох хејир-дуалы еләди. Башына кәлән фәлакәтләрдән сонра о, һәлә узун заман јашады вә једди оғул вә үч гыз атасы олду. Ејубун гызлары кими көзәл гадынлара бүтүн јер үзүндә раст кәлмәк олмазды.

(Ејубун китабы 37—42-чи фәсилләр)

ЈЕШАЈӘ ПЕЈҒӘМБӘР

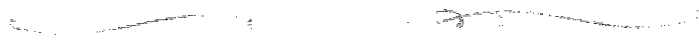
Јешајә Аллаһын бөјүк пејғәмбәрләриндән бири иди. Пејғәмбәр, Онун вәһјләри васитәсилә Рәббин ирадәсини халга бәјан етмәк, инсанлары күнаһдан сағындырмаг вә кечмишдә вә кәләчәкдә Аллаһын бөјүк ишләри һаггында шәһадәт етмәк үчүн Аллаһын сечдији адамлара дежилирди.

Јешајә пејғәмбәр ерамыздан, јә'ни Мәсиһ доғулмаздан бир нечә јүз ил әввәл Исраилдә јашамышдыр. О, күчлү бир гејрәтлә Аллаһын иззәтини мүдафиә едир, Рәббдән сапан Исраил халгынын ријакар итаәткарлығыны ифша едир, дикбаш күнаһкарлары төвбәјә чағырырды. Јешајә бир чох шәһәрин агибәти һаггында габагчадан хәбәр вермишди вә онун пејғәмбәрлији дәгиг јеринә јетмишдир.

Јешајә халгы һәмишә Аллаһа бел бағламаға чағырырды. Онун чағырышларындан бири будур: «Мәкәр, билмирсәнми? Мәкәр, ешитмәмисәнми? Јерин ахырларыны јарадан, әбәди Рәб олан Аллаһ — О, тагәтдән дүшмүр вә јорулмур, Онун дәрракәси тәдгиг едилмәздир. О, тагәтдән дүшәнә күч верир вә јоруланын күчүнү артырыр. Чаванлар тагәтдән дүшүб јорулачаглар, кәнчләр бүдрәјәчәкләр. Рәббә умид бағлајанлар исә күчүнү тәзәләјәчәкләр, гартал кими ганадларыны галдырыб гача чаглар вә јорулмајачаглар, кедәчәкләр вә тагәтдән дүшмәјәчәкләр».

Јешајә пејғәмбәрлик едәрәк, Мәсиһин — бәшәријјәтин хиласкары олан Иса Мәсиһин доғулачағыны габагчадан хәбәр вермишдир. О, өз китабында Мәсиһин доғулачағы јери, онун һәјатыны, өлмәсини вә дирилмәсини елә ајдын ифадә етмишдир ки, елә бил, о, бир нечә јүз ил кечдикдән сонра баш верәнләри вә Јени Әһдин китабларында јазыланлары һәлә о заман артыг көрмүшдү. Бу, мүхтәлиф дөврләрдә јашамыш ајры-ајры адамлар тәрәфиндән јазылан китаблары әһатә едән Библијанын Аллаһдан илһам алдығыны вә бу Мүгәддәс Китабын һәмаһәнклијини бир даһа сүбүт едир.

(Јешајәнин китабы 40 : 28—31)

«ВЭ ЈЕР ҮЗҮНДЭ ПИСЛИК ОЛМАЈАЧАГДЫР»

Рэб Јешајэ пејғәмбэрэ ашкар етди ки, јер үзүндэ шэр вэ кэдэрин олмајачагы заман олачагдыр. Чүнки шејтанын эл-голу бағланачагдыр. Бу дөвр, Аллаһын Оғлу Иса Мәсиһ, өз чәмијјәти, јә’ни Ону севиб, Она иман вэ хидмәт едәнләрлэ бәрабәр икинчи дәфә дүнјаја гэдәм басдыгдан сонра башланачагдыр. Гуртулушу вэ иманы рәдд едәнләр исә, шејтан илэ бирликдә чәһәннәмин эбәди изтирабына гәрг олачаглар.

Јешајэ өз китабында о көзәл дөврү, Мәсиһин, хилас олмуш адамларын чәмијјәти илэ бирликдә кәлиб, јер үзүндэ мин ил һөкмдарлыг едәчәји дөврү белә тәсвир едир: «Вэ гурд гузу илэ јанашы јашајачаг, бәбир чәпиш илэ јан-јана узаначагдыр; дана, чаван аслан вэ өкүз бир јердә олачаглар; вэ балача оғлан онлары кәздирәчәкдир. Инәк ајы илэ отлајачагдыр; онларын балалары бир јердә узаначаглар; вэ аслан өкүз кими саман јејәчәкдир. Сүдәмәр көрпә дә кобра јувасы үстүндә ојнајачагдыр, дөшдән кәсилмиш ушаг күрзә јувасына элини узадачагдыр».

Кимсә бири-биринә пислик етмәјәчәк, зијан вурмајачагдыр, чүнки сулар дәнизи долдурдуғлары кими, Рәббин билији дә јер үзүнү долдурачагдыр.

(Јешајәнин китабы 11 : 6—9)

52

52

ЈЕРЕМЈА ПЕЈГЭМБЭР

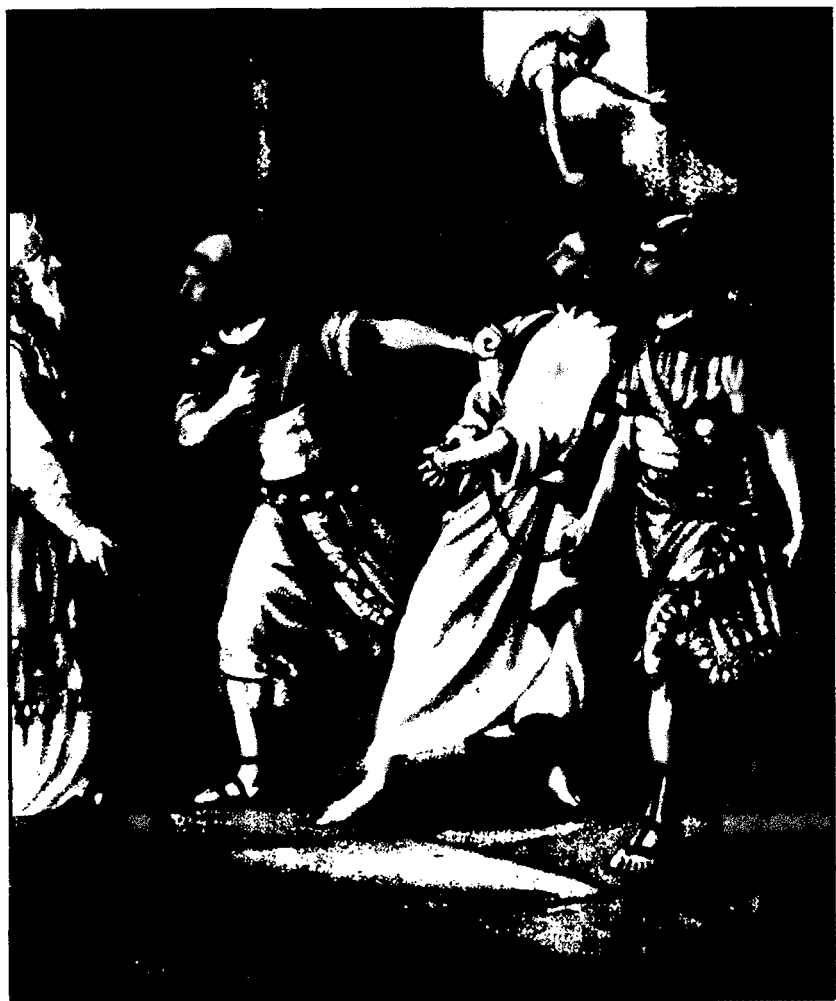
Јеремја пејгэмбэр, даим Аллах үчүн шәһадәт едән вә бәдбәхт Исраил халгы илә бирликдә эзаб чәкән бир адам иди.

Бир дәфә о, Тофет вә Јерусәлим шәһәрләринин сакинләрини јад бүт-сәнәмләрә сәчдә гылыб, онлар үчүн гурбанлар тәгдим етдикләринә көрә сәрт ифша едирди. Јеремја Тофет шәһәриндә онлар үчүн пејгэмбәрлик етди. Сонра Јерусәлимә кәлиб, Аллах евинин һәјәтиндә дајанды вә орадакы чамаата деди: «Севаот Рәбби, Исраилин Аллаһы белә дејир: 'Будур, Мән бу шәһәрин вә онун бүтүн шәһәрләринин башына сөјләдијим фәлакәти кәтирәчәјәм, чүнки онлар бојунларыны сәртләшдирмишләр ки, Мәним сөзләримә гулаг асмасынлар'».

Мә'бәддәки каһин бу пејгэмбәрлији ешидәндә, һирсләнди вә Јеремја пејгэмбәри вуруб, онун голларыны бағлады вә ону новдана салды. Ертәси күн ону бурахды вә Јеремја јенә Исраил шәһәрләринин, бүтүн халгын вә Рәббә имансызлыг едән каһинин евинин агибәти барәдә пејгэмбәрлик етмәјә башлады. Бундан сонраја Јеремја бу сөзләрлә Аллаһа мүрачиәт етди: «Мәни дилә тутдун, ја Рәб, фүрсәт вердин ки, дилә тутулум. Сән мәни мәғлуб етдин вә Сән мәнә үстүн кәлдин; һәр күн масгараја гојулурам, һәр кәс мәни әлә салыр. Чүнки һәр дәфә ағзымы ачыб данышмаға башлајанда, фәрјад едирәм, 'Зоракылыг вә сојғунчулуғ' дејиб гышгырырам. Буна көрә, Рәббин сөзү мәним рүсвајчылығым вә бүтүн күн ришхәндим олду. Вә өз-өзүмә дедим: Бир даһа Ону јада салмајачағам вә Онун ады илә нитг сөјләмәјәчәјәм; лакин Рәббин сөзү үрәјимдә јанар од, сүмүкләримдә мәһбус олан јанар од олду; габағыны аларкән үзүлдүм вә даһа бачармырдым...»

Садиг пејгэмбәрин чохла залымы вар иди, лакин Аллах ону һәмишә гүввәтләндирирди. Буна көрә, Јеремја дејир: «Фәгәт Рәб, гүдрәтли бир дөјүшчү кими, мәнимләдир. Бу сәбәбдән дә залымларым бүдрәјәчәкләр вә мәни мәғлуб едә билмәјәчәкләр, онлар амансызчасына утандырылачағлар, чүнки онлар мүвәффәгијәтсизлијә уғрадылар... Ахы Севаот Рәбби саләһи имтаһан едир, онун ичини вә гәлбини көрүр... Рәбби тәрәннүм един, Рәбби мәдһ един, чүнки О, залимләрин әлиңдән эзаб чәкәнин чаныны хилас ејләди».

(*Јеремјанын китабы 19 : 13—15; 20 : 1—13*)

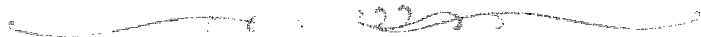
ЈЕРЕМЈАНЫН ПЕЈҒӘМБӘРЛИКЛӘРИ ЈАЗЫЛЫР

Бир дәфә Рәб Јеремјаја деди: «Өзүнә бир томар көтүр вә Мәним Исраил, Јәһуда вә бүтүн халглар һаггында дедикләrimi онун үстүнә јаз... Бәлкә Јәһуда нәсли, Мәним онлара етмәк нијјәтиндә олдуғум бүтүн о писликдән хәбәрдар олуб, һәр бири олдуғу шәр јолдан дөнәр вә Мән дә онларын тагсыр вә кунәһларыны бағышлајарам».

Јеремја Барух адлы бир адамы чағырыб хаһиш етди ки, Рәббин онун васитәсилә сөјләјәчәји бүтүн сөзләри јазсын. Барух һәр шеји томара јаздыгдан сонра, Јеремја ону Аллаһ евинә көндәриб деди: «Сән кет вә ағзымдан ешидиб јаздығын Рәб сөзләрини оруч күнү Рәббин евиндә халга учадан оху; онлары, һабелә, өз шәһәрләриндән кәлән бүтүн јәһудиләрә дә учадан оху. Бәлкә, онларын јалварышы Рәббә чатар вә онларын һәр бири өз пис јолундан дөнәр; чүнки Рәббин бу халг һаггында изһар етдији гәзәб вә һиддәт бөјүкдүр».

Барух Јеремја пејғәмбәрин дедикләрини там јеринә јетирди.

(Јеремјанын китабы 36 : 1—8)

ПЕЈГЭМБЭРЛИК ТОМАРЫНЫН МЭҢВ ЕДИЛМЭСИ

Барух пејгэмбэрин томарда жазылмыш бүтүн сөзлэрини Рэббин евиндэ охујанда, Јәһудеја эмирлэри дәһшәтә дүшдүләр вә јубанмадан падшаһ Јеһојакимә бу барәдә хәбәр чатдырдылар. Падшаһ әмр верди ки, томары кәтириб онун һүзурунда охусунлар. О вахт о, өзүнүн ғыш сарајында иди вә габағында күрә јанырды. Томары онун јанына кәтириб охумаға башлајанда, о, охунан һиссәлэри мирзә бычагы илә кәсиб күрәјә атырды. Беләликлә бүтүн томар одда мәһв олду.

Падшаһ Јеһојаким вә онун нөкәрлэри бу пејгэмбэрлији ешидәндә горхмадылар, гәддар үрәклэри сарсылмады онларын. Онлар Аллаһын бу сөзүнә инанмадылар ки, Рэббә итаәтсизлији үзүндән исраиллиләр Јеремјанын пејгэмбэрлијинә көрә, Бабил падшаһынын эсарәтинә дүшәчәкләр. Падшаһ әмр етди ки, Барух вә Јеремјаны тутсунлар, лакин Рэб онлары тә'ғибчиләрдән кизләтди.

Бир нечә вахтдан сонра, Рэб Јеремјаја деди: «Башга бир томары көтүр вә Јәһудеја падшаһы Јеһојакимин јандырдығы биринчи томардакы бүтүн әввәлки сөзлэри ораја јаз». Сонра Јеремја пејгэмбэрлик едиб деди ки, падшаһ вә онун еви, падшаһын етдији јаманлыгдан өтрү, Аллаһ сәсинин хәбәрдарлығына табе олмаг вә инанмаг истәмәдији үчүн чәзасыз галмајачагдыр.

(Јеремјанын китабы 36 : 14—32)

ИСРАИЛЛИЛЭР БАБИЛ ЭСАРАТИНДЭ

Рэббин Јеремја пејгэмбэр васитәсилә габагчадан вер-дији хәбәр јеринә јетди: Исраиллиләр Бабил гошунлары тәрәфиндән әсир алындылар. Бу чәза онлары она көрә һахлады ки, халг Аллаһ гаршысында күнаһларыны е’тираф едиб, бир чох ифша вә хәбәрдарлыглара рәғмән, бүтпәрәстликдән, јаманлыг вә күнаһдан үз дөндөрмәди.

Бабил гошунлары Јерусәлим диварларыны дағытдылар, сакинләрин евләрини вә падшаһ сарајыны јандырдылар. О зәманәдә Исраилдә падшаһлыг едән Седекија падшаһ бағчасы васитәсилә дүшмән әлиндән гачмаг истәди, лакин ону тутдулар, көзләрини чыхартдылар, зәнчирләрлә гандаллајыб Бабилә апардылар. Онун оғланлары вә бүтүн Јәһудеја ә’јанлары өлдүрүлдүләр. Шәһәрдә галан бүтүн халг да Бабилә көчүрүлдү.

Бу бәдбәхтлик үз вермәздән габаг Јеремја пејгэмбәр, Седекија падшаһын әмри илә зиндана атылмышды. Лакин мүһарибә вахты Бабил падшаһы Јеремја барәдә хәбәр тутанда, мүһафиз әскәрләринин рәиси Невузарадана әмр етди ки, пејгэмбәрә пислик етмәсин вә ону зиндандан азад еләсин.

Невузарадан Јеремјаны јанына чағырыб она деди: «Сәнин Аллаһын Рәб, бу јер һаггында фәлакәт изһар етди вә Рәб, изһар етдији кими, фәлакәти башыныза кәтириб ичра етди. Чүнки Рәб гаршысында күнаһ ишләтдиниз вә Онун сәсинә гулаг асмадыныз. Бу үздән дә бүтүн бунлара мә’руз галдыныз. Инди исә, будур, мән сәни бу күн голларындакы зәнчирләрдән азад едирәм. Әкәр мәнимлә Бабилә кетмәк истәсэн, кедәк. Мән дә сәнин гејдинә галарам. Јох, әкәр мәнимлә Бабилә кетмәк истәмирсәнсә, кетмә. Бах, бүтүн өлкә габағындадыр: һараја кетмәк истәјирсәнсә, һара кетмәји мүнасиб көрүрсәнсә, ораја да кет». Невузарадан пејгэмбәрә һәдијјә вериб, ону бурахды.

Рәб Өз садиг шаһидинин, Аллаһа итаәт етмәјән халгынын талеји үчүн һәлә дә үрәји јанан Јеремјанын гајғысына белә галды.

(Јеремјанын китабы 39 : 1—12; 40:1—4)

ДАНИЕЛ ВЭ ОНУН ҮЧ ДОСТУ

Уерусалим сакинлэрини эсир алан Бабил падшаһы Навуходоносор, күнлэрин бириндэ сарај хидмэтчилэринин раисинэ эвр елэди ки, эсир исраиллилэрин ичиндэн, падшаһ вэ эмир нэслиндэн олуб, бэдэнлэриндэ гүсүр олмајан, көркэми көзэл, тәһсилдэ анлајышлы вэ падшаһ кашанэсиндэ хидмэтэ јарарлы олан кэнч огланлары сечсин. Эвр јеринэ јетирилдији вахт, падшаһ, шаһ сүфрәсиндэн јемәк вэ өзү ичдији шәрабдан онлар үчүн пај тә’јин етди. Вэ бујуруг верди ки, һәмән чаванлара елм вэ дилләр өјрәтсинләр вэ онлары үч ил тәрбијә етсинләр. Үч ил баша чатдыгдан сонра онлар, падшаһ һүзурунда дурмалы идиләр вэ падшаһ онларын габилијәтини имтаһан етмәли вэ хидмэтэ јарарлы олуб-олмадыларыны мүәјјән етмәли иди.

Исраилли јенијетмәләр арасында, гәлбиндә Аллаһа мәһәббәт вэ Она иман бәсләјән Даниел, Һананија, Мишаел вэ Азарија да вар иди. Даниел падшаһ сүфрәсиндэн кәлән јемәкләрлә вэ шаһ шәрабы илэ өзүнү мурдар етмәмәк гәрарына кәлди. Буна көрә о, сарај хидмәтчилэри раисиндэн хаһиш етди ки, она вэ үч достуна тәрәвәз вэ ичмәк үчүн су версин. Раис эввәлчә онун сөзлэринэ эмәл етмәјә чүр’әт көстәрмәди, чүнки горхурду ки, онлар арыглајар вэ бунула да ону падшаһын гәзәбинэ дүчар едәрләр. Лакин Даниел ону дилә тутду вэ онлара тәрәвәз вэ су вериб, он күн имтаһан етмәји тәклиф етди. Он күндән сонра иман едән дөрд чаванын үзү, падшаһ јемәклэрини јејәнлэрин үзүндән көзәл, бэдәнлэри дә онларын бэдәнлэриндән көк олду.

Аллаһ Даниелә, Һананијаја, Мишаелә вэ Азаријаја билик вэ һикмәт верди. Даниелә исә, үстәлик, һәр чүр рә’ја вэ јухуну јозмаг ән’амыны бәхш етди.

Үч ил кечдикдән сонра, падшаһ эвр етди ки, сечилмиш бүтүн исраилли јенијетмәлэри онун јанына кәтирсинләр. Онларын һәр бири илэ сөһбәт етдикдән сонра, падшаһ белә нәтичәјә кәлди ки, онларын арасында Даниел, Һананија, Мишаел вэ Азаријаја бәнзәри јохдур.

Бу сәбәбдән онлар, падшаһа хидмәт етмәк үчүн сарајда галдылар. Падшаһ онлардан нә һагда сорушсајды, бүтүн падшаһлығында олан сәһирбаз вэ мүнәччимлэрин һамысындан он гат мүдрик чаваб алырды.

(Даниел нејгәмбәрин китабы 1 : 3—20)

— 23 —

ДАНИЕЛ АНЛАШЫЛМАЗ СӨЗЛӨРИН МӘ'НАСЫНЫ ИЗАҢ ЕДИР

Иавуходоносордан сонра онун нэвэси Бејлешассар тахт-та-ча саһиб олду вэ Бабилдэ падшаһлыг етмэјэ башлады. Бир дэфэ о, мин нэфэр э'яны үчүн кејф мәчлис дүзэлтди. Бунун үчүн о, нөкэрлэриннэ эвр етди ки, атасынын Јерусэлим мә'бәдиндән чыхардыб кәтирдији гызыл вэ күмүш чамлары кәтирсинләр.

Лакин гәфлэтән, падшаһ сарајында, мәчлис тәшкил едилән јердә инсан эли пејда олду вэ бу эл чыраг илэ үзбәүз диварда јазмаға башлады. Буну көрән падшаһын горхудан симасы дәјишилди. О, дәрһал зәифләди вэ дизләри титрэмәјэ башлады. Падшаһ учадан гышгырыб эвр етди ки, Бабил мүдрикләрини чағырсынлар вэ онлар диварда јазылан сөзләрин мә'насыны тәфсир етсинләр. Падшаһ вә'д верди ки, бу анлашылмаз сөзләри изаһ едәни өз шаһлығында үчүнчү һөкмдар едәчәкдир. Лакин Бабил мүдрикләринин һеч бири диварда јазылан сөзләрин мә'насыны изаһ едә билмәди.

Падшаһ арвады өз јатағында иди вэ о да бу һадисә барәсиндә хәбәр тутду. О, мәчлис олан отаға кечди вэ падшаһа Даниел барәдә данышды. О, деди ки, Даниелдә Мүгәддәс Аллаһын Руһу вардыр вэ о, рә'јалары јозмаг, анлашылмаз шејләри изаһ етмәк, һабелә дүјүнләри ачмаг габилијјәтинә маликдир. О вахт Даниел кәтирилди вэ падшаһ ондан хаһиш етди ки, анлашылмаз сөзләри охусун вэ онларын мә'насыны изаһ етсин.

Даниел Бејлешассара мүрачият едиб деди ки, Аллаһ, тәкәббүрлү олдуғу үчүн, һабелә мүгәддәс чамлары, онлардан шәрәб ичмәк үчүн көтүрдүјү вэ ичәркәи бүтләри мәдһ етдији үчүн она гәзәбләнир. Сонра о, деди ки, диварда дөрд сөз јазылыб: «МЕНЕ, МЕНЕ, ТЕКЕЛ, У'ФАРСИН». Даниел бу сөзләрин мә'насыны да изаһ етди. «Мене» о демәкдир ки, Аллаһ Бејлешассарын падшаһлығынын күнләрини сајыб вэ она сон гојубдур. «Текел» дә бу демәкдир ки, Бејлешассар тәрәзидә өлчүлүб вэ јүнкүл кәлибдир. Ахырынчы сөзүн мә'насы исә будур ки, онун падшаһлығы бөлүнүб вэ мидијалылар илә фарсларын һакимијјәти алтына верилибдир.

Елэ һәмән кечә, сарај диварында јазылан сөзләр васитәсилә Аллаһын габагчадан билдирдији хәбәр јеринә јетди. Бејлешассар гәтл едилди вэ онун падшаһлығыны Мидија падшаһы Дара гәсб етди.

(Даниел нејгәмбәрин китабы 5: 1—31)

ДАНИЕЛ ДУА ЕДИР

Бејлешассардан сонра тахт-тачы гэсб едэн падшаһ Дара — чох ловға бир адам иди вэ бүтлэрэ ситајиш едәрди. Лакин о, мүдриклијинэ вэ јүксәк руһуна көрэ, Даниели чох севди. О, Даниели эмир тэ'јин етди вэ ону бүтүн падшаһлыг үзәриндэ һаким гојмаг истәјирди. Бир чох эмир вэ вали Даниелә пахыллыг едир, падшаһын гээбини она гаршы ојандырмаға чальшырды. Лакин бунун үчүн һеч бир бәһанэ тапа билмирдиләр.

Лакин бир дэфэ онлар, нәһајет һижләкәр тәлә гурдулар ки, Даниели падшаһ гаршысында иттиһам етсинләр. Онлар билирдиләр ки, Даниел өз Аллаһына тез-тез дуа едир. Буна көрэ, падшаһдан белә бир ганун бурахмағы хаһиш етдиләр ки, отуз күн эрзиндә падшаһ Дарадан башга, бу вэ ја дикәр илаһидән вэ адамдан бир шеј хаһиш етмәк гадағандыр. Әкәр кимсә бу әмри позса, дәрһал аслан гујусуна атылачагдыр.

Бу јени ганундан хәбәрдар олан Даниел, һәр шејә рәғмән, өз севимли Рәббинә дуа етмәјә сон гојмады. Күндә үч дэфэ диз чөкүб отагда дуа етмәк онун адәти иди. Отағын пәнчәрәләри онун доғма шәһәри Јерусәлимә, бу шәһәр дағылмаздан габаг Аллаһ иззәтинин мә'бәддә зүһур етдији јерә ачылырды. Даниел дуа едәркән мә'нәви гүдрәт, тәсәлли вэ не'мәт ашырды.

Даниелә нифрәт едән пис адамлар ону пусдулар вэ өз Аллаһы гаршысында дуа едиб ондан мәрһәмәт истәдији заман ону көрдүләр. Онлар гәрара алдылар ки, дәрһал кедиб падшаһа бу һагда хәбәр версинләр.

(Даниел нејғәмбәрин китабы 6 : 1—11)

ДАНИЕЛ АСЛАН ГУЈУСУНДА

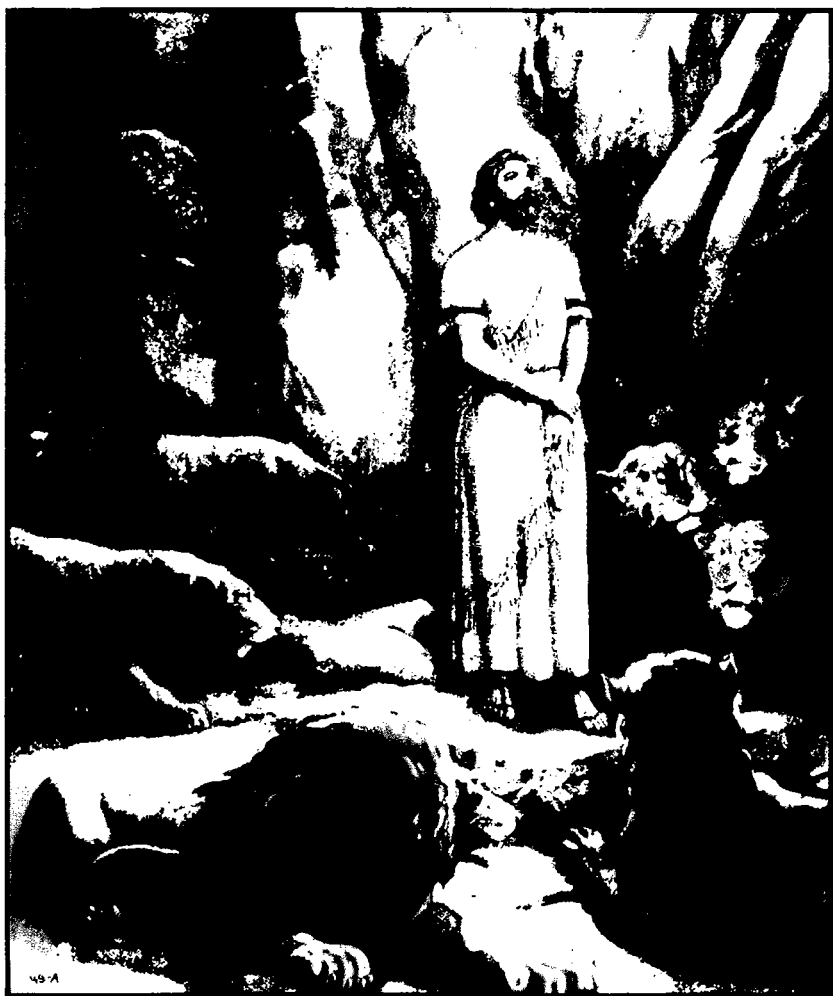
аниелә нифрәт бәсләјән адамлар падшаһын јанына кәлиб хәбәр вердиләр ки, Даниел иә падшаһа, нә дә онун имзаладығы фәрмана е'тина көстәрир вә күндә үч дәфә дуа едир. Буну ешидән падшаһ чох кәдәрләнди вә Даниели хилас етмәк гәрарына кәлди. Лакин о адамлар дедиләр ки, гануна көрә, падшаһын һеч бир фәрманы дәјишдирилә билмәз. О вахт падшаһ әмр етди ки, Даниели аслан гујусуна атсынлар. Лакин падшаһ билирди ки, Даниелин Аллаһы — бөјүк Аллаһдыр. Одур ки, деди: «Һәр заман Она хидмәт етдијин сәнин Аллаһын, О, сәни хилас едәчәкдир!» Падшаһ өз сарајына гајытды, јемәкдән имтина етди вә узанды. Лакин бүтүн кечәни јата билмәди. Шәфәг сөкүләркән падшаһ тәләсик аслан гујусунун јанына кетди вә јахынлашдыгда, јаныглы сәслә Даниели чағырды: «Даниел, еј дири Аллаһын гулу! Һәмишә хидмәт етдијин Аллаһын, О, сәни асланлардан хилас едә билдими?» Даниел чаваб верди: «Мәним Аллаһым Өз мәләкини көндәрди вә о, асланларын чәһәнжини бағлады вә онлар мәнә зәрәр вура билмәдиләр, чүнки мән Онун гаршысында сафам».

Дара Даниелин сәсини ешидәндә сон дәрәчә севинди вә әмр етди ки, ону гујудан чыхартсынлар. Ону көрәндә, әмин олду ки, асланлар Даниелә зијан вурмамышлар.

Бу вагеәдән сонра падшаһ Дара мәктуб јазыб, ону өз падшаһлығынын бүтүн әјаләтләринә көндәрди. Мәктубда о, јазырды ки, онун бурахдығы јени гануна әсасән, һәр кәс Даниелин Аллаһына сәчдә гылыб, Она һөрмәт етмәлидир, чүнки О, — әбәди дири Аллаһдыр вә Онун һөкмранлығы сонсуздур. «О, азад едир вә гуртарыр, көјдә вә јердә әләмәтләр вә мө'чүзәләр төрәдир; Даниели асланлардан хилас едән — Одур».

Гадир Рәб, Даниел кими, Ону бүтүн гәлбилә севәнә вә Она сонадәк садиг галана Өзүнүн мө'чүзәли јардымыны көндәрир.

(Даниел чөјгәмбәрин китабы 6 : 12—28)

ЈУНУС ПЕЈГЭМБЭР АЛЛА҂ЫН СЭСИНДЭН ГАЧЫР

Бир дэфа Рэб Јунус адлы пејгэмбэрэ деди: «Галх, бө-
жүк шәһәр олан Ниневијаја кет, онун һаггында пеј-
гэмбәрлик елә, чүнки онларын чинајеткарлығынын хә-
бәри Мәнэ чатды». Вэ Јунус ајаға галхды ки, Рэббин элин-
дән Таршишэ гачсын. Јаффаја кэлди вэ орада Таршишэ
кедән бир кәми тапды, һаггыны вериб, кәмијэ дүшдү ки,
онунла Рэббдән Таршишэ гачсын. Лакин Рэб дәнизин
үстүндән күчлү бир күләк эсдирди вэ дәниздә бөжүк бир
фыртына галхды вэ кәми аз гала дағылырды. Кәмичиләр
ваһимјэ дүшүб, һәрә өз бүтүнүн јанына гачды. Кәми-
дәки жүкү дәнизэ атдылар ки, вэзијјәтләри јүнкүлләшсин.
Јунус исә ашағы дүшдү, узанды вэ јатды. Сүканчы онун
јанына кәлиб деди: «Нэ үчүн јатырсан? Дур ајаға, өз
Аллаһына сәсини учалт. Бәлкә Аллаһ бизи јада салар
вэ биз өлмәрик». Вэ онлар бири-бириләринэ дедиләр:
«Кедәк пүшк атаг, өјрәнәк көрәк бу фәлакәт кимин үзүн-
дән башымыза кәлибдир». Пүшк атдылар вэ о, Јунуса
дүшдү. Вэ онлар она дедиләр: «Еј сән, башымыза кәлән
фәлакәтин күнаһкары, бизә де көрәк, пешән нәдир, һа-
радан кәлмисән, һансы өлкәдәнсән вэ һансы халга мәнсуб-
сан?» Вэ о, онлара деди: «Ибранијәм мән вэ дәниз илә
јери јарадан, көјләр Аллаһы Рэббдән горхурам». О адам-
лар бөжүк бир горхуја дүшдүләр вэ она дедиләр: «Бәс сән
нә етмисән?» Чүнки адамлар билирдиләр ки, о, Рэббдән
гачыр. Чүнки о, өзү онлара буну нағыл етди. Вэ онлар
она дедиләр: «Биз сәнә нә едәк ки, дәниз сацитләшсин?»
Чүнки дәниз кетдикчә даһа чох чошур. Вэ о, онлара
деди: «Галдырын мәни, атын дәнизэ вэ дәниз сизин үчүн
сацитләшәр. Чүнки билирәм ки, бу фыртына мәним уч-
батымдан сизин башыныза кэлди».

(Јунус пејгэмбәрин китабы 1 : 1—12)

ЈУНУС ПЕЈҒӘМБӘРИН ЧӘЗАЛАНМАСЫ

Кәмичиләр Јунусун һәлак олмасыны истәмирдиләр. Бу үздән сә'јлә авар чәкмәјә башладылар ки, торпаға јан алсынлар. Лакин бачармадылар, чүнки дәниз чошмагда давам едирди. О вахт Рәббә мүрачиәт едиб дедиләр: «Рича едирик, ја Рәб, рича едирик ки, бу адамын чанындан өтрү һамымыз өлмәјәк вә күнаһсыз чанын күнаһыны үстүмүзә атма, чүнки Сән, ја Рәб, Өзүн истәдијини етдин».

Јунусу галдырыб, дәнизә атдылар. Дәниз дә бундан сонра сакитләшди. О вахт кәмидәкиләрин һамысы Рәббдән бөјүк бир горху илә горхдулар вә Она гурбанлар тәгдим едиб, әһдләр вердиләр.

Аллаһ бөјүк бир балыға әмр верди ки, дәнизә атылмыш Јунусу удсун. Вә пејғәмбәр үч күн үч кечә бу балығын гарнында галды. Јунус балығын гарнында Рәб Аллаһына дуа едиб деди: «Бәдбәхтлијә дүчар олдугум анда Рәббә фәрјад етдим вә О, мәнә чаваб верди; чәһәннәмдин гарнындан Рәббә сәсими учалтдым — Сән мәним сәсими ешитдин. Чүнки Сән мәни кирдаба, дәнизин гәлбинә гәрг еләдин вә ахынлар мәним әтрафымы бүрүдүләр. Сәнин күчлү ләпәләрин вә Сәнин далғаларын үстүмдән кечдиләр. Вә мән дедим: Сәнин көзләрин өнүндән говулмушам мән; амма Сәнин мүгәддәс мә'бәдини һәлә көрәчәјәм. Сулар чаныма кими мәни бүрүјүбләр, учурум мәни мүһасирәјә алыбдыр, башым јосун илә сарылыбдыр. Дағларын тәмәлләринә кими енмишәм, торпаг өз гыфыллары илә мәни әбәди олараг бағламышдыр; амма Сән, ја Рәб Аллаһым, чанымы бу чәһәннәмдән чыхартдын. Чаным ичимдә һалдан дүшәндә, Рәбби јада салдым вә мәним дуам Сәнә, Сәнин мүгәддәс мә'бәдинә чатды. Мә'насыз бүтләрә итаәт едәнләр, өз Мәрһәмәтлиләрини тәрк едибләр. Мән исә шүкран сәсимлә Сәнин үчүн гурбан кәтирәчәјәм; нә вә'д етмишәмсә, јеринә јетирәчәјәм».

Үч күн үч кечә кечдикдән сонра, Рәб балыға әмр егди вә о, Јунусу гуруја пүскүрдү.

(Јунус пејғәмбәрин китабы 1 : 14—16; 2 : 1—11)

152

153

ЈУНУС НИНЕВИЈАДА

Вә Аллаһ икинчи дәфә Јунуса мурачиәт едиб, деди: «Ајаға галх, бөјүк шәһәр олан Ниневијаја кет вә Мәним сәнә сөjlәjәчәјим чагырышы орада е'лан еjlә». Јунус бу дәфә Рәббин сөзүндән чыхмады вә Ниневија шәһәринә кетди. Ораја кәлдикидә, шәһәрин күчәләрини кәзиб, тәблиг едәрәк дејирди: «Даһа гырх күн вә Ниневија дағыллагачагыр!» Шәһәрин бүтүн сакниләри иејгәмбәрни ағзы васитәsilә данышан Аллаһа инандылар вә оруч е'лан етдиләр. Ниневија падишаһы да бу хәбәри ешидәндә падишаһ палтарыны әјниндән чыхартды вә матәм палтары кејди, әмр етди ки, бүтүн адамлар вә малгара матәм либасышы кејиб, оруч тутараг Аллаһа сә'jлә фәрjад етсинләр ки, онларын нис шижәтләрини, әмәлләрини вә јолларыны Аллаһ бағынласын.

Гејри-салиһ ишләрини дәрк едән падишаһ, төвбә едән ниневија-лыларга деди: «Ким билир, бәлкә Аллаһын бизә рәһми кәлиб, Өз гәзәбинини шиддәтини биздән узаглашдырар вә биз дә һәлак олмары!»

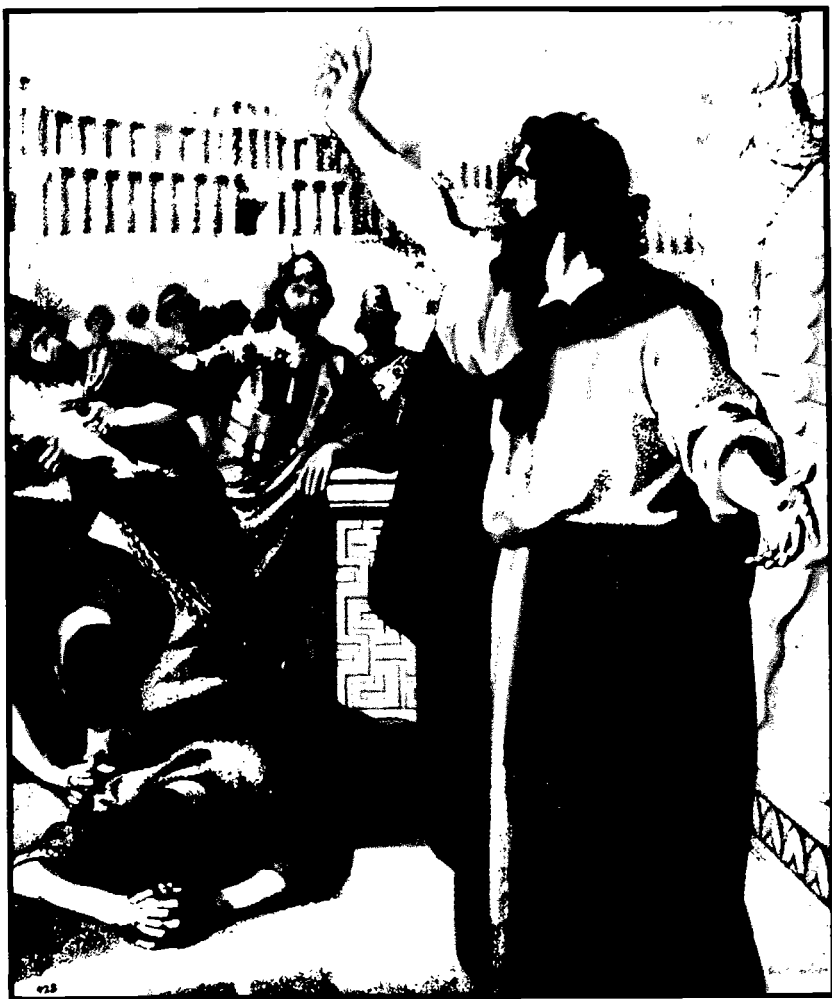
Ниневија эһалисинин өз нис јолундан дөндүјүнү көрәп Рәббин онлара јазыгы кәлди вә чәза олараг көндәрмәк истәдији фәлакәти онларын башына кәтирмәди.

О вахт Јунус Аллаһа деди: «Рича едирәм, ја Рәб! Өз өлкәмдә икәш буну сәнә демирдимми? Мән она көрә габагчадан Таршинә гачдым ки, Сәнин мәрһәмәтли, шәфғәтли, чох сәбрли вә олдугча рәһмдил олдугуну, фәлакәт үчүн тәссүф етдијини билирдим». Јунус һирсләшип Ниневијадан чыхды вә бир аз узагда отурду ки, шәһәрин башына нә кәләчәјини мүшаһидә етсин. Чох исти иди вә күнәш онун башыны јандырырды. Рәб, иејгәмбәри кәдәрдән гуртармаг истәјәрәк, онун јанында бир ағач јетишдирди. Ағач көлкә верирди. Јунус да ағач үчүн чох севинди.

Лакин кечә әрзиндә гурд биткини ичиндән једи вә о, гуруду. Ертәси күн күнәш јенә Јунусун башыны јандырмаға башлады. Елә јандырырды ки, Јунус тагәтдән дүшидү вә чох кәдәрләниб, өзү үчүн өлүм истәмәјә башлады. О вахт Аллаһ она деди: «Мәкәр, сән кәнәкәрчәк үчүнмү бу гәдәр кәдәрләнирсән?» Јунус чаваб верди: «Чох нәрт олмушам, һатта өлүм дәрәчәсинә кими нәрт олмушам». Рәб деди: «Сән, үстүндә әзијәт чәкмәдијин, ону јетишдирмәдијин кәнәкәрчәк үчүн тәссүф едирсән. Бәс Мәним, ичиндә сағ әли сол әлдән сечә билмәјән јүз ијirmi мин адамын вә чохлу малгаранын јашадыгы Ниневијаја, бу бөјүк шәһәрә рәһми кәлмәсин?»

Мәрһәмәтли Аллаһ күнаһкарлара өлүм арзу етмир, амма истәјир ки, күнаһдан төвбә вә Она мурачиәт етмәк васитәsilә бүтүн инсанлар хилас олсунлар.

(Јунусун китабы 3 : 1—10; 4 : 1—11)

МЭЛЭКИН ЧОБАНЛАРА ВЕРДИЈИ ХЭБЭР

Аллаһ, бу күнаһкар вэ эхлагы позгун дүнјамыза Өз Оғ-
луну — бүтүн бәшәријјәти күнаһлардан хилас едән
Иса Мәсиһи кәндәрди. Онун доғулмасы илә јер үзүндә
јени дөвр башланды. Тарихимизин һесабы Иса Мәси-
һин доғулдуғу күндән башлајыр.

Иса узаг Фәләстин өлкәсиндә, Бејтлехем шәһәриндә
доғулду. Һәмин өлкәдә чобанлар вар иди. Онлар кечә
чөлдә өз сүрүләринин кешијини чәкирдиләр. Гәфләтән
Рәббин бир мәләки онларын јанында дурду вэ Рәббин
иззәти онларын әтрафыны шәфәгләндирди. Вэ онлары
бөјүк бир дәһшәт бүрүдү. Мәләк дә онлара деди: «Горх-
мајын! Мән сизә, бүтүн халгы чох севиндирәчәк бир
мүждә кәтирмишәм. Чүнки, бу күн Давудун шәһәриндә
сизә Хиласкар доғулду. О, Рәб Мәсиһдир. Будур сизә
әламәт: Јем тәкнәсиндә јатан, гундаға сарынмыш бир
Көрпә тапачагсыныз». Вэ гәфләтән Мәләк илә бәрабәр
бөјүк бир көј ордусу көрүндү. Онлар Аллаһа һәмд едә-
рәк дејирдиләр: «Ән учаларда олан Аллаһа иззәт; вэ јер
үзүндә разы олдуғу адамлара сүһ олсун».

Мәләкләр чобанларын јанындан көјә галхдыглары
заман, онлар бири-бириләринә дедиләр: «Кәлин Бејтлехе-
мә кедәк, көрәк Рәббин бизә билдирдији бу вагә нәдир».

(Луканын Мүждәси, 2 : 8—15)

Handwritten flourish

Handwritten flourish

КӨРПЭ ИСА ТЭКНЭДЭ

Кобанлар тэлэсик Бейтлехемэ кэлдилэр вэ Мэрјамы, Јусифи вэ тэknэдэ јатан Көрпэни орада тапдылар. Онлары көрдүкдэ, чобанлар мэлэкин бу Көрпэ һаггында вердији хэбэри нэгл елэдилэр. Чобанларын данышдыглары сөзлэри ешиденлэрин һамысы һејрэтэ дүшмүшдү. Сонра чобанлар, көрдүклэри вэ ешитдиклэри шејлэрдэн өтрү Аллаһа һэмд вэ сәна едэрэк кери гајытдылар.

Иса доғулмаздан габаг Мэрјам Назарет шәһәриндэ јашајырды. О, садэ—гэвазө'кар бир гыз иди вэ Рэббэ дэрин һөрмэт көстэриб, Ону севирди. Бир дэфэ Рэббин көндэрдји Чэбраил мэлэк она көрүндү вэ деди: «Салам, еј не'мэтли Гыз! Рэб сәнинләдир. Сән гадынлар ичиндэ эн бэхтијарысан». Мэрјам Ону көрөндэ шашды. Лакин Мэлэк она деди: «Горхма, Мэрјам; чүнки Аллаһ гаршысында лүтф тапдын. Вэ будур, һамилэ галыб бир Оғул доғачаг вэ Онун адыны Иса гојачагсан. О, бөјүк олачаг, Һэгг-Тэала Аллаһын Оғлу адланачагдыр; вэ Рэб Аллаһ Она атасы Давудун тахтыны верэчэкдир. Эбэди олараг Јагубун еви үзэриндэ Падшаһлыг едэчэк; вэ Онун Падшаһлығынын сону олмајачагдыр».

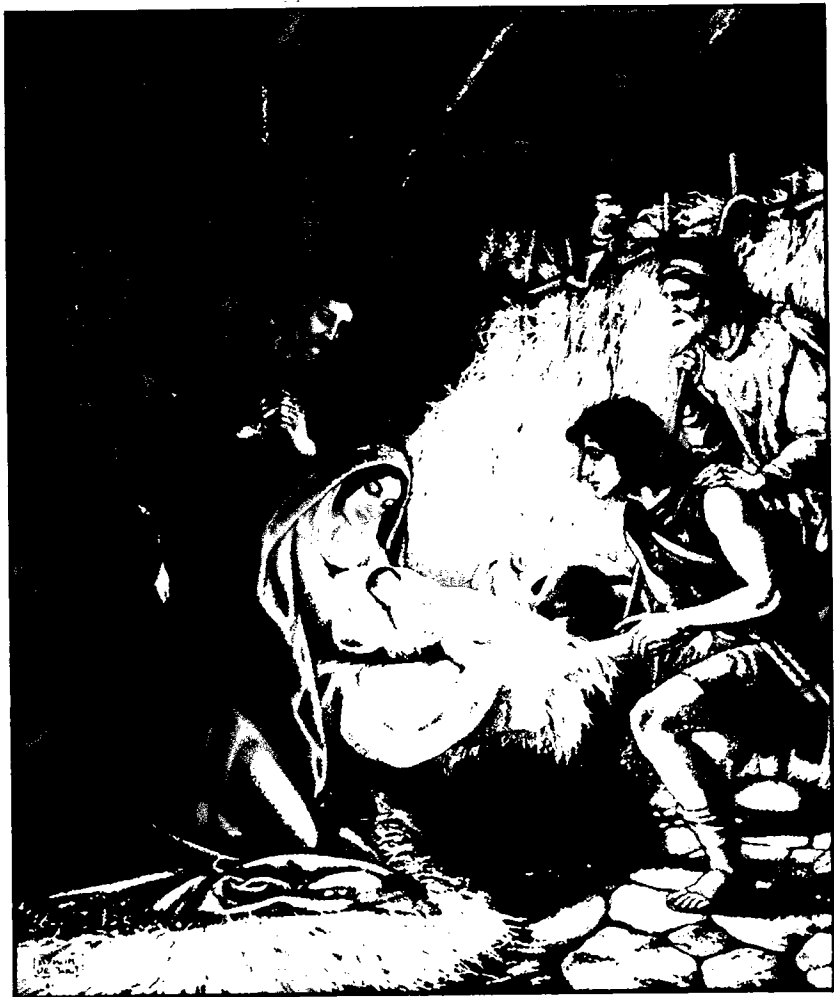
Мэрјам о вахт һэлэ эрэ кетмәнишди. Салех вэ иманлы олан Јусиф адлы адама нишанлы иди. О, мэлэкдэн сорушду: «Бу нечэ олачаг, ахы мән һэлэ эр танымырам?» Мэлэк чаваб вериб Она деди: «Мүгэддэс Руһ сәнин үзэринэ кэлэчэк вэ Һэгг-Тэаланын гүдрэти үстүнэ көлкө салачагдыр; буна көрэ дэ, сәндэн доғулачаг Мүгэддэсэ, Аллаһын Оғлу дејилэчэкдир».

Јусиф исэ, Мэрјамы атмаг истэјирди. Лакин Рэббин Мэлэки јухуда она көрүнүб деди: «Давуд оғлу Јусиф! Мэрјамы өзүнэ арвад олараг алмагдан горхма; чүнки онда доғулан, Мүгэддэс Руһдандыр. Бир Оғул доғачагдыр вэ Онун адыны Иса гојачагсан. Чүнки О, Өз халгыны күнаһларындан хилас едэчэкдир».

Рэббин нэздиндэ һеч бир сөз гүввәтсиз галмыр вэ Мэрјам тезликлэ, доғулан көзэл Көрпэ үчүн шадланды.

(Луканын Мүждэси 1 : 26—35; 2 : 16—20;

Маттанын Мүждэси 1 : 19—21)

МҮНЭЧЧИМЛЭР МЭСИҢЭ СЭЧДЭ ЕТМЭЖЭ ТЭЛЭСИРЛЭР

Маса падшаһ Ғиродун күнләриндә Јәһудејанын Бејт-леһем шәһәриндә анадан оlanda, шәргдән мүнәччимләр Јерусәлимә кәлиб, дејирләр: «Анадан олан јәһудиләрин Падшаһы һарададыр? Чүнки, Онун улдузуну шәргдә көрдүк вә Она сәчдә гылмаға кәлдик».

Падшаһ Ғирод буну ешидәндә тәшвишә дүшдү, бүтүн Јерусәлим әһалиси дә һәјәчана кәлди. Вә баш кәһинләр илә гануншүнаслары топлајыб, онлардан Мәсихин һарада доғулачағыны сорду. Онлар чавабында дедиләр: «Јәһудеја Бејтлеһеминдә; чүнки пејғәмбәр васитәси илә белә јазылмышдыр...» О заман Ғирод мүнәччимләри кизличә чағырды вә онлардан улдузун нә вахт чыхачағыны дәгиг өјрәнди вә онлара деди ки, Көрпәни тапан заман мәнә дә хәбәр чатдырын ки, кедиб Она сәчдә гылым. Әслиндә исә, падшаһ өз јаланчы вә һижләкәр гәлбиндә гәрара алмышды ки, Көрпәни өлдүрсүн. Зира о, горхурду ки, О, кәләчәкдә онун тахтыны әлә кечирәр.

Мүнәччимләр падшаһы динләјиб, јола дүшдүләр. Вә онларын шәргдә көрдүкләри улдуз габагларында кедирди; вә Көрпәнин олдуғу јерә гәдәр кәләрәк, һәммин јерин үзәриндә дурду. Онлар да улдузу көрдүкләри заман, бөјүк севинчлә шадландылар.

(Маттанын Мүждәси 2 : 1—10)

МҮНЭЧЧИМЛЭРИН ҮЭДИҮҮЭЛЭРИ

Мүнэччимлэр Бейтлехемэ кэлдикдэ, улдузун үзэриндэ дајандыгы евэ кирдилэр. Көрпэни, Онун анасы Мэрјамын јанында көрөндэ, онлар Она сэчдэ етдилэр вэ хэзинэлэрини ачараг, Она гызыл, күннүк вэ мирра һэдијје етдилэр.

Мүнэччимлэр рө'јада вөһј алдылар ки, Һиродун јанына бир даһа гајытмасынлар. Бу үздэн, онлар башга јолла өз өлкэлэринэ кетдилэр. Онлар кетдикдэн сонра, Рэббин бир мэлэки, Мэрјамын эри Јусифэ јухуда көрүнүб, деди: «Галх, Көрпэ илэ Онун анасыны көтүр вэ Мисирэ гач; Мэн сэнэ хэбэр веринчэјэ гэдэр орада гал; чүнки Һирод Көрпэни јох етмэк үчүн Ону ахтармаг истэјир». Јусиф ајага галхды, Көрпэни вэ Онун анасыны кечэ икэн көтүрүб, Мисирэ кетди вэ Һирод өлэнэдэк орада јашады. Гој Рэббин пејгэмбэр васитэсилэ изһар етдији бу сөз јеринэ јетсин: «Оғлуму Мисирдэн чағырдым».

Һирод, мүнэччимлэр тэрэфиндэн элэ салындыгыны көрүб, олдугча гээзблэнди вэ эскэрлэри көндәрди ки, кедиб, Бейтлехемдэ вэ онун чиварында олан вэ мүнэччимлэрдэн өјрэндији вахта доғулан ики јашындан ашағы бүтүн оғлан ушагларыны өлдүрсүилэр. Лакин Көрпэ Иса Мисирдэ, тәһлүкэсиз бир шэраитдэ иди.

Һиродөлэн заман Рэббин бир мэлэки јенэ јухуда Јусифэ көрүндү вэ деди: «Галх, Көрпэни вэ анасыны көтүр вэ Исраил дијарына кет; чүнки Көрпэнин чаныны ахтаранлар өлдүлэр.»

Јусиф мэлэкин сөзүнэ эмэл едиб, Исраилэ кэлди. Ешидэндэ ки, Јәһудејада Һиродун оғлу Архела падшаһлыг едир, ораја кетмэкдэн горхду. О вахт о, рө'јада вөһј алды ки, Көрпэ илэ бэрабэр Назаретэ, эрэ кетмэздэн эввэл бакирэ Мэрјамын јашадыгы шәһэрэ кетсин.

(Маттанын Мүјэдәси 2 : 11—23)

САЛЕЪ ГОЧА ШИМ'ОН

Аллаһ Көрпәсинин анадан олмасынын сәккизинчи күнү тамам оlanda каһин Ону сүннәт етди вә Она Иса ады верилди. Һәлә догулмаздан габаг мәләк тәрәфиндән верилән бу көзәл адын мә'насы «Аллаһ хилас едәчәкдир» демәкдир.

Рәббин гануна эсасән, һәр бир илккин, јә'ни аиләдә догулан илк оғлан ушағы Аллаһа тәгдим едилмәли иди. Буна көрә, Исанын алты һәфтәси баһа чатанда, Ону тәм-тәрағлы Јерусәлим мә'бәдинә кәтирдиләр вә Онун валидејиләри орада, ганунда јазылдығы кими, Аллаһа бир чүт гумру вә ја икки көјәрчин баласыны гурбан олараг тәгдим едиләр.

О зманәдә Јерусәлимдә Шим'он адлы бир гоча јашајырды. О, салеһ, пак, Мүгәддәс Руһ илә долу вә Мәсиһин* инсанлары күнаһларындан хилас етмәк үчүн јер үзүнә кәлмәсини көзләјән бир адам иди. Мүгәддәс Руһ васитәсилә она габагчадан хәбәр верилмишди ки, Мәсиһи, јә'ни Хиласкары көрмәдән өлмәјәчәкдир. Вә о, Руһ тәрәфиндән иһамланараг мә'бәдә кәлди. Валидејиләри дә Көрпә Исаны елә бу вахт мә'бәдә кәтирмишдиләр ки, Онун барәсиндә ганундакы адәтә риаяјәт етсинләр. О, Мәсиһи әлһәри үстүнә көтүрдү, Аллаһа шүкр етди вә деди: «Ја Рәб, Сәнин сөзүнә көрә инди гулуну сүһи ичиндә бурахырсан; чүнки, бүтүн халғларын өнүндә һазырламыш олдуғун, бүтпәрәстләри ајдындачаг ишығы, вә халғын Израиллин иззәти олан Сәнин гуртулушуну көзләрим көрдү». Јусиф вә Мәрјам дејилән бу сөзләрдән һејрәтә дүшдүләр. Сонра Шим'он онлара хејир-дуа верди вә Мәрјама габагчадан хәбәр верди ки, кәдәр ғылынч кими онун чаныны дөләчәкдир.

(Лукаһын Мүждәси 2 : 21—25)

*Ибраһичә «Мошиаһ» (Мәсиһ) вә јунанча «Христос» сөзләринин мә'насы ејнидир: Сечилмиш Хиласкар.

ИСА МӘ'БӘДДӘ

Иса Назарет шәһәриндә яшайыб, тәрбијә алырды. О, бөјүүб, һикмәтлә долурду вә Аллаһын не'мәти Оун үзәриндә иди.

Һәр ил, онун дүнјәви валидејиләри Пасха бајрамына Јерусәлимә кедирдиләр. Исанын он ики јашы тамам оlanda, онлар ону да өзләри илә апардылар.

Бајрам гуртарандан сонра онлар евә гајыдырдылар, јенијетмә Иса исә Јерусәлимдә галды. Мәрјам вә Јусиф исә буну көрмәдиләр вә дүшүнүрдүләр ки, О, онларын дикәр гоһумлары илә бәрәбәр јол кедир. Фәгәт бир мүддәтдән сонра онлар Ону, Јерусәлимдән гајыдан гоһум вә танышлары арасында ахтармаға башладылар. Ону тапмајыб, дала гајытдылар. Үч күндән сонра Ону мә'бәддә тапдылар. О, мүәллимләрин арасында отурмушду. О, гулаг асыр, онлара суал верирди вә орада отуранларын һамысы Оун ағылына вә чавабларына мат галырды.

Исанын анасы тәәччүбләнди ки, онун сөзә бахан Оғлу мә'бәддә галыб вә бу бәрәдә она хәбәр вермәјибдир. О, Она деди: «Оғлум! Нә үчүн бизимлә белә даврандын? Будур, атаңла мән, бөјүк кәдәрлә Сәни ахтардыг». Иса онлара чаваб верди: «Мәни нә үчүн ахтарырдыңыз? Билмирдиниз ки, Мән Атамын ишләри илә мәшғул олмајам?» О— бунунла онлара демәк истәјирди ки, Оун Сәмави Атасы Она јер үзүндә бөјүк бир иш көрмәји тапшырыбдыр. Лакин валидејиләри Оун сөзләрини баша дүшмәдиләр. Мәрјам исә бу сөзләри үрәјиндә сахлајырды.

Мәсиһ валидејиләри илә бирликдә Назаретә гајытды вә һикмәтдә, гамәтдә, Аллаһ вә инсанлар гаршысында мәһәббәтдә ирәлиләјәрәк, ата-анасынын табелијиндә галды.

(Луканын Мүждәси 2 : 40—51)

ЈӘҢЈА ИСАНЫ ВӘФТИЗ ЕДИР

Иса јер үзүндө Өз вәзифәсини јеринә јетирмәјә башла-
маздан габаг, Аллах, Вәфтизчи Јәһјаны Исраил хал-
гы арасында тәблиғ етмәјә көндәрди. Јәһја да инсанлары
күнаһлардан төвбә етмәјә чағырырды. Бир чохлары төв-
бә едир вә гәлбән Аллаһа дөнүрдү. Оун чағырышыны
сәмиимјјәтлә гәбул едәнләри исә, Јәһја Јордан чајында
вәфтиз едирди. О, онлары суја салырды. Бу да онун әла-
мәти иди ки, Аллах онларын төвбә етдикләри кечмиш
күнаһларыны бағышлајыр.

Јәһја һәмишә, кәләчәк Мәсиһ-Хиласкардан бәһс едир-
ди: «Мән сизи төвбә үчүн су илә вәфтиз едирәм; фәгәт
мәндән сонра Кәлән, мәндән даһа гүдрәтлидир; Оун
чарыхларыны дашымаға белә мән лајиг дејиләм; О, сизи
Мүгәддәс Рух вә атәшлә вәфтиз едәчәкдир...»

Бир дәфә Иса Јәһјанын јанына кәлди ки, онун әли
илә вәфтиз олунсун. Јәһја исә, күнаһсыз олан Исанын
төвбә вәфтизинә еһтијачы олмадыгыны биләрәк, Она
мане олуб, дејирди: «Мән Сәнин тәрәфиндән вәфтиз
олмаға мөһтачам, Сән мәним јашымамы кәлирсән?» Лакин
Иса чавабында она деди: «Инди бурах; чүнки, беләчә
саләһ олан һәр шеји ичра етмәк бизә јарашар». О заман
Јәһја Она имкан верди. Вә вәфтиз олдугдан сонра, Иса
дәрһал судан чыхды, көјләр ачылды вә Јәһја Алла-
һын Рухунун көјәрчин кими ениб Оун үзәринә кәлдијини
көрдү. Вә көјләрдән бир сәс кәлди: «Бу, Мәним севкили
Өғлумдур. Ондан чох мәмнуам».

(Маттанын Мүјәдәси 3 : 11—17)

ИСА МӘСИҲИН ИМТАҒАН ЕДИЛМӘСИ

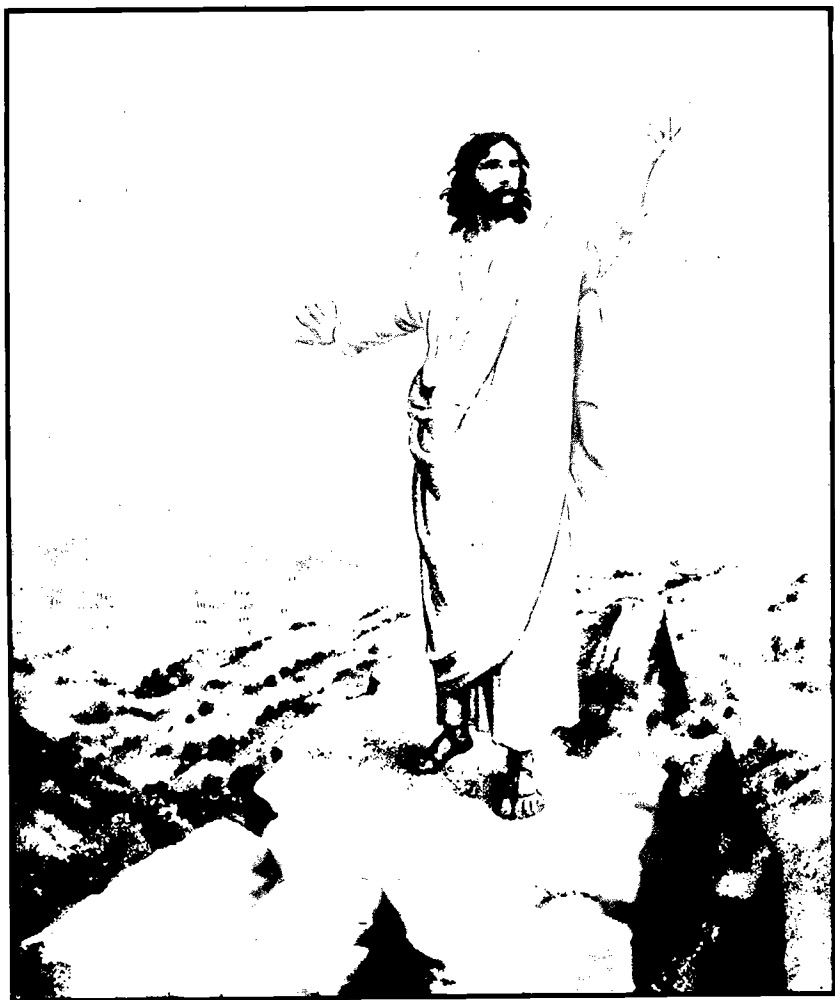
Вәфтиз олундугдан сонра Рух Исаны, иблис тәрәфиндән имтаһан олунмаг үчүн сәһраја апарды. Гырх күн гырх кечә орада оруч тутдугдан сонра ачлыг һисс етди. О вахт иблис она јахынлашыб деди: «Әкәр Сән Аллаһын Оғлусанса, сөjlә ки, бу дашлар чөрәjә дөнсүнләр». Мәсиһ иблисш бу сөзләринә Мүгддәс Јазыда јазылмыш бу сөзләртә чаваб верди: «Инсан јалшыз чөрәклә јашамаз, фәгәт Аллаһын агзындан чыхан һәр бир сөзлә јашајар».

Бир аз сонра иблис Ону сынамаг үчүн Мүгәддәс Јазыдакы сөзләрдән истифадә етмәк гәрарына кәлди. О, Исаны мәбәдин гүлләсинә галдырыб деди: «Әкәр Сән Аллаһын Оғлусанса, Өзүнү ашагы ат; чүнки јазылмышдыр: 'О, Сәнин һаггында Өз мәләкләринә әмр едәчәк'; вә 'Ајагын бир даша илишмәсин деjә, әлләрн үзәриндә Сәни дашыјачаглар'». Иса она деди: «'Сән, Аллаһын Рәбби сынама' — деjә дә јазылмышдыр».

Иблис Исаны бир даһа сынамаг гәрарына кәлди. О, Ону чох жүксәк бир дагын башына галдырды вә Она дүнјаһын бүтүн падшаһлыгларыны вә онларын иzzәтинн кәстәриб, деди: «Әкәр јыхылыб мәнә сәчдә гылсан, бүтүн бу шеjләри Сәнә верәрәм». О вахт Иса иблисә дејир: «Рәдд ол шејтан, зира: 'Рәб Аллаһына сәчдә гыл вә јалшыз Она гуллуғ ет,' деjә јазылмышдыр». Гејрәтә дүшмүш иблис Исадан әл чәкди. Мәләкләр дә јахынлашыб, Аллаһ Оғлуна хидмәт етмәjә башладылар.

Биз дә, иблисш сынағ вә һүчумларына Мәсиһин нүмунәсилә — Аллаһын сөзү вә дуа илә галиб кәлә билләрик. Буна көрә, кәлин чанымызын һижләкәр вә фәндкир дүшмәнинә сә'jлә мугавимәт кәстәрәк.

(Маттанын Мүјүдәси 4 : 1—11)

ИСАНЫН ОН ИКИ ШАКИРДИ

Мса ешидэндэ ки, Вәфтизчи Јәһјаны зиндана атыблар, Галилејаја чәкилди. О, Назарети тәрк едиб, Кефернаһум шәһәриндә јерләшди. Бу шәһәр Галилејадакы Кенесарет көлүнүн јанында иди.

Иса о вахтдан сонра тәблиғ едиб буну демәјә башлады: «Төвбә един, чүнки Көјләрин Падшаһлығы јахындыр». Онун ардынча мүхтәлиф јерләрдән кәлмиш чохлу адам кедирди. О, онлара шәфа верир вә онлары өјрәдирди.

Иса Өзү үчүн он ики шакирд сечди вә онлар даим Онулла олуб, Ондан хусуси нәсиһәтләр алырдылар. Бу шакирдләрин адлары бунлардыр: Исанын Петер ады вердији Шим'он вә онун гардашы Андрај, Зеведеј оғлу Јагуб вә онун гардашы Јәһја, Филип, Бар-Толмај, Матта, Тома, Галфај оғлу Јагуб, Тадај, Шим'он Канај вә сонралар Ону әлә верән Јәһуда Искарјот. Шакирдләрин һамысы садә адамлар иди, лакин Рәб онлара Аллаһын Оғлу Иса Мәсиһин дост вә шакирдләри олмағ хошбәхтлијини нәсиб еләди.

Андрај вә гардашы Шим'он Петер Галилеја көлүндә балыгчылығ едирдиләр. Мәсиһ онлары көрүб, деди: «Ардымча кәлин, сизи инсан балыгчылары едәчәјәм». Бу о демәк иди ки, О, онлары инсанлары һәгигәтә вә күнаһлардан хиласа кәтирмәк ишиндә јахшы ишчиләр едәчәкдир. Андрај вә Петер балыгчы торларыны атыб, Мәсиһин далынча кетдиләр. Онлары чағырдыгдан вә јола давам етдикдән сонра, Иса Јагуб вә Јәһјаны аталары илә гајыгда балыгчы торларыны тә'мир едән көрдү. О, онлары да чағырды вә онлар гајығы вә аталарыны тәрк едиб, Онун ардынча кетдиләр. О бири шакирдләр дә, Онун чағырышына сәс вериб, көнүллү олага Мәсиһин ардынча кетдиләр. Иса онлары тәблиғ етмәк үчүн мүхтәлиф јерләрә көндәрмәјә башлады вә онлара хәстәликләри сағалтмағ вә мурдар руһлары говмағ сәләһијәтши верди.

*(Маттанын Мүждәси 4 : 12—22;
Маркын Мүждәси 3 : 13—19)*

ИСАНЫН ИЛК МӨ'ЧҮЗӘСИ

Бир дэфа, Иса шакирдлэри илэ бирликдэ Галилеянын Кана кэндинэ тоја дэ'вэт олунур. Вэ орада ваге олур ки, тојун гызгын чагында тој саһибинин шэрабы түкэнир. Исанын анасы да орада олур. О, Исаја хэбэр верир ки, шэраб түкэнмишдир. Лакин О, она чавабында дејир ки, Онуи сааты хэлэ чатмајыбдыр. Сонра Мэрјам хидмэтчилэрэ Исаны көстэриб дејир: «Сизэ нэ десэ, ону един». Тој олан евдэ алты дэнэ күи вар иди. Иса хидмэтчилэрэ мүрачнэт едиб, деди: «Күплэри су илэ долдурун». Онлар буну етдикдэн сонра, О, деди: «Инди чыхарыб зијафэт рэисинэ апарын».

Зијафэт рэиси шэраба дөнмүш сујун тамына бахды, лакин бу шэрабын һарадан кэлдијини билмэди. Буну анчаг күплэрэ су төкэн хидмэтчилэр билирдилэр. О вахт, о, бэји јанына чагырды вэ она деди: «Һэр кэс јахшы шэрабы эввэл, адисини исэ шэраб чох ичилдикдэн сонра верир, лакин сэн јахшы шэрабы индијэдэк сахладын».

Белэликлэ, Иса Галилеянын Кана кэндиндэ мө'чүзэ јаратмаға башлады вэ Өзүнэ иззэт газанды. Шакирдлэри дэ Она иман етдилэр.

(Јәһјанын Мүждәси 2 : 1—11)

ИСА САТЫЧЫЛАРЫ МЭ'БЭДДЭН ГОВУР

Бир дэфа, јәһудиләрин Пасхасы эрәфәсиндә, Иса Јерусәлимә кәлди. Мә'бәдә кирәндә, орада өкүзләр, гојунлар, көјәрчинләр сатан вә сәррафчылыг едәнләри көрдү. Иса кәндирләрдән гамчы дүзәлтди вә һамыны, һабелә гојунлары вә өкүзләри мә'бәддән говду, сәррафларын пулларыны дагыдыб, онларын масаларыны ашыртды. Көјәрчин сатанлара да деди: «Булары бурадан рәдд един; Атамын евини тичарәт евинә дөндөрмәјин». Шакирдләри дә бу сөзләри ешитдикдә, јазылан бу кәламы јада салдылар: «Сәнин евинин гејрәти мәни јандырды». Јәһудиләр бу үздән Исаја дедиләр: «Мадәмки бу шејләри едирсэн, бизә нә эламәт көстәрәрсән?» Иса чавабында онлара деди: «Бу мә'бәди јыкын, үч күндә Мән ону ајаға галдырарам». Јәһудиләр бу сөздән өтрү Она дедиләр: «Бу мә'бәд гырх алты илдир ки, тикилир, сән ону үч күндәми ајаға галдырачагсан?» Һалбуки Иса мә'бәд демәклә Өз бәдәниндән бәһс едирди. О, өлүләрдән дирилдикдән сонра исә, шакирдләри Онун бу сөзүнү јада салдылар вә Јазыја, һабелә Исанын дедији сөзә иман етдиләр.

Исанын Пасха бајрамында Јерусәлимдә икән јаратдығы мө'чүзәләри бир чохлаы көрдүләр вә Она иман елдиләр.

(Јәһјанын Мүждәси 2 : 13—23)

ГЕЈРИ—АДИ БАЛЫГ ОВУ

Иса көлүн кэнарында дуруб, тез-тез халга хитаб едәрди. Бэ'зэн дә о, саһилдә дајанан гајыга чыхыр вә орадан тәблиғ едәрди.

Бир дэфә издиһам Ону елә сыхышдырырды ки, чәтинликлә даныша билирди. Оуну јанында ики бош гајыг дајанмышды. Онларын бири Шимо'на мэхсус иди. О вахт Мәсиһ Шим'онун гајығына галхды вә орадан саһилдә дуран халгы өјрәтмәјә башлады.

Иса нитгини битирдикдән сонра Шим'она деди: «Дәрин јерә кедин вә ов үчүн торларынызы суја атын». Шим'он чавабында Она деди: «Устад! Бүтүн кечә эзијјәт чәкдик, һеч бир шеј тута билмәдик. Фәгәт Сәнин сөзүнә көрә торлары салачағам». О, тору атанда о гәдәр балыг тутду ки, һәтта торлар чырылырды. Шим'он өз достлары олан Јағуб вә Јәһјаны чағырды вә онлар һәр ики гајыгы балыг илә долдурдулар. Лакин ағырлыгдан гајыглар батмаға башладылар. Шим'он Петер буну көрәндә Исанын дизләринә гаһанды вә деди: «Ја Рәб, мәндән узаглаш; зира, мән күнаһкар бир инсанам». О, буну горхудан деди, чүнки Бөјүк Рәббин иштиракына лајиг олмадығыны һисс едир вә күнаһкарлығыны дәрк едирди. Иса Шим'она деди: «Горхма, бу күндән е'тибарән инсанлары тутачағсан». Бир нечә вахт кечдикдән сонра Шим'он һәгигәтән инсанлары Исаја дәнмәјә тәблиғ едиб, бунунла да онлары хилас етмәјә башлады.

(Лукавын Мүждәси 5 : 1—10)

ИФЛИЧ ВУРМУШУН ШӘФА ТАПМАСЫ

Иса Кефернаһумда оlanda, мүхтәлиф јерләрден кәл-миш бир чох садә вә адлы-санлы адам Онун јанына топлашды. О, онлары өјрәдир вә Рәббин гүдрәти хәстә-ләрин шәфа тапмасында зүһур едирди. Дөрд дост бир ифлич вурмуш адамы елә јатағы илә бәрабәр Исанын тәблиг етдији евин јанына кәтирди ки, О, ону сағалтсын. Лакин, издиһамдан өтрү ону ичәри салмаг үчүн јол тап-мајыб, евин дамына чыхдылар вә дамын кирәмитләрн арасындан ону јатағы илә бәрабәр ортаја, Исанын габағына ендирдиләр. Иса онларын иманышы көрәрәк, ифлич олмуша деди: «Еј адам, күнаһларын сәнә бағышланды».

Өз билликләриндән вә тутдуглары мөвгәдән ифтихар едән, Исаја нифрәт бәсләјиб, Онун Илаһилијинә иман етмәјән гануншүнаслар вә фәрисејләр Исанын бу сөзлә-рини ешитдикдә, белә дүшүнмәјә башладылар: «Күфр сөјләјән бу Адам кимдир? Аллаһдан башга ким күнаһлары бағышлаја биләр?» Иса онларын дүшүнчәләрини һисс едәрәк, чаваб вериб онлара деди: «Нә үчүн үрәкләриниздә дүшүнүрсүнүз? Һансы даһа асандыр: 'Күнаһларын сәнә бағышланды' — демәкми? Јохса: 'Галх, јери' — демәкми? Фәгәт Инсан Оғлунун јер үзүндә күнаһлары бағышлама-га сәлаһијјәти олдуғуну биләсиниз дејә», ифлич олмуш адама деди: «Сәнә дејирәм: Галх, јатағыны көтүр вә евинә кет». Хәстә ајаға галхды, јатағыны көтүрдү вә бу бөјүк шәфа мө'чүзәсинә көрә Аллаһы мәдһ едәрәк еви-нә кетди. Орада оланларын һамысы да Аллаһы мәдһ едәрәк дејирди: «Бу күн мө'чүзәли ишләр көрдүк».

(Луканын Мүждәси 5 : 17—26)

ИСАНЫН НАКДИМОН ИЛЭ СӨҢБЭТИ

Адлы-санлы фәрисејләр арасында Накдимон адлы бир адам вар иди. О, јәһудиләрин рәһбәр хадимләриндән бири иди.

Бир дәфә о, кечә вахты Исанын јанына кәлди ки, ону һеч ким көрмәсин. Вә кәләндә деди: «Рабби! Сәнин Аллаһ тәрәфиндән кәлмиш бир Мүәллим олдугуну билirik, она көрә ки, Аллаһ онунла олмадыгда кимсә Сәнин көстәрдијин әләмәтләри едә билмәз». Иса она чаваб вериб деди: «Доғрусун, доғрусун сәнә дејирәм: Бир кимсә јухарыдан доғулмаса, Аллаһын Падшаһлығыны көрә билмәз». Накдимон Она деди: «Бир адам гоча икән, нечә доғула биләр? Мәкәр о, анасынын бәтнинә кириб, икинчи дәфә доғула биләрми?» Иса чавабында она деди: «Доғрусун, доғрусун сәнә дејирәм: Бир кимсә судан вә Руһдан доғулмаса Аллаһын Падшаһлығына кирә билмәз. Бәдәндән доғулан бәдәндир, Руһдан доғулан руһдур. Сәнә: 'Јенидән доғулмалысыныз' — дедијимә тәәччүбләнмә...» Лакин Накдимон буну баша дүшмәјиб, сорушду: «Бу шејләр нечә ола биләр?» О вахт Мәсиһ, Онун јер үзүнә кәлмәсинин сиррини вә Аллаһын инсанлары күнаһлардан хилас етмәк барәдәки нијјәтини она баша салмаға башлады. О, деди: «Мусанын сәһрада иланы јухары галдырдығы кими, беләчә дә Инсан Оғлу јухары галдырылмалыдыр ки, Она иман едән һәр адамын әбәди һәјаты олсун. Зира, Аллаһ дүнјаны елә севди ки, ваһид Оғлуну она верди; буну она көрә етди ки, Она иман едән һәр адам һәлак олмасын, әбәди һәјата малик олсун. Чүнки Аллаһ Өз Оғлуну дүнјаја көндәрмәмишдир ки, дүнјаја һөкм етсин. Амма көндәрмишдир ки, дүнја Онун васитәсилә гуртулсун. Она иман едән мәһкум олунмур; иман етмәјән исә габагчадан мәһкум олунмушдур, чүнки Аллаһын ваһид Оғлунун исминә иман етмәмишдир. Вә һөкм она көрәдир ки, дүнјаја Нур кәлди вә инсанлар гаранлығы Нурдан чох севдиләр, зира әмәлләри пис иди. Чүнки һәр пислик едән Нура нифрәт едәр вә ишләри ашкара чыхмасын дејә Нура кәлмәз. Һәгигәти тәтбиг едән исә, өз әмәлләринин Аллаһа көрә ишләнмиш олдугу бәлли олсун дејә Нура кәлир».

(Җәһјанын Мүждәси 3 : 1—21)

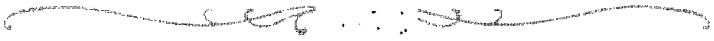

ШАҒ ЭСАБӘСИНИН ОҒЛУ САҒАЛЫР

Бир дәфә Иса јенә Галилејанын Кана кәндинә кәлди. О, бурада сују шәраба дөндәрмишди. О күнләрдә, Кефернаһум шәһәриндә падшаһын бир эсабәсинин оғлу ағыр хәстә иди. Эсабә Исанын Галилејаја кәлдијини ешидәндә, тәләсик кетди ки, Оунла көрүшсүн.

Мәсиһин јанына кәлдикдә, о Ондан сәјлә хаһиш етмәјә башлады ки, онун евинә кәлиб, өлүм ајағында олан оғлуну сағалтсын. Иса она деди: «Эламәтләр вә харигәләр көрмәјинчә иман етмәјәчәксиниз». Эсабә исә јалвармагда давам едир вә дејирди: «Аға! Ушағым өлмәдән әввәл кәл!» О вахт Иса она деди: «Кет, оғлун јашајыр». Һәмән адам Исанын дедији сөзә иман едиб кетди. О һәлә јолда икән гуллуғчулары ону гаршылајыб дедиләр ки, оғлу јашајыр. Эсабә онлардан сорушду ки, оғлу нә вахт јахшылашмаға башлады. Онлар да дедиләр: «Дүнән тәгрибән једдинчи саатда гыздырма ону тәрк етди». Ата о заман баша дүшдү ки, бу, Исанын она «Оғлун јашајыр» дедији вахтда баш вермишдир. О, евә кәлди, чох севинди вә бүтүн аиләси илә бәрабәр Рәб Исаја иман етди.

(Җәһјанын Мүждәси 4 : 46—53)

ИСА ХАЛГА ТЭБЛИФ ЕДИР

Мәсһиһ халга нәсһиһәт верәрәк дејирди: «Еһтијатлы олун, инсанлара өзүнүзү көстәрмәк үчүн јахшылыг етмәјин; јохса Сәмави Атанызын өнүндә мұкафатыныз олмаз. Беләликлә, сәдәгә вердијин заман, икиүзлү адамларын халг гаршысында шөһрәт газанмаг үчүн һавраларда вә күчәләрдә етдикләри кими, өз өнүндә чар чәкмә. Доғрусун сизә дејирәм: Онлар мұкафатларыны алдылар. Фәгәт сәдәгә вердијин заман сол әлин сағ әлинин нә етдијини билмәсин ки, сәдәгән кизли олсун; кизлини көрән Атан да сәнә әвәзини верәчәкдир. Дуа етдијин заман да икиүзлүләр кими олма; чүнки инсанлар онлары көрсүнләр дејә, һавраларда вә күчә тинләриндә дуруб дуа етмәји севәрләр. Доғрусун сизә дејирәм: Онлар мұкафатларыны алдылар. Фәгәт сән дуа етдијин заман өз отағына кир вә гапыны бағлајараг кизлиндә олан Атана дуа ет; кизлиндә көрән Атан сәнә әвәзини верәчәкдир. Дуа етдијиниз заман бүтпәрәстләр кими бәш сөзләр сөјләмәјин; зира онлар санырлар ки, чох сөјләмәклә ешидиләчәкләр... Буна көрә сиз белә дуа един: ”Еј көјләрдә олан Атамыз, Исмин мүгәддәс тутулсун; Падшаһлығын кәлсин; көјдә олдуғу кими, јердә дә Сәнин ирадән олсун; күндәлик чөрәјимизи бизә бу күн вер; вә бизә борчлу оланлара бағышладығымыз кими, бизим борчларымызы да бизә бағышла. Вә бизи имтаһана чәкмә, фәгәт бизи һижләкәрдән хилас ет, чүнки Падшаһлыг, гүдрәт вә иззәт әбәди олараг Сәниндир. Амин. Чүнки сиз инсанлары бағышламасыныз, Атаныз да сизин тәгсирләринизи бағышламаз... Мүһакимә етмәјин ки, мүһакимә олунмајасыныз. Чүнки нә һөкмлә мүһакимә етсәниз, онунла да мүһакимә олуначагыныз; вә һансы өлчү илә өлчәрсинизсә, о өлчү илә дә сизә өлчүләчәкдир... Буна көрә, инсанлардан нә умурсунузса, сиз дә онлара елә един... Дар гапыдан кирин, зира һәләкә кәтирән гапы кениш вә јолу енлидир; вә ондан кирәнләр чохдур. Чүнки һәјата апаран гапы дар вә јолу енсиздир вә ону тапанлар аздыр... Мәнә: ’Ја Рәб’ — дејән һәр адам Көјләрин Падшаһлығына кирмәјәчәкдир.; анчаг көјләрдә олан Атамын ирадәсини јеринә јетирән ораја кирәчәкдир».

(Маттанын Мүждәси 6 : 1—15; 7 : 1—14, 21)

ДАШ ВЭ ГУМ ҮСТҮНДЭ ТИКИЛЭН ЕВ

Мса халга нэсигэт вермәкдә давам едәрәк деди: «О күндә бир чохлары Мәнә; 'Ја Рәб, биз Сәнин исминлә пејгәмбәрлик етмәдикми? Сәнин исминлә чинләри чыхармадыгмы? Вә Сәнин исминлә чох мө'чүзәләр јаратмадыгмы?' — дејәчәкләр. Вә о заман Мән онлара ачыгча сөјләјәчәјәм: 'Мән сизи һеч вахт танымамышам, јанымдан чәкилин, һагсызлыг едәнләр!»

Беләликлә, Мәним бу сөзләрим ишидиб, онлары тәтбиг едәрсә, евини даш үзәриндә тикән ағыллы адама бәнзәр. Јағыш јағды, селләр кәлди; јелләр әсди вә о евә һүчум етди; ев јыхылмады, чүнки даш үзәриндә тикилмишди. Вә Мәним бу сөзләрим ишидиб, тәтбиг етмәјән һәр кәс, евини гум үзәриндә тикән ағылсыз адама бәнзәр. Јағыш јағды, селләр кәлди, јелләр әсди вә о евә һүчум етди; ев јыхылды, вә онун јыхылмасы бир мүсибәт олду».

Әзиз охучу! Сизин һәјатыныз даш, јохса гум үстүндә гурулмушдур? Мәсиг сизин тәмәлиниздирми? Онун сөзләринә гулаг асыб, онлара риәјәт едирсинизми? Әкәр белә едирсинизсә, һәјатын һеч бир боран вә туфаны сизи әјә билмәз. Әкәр етмирсинизсә, чалышын Мәсиги тез гәлбинизә гәбул един вә Ондан хаһиш един ки, сизи бүтүн күнаһлардан тәмизләсин вә сиз, Оунла бирликдә галибијјәт һәјатына гәдәм басасыныз.

(*Маттанын Мүждәси 7 : 22—27*)

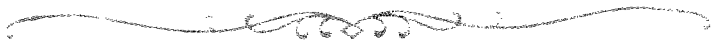
ДУЛ ГАДЫНЫН ОҒЛУ ДИРИЛИР

Бир дэфэ Иса Наин шәһәринә кәлди. Ону, шакирдләри вә бөјүк бир издиһам мүшајиәт едирди. О, шәһәр гапыларына јахынлашанда, анасынын ваһид бир оғлунун чәназәсини дашыјан адамлары көрдү. Көзү јашлы, ағлајан ананы көрәндә, Рәббин она јазығы кәлди вә деди: «Ағлама». Сонра О, өлән чаваны апаран адамлар јахынлашды. Онлар дајандылар вә Мәсиһ деди: «Еј кәнч, сәнә дејирәм: Галх». Өлү ајаға галхыб, отурду вә данышмаға башлады. Вә Иса ону анасына верди. Орада оланларын һамысыны горху бүрүдү вә онлар Аллаһы мәдһ едәрәк дејирдиләр: «Арамызда бөјүк бир пејғәмбәр зүһур етмишдир...» «Аллаһ Өз халғыны зијарәт етди!»

Иса Мәсиһ үчүн, Онун едә билмәдији һеч бир гејри-мүмкүн шеј јох иди. Чүнки О, — Дири вә Гүдрәтли Аллаһын Оғлу иди. Онун тә’лими мәһәббәт вә гүдрәтлә, Онун әмәлләри дә — инсанлар шәфгәт вә рәһмлә гидаланмышды. Јешаја пејғәмбәр һәлә Мәсиһ доғулмаздан једди јүз ил әввәл Онун һаггында јазырды: «Әјилән назик гамышы сындырмаз вә түстүләнән кәтаны сөндүрмәз». Бу, Исанын инсанлар мүнәсибәтини ифадә едирди.

Аллаһын Оғлу јер үзүндә јашадығы вахт бөјүк мө’чүзәләр јарадырды. Лакин инди дә, Мәсиһ сәмави Атасынын иззәтиндә олуб, бизим дүнјәви кәзләримиз үчүн көрүнмәз олдуғу һалда белә, О, Ону өз һәјатына гәбул едән үчүн Ата Аллаһа дуа едир.

(Луканын Мүждәси 7 : 11—16)

ИСА КӨЛДӘ ТУФАНЫ РАМ ЕДИР

Бир дэфә, шакирдләри илә бәрабәр Кенесарет көлүнүн о тајына гајыгла кечән заман Иса јатды. Гәфләтән көлдә күчлү бир фыртына башлады. Елә бир фыртына ки, далғалар гајығы долдурамаға башладылар. Мәсиһ исә јатырды. Шакирдләр кәлиб Исаны ојадараг, Она дедиләр: «Хилас ет, ја Рәб, һәлак олуруг!» Иса онлара деди: «Еј аз иманлы адамлар, нә үчүн горхурсунуз?» Сонра дуруб јелләрә вә дәнизә гадаған етди вә дәрин сүкут олду.

Онулла бәрабәр гајыгда кедән адамлар горху вә тәәччүб ичиндә бири-бириләринә бахараг дејирдиләр: «Бу Кимдир ки, јелләр дә, дәниз дә Она итаәт едир?»

Бәли, Дири Аллаһын сөзүнә бүтүн кайнат табе олур!

Гој бизим Рәббә олан үмидимиз вә е'тибарымыз тамам вә даими олсун ки, О, бизә «Ҡарададыр сизин иманыңыз?» демәсин.

*(Маттанын Мүждәси 8 : 23—27;
Луканын Мүждәси 8 : 22—25)*

Бир дэфа Иса Галилеја дэнизинин саһилиндэ, мүхтэ-
лиф јерлэрдэн бураја топлашан адамлара нэсигэт
верирди. Орада Жаир адлы һавра рэислэриндэн бири Она
јахынлашды. О, Исанын ајагларына гапанды вэ Она
јалвармаға башлајыб, деди: «Гызым сон нэфэсдэдир.
Кэл эллэрини үзэринэ гој ки, сағалыб јашасын». Иса онун-
ла кетди. Бир чох адам да һэр тэрэфдэн Ону сыхышдыра-
раг, Ону ардынча кетди.

Бу адамларын арасында он ики илдэн бэри ган ахын-
тысына тутулмуш бир гадын да вар иди. Бир чох һәкимлэр
элиндэн хејли эзијјэт чәкмишди, бүтүн варыны сәрф
едиб, фајда көрмәмиш, әксинэ һалы даһа да пислэшмишди.
Бу гадын Иса һаггында ешитмишди. О, издиһам ичин-
дэн кечиб Исаја јахынлашды вэ Онун палтарына тохун-
ду. Гадын гэлбиндэ инанырды ки, һэтта Онун палтарына
тохунмаг белэ, ону сағалда билэр. Бундан дәрһал сонра
о, һисс етди ки, хәстэлијиндэн шәфа тапыбдыр.

Елэ ејни вахтда Иса һисс етди ки, гүдрэт Ондан
чыхды. О, сорушду: «Палтарыма ким тохунду?» Шакирд-
лэр Онун буну нэ үчүн сорушдуғуну баша дүшмәјэрәк,
дедилэр ки, халг һэр тэрэфдэн Ону сыхышдырыр вэ
О, һэлэ белэ бир суал да верир. Лакин Иса этрафа бахыр-
ды ки, буну едэн адамы көрсүн. Арвад, башына кэлән
иши билэрәк, лэрзэ ичиндэ јахына кэлди, Онун габа-
ғында диз чөкдү вэ бүтүн һәгигәти Она данышды. О исә
она деди: «Гызым! Иманын сәни хилас етди. Сүлһ илә
кет вэ дәрдиндэн сағал».

О, һэлэ бу сөзлэри демәкдэ иди ки, һавра рэисинин
евиндэн адамлар кэлиб дедилэр: «Гызын өлүб. Даһа нэ
үчүн Мүэллимэ зәһмәт верирсэн?» Фэгәт Иса сөјләнән
сөзү ешитдикдэ, һавра рэисинэ деди: «Горхма, анчаг
иман ет!» Һавра рэисинин евинэ кэләндэ, О, чахнашма,
аглашма вэ фәған едән гоһум-эграбаны көрдү. Иса онла-
ра деди: «Нэ үчүн һај-күј салыб, аглашырсыныз? Ушаг
өлмәјиб—анчаг јатыб». О заман онлар Онун бу сөзлэринэ
күлмәјэ башладылар. Лакин Иса Петери, Јагубу, Јәһјаны
вэ өлән гызын валидејнлэрини көтүрүб, ушағын олдуғу
отаға кирди. О, гыза јахынлашды, элини тутду вэ деди:
«Гызчығаз, сәнэ галх дејирәм!» Гыз дәрһал дурду вэ је-
римәјэ башлады. Бу мөчүзәни көрәнлэри бөјүк һејрәт
бүрүдү.

(Маркын Мүждәси 5 : 21—42)

КОРУН ШӘФА ТАПМАСЫ

Бир күн Иса бөжүк шәһәр олан Јериһоја кәлди. Һәмишә олдуғу кими, бу дәфә дә Ону бөжүк издиһам мүшәјиәт едирди.

Шәһәрин киришиндә, јолун кәнарында бир кор отуруб, сәдәгә жығырды. Онун ады Тимај оғлу Бартимај иди. Бартимај јанындан кечән чохла адамьн сәс-күјүнә вә даньшығына фикир верди. О, Исанын јаратдығы мө'чүзәләрдән хәбәрдар иди. Буна көрә дә, Исанын кәлдијини ешидәндә, бу кор гышгырмаға башлады: «Еј Давуд оғлу Иса! Мәнә мәрһәмәт ејлә!» Бир чохлары ону сусмаға мәчбур едирдиләр, лакин о, даһа жүксәк сәслә гышгырырды: «Еј Давуд оғлу! Мәнә мәрһәмәт ејлә!»

Иса дајанды вә әмр етди ки, ону чағырсынлар. Бир нечә адам кора јахынлашыб, дедиләр: «Горхма, дур. Сәни чағырыр». Бартимај севинәрәк јериндән сычрады, она мане олан үст палтарыны кәнара атды вә Исанын јанына кәлди. Иса ондан сорушду: «Нә истәјирсән ки, сәнә едим?» Кор да Она деди: «Мүәллим, көзләрим көрсүн». Иса да она деди: «Кет, иманын сәни хилас етди». Вә елә о анда Бартимајын көзләри көрдү вә о, Аллаһы мәдһ едәрәк Исанын ардынча кетди.

Рәб, инди дә, көјдә икән белә, иман дуасыны мәрһәмәтлә гәбул едир вә ону ичра едир. О, Ондан буну хаһиш едәнләрин көзләрини ачыр ки, иман вә хиласы алсын.

(Маркын Муждәси 10 : 46—52)

ХЕЈИРХАҢ САМАРИЈАЛЫ ҲАГГЫНДА МӘСЭЛ

Бир гануншүнас Исаны сынајараг, Ондан сорушду: «Мүэллим! Эбәди һәјаты мирас алмаг үчүн мән нә етмәлијәм?» Иса она деди: «Ганунда нә јазылыб? Нечә охујурсан?» Гануншүнас чаваб верди: «Рәб Аллаһыны, бүтүн үрәјинлә, бүтүн чанынла, бүтүн гүввәтинлә вә бүтүн дүшүнчәнлә сев вә гоншуну* өзүн кими сев». Иса чавабында она деди: «Доғру чаваб вердин, буна эмәл ет, јашајачагсан». Фәгәт о, өзүнү тәмизә чыхартмаг исләјәрәк, Исаја деди: «Бәс мәним гоншум кимдир?» Иса бу суалын чавабында она бир мәсәл нәгл етди: «Бир нәфәр Јерусәлимдән Јериһоја кедәркән гулдурларын элине дүшдү. Гулдурлар онун палтарыны чыхартдылар вә јаралајараг, јарычан һалда гојуб кетдиләр. Тәсадүфән бир каһин һәммин јол илә кедирди; адамы көрдүкдә, јолун о тајындан кечди. Еләчә дә бир левили о јерә чатдыгда јахынлашды вә ону көрүб, јолун о тајындан кечди. Фәгәт бир самаријалы о јолдан кечәркән она раст кәлди вә ону көрдүкдә јазыгы кәлди. Јахынлашыб онун јарасына зейтун јағы вә шәраб төкәрәк сарыды; вә өз ешшәјинә отурдуб бир мейманханаја кәтирди вә онун гајғысына галды. Ертәси күн исә, ораны тәрк едәркән, ики динар (о дөврдә Исраилдә ишләдилән Рома пулу) чыхардыб, мейманхана саһибинә верди вә деди: 'Онун гајғысына гал; вә әкәр артыг хәрчин чыхарса, кери гајыданда мән сәнә өдәјәрәм'».

Иса, мәсәли нәгл едиб гуртаранда, гануншүнаса бу суалла мүрачизәт етди: «Сәнә көрә үч нәфәрдән һансы, гулдурлар элине дүшән адамын гоншусу олду?» Гануншүнас чаваб верди: «Она мәрһәмәт көстәрән адам». Иса да она деди: «Кет, сән дә елә һәрәкәт ет».

(Луканын Мүждәси 10 : 25—37)

*гоншу — һәмчин, башга инсан.

МАРТА ВЭ МЭРҖАМ АДЛЫ ИКИ БАЧЫ

Адлы-санлы фәрисејләр вә гануншүнаслар (јә'ни халгын муәллимләри) арасында Исанын чохлу дүшмәни вар иди. Онлар Она нифрәт едир вә көстәрдији харигәләрә бахмајараг, Она иман етмирдиләр. Онлар Ону өлдүрмәк истәјирдиләр.

Лакин Исанын достлары да вар иди вә онлар Ону чох сеvirдиләр.

Јерусәлим јахынлығында Бејтанја адлы бир кәнд јерләширди. Бу кәнддә ики бачы — Марта вә Мәрјам, һабелә онларын гардашы Лазар јашајырды. Онларын һәр үчү Исаны чох сеvirди вә Ону тез-тез евләринә дә'вәт едирдиләр.

Бир дөфә Иса онлара кәлди вә Мәрјам дәрһал Онун ајаглары дибиндә отуруб, Онун һејрәтли нәсиһәтләринә гулаг асмаға башлады. Марта исә Онун үчүн јемәк һазырлајырды. Онун хошуна кәлмирди ки, Мәрјам она јемәк биширмәкдә јардым етмир. Бу сәбәбдән о, бачысындан наразы олдуғуну Исаја билдирәрәк деди: «Ја Рәб! Мәкәр, бачымын мәни јалныз хидмәт етмәјә бурахмасы Сәни нараһат етмирми? Она де ки, мәнә көмәк етсин». Иса исә чавабында она деди: «Марта! Марта! Сән чох шејләр үчүн үзүлүб тәләш едирсән. Фәгәт бир шејә еһтијач вардыр. Вә Мәрјам, ондан алынмајачаг јахшы пајы сечмишди».

Рәб, илк нөвбәдә өз өлмәз чанларыны Онун дири Сөзү илә гидаландырмаға чалышанлары һәмишә бәјенир.

(Луканын Мујждәси 10 : 38—42)

ИСА ФӘРИСЕЈИН ЕВИНДӘ

Фәрисејләрдән бири Исаны наһар јемәјинә евинә дә'вәт етди. Иса кәлиб, сүфрә башында отурду. Фәрисеј көрдү ки, Иса наһардан габаг әлләрини јумады вә чох тәәччүб етди. Чүнки фәрисејләр вә бүтүн јәһудиләр, әчдадларынын адәтләринә бағлы галыб, әввәлчә әлләрини тәмиз јумадыгча, јемәк јемәзләр. Лакин Рәб она вә бүтүн фәрисејләрә ифша олараг деди: «Инди, сиз фәрисејләр финчан вә бошгабын чөлүнү тәмизләјирсиниз, лакин сизин ичиниз оғурлуг вә писликлә долудур. Ағылсызлар! Мәкәр, чөлү јарадан, дахили дә јарадан дејилми? Фәгәт өзүнүздә оландан сәдәгә верин ки, сизин һәр шејиниз тәмиз олсун. Фәгәт вај башыныза, еј фәрисејләр! Чүнки, сиз на'нә, сәдәф оту вә һәр чүр сәбзәватын онда бирини верирсиниз, фәгәт әдаләтә вә Аллаһын севкисинә гајгысызлыг көстәјирсиниз; буилары етмәли, о бириләрини дә бурахмамалы идиниз. Вај башыныза, еј фәрисејләр, чүнки һавраларда баш күрсүләри вә базар мејданларында саламлар алмағы севирсиниз... Вај башыныза, еј гануншүнаслар! Чүнки сиз елмин ачарыны көтүрдүнүз, нә өзүнүз кирдиниз, нә дә кирмәк истәјәнләрә имкан вердиниз».

Иса бу сөзләри онлара дејәндә, гануншүнаслар вә фәрисејләр Она чохлу суал вермәјә башладылар ки, Онун дедикләриндән бир сөз гапыб, Ону иттиһам едә билсинләр.

(Луканын Мүждәси 11 : 37—54)

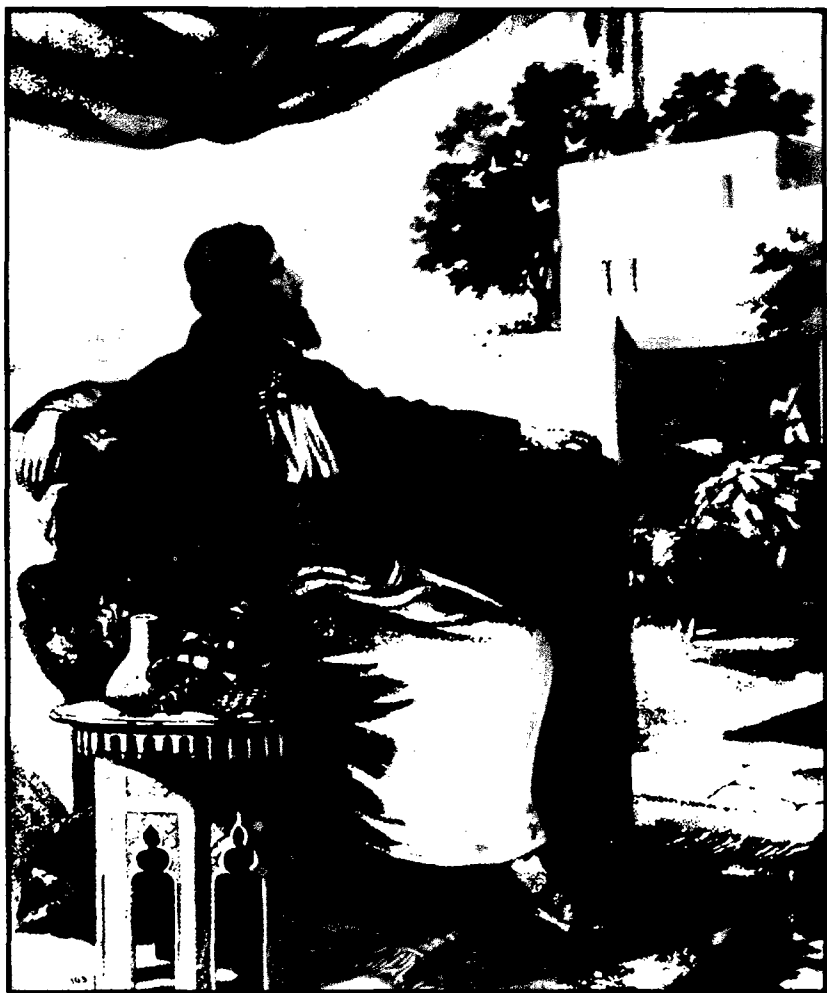

ДИВАНӘ ДӨВЛӘТЛИ ҤАГЫНДА МӘСӘЛ

Уса халга тәблиг едиб, деди: «Диггәтли олун, тамаһ-карлыгдан гачынын, зира инсанын һәјаты, онда олан шејләрин чохлуғундан асылы дејилдир». Сонра О, онлара бу мәсәли данышды: «Бир нәфәр зәнкин адамын торпағы бол мәнсул верди; вә о, өзү-өзлүјүндә дүшүнүрдү: 'Нә едим? Мәнсулуму гојмаға јерим јохдур'. Вә деди: 'Белә едәрәм: анбарларымы сөкүб даһа бөјүкләрини тикәрәм вә бүтүн мәнсул вә бүтүн дөвләтими ораја топларам. Вә чаныма дејәрәм: Еј чаным! Чох илләр үчүн топланмыш дөвләтин вар: раһатлыг чәк; је, ич, кеф ет'. Фәгәт Аллаһ она деди: 'Диванә! Елә бу ахшам сәнин чаныны тәләб едәчәкләр; сәнин һазырладығын шејләр бәс кимиш олачаг?'»

Мәсиһ бу мәсәли данышдыгдан сонра, нәсиһәтини давам етдирди: «Аллаһ гаршысында зәнкин олмаг әвәзинә, өзү үчүн дөвләт топлајан һәр бир адамын агибәти белә олур... Јер үзүндә өзүнүзә хәзинәләр јығмајын, орада күвә вә пас ону мәнв едәр; вә ораја оғрулар кирәр вә чаларлар. Фәгәт өзүнүзә көјдә хәзинәләр јығын ки, орада нә күвә, нә пас мәнв едәр вә оғрулар ораја нә кирәрләр, нә дә чаларлар. Чүнки хәзинән һарадаса, үрәјин дә орада олачагдыр. Ҥеч ким ики ағаја гуллуғ едә билмәз; чүнки ја биринә нифрәт едәчәк, дикәрини исә севәчәк, јахуд биринә бағлы галачаг, дикәринә исә хор бахачагдыр. Сиз Аллаһа вә маммона (сәрвәтә) гуллуғ едә билмәз-синиз».

*(Луканын Мүждәси 12 : 15—21;
Маттанын Мүждәси 6 : 19—21, 24)*

ДАҒДА ЕДИЛЭН ТЭБЛИҒ

Бир дэфэ Иса дағын башына галхды вэ орада отурду. Шакирдлэри вэ бүтүн халг Онун јанына кэлдилэр вэ О, онлара сээдэт еһкамларыны өјрэтмэјэ башлады. Бу еһкамлар, бу күн дэ онлара ријәт едәнлэрин һамысынһын руһи әмипаманлығы, әсл севинч вэ хошбәхтлик алмасы үчүн ачардыр.

«Нә бәхтијардырлар руһән јохсуллар; чүнки Көјлэрин Падшаһлығы онларындыр». (Руһән јохсуллар — Аллаһа даһм руһән еһтијач дујан, гәлбән мүтилердир.)

«Нә бәхтијардырлар јаслы оланлар; чүнки онлар тәсәлли тапачаглар». (Јаслылар — төвбә едиб, күнаһларынын јасыны тутан вэ Рәббин көмәји илә ислаһ олунмага чан атан, һабелә кәдәр вэ әләмә сәбрлә таб кәтирәнләрдир.)

«Нә бәхтијардырлар һәшмләр; чүнки јерд мирас алачаглар.

Нә бәхтијардырлар сәләһлијә ачыб сусајанлар; чүнки онлар доја-чаглар.

Нә бәхтијардырлар мәрһәмәтли оланлар; чүнки онлара мәрһәмәт едиләчәкдир.

Нә бәхтијардырлар үрәји тәмиз олашлар; чүнки онлар Аллаһы көрәчәкләр.

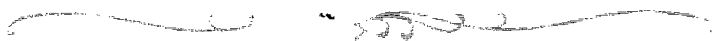
Нә бәхтијардырлар сүлһ едәнләр; чүнки онлара Аллаһын оғлу дөјиләчәк.

Нә бәхтијардырлар сәләһлик уғрунда эзәб чәкәләр; чүнки Көјлэрин Падшаһлығы онларындыр.

Мәнә көрә инсанлар сиз јаманлајачаглары вэ тә'ғиб едәчәкләри, сизә һәр чүр бәһтан атачаглары заман, сиз нә бәхтијарсыһыз! Севиниң вэ шадланың; чүнки көјләрдә мүкафатыһыз бөјүкдүр; чүнки сиздән габаг пејғәмбәрлэри дэ бәлә тә'ғиб етмишләр. Сиз дүнјанын дузусунуз... Сиз дүнјанын ишығысыһыз... Дүшмәнлэриниңиз севин, сизә лә'пәт охујанлара хејир-дуа верин, сизә нифрәт ејләһләрә јахшылығы един, сизә әзијјәт вериб, тә'ғиб едәнләр үчүн дуа един ки, сиз Көјләрдә олан Атанызын оғуллары оласыһыз; зира О, Өз күнәшинә әмр едир ки, пис вә јахшы адамларын үзәринә доғсун; вә сәләһ оланлар илә олмајанларын үзәринә јағмурлар көндәрир. Чүнки, әкәр сиз севәнлэри севәрсинизсә, сизә нә мүкафат олачаг?... Вә јалһыз гардашларынызы саламлајырсыһызсә, хүсуси бир шеј едирсинизми? Бүтпәрәстләр дэ елә етмирләрми? Беләликлә, Сәмави Атаныз камил олдугу кими, сиз дә камил олуң.

Иса тарла занбағыларыны вэ гушлары халга көстәриб, деди ки, онлар кејимин вә јемәјин гајғысыны чәкмирләр вэ Сәмави Ата онлар үчүн һәр шеји көндәрир. Әкәр Аллаһ, тарла отуна вә гушлара белә едирсә, инсанлар даһа әввәл бүтүн гајғыларыны Она тапшырмалыдырлар, чүнки О, онларын гејдинә галыр. Сонра Иса деди ки, биз, әввәлчә Аллаһын Падшаһлығыны вэ Онун сәләһлијини ахтараг, галан шејлэрин һамысы биз артырылачагдыр.

(*Маттанын Муждәси* 5 : 1—14, 44—48; 6 : 26—33)

ЭКИНЧИ ҲАГГЫНДА МЭСЭЛ

Маса экинчи барэсиндэ олан бу мэсэли дэ халга нэгл етди: «Будур, экинчи тохум экмэжэ чыхды. Экэркэн тохумлардан бэ'зиси јол кэнарына дүшдү вэ гушлар кэлиб ону једилэр. Бэ'зиси торпагы чох олмајан дашлыга дүшдү вэ тез битди, чүнки торпагын дэринлији јох иди; күнэш доғдуғу заман јанды вэ көкү олмадыгына көрэ гуруду. Бэ'зиси тиканлар арасына дүшдү. Тиканлар чыхыб ону боғдулар. Башгалары да бэрэкэтли торпаг үзэринэ дүшдүлэр, бэ'зиси јүз, бэ'зиси алтмыш, бэ'зиси отузгат сэмэрэ верди. Ешитмэјэ гулаглары олан, ешитсин».

Бир аз сонра Иса бу мэсэлин мэ'насыны шакирдлэрэ изаһ етди: «Ким Падшаһлыг барэдэки сөзү ешидиб, анламырса, шејтан кэлиб онун үрэјиндэ экилмиш оланы гачырыр. Јол кэнарында экилмиш олан будур.

Даш үзэринэ экилмиш олан да одур ки, сөзү ешидир вэ о анда севинчлэ гэбул едир; фэгэт онда көк јохдур, о, сэбатсыздыр; вэ бу сөзэ көрэ сыхынты вэ ја эзијјет баш вердикдэ, дэрһал имандан дөнэр. Вэ тиканлар арасында экилмиш олан одур ки, сөзү ешидир, дүнјанын гајғысы вэ зэнкинлијин алдадычылығы сөзү боғур вэ сөз сэмэрэсиз олур.

Јахшы торпаг үзэринэ экилмиш олан да одур ки, сөзү ешидэр, анлајар вэ доғрудан да сэмэрэ верэр, бэ'зиси јүз, бэ'зиси алтмыш, бэ'зиси отуз гат сэмэрэ кэтирэр».

(Маттанын Мүждэси 13 : 3—9; 18—23)

БЕШ МИН АДАМЫН ДОЈДУРУЛМАСЫ

«**Б**у ишлэрдэн сонра Иса, Галилеја-јэ'ни Тиберија дэнизинин о бири тэрэфинэ кетди.

Бөјүк бир издиһам Онун ардынча кэлирди, чүнки хэстэлэр үзэриндэ көстэрдији эламэтлэри көрүрдүлэр.

Иса даға чыхыб орада шакирдлэрилә отурду.

Јәһудилэрин Пасха бајрамы јахын иди.

Иса көзлэрини галдырыб, јанына бөјүк бир издиһамын топлашдығыны көрдүкдэ Филипэ деди: «Бунлары једиртмэк үчүн һарадан јемэк сатын алаг?»

Буну да ону сынамаг үчүн сөјлэди, чүнки нэ едэчэјини Өзү билирди.

Филип Она чаваб верди: «Онларын һэрэсинэ бир аз чатсын дејэ ики јүз динарлығы јемэк дә бэс етмэз.»

Шакирдлэриндэн бири Шим'он Петерин гардашы Андрај Она деди:

”Бурада беш арпа чөрэји илә ики балығы олан бир ушаг вар; фэгэт бу гэдэр адама бу нэdir?»

Иса: «Халгы јерэ отурдун,» деди. О јердэ бол от вар иди. Халг да отурду. Кишилэрин сајы тэгрибэн беш мин иди.

О заман Иса чөрэклэри көтүрдү вэ шүкр етдикдэн сонра отуранлара пайлады; белэчэ балыглардан да истэдиклэри гэдэр пайлады.

Онлар дојдугда, Иса шакирдлэринэ деди: «Һеч бир шеј зај олмасын дејэ артыг галан тикэлэри топлајын.»

Онлары топладылар вэ о беш арпа чөрэјиндэн артыг галан парчаларла он ики сэбэт долдурдулар.

О вахт Исанын көстэрдији эламэти көрэн халг: «Доғрудан да дүнјаа кэлмэли олан Пејгэмбэр Будур», деди.

(*җәһјанын Мүждәси 6 : 5—14*)

ИСА ДАЛҒАЛАРЫН ҮСТҮ ИЛЭ ЈЕРИЈИР

Өрөк вэ балыгла белэ бир мө'чүзэ јаратдыгдан сонра Иса, шакирдлэрэ эвр етди ки, О, халгы бураханадэк Ондан габаг гајыга миниб, о бири саһилэ кетсинлэр. Халгы бурахдыгдан сонра О, дага галхды ки, дуа етсин. О, тэк иди вэ ахшамы орада галды. Шакирдлэрин гајыгы исэ артыг дэнизин ортасына чатмышды вэ далғалар она зэрбэлэр ендиридилэр, чүнки күчлү күлэк эсирди.

«Иса халгы бурахаркэн шакирдлэри о саатда гајыга миндириб, Өзүндэн габаг о бири саһилэ кечмэји эвр етди.

Вэ халгы бурахдыгдан сонра, дуа етмэк үчүн дага тэк чыхды; ахшам дүшдүкдэ, орада јалныз башына иди.

Гајыг исэ артыг дэнизин ортасында иди вэ далғалар она зэрбэлэр ендиридилэр; чүнки күлэк онлара гаршы иди.

Кечэнин дөрдүнчү нөвбэсиндэ Иса дэнизин үзэриндэ јеријэрэк јанларына кэлди.

Фэгэт шакирдлэр Ону дэнизин үзэриндэ јеријэркэн көрдүкдэ: «Бу бир хэјалэтдир», дејэрэк чашдылар; вэ горхудан бағырдылар.

Фэгэт Иса о анда: «Чэсур олун, Мэнэм, горхмајын» дејэрэк онларла данышды.

Петер Она чавабында деди «Ја Рэб— экер Сэнсэнсэ, суларын үзэриндэ Сэнин јанына кэлмэми эвр ет.»

Иса: «Кэл», деди. Петер дә гајыгдан ениб Исанын јанына кетмэк үчүн сујун үзэриндэ јеринди.

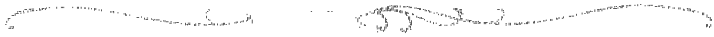
Фэгэт күлэји көрдүкдэ горхду вэ батмага башлајараг: «Ја Рэб, Мэни хилас ет!» дејэ гышгырды.

Иса о анда элини узадыб, ону тутду вэ деди: «Еј аз иманлы адам, нэ үчүн шүбһэ етдин?»

Онлар гајыга миндиклэри заман, јел сусду.

Гајыгда оланлар: «Доғрудан да Сэн Аллаһын Оғлусан», — дејэ Она сэчдэ гылдылар.»

(Маттанын Мүждэси 14 : 22—23)

ИСАНЫН КӨРКЭМИ ДЭЈИШИЛИР

Бир дэфэ Иса Өз шакирдлэринэ данышмаға башлады ки, О, Јерусэлимдэ өлмэлидир. Шакирдлэр үчүн буну ешитмэк ағыр иди, чүнки онлар Ону падшаһ е'лан етмэк арзусунда идилэр. Рэб, онлара дејэндэ ки, О, Јерусэлимэ кетмэли вэ орада ағсаггалларын, баш каһинлэрин вэ гануншүнасларын элиндэн чох эзаб чэкмэли, өлдүрүлмэли, үч күндэн сонра да дирилмэлидир, шакирдлэрин гэлби кэдэрлэ долду. Исанын дирилмэси фикри белэ, шакирдлэрэ тэсэлли вермирди, чүнки онлар Онун дедиклэрини һэлэ баша дүшмүрдүлэр.

Бу эһвалатын үстүндэн бир нечэ күн кечдикдэн сонра, Иса Петери, Јагубу вэ Јәһјаны Өзү илэ көтүрүб, уча бир дағын үстүнэ галхды вэ орада онларын гаршысында Онун көркэми дэјишилди: Онун үзү күнэш кими парлаг олду. Онун палтары да ишыг кими ағ олду. Вэ гэфлэтэн Муса илэ Илјас иззэт ичиндэ пејда олдулар вэ Оунла сөһбэт етмэјэ башлыдылар. Онлар, Исанын Јерусэлимдэ ичра етмэли олдуғу иш барэдэ данышырдылар. О вахт Петер Исаја деди: «Ја Рэб! Бизим үчүн бурада олмаг хошдур. Экэр истэјирсэнсэ, бурада бири Сэнэ, бири Мусаја вэ бири Илјаса үч чадыр гураг». Буну она көрэ деди ки, горху ичиндэ иди вэ нэ данышдығыны билмирди. О, һэлэ бу сөзлэри сөјлэмэкдэ икэн, нурлу бир булуд онларын үзэринэ көлкэ салды. Вэ булуддан бир сэс кэлди: «Севимли Оғлум Будур, Ондан чох мэмнунам, Ону динлэјин».

Бу сәси ешидэн шакирдлэр үзүстү јерэ гапандылар вэ онлары бөјүк дәһшэт бүрүдү. Лакин Иса јахынлашды, онлара тохунуб деди: «Галхын, горхмајын». Көзлэрини галдыранда онлар, Исадан башга кимсәни көрмәдилэр.

Онлар дағдан ашағы дүшәркән, Иса шакирдлэрэ гадаған едиб деди ки, көрдүклэри һаггында данышмасынлар. О, деди: «Инсан Оғлу өлүлөрдән дирилинчәјэ кими, көрдүјүнүзү һеч кимэ сөјлэмәјин».

(Маттанын Мүждәси 17 : 1—9)

ЛАЗАРЫН ДИРИЛМЭСИ

Аса Өз шакирдлэри илэ бэрабэр тэнһа бир јердэ иди. Бу вахт Она кэдэрли бир хэбэр чатдырылды ки, Лазар хэстэдир. Хэстэнин бачылары адам көндәрдилэр ки, кедиб Исаја десин: «Ја Рэб, будур, севдијин хэстэдир». Гэмин јердэ даһа ики күн галдыгдан сонра Иса Бејтанјаја кетди. О, артыг билирди ки, Лазар өлмүшдүр. Лакин О, билэ-билэ ораја кеч кедирди ки, орада Аллаһын гүдрэтини зүһур етдирсин вэ шакирдлэрин иманыны даһа да мөһкөмлэтсин.

Марта ешидэндэ ки, Иса кэлир, Ону гаршыламаға чыхды. Бир чох јәһуди онларын евиндэ иди вэ өлөн гардаш үчүн кэдэр чөкөн бачылары тэсэлли верирдилэр. Марта Исаны көрөндэ, Она деди: «Ја Рэб, экэр бурада олсајдын гардашым өлмэзди. Лакин инди дә билирэм ки, Аллаһдан һәр нэ истэсэн, Аллаһ Сэнэ верэчөкдир». Иса чаваб вериб деди: «Гардашын дирилэчөкдир». Сонра элавэ едэрэк деди: «Дирилмэ вэ һајат Мәнэм; Мәнэ иман едөн өлсэ дә, јашајар; вэ ким јашајыб Мәнэ иман едэрсэ, эсла өлмэз. Буна иман едирсэнми?» Марта чаваб верди: «Бэли, Ја Рэб, иман етдим ки, дүнјаја кэлэн Аллаһын Оғлу Мәсиһ Сәнсэн». Сонра кедиб бачысы Мәрјамы чағырды. Мәрјам Рэбби көрэн кими Онун ајагларына гапаныб, деди: «Ја Рэб, экэр бурада олсајдын, гардашым өлмэзди».

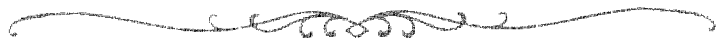
Иса көзү јашлы Мәрјамы вэ онунла бэрабэр кэлэн вэ аглајан јәһудилэри көрөндэ Өзү дә руһан гэмэ батды, аглады вэ деди: «Ону һараја гојдунуз?» Она чаваб вериб дедилэр: «Ја Рэб, кэл бах». Исанын агладығыны көрэн јәһудилэр белэ демәјэ башладылар: «Бах, ону нэ гэдэр сеvirмиш!» Бэ'зилэри дә дедилэр: «Корун көзлэрини ачан бу Шәхс бир шеј едэ билмэзми иди ки, бу адам өлмэсин?»

Иса Лазарын дэфн едилдији мағараја јахынлашды. (Сөз кедөн өлкэдэ, о дөврдэ өләнлэри мағарада дэфн етмөк адэт иди. Мағаранын агзына исэ бөјүк бир дашы јуварлајыб гојардылар.)

Иса әмр етди ки, дашы кәнара чөксинлэр. Лакин Марта деди ки, Лазар дөрд күндән бэридир гэбирдэдир. Иса она чаваб верди: «Сәнэ: ”Экэр иман едэрсәнсэ, Аллаһын иззэтини көрөчөксән” «демәдимми?» Даш кәнара чөкилдикдэ, Иса көзлэрини көјэ галдырды вэ деди: «Еј Ата, Мэни ешитдијин үчүн Сәнэ миннэтдарам; ...фэгэт этрафымда дуран халг үчүн сөјлөдим ки, Мэни Сән көндәрдијинэ иман етсинлэр». Буну дејиб, јүксөк сәслэ чағырды: «Лазар, чөлэ чых!» Лазар да, әллэри вэ ајагылары сарғыларла бағланмыш вэ үзү дэсмала сарылмыш һалда чыхды. Иса онлара деди: «Ону ачын вэ бурахын кетсин».

Бу мө'чүзэни көрэн бир чох јәһуди Она иман етди, лакин фәрисејлэр вэ баш каһинилэр ичлас чағырдылар ки, Исаны өлдүрмөк үсулларыны мүзакирә етсинлэр.

(Јәһјанын Мүждәси 11 : 1—50)

ИСА УШАГЛАРА ХЕЖИР-ДУА ВЕРИР

са Мәсиһ ушаглары чох сеvir, чүнки онларын гэлби кинсиз, садәләвһ, саф вә сәмимидир.

Иса дүнјәви һәјатда икән, күнләрин бириндә Онун јанына ушаглары кәтирдиләр ки, О, әлләрини онларын үстүнә гојсун, дуа едиб, онлара хејир-дуа версин. Исанын шакирдләри исә валидејнләрә мане олурдулар ки, ушаглары Онун јанына кәтирсинләр. Лакин Иса Өз шакирдләринә деди: «Бурахын ушаглары Мәним јаныма кәлсинләр! Онлара мане олмајын; чүнки Көјләрин Падшаһлығы бунлар кимиләриндир».

Башга бир вахт шакирдләри Исадан сорушдулар:

«Көјләрин Падшаһлығында ән бөјүјү кимдир?»

Иса да јанына бир кичик ушаг чағырыб ону орталарында дурдуруб,

деди: «Доғрусун сизә дејирәм: Әкәр сиз дөнүб ушаглар кими олмасаныз, Көјләрин Падшаһлығына әсла кирә билмәзсиниз.

Беләликлә, бу ушаг гәдәр кичилән, Көјләрин Падшаһлығында ән бөјүјүдүр.

Вә ким белә бир кичик ушағы Мәним Исмин наминә гәбул едәрсә, Мәни гәбул етмиш олур».

(Маттанын Мүждәси 18 : 1—5; 19 : 13—15;

Маркын Мүждәси 9 : 36, 37)

ИСАНЫН ЖЕРУСӘЛИМ ҮЧҮН АҒЛАМАСЫ

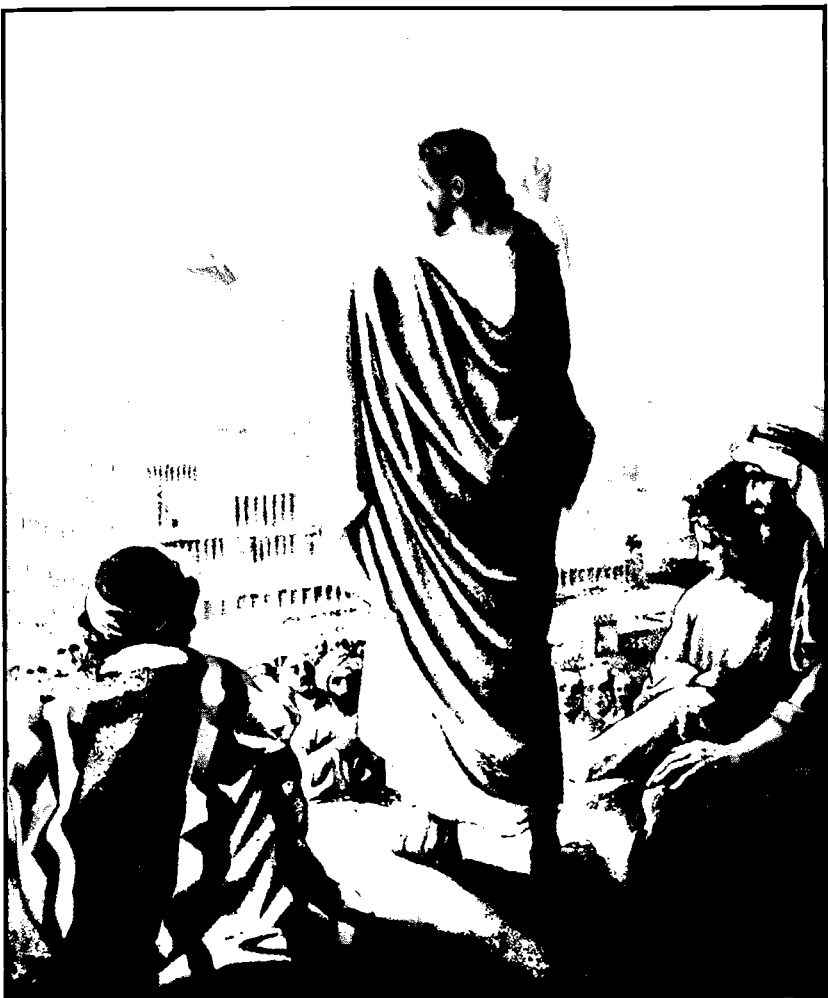
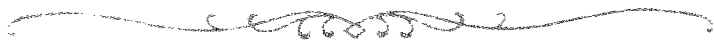
Бир дэфэ, Бөжүк, Гудрэтли Мәсиһ Жерусәлимә бахыб, онун үчүн ағлады. О, Онун мәһәббәтини дәрк етмә-
жиб, Ону өлдүрмәк истәјәнләр үчүн ағлајырды.

«Еј Жерусәлим! Пејгәмбәрләри өлдүрән вә она көндәриләнләри дашлајан Жерусәлим! Тојуг өз чүчәләрини ганадлары алтына топладыгы кими, Мән дә сәнин өвладларыны нечә дэфэ топламаг истәдим, фәгәт сиз истәмәдиниз! Будур, евиниз сизә тәнһа бурахылыр. Вә сизә дејирәм ки, сиз: 'Рәббин Ады илә кәләнә һәмд олсун', -дејинчәјә гәдәр Мәни көрмәјәчәксиниз!»

Бир башга дэфэ дә Мәсиһ, Жерусәлимә јахынлашанда ағлајараг деди: «Аһ, каш сәнин бу күнүндә дә олса, сүлһүн үчүн хидмәт едән шејләри биләјдин! Амма, бунлар индилик сәнин көзләриндән кизләнмишдир. Зира сәни елә күнләр көзләјир ки, дүшмәнләрин сәни сәнкәрләрлә эһатә едәчәк, сәни мүһасирәјә алачаг вә һәр јердән сыхышдырачаглар, сәни вә ичиндәки ушагларыны јерлә-јексан едәчәкләр, сәнин ичиндә дашы даш үстә гојмајачаглар, чүнки сән, өз зијарәтинин вахтыны билмәдин».

Белә исә, гој бизим һәјатымыз елә олсун ки, Севән вә Мәрһәмәтли олан Мәсиһ бизә баханда ағламасын.

(Луканын Мүждәси 13 : 34, 35; 19 : 42—44)

ИТМИШ ГОЈУН ЫАГГЫНДА МЭСЭЛ

Мса бөшәријјәти елә севди ки, көјләрин парлаг иззәтини тәрк едиб јер үзүнә кәлди. Она көрә кәлди ки, күнаһлар ичиндә һәлак оланлары, Аллаһдан үз дөндәриб, Ону јаддан чыхардан инсанлары гәнбег едиб хилас еләсин. О, Хејирхәһ Чобан кими һәмишә итмиш гојуну ахтарыр.

Мәсиһ мәсәлләриндән бириндә демишдир: «Сизләрдән ким, јүз гојуна малик олуб онлардан бирини итирдји заман, дохсан доггузуну сәһрада бурахараг, итмиш оланы тапынчаја гәдәр архасынча кетмәз? Тапдыгда исә, ону севинчлә чижинләринә гојмаз, вә евә кәлдији заман өз достларыны вә гоншуларыны јығыб, демәз: Мәним севинчимә шәрик олун, мән гејб олмуш гојунуму тапдым. Сизә дејирәм ки, беләчә дә көјдә, төвбә едән бир күнаһкар үчүн, төвбәјә еһтијачы олмајан дохсан доггуз сәләһ инсан үчүн олдуғундан даһа чох севинч олачагдыр».

Әкәр, Мәсиһи һәлә өз гәлбинә гәбул етмәјән охучулардан бири инди садә, сәмими бир төвбә дуасы илә Она мүрачиәт етсә, көјләрдә бөјүк бир севинч олачагдыр. О, баша дүшәр, ешидәр, бағышлајар, чана динчлик вә раһатлыг верәр.

(Луканын Мүјүдәси 15 : 3—7)

ALFRED J. JOHNSON

ИСАНЫН БЕЈТАНЈАДА МЭСЬ ЕДИЛМЭСИ

асха бајрамына алты күн галмыш Иса Бејтанјаја кэлди вэ орада Мэрјам, Марта вэ Лазарла јенидэн көрүшдү. Орада Онун үчүн ахшам јемэји хазырладылар вэ Марта сүфрэјэ хидмэт едирди. Мэрјам исэ ағ мэрмэрдэн олан бир габ кэтирди. Габда чох гиймэтли халис нардин јағы вар иди. Мэрјам јағы көтүрүб, Исанын ајагларына сүртдү, ајагларыны сачлары илэ силди вэ ев јағын этри илэ долду.

Исанын шакирдлериндэн бири, даһа доғрусу Ону элэ верэчэк Јәһуда Искаријот деди: «Нэ үчүн бу јағ үч јүз динара сатылыб фағырлара верилмэди?» Буну да фағырлара гајгыкешлик етдији үчүн дејил, оғру олдуғу үчүн вэ кисэ өзүндэ икэн ичинэ гојуланы кээдирдији үчүн сөјлэди.

Дикэр шакирдлэр дэ, ону кими дејирдилэр: «Бу иса раф нэ үчүн?» Лакин Иса онлара деди: «Нэ үчүн гадыны инчидирсиниз? О, Мэнэ јахшылыг етди. Чүнки фағырлар даим сизин јаныңыздадыр, фэгэт Мэн даим сизин јаныңызда дејилэм. Гадын бу дэјэрли јағы Мэним бэдәнимэ төкмэклэ, Мэни дэфн үчүн хазырлады. Доғрусун сизэ дејирэм: Бу Мүждэ бүтүн дүнјанын харасында тэблиғ едилэрсэ, бу гадынын етдији дэ сөјләнэчэк, өзү дэ хатырланачагдыр».

*(Маттанын Мүждәси 26 : 6—13;
Јәһјанын Мүждәси 12 : 1—8)*

ФЭРСИЗ ОҒУЛ БАРЭДЭ МЭСЭЛ

M

эсийн халга башга бир мэсэл дэ данышды:

«Бир нэфэрин ики оғлу вар иди;

Вэ оғланлардан кичији атасына деди: 'Ата! Малика-
надэн мэнэ дүшэн һиссэни мэнэ вер.' Вэ атасы ма-
ликанэни онларын арасында бөлдү.

Бир нечэ күн сонра, кичик оғлу нэји вардыса жы-
ғыб, узаг бир мэмлэкэтэ кетди. Орада сәфаһэтлэ
јашајараг, бүтүн варыны пуч етди.

Вэ һамысыны исраф етдикдэн сонра, о өлкэдэ бө-
јүк бир ачлыг олду вэ о, еһтијач дујмаға башлады;
Кедиб о өлкэнин сакинлэриндэн биринэ гошулду,
о исэ ону өз тарлаларына, донузлары отармаға
көндәрди;

Донузларын једији кечибујнузу илә гарныны дој-
дурмаға шад оларды, фэгэт она бир кимсэ вермирди.
Вэ өзүнэ кэлдикдэ, деди: 'Атамын нэ гэдэр муздлу
ишчиси вардыр, һамысынын да боллуча черэји
вар, мэн исэ бурада ачындан өлүрэм!

Дуруб атамын јанына кедиб дејэчэјэм: Ата! Мэн
көјэ вэ сэнэ гаршы күнаһ ишлэтдим,

Вэ артыг сенин оғлун адланмаға лајиг дејилэм;
мэни Өз муздлу ишчилэринин сырасына ал.'

(Луканын Мүждәси 15 : 11—19)

ФӘРСИЗ ОҒУЛУН ЕВӘ ГАҖЫТМАСЫ

са фәрсиз оғул һагтындакы мәсәли данышмаға да-
вам едиб деди:

«Дуруб өз атасынын јанына кетди. Һәлә узагда икән атасы ону көрүб, она рәһми кәлди; вә гачыб онун бој-нуна сарылды вә өпдү.

Оғул исә деди: ”Ата! Мән көјә вә сәнә гаршы кү-наһ ишләтдим вә артыг сәнин оғлун адланмаға лајиг де-јиләм.”

Атасы исә өз көләләринә деди: ”Ән көзәл хәләт кә-тириб ону кејиндирин. Бармағына үзүк вә ајагларына чарых тахын,

Вә көкәлдилмиш дананы кәтирин, кәсин: јејиб шад-ланаг!

Зира бу оғлум өлмүшдү дирилди; гејб олмушду та-пылды.” Вә шәнлик етмәјә башладылар.

Онун бөјүк оғлу исә тарлада иди; вә гајыдаркән евә јахынлашдығы заман, мусиги вә рәгс сәсләри ешитди; Вә нөкәрләрдән бирини чағырыб сорду: ”Бу нәдир?”

О, она деди: ”Сәнин гардашын гајыдыб, атан исә көкәлдилмиш дананы кәсиб, чүнки ону сағ-саламат тап-ды”.

О исә һирсләнди вә ичәри кирмәк истәмәди. Атасы да чыхыб ону чағырды.

Фәгәт о, атасына чаваб вериб деди: ”Будур, мән нечә илләрдир ки, сәнә хидмәт едирәм вә һеч заман сә-нин әмрини позмамышам; лакин сән бир дәфә дә олсун мәнә оғлаг белә вермәдин ки, мән өз достларымла шәнлик едим.

Вә бу оғлун, сәнин бүтүн варыны әхлагсыз гадынлар-ла пуч едиб кәлдији заман, сән онун үчүн көкәлдилмиш дананы кәсдин.”

О исә она деди: ”Оғлум! Сән һәмишә мәнимләсән вә мәним бүтүн әмлакым сәниндир;

Фәгәт севинмәк вә шадланмаг лазымдыр ки, сәнин бу гардашын өлмүшдү дирилди, гејб олмушду тапылды”». Иса бу мәсәл васитәсилә бир даһа көстәрди ки, Сәмави Ата төвбә етмиш үрәклә Онун јанына кәлән һәр бир күнаһкары бөјүк севинчлә гаршылајыр.

Лакин, кәлин гәлбиндә гурур вә һејсијјәт олан бө-јүк оғула бәнзәмәјәк. Кәлин, Сәмави Атаја јалныз за-һирән дејил— сәмими вә садиг үрәклә итаәт едәк.

(*Луканын Мүждәси 15 : 20—32*)

ОН ЧҮЗАМЛЫ

Иса Јерусалимэ кедирди вэ јолда бир кэндэ кирди. Бурада О, он нэфэр чүзамлы адама раст кэлди. Онлар узагда дуруб, ғышгырмаға башладылар: «Иса Устад, бизэ мэрһәмэт ет!» Мәсиһ онлары көрүб деди: «Кедин, каһинлэрэ көрүнүн». Онлар кетдилэр вэ јолда икэн көрдүлэр ки, тутулдуглары дәһшәтли хәстәликдән тәмиз олмушлар.

Чүзамдан тәмизләнән он нэфәрдән јалныз бири Исанын јанына гајытды. О, Онун ајагларына гапанды, Она тәшәккүр едиб, јүксәк сәслә Аллаһы мәдһ едирди. Бу адам самаријалы иди, о бирилэр исә јәһудиләр идиләр.

Иса деди: «Тәмиз оланлар он нэфәр дејилдиләрми? Бәс галан доггуз нэфәри ханы? Бу әчнәбидән башга, кери дөнүб Аллаһы мәдһ едән олмадымы?»

Мәсиһ шәфа тапдығы үчүн тәшәккүр едән адамы она көрә әчнәби адландырды ки, әсасән дини дөнүк сајылан самаријалыларла исраиллиләр арасында мүнәсибәтләр сојуг иди. Сонра Мәсиһ она бу сөзләрлә мүрачиәт етди: «Галх, кет; иманын сәни хилас етди».

Биз дә, көстәрилән бүтүн мәрһәмәтләр үчүн Рәббә тәшәккүр етмәји һеч заман јаддан чыхартмамалыјыг.

(Луканын Мүждәси 17 : 11—19)

783-A

ПИС БАҒБАНЛАР БАРЭСИНДЭ МЭСЭЛ

са баш каһинлэрэ вэ фэрисејлэрэ бир мэсэл нэгл етди вэ бу мэсэл, онларын Она мүнасибэтини ифадэ едирди. «Башга бир мэсэли динлэјин: Ев саһиби олан бир адам вар иди. Үзүм бағы салды, этрафыны да һасарлады, ичиндэ бир үзүмсыхан газды, бир гүллэ тикди вэ бағы бағбанлара ичарэјэ вериб башга мәмлэкэтэ кетди. Мәһсул вахты јахынлашдыгда, мәһсулуну алмаг үчүн гулларыны бағбанларын јаһына јоллады.

Бағбанлар онун гулларыны тутуб, кими дөјдүлэр, кими өлдүрдүлэр, кими дә дашладылар.

О, икинчи дэфэ эввэлкиндән даһа чоһ гул көндәрди; бағбанлар онлара јенэ эввэлки кими етдилэр.

Нәһајәтдэ 'Оғлума һөрмэт едэрлэр' дејэрэк, өз оғлуну онларын јаһына јоллады.

Бағбанлар онун оғлуну көрдүкдэ араларында дедилэр: 'Варис будур, кэлин ону өлдүрэк ки, мирас бизэ галсын.'

Вэ бағбанлар ону тутуб бағдан кәнара атыб, өлдүрдүлэр. Инди бағын саһиби кәлдији заман бу бағбанлара нэ едэчәкдир?»

Онлар Исаја дедилэр: «Бу пис адамлары горхунч бир өлүмэ уғрадачаг вэ бағы елэ бағбанлара ичарэјэ верэчәк ки, мәһсулуну мөвсүмүндэ она версинлэр.»

Иса онлара деди: «Сиз Јазыларда:

'Бәнналарын рэдд етдикләри даш,

Күнчүн башы олду.

Буну Рэб етди

Вэ бу бизим үчүн һејрәтли иш олду', — сөзләрини һеч охумамысынызмы?

Буна көрэ сизэ дејирәм ки, Аллаһын Падшаһлығы сиздән алыныб, Онун мејвэләрини јетишдирәчәк бир милләтэ вериләчәкдир.

Бу дашын үстүнэ јыхылан парчаланачаг, о исэ кимин үзәринэ дүшәрсэ, ону эзәчәкдир.»

Баш каһинлэр вэ фэрисејлэр, Онун мэсәлләрини ешитдикдэ, бу сөзләри онлар үчүн дедијини анладылар.

Ону тутмаг истәдилэр, лакин халгдан горхдулар, чүнки халг Исаны пејгәмбәр һесаб едирди».

(Маттанын Мүждәси 21 : 33-46)

ЮХСУЛ ДУЛ ГАДЫНЫН ИАНӘСИ

Бир дэфә Иса мә'бәддә тәблиғ едәрәк деди: «Ганун-шүнаслардан сагынын! Онлар узун палтарларда кәзмәји, мејданларда салам алмағы, һавраларда баш күрсүләр, зијафәтләрдә јухары јерләри севәрләр. Онлар дул гадынларын евләрини талајар вә ријакарчасына узун-узады дуалар едәрләр. Бунлар ағыр мәһкумијјәтә уғрајачаглар».

Сонра Иса мә'бәдин хәзинәси гаршысында отурмушду. О, хәзинәјә пул атан адамлары көрдү. Варлыларын әксәријјәти чох пул гојдулар. Онларын арасында исә, Иса бир дул гадыны көрдү. О, хәзинәјә јахынлашыб, ораја ики кичик хырда пул атды.

Иса шакирдләрини Өз јанына чағырды вә онлара деди: «Доғрусун сизә дејирәм: Бу фағыр дул гадын хәзинәјә атанларын һамысындан чох верди; чүнки онларын һамысы чохлуғундан атдылар, фәгәт бу гадын касыблығындан бүтүн варыны, бүтүн јемәк пулуну атды».

Бәли, Аллаһ бизим Она нә гәдәр вердијимизә јох, нечә вердијимизә бахыр. Биз, Аллаһ иши үчүн ианәни үрәкдән вә Она олан мәһәббәтдән долајы веририкми?

(Маркын Мүждәси 12 : 38—44)

ИСАНЫН ЖЕРУСЭЛИМЭ КИРИШИ

III шакирдлери илэ бэрабэр Јерусалимэ кедэн Иса, Зејтун дагынын јахынлығында јерлөшөн Бејтфачыја кэлди. Иса ики шакирди орадан көндэрэрэк деди: «Гаршыныздакы кэндэ кедин вэ о саатда бағлы бир ешшөклө бир супа тапачагысыныз; онлары ачыб бураја кәтирин. Экэр кимсэ сизэ бир шеј сөјлөрсэ: ”Рәббин бунлара еһтијачы вар” — дејәрсиниз; о анда онлары көндәрәчәкдир». Көндәриләнләр кедиб, һәр шејин Мәсиһин дедији кими олдуғуну көрдүләр. Онлар ешшәји ачанда, онун саһибләри сорушдулар: «Сыпаны нэ үчүн ачырсыныз?» Шакирдләр чаваб вердиләр: «Бу сыпа Рәббэ кәрәкдир».

Онлар ешшәји вэ сыпаны Исанын јанына кәтирдиләр вэ өз палтарларыны сыпанын белинэ сәриб Ону она миндирдиләр. Иса онун белинэ миниб, Јерусалимэ јахынлашанда, бир чох адам өз палтарыны јола сәрирди вэ хурма будағлары көтүрәрэк, Ону бу нидаларла гаршылајырды: «Һосанна, Рәббин ады илэ кәлән Исраилин Падшаһына һәмд олсун!» Беләликлә, бу һадисәдән чох әввәл Зәкәрја пејғәмбәр тәрәфиндән сөјләнән бу сөзләр јеринэ јетди: «Горхма, еј Сион гызы; будур, Падшаһын бир ешшөк сыпасынын белиндә отуруб кәлир» (Зәкәрја пејғәмбәрин китабы 9 : 9).

Мәсиһ Јерусалимэ дахил оlanda бүтүн шәһәр һәркәтэ кәлди вэ һамы Онун һаггында сорушмаға башлады: «Бу Кимдир?» Ону мәдһ едәнләр чаваб вериб дедиләр: «Бу, Галилејанын Назарет шәһәриндән олан Иса пејғәмбәрдир». Бир чохлары да шәһадәт едиб дејирдиләр ки, О, Лазары дирилтди вэ чохлу мө’чүзәләр јаратды. О вахт фәрисејләр өз араларында белә демәјә башладылар: «Көрүрсүнүз ки, һеч бир шејә јарамырсыныз, дүнја Онун ардынча кетди». Мәсиһ үчүн учалан мәдһијәләр онларын хошуна кәлмирди вэ онлар дедиләр ки, О, Өз шакирдләринэ гадаған етсин вэ онлар Ону мәдһ етмәсинләр. Лакин Иса онлара чаваб вериб деди: «Сизэ дејирәм ки, экәр онлар суссалар, дашлар дилэ кәләр».

(*Маттанын Мүждәси 21:1—11; Луканын Мүждәси 19:29—40; Јәһјанын Мүждәси 12:12—19*)

*Һосанна — јәһуди сөзүдүр, «хилас ет» демәкдир.

**Сион гызы — Јерусалим.

ИСА КЭЛЭЧЭКДЭН ДАНЫШЫР

Мса Өз шакирдлеринэ нәсипәт верэрәк деди: «Диггәтли олун! Алданмајын! Чүнки, бир чохлары Мәним адымла кәләчәк вә 'Мәнәм' вә 'вахт јахындадыр' дејәчәкләр. Онларын ардынча кетмәјин. Мүһарибәләр вә игтишашлар барәдә ешитдијиниз заман дәһшәтләнмәјин; зира бунлар габагча олмалыдыр; фәгәт сону дәрһал кәлмәз... Милләт милләтә, падшаһлыг падшаһлыға гаршы галхачаг, бә'зи јерләрдә күчлү зәлзәләләр, ачлыг вә гырғынлар, дәһшәтли һадисәләр вә көјдән бөјүк әләмәтләр олачагдыр. Фәгәт бүтүн бунлардан габаг, Мәним Адым үзүндән сизә әл атачаглар, сизи тә'гиб едәчәкләр, һавралара вә зинданлара тәслим едәчәкләр, падшаһлар вә валиләр гаршысына апарачаглар. Бу исә сизә шәһадәт үчүн бир фүрсәт олачагдыр. Буна көрә, нә чаваб верәчәјинизи әввәлчәдән дүшүнмәмәји үрәјиниздә гәт един; зира Мән сизә елә ағыз вә һикмәт верәчәјәм ки, сизә мүгавимәт кестәрәнлерин һеч бири нә она е'тираз едә биләчәк, нә дә она гаршы дура биләчәкләр... О заман сизә әзијјәт вериб, өлдүрәчәкләр; вә Мәним Адыма көрә бүтүн милләтләр сизә нифрәт едәчәкләр. О заман бир чохлары бүдрәјиб бири-бирини елә верәчәк вә бири-биринә нифрәт едәчәкләр. Бир чох јаланчы пејғәмбәрләр галхыб, чохларыны јолдан чыхардачаглар. Вә фәсад чохалдығындан, бир чохларынын севкиси сојујачагдыр. Фәгәт сона гәдәр дөзән гуртулачагдыр.

Падшаһлыг һаггында олан бу Мүждә милләтлерин һамысына шәһадәт олараг бүтүн дүнјада тәблиғ олуначагдыр; вә сон о заман кәләчәкдир... Фәгәт сагынын ки, үрәкләриниз гарыnguлулуг вә сәрхошлугла вә бу һәјатын гајғылары илә ағырлашмасын вә о күн сизи гәфләтән јахаламасын...

Буна көрә, ваге олачаг бүтүн бу фәләкәтләрдән гачынмаға мүвәффәг олуб, Инсан Оғлунун һүзурунда дура биләсиниз дејә, һәр ан дуа един вә ојаг дурун...

Көј вә јер кечәчәк, фәгәт Мәним сөзләрим кечмәјәчәкдир».

*(Луканын Мүждәси 21 : 8—17, 34—36;
Маттанын Мүждәси 24 : 4—14, 35)*

ТОҶ МӘЧЛИСИНӘ ДАИР МӘСЭЛ

Мса халга јенә мәсәлләрлә хитаб едәрәк деди: «Көј-ләрин Падшаһлығы, оғлуна тој едән шаһа бәнзәр. О, тоја дә'вәт олуналары чағырмаг үчүн гулларыны көндәрди. Лакин онлар кәлмәк истәмәдиләр. Биринчиси она деди: "Мән бир торпаг сәһәси алмышам, кедиб она бахмалыјам; сәндән хаһиш едирәм, мәни бағышла". Дикәри дә деди: "Мән беш чүт өкүз сатын алмышам вә онлары сынагдан кечиртмәјә кедирәм; сәндән хаһиш едирәм, мәни бағышла". Үчүнчүсү исә деди: "Мән евләнмишәм, буна көрә дә кәлә билмәрәм".

Гуллар кери дөнәрәк бу шејләри өз ағаларына данышдылар. О вахт шаһ гәзәбләнәрәк гулларына деди: "Тој мәчлиси һазырдыр, фәгәт чағырылмыш гонағлар буна лајиг дејилдиләр. Беләликлә, дөрд јол ајрычысына кедин вә кими тапсаныз, тоја чағырын".

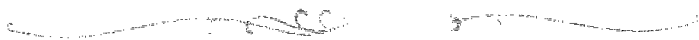
Һәмин гуллар јоллара чыхдылар вә пис, јахшы кими тапдыларса, һамысыны топладылар; вә тој мәчлиси гонағларла долду.

Шаһ гонағлара бахмаг үчүн кирдикдә, орада тој палтары кејмәјән бир нәфәри көрдү вә она деди: "Достум! Сән тој палтары кејмәмиш бураја нечә кирдин?" О исә сусду.

О заман шаһ гулларына деди: "Онун әлләрини ајағларыны бағлајын вә чөл гаранлығына атын; орада ағлашма вә диш гычыртысы олачагдыр; зира дә'вәтли чоһ, сечилмиш исә аздыр".

Бу мәсәл бизә көстәрир ки, әкәр әјнимиздә «тој палтары» олмаса, јә'ни әкәр гәлбләримиз Иса Мәсиһин, күнаһларымызын бағышланмасы наминә чармыхда төкүлән ганы васитәсилә јујулуб тәмизләнмәзсә, биз Көјләрин Падшаһлығына кириб, Мәсиһ илә Онун Чәмијјәтинин тој мәчлисиндә әсла иштирак едә билмәрик. Әкәр кимсә күнаһларыны е'тираф етмәзсә вә Мәсиһи иманла гәлбинә гәбул етмәзсә, ону чәһәннәмин әбәди изтираблары көзләјир.

*(Луканын Мүждәси 14 : 16—24;
Маттанын Мүждәси 22 : 1—14)*

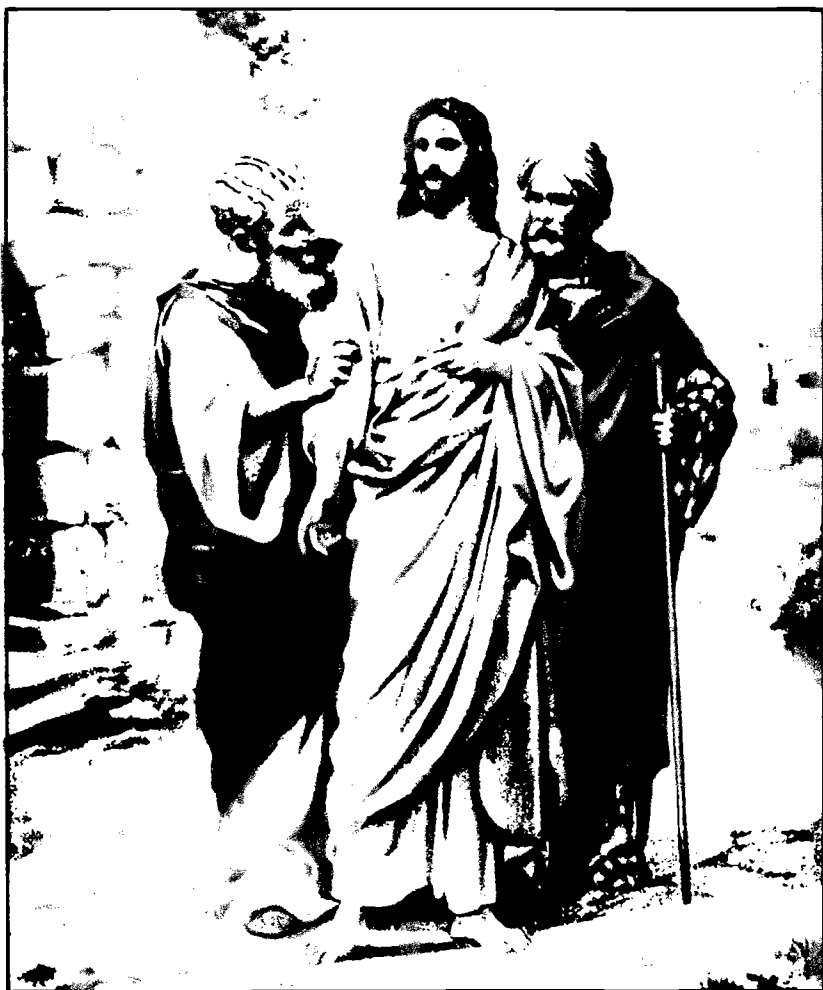
ГЕЈСЭРИНКИ ГЕЈСЭРЭ, АЛЛАҢЫНКЫ АЛЛАҢА

Мэсигин не'мэтлэ, гүввэт вэ камилликлэ долу ишлэ-риндэн вэ сөjlэдији сөзлэрдэн өтрү һиддэтлэнэн фэриसेjlэр мүшавирэ едирдилэр ки, Ону сөз үстэ нечэ тутсунлар. Онлар шакирдлэрини Онун jанына көндэрдилэр. Шакирдлэр jахынлашанда Она дедилэр: «Мүэллим, билирик ки, Сэн һэгигэтпэрэстсэн вэ Аллаһын jолуну доғрулугла өjrэдирсэн вэ кимсэjэ jалтагланмазсан, чүнки һеч кимин тэбэгэсинэ бахмазсан. Инди, бизэ сөjlэ, Сэн нэ деjирсэн? Геjсэрэ верки вермэк чаизми, деjилми?» (Геjсэр — Рома империясынын императорудур вэ Фэлэстин о дөврдэ онун һакимиjjэти алтында иди.)

Иса онларын һижлэкэрлиjини көрүб, деди: «Мэни нэ үчүн сынаjырсыныз, еj риjакарлар? Мэнэ верки пулуну көстэрин». Онлар да бир динар кэтириб Она вердилэр. Иса онлардан сорушду: «Бу сурэт вэ jазы киминдир?» Фэриसेjlэр чаваб вериб дедилэр: «Геjсэрин». О вахт Иса онлара деди: «Елэ исэ, Геjсэринкени Геjсэрэ, Аллаһынкыны Аллаһа верин». Буну ешидэндэ онлар тээччүблэндилэр вэ Ондан эл чэкиб, кетдилэр.

Иса бу эһвалатдан сонра Өз шакирдлэринэ деди: «Гануншүнаслар вэ фэрисеjlэр Мусанын күрсүсүндэ отурмушлар. Буна көрэ дэ сизэ эмр етдиклэри бүтүн шеjlэри един вэ тутун; фэгэт онларын эмэллэринэ көрэ етмэjин, чүнки сөjlэрлэр, амма эмэл етмэзлэр. Бэли, онлар ағыр вэ дашынмасы раһат олмаjан jүклэр баглаjыб инсанларын белинэ гоjарлар. Фэгэт онлар өз эмэллэринин һамысыны инсанлар көрсүнлэр деjэ едирлэр...»

(*Маттанын Мүждэси 22 : 15—22; 23 : 1—5*)

КИЗЛИ АХШАМ ЖЕМЭЈИ

Пасха бајрамы кэлдикдэ, Иса Петер вэ Јәһјаны көндөрэрэк деди: «Кедин, бизэ Пасха жемэјини назырлајын, јејэк». Онлар исэ Ондан сорушдулар: «Ғарада назырламағымызы эвр едирсэн?» Иса чаваб верди: «Будур, сиз шәһэрэ кирдијиниз заман сәһәнк илә су дашыјан бир адам сизэ раст кәлчәк; онун кирәчәји евә далынча кедин. Вә евин саһибинә дејин: "Мүәллим сәнә: Шакирдләримлә бәрабәр пасха јејәчәјим гонаг отағы нарададыр? дејир". Вә о, сизә јухары мәртәбәдә дөшәнмиш бөјүк бир отаг көстәрәчәкдир; орада назырлајын». Шакирдләр кетдиләр вә һәр шеји Исанын дедији кими тапдылар вә пасха жемэјини назырладылар.

Вә саат кәлдији вахт Иса, он ики Ғәвари илә бәрабәр сүфрә архасында отурду. Вә онлара деди: «Мән чох арзулајырдым ки, эзаб чәкмәдән әввәл бу пасханы сизинлә бәрабәр јејим. Зира, сизә дејирәм ки, Аллаһын Падшаһлығында тамам олунчаја гәдәр, ону жемәјәчәјәм». Бир каса көтүрүб шүкр етди вә деди: «Буну көтүрүн вә аранызда бөлүшдүрүн. Зира, сизә дејирәм ки, Аллаһын Падшаһлығы кәлмәјинчә мејнәнин мәһсулундан ичмәјәчәјәм». Вә чөрәји көтүрүб шүкр етди, парчалады вә онлара верәрэк деди: «Бу, сизин үчүн әлә верилән Мәним бәдәнимдир; буну, Мәни јада салмағ үчүн един». Ахшам жемәјиндән сонра бир касаны да көтүрүб деди: «Бу каса сизин үчүн төкүлән Мәним ганымдакы Әнди Чәдиддир».

(Луканын Мүждәси 22 : 8—20)

АХШАМ ЖЕМЭЖИНДЭН СОНРАКЫ СӨҮБЭТ

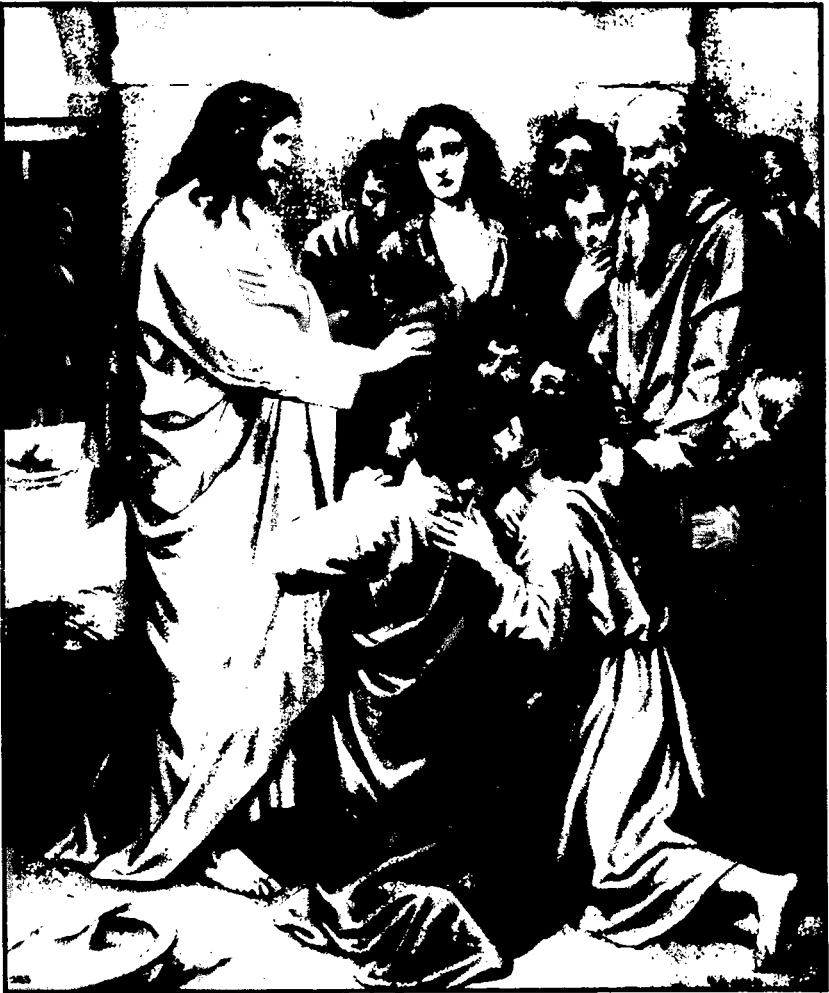
Маса Мәсһи јемәжин үстүндән галхыб үст палтарыны бир јана гојду; вә бир дәсмал көтүрүб белинә бағлады. Сонра ләјәнә су төкүб шакирдләрин ајағларыны јумаға вә белинә бағладығы дәсмал илә силмә-јә башлады. О, Шим’он Петерә јахынлашанда, о, Она деди: «Ја Рәб, ајағларымы Сәнми јујачагсан?» Иса чаваб вериб деди: «Мәним етдијими сән инди билмәссән; фәгәт сонра дәрк едәчәксән». Петер исе Она деди: «Мәним ајағларымы әсла јумајачагсан». Иса она чаваб верди: «Әкәр сәни јумасам Мәним ишимдә пајын олмаз.» О вахт Шим’он Петер деди: «Ја Рәб, јалныз ајағларымы јох, әлләрим и вә башымы да ју!». Лакин, Мәсһи она деди: «Јујулмуш оланын јалныз ајағларыны јумаг кәрәкдир, чүнки тәртәмиздир; сиз дә тәмизсиниз, лакин һамыныз јох». О, Өз хаи-нини таныјырды, буна көрә дә «һамыныз тәмиз дејилсиниз» деди.

Иса шакирдләрин ајағларыны јумағы гуртарыб, онлара бу сөзләр-лә мурачиәт етди: «Мәним сизә нә етдијими билирсинизми? Сиз Мәнә ’Мүәллим’ вә ’Рәб’ дејирсиниз; вә јахшы едирсиниз, она көрә ки, Мән Ојам. Мадәмки, Мән Рәб вә Мүәллим олдугум һалда ајағларынызы јудум, сиз дә бир-биринизин ајағларыны јумаға борчлусунуз. Чүнки, Мәним сизә етдијим кими, сиз дә едәсиниз дејә сизә бир нүмунә көс-тәрдим. Доғрусун, доғрусун сизә дејирәм: Гул ағасындан үстүн дејил-дир; көндәрилән дә ону Көндәрәндән бөјүк дејил. Әкәр бу шејләри билирсиниз вә онлара риајәт едирсинизсә, бәхтијарсыныз. Һамыныз үчүн сөјләмирәм, Мән кими сечмишәмсә билирәм; фәгәт гој: ’Чөрәјими јејән мәнә хәјанәт етди’ дејән Јазы ичра олсун».

Бундан сонра Иса руһән һәјачанланды вә деди: «Доғрусун, доғру-сун сизә дејирәм: Сиздән бири Мәни әлә верәчәкдир». Шакирдләр би-ри-биринә баһараг, Онун кими гәсд етдијини билмәјәрәк тәәччүбләнир-диләр. Јәһја исе Исанын дөшүнә сыхылды вә Ондан сорушду: «Ја Рәб, кимдир?» Иса она чаваб верди: «Чөрәк тикәсини батырыб кимә вер-сәм, одур». Тикәни батырыб Шим’он Искарјотун оғлу Јәһудаја верди. Бундан сонра шејтан Јәһуданын ичинә кирди. О вахт Иса она деди: «Едәчәјини тез ет!» Лакин шакирдләрин һеч бири баша дүшмәди ки, О, бу сөзү нәјә көрә деди. Вә ичиндә пул олан кисә Јәһудада олдугуна көрә, бә’зиләри фикирләшдиләр ки, Иса она бајрам үчүн бир шеј алмағы, јахуд да јохсуллара бир шеј вермәји тапшырыр.

Исанын она вердији тикәни көтүрән Јәһуда, дәрһал ешијә чыхды. Артыг кечә иди. Иса галан шакирдләрә деди: «Инди Инсан Оғлу из-зәтләнди вә Аллаһ Онда иззәтләнди...» Сонра онлара деди ки, бу кечә онларын һамысы Ону инкар едәчәкдир. Лакин Петер чаваб верди: «Ја Рәб, нә үчүн инди ардынча кәлә билмәрәм? Сәнин үчүн чанымы верәрәм». Иса она деди: «Доғрусун, доғрусун сәнә дејирәм: Хоруз банламадан әввәл Мәни үч кәррә инкар едәчәксән».

(Јәһјанын Мүждәси 13 : 4—38)

КЕТСЕМАНИДӘ ДУА

Ахшам җемәјиндән сонракы һәмин кечә Иса он бир шакирдди илә бәрабәр Кетсемани адланан јерә кәлди вә шакирдләрә деди: «Мән ораја кедиб дуа едәнәдәк сиз бурада отурун». Петер, Јагуб вә Јәһјаны да Өзү илә көтүрдү вә кәдәрләниб, дәрин әләм чәкмәјә башлады. Чүнки күнаһларымызын јүкү Онун үстүндә иди вә бу, Она әзијјәт верирди. Иса шакирдләринә мүрачиәт едиб деди: «Чаным өлүм дәрәчәсиндә кәдәрлидир; бурада галыб Мәнимлә ојаг дурун».

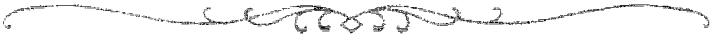
Онлардан бир аз араланды вә диз үстә дүшүб дуа етмәјә башлады: «Еј Ата, әкәр истәјирсәнсә, бу касаны Мәндән узаглашдыр! Лакин Мәним ирадәм дејил, гој Сәнинки олсун». Көјдән бир мәләк Она көрүндү вә Она күч верди. Шиддәтли изтираб ичиндә олараг, даһа сә'јлә дуа едирди; вә Онун тәри јер үзәринә дүшән ган дамлаларына бәнзәјирди. Шакирдләрин јанына кәлдикдә, онлары јатмыш тапды вә ојадыб онлара деди: «Демәк сиз Мәнимлә бир саат да олса ојаг дура билмәдинизми? Ојаг дуруб дуа един ки, имтаһана уфрамајасыныз. Доғрудан да руһ күмраһ, бәдән исә зәифдир».

Онлардан узаглашыб, јенә дуа етмәјә башлады вә деди: «Еј Ата, әкәр Мән ону ичмәдән кечмәси мүмкүн дејилсә, Сәнин ирадән олсун».

Иса бу дуасында, бизим күнаһларымыз үчүн ичмәјә мәчбур олдугу изтираб касасындан бәһс етмишдир. Бу изтирабын нә гәдәр ачы вә дәһшәтли олдугуну һеч ким тәсәввүрүнә белә кәтирә билмәз. Лакин Аллаһ Оғлу ону бир Гузу кими гәбул етди, чүнки билирди ки, һәр бир адамы әбәди һәләқдан хилас етмә планы бундан ибарәтдир. Әкәр О, бу изтираб касасыны ичмәсәјди, бизим күнаһларымыз бағышланмамыш галарды.

(Маттанын Мүҗдәси 26 : 36—44;

Луканын Мүҗдәси 22 : 39—46)

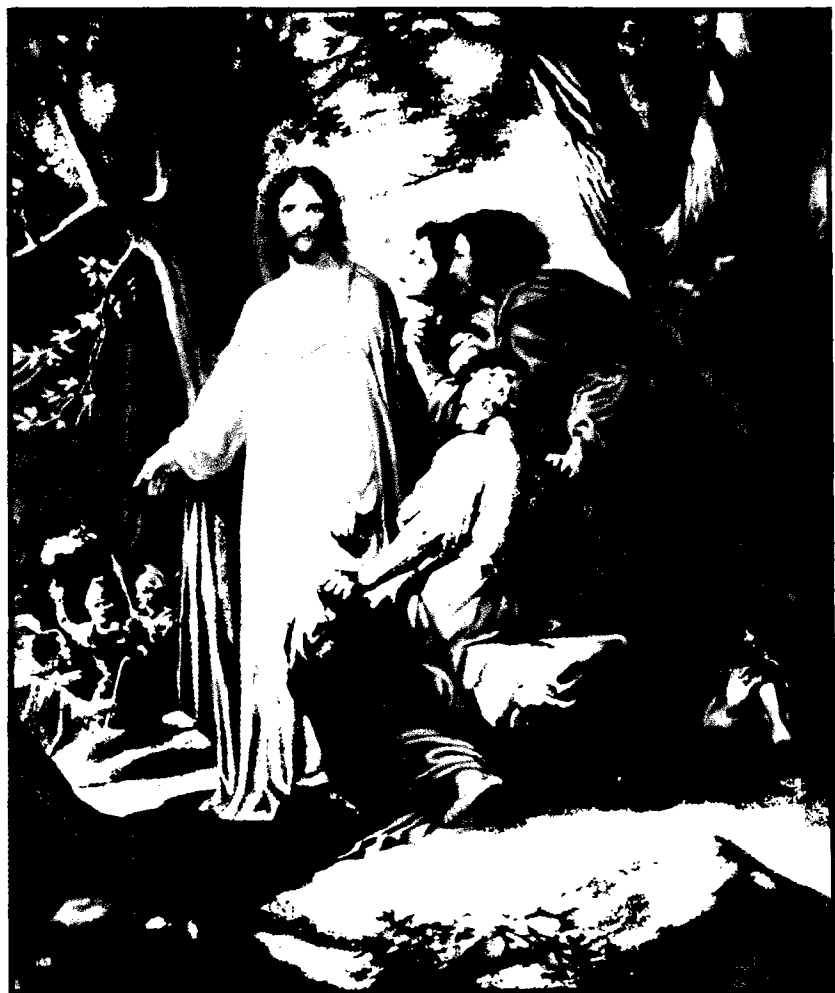
ИСАНЫН ТУТУЛМАСЫ

Мса үч дэфэ шакирдлэринин јанына кэлди вэ һэр дэфэ онлары јатан тапды. Үчүнчү кэррэ кэлэндэ, О, онлара деди: «Сиз һэлэ дэ јатыб раһатланырсынызмы? Будур, саат јахынлашды вэ Инсан Оғлу кұнаһкарларын элинэ верилир. Галхын кедэк, будур, Мэни элэ верэн јахынлашды». О, бу сөзлэри дејэн заман, гэфлэтэн он ики шакирддэн бири олан Јәһуда пејда олду. О, баш каһинлэрэ вэ'д вермишди ки, Исаны отуз күмүш сиккәјэ онлара тәслим едәчәкдир. Оунла бәрабәр бир чох әскәр вэ фәрисејлэрлэ баш каһинлэрин адамлары кәлдиләр. Онларын элиндэ чырағлар, гылынч вэ низэләр вар иди. Хаин Јәһуда онлара ишарә вериб демишди: «Кими өпсәм, Одур; Ону тутун». О, Исаја јахынлашды вэ деди: «Салам Рабби». Сонра Ону өпдү. Иса исә она деди: «Достум, нэ үчүн кәлмисән? Инсан Оғлуну өпүшләми элэ верирсән?» Сонра Иса Јәһуда илэ кәлән әскәрлэрэ мүрачиәт едиб, онлардан сорушду: «Кими ахтарырсыныз?» Онлар чаваб вердиләр: «Назаретли Исаны». Рәб онлара деди: «Мәнәм». Онлар буну ешитдикдә дала чәкилдиләр вэ үз үстә дүшдүләр.

Бундан сонра Иса онлара деди: «Бир гулдурә гаршы имиш кими, гылынч вэ пајаларла Мэни тутмағамы чыхмысыныз? Мән һәр күн мә'бәддә отуруб өјрәдирдим, Мэни тутмадыныз... Фәгәт инди сизин зәманәниздир вэ гаранлығын һакимијјәтидир... Фәгәт буларын һамысы пејгәмбәрлэрин Јазылары јеринә јетсин дәјә ваге олду».

Әскәрләр Иса Мәсиһи јахалајыб, Ону баш каһинин евинә апардылар. Шакирдләр исә Ону тәрк едиб гачдылар.

(Маттанын Мүждәси 26 : 45—57; Луканын Мүждәси 22 : 45—53; Јәһјанын Мүждәси 18 : 1—12)

ПЕТЕР ИСАНЫ ИНКАР ЕДИР

етер, баш каһинин сараына гэдэр узагдан Исанын ардынча кетди вэ ичэри кириб сону көрмэк үчүн муһафиз эскэрлэрлэ отурду. Баш каһинлэр вэ бүтүн Синедрион Исаны өлдүрмэк үчүн Она гаршы јалан шәһадэт ахтарырдылар. Чох јаланчы шаһидлэр кәлдилэр, лакин јенә дә тапмадылар. Нәһајәтдә ики јаланчы шаһид кәлиб деди: «Бу Адам деди ки: Мән Аллаһын мә'бәдини јыхыб, үч күндә тикә биләрәм.»

Баш каһин ајаға галхыб Исаја деди: «Сән һеч чаваб вермирсәнми? Бунларын Сәнә гаршы прәли сүрдүкләри шәһадәт нәдир?» Фәгәт Иса сусду. Баш каһин Она деди: «Сәни анд вердирирәм јашајан Аллаһа, бизә де көрәк, Аллаһын Оғлу Мәсиһ, Сәнмисән?»

Иса да она деди: «Сәнин дедијин кимидир; фәгәт сәнә дејирәм: Бундан сонра Инсан Оғлунун Гүдрәтин сағында отурдуғуну вэ көјүн булуллары үзәриндә кәлдијини көрәчәксиниз.»

О заман баш каһин өз палтарыны чырыб деди: «О, күфр етди; артыг шаһидләрә нә еһтијачымыз вар? Будур, елә инди күфрү ешигдиниз. Сиз нә дејирсиниз?» Онлар чаваб вериб: «Өлүмү һагг етди,» — дедиләр.

О заман үзүнә түпүрүб, Она силлә вурдулар; бә'зиләри дә Она: «Еј Мәсиһ, бизә пејгәмбәрлик ет көрәк, Сәни вуран кимдир?» — дејәрәк Онун үзүндән вурурдулар.

Петер чөлдә, һәјәтдә отурмушду. Бир хидмәтчи гыз она јахынлашыб деди: «Сән дә Галилејалы Иса илә бәрабәр идин». Фәгәт о, һамынын өнүндә инкар едәрәк деди: «Сәнин нә дедијини анламырам». Гапы өнүнә чыхдығы заман, башга бир хидмәтчи гыз ону көрүб, орада оланлара деди: «Бу адам да Назаретли Иса илә бәрабәр иди». Вә о, јенә инкар едиб, анд верди: «О Адамы танымырам». Бир аз сонра орада дуранлар кәлиб Петерә дедиләр: «Керчәкдән, сән дә онлардансан, чүнки нитгин сәни ифша едир». О заман өзүнә лә'нәт охујараг анд ичмәјә башлады: «О Адамы танымырам». Вә о анда хоруз банлады.

Петер, Исанын: 'Хоруз банламаздан габаг, Мәни үч кәррә инкар едәчәксән', — дедији сөзү хатырлады. Вә чөлә чыхыб һөнкүр-һөнкүр ағлады.

(Маттанын Мүјәдәси 26 : 58—75)

ИСА ПИЛАТЫН ҺҮЗУРУНДА

Бәһәр ачыланда исә, бүтүн баш каһинләр вә халгын ағсаггаллары Исаја гаршы мүшавирә етдиләр ки, Ону өлүмә тәслим етсинләр. Сонра Онун голларыны бағлатдырыб, ромалы вали Понтиј Пилатын јанына апардылар. Ону элә верән Јәһуда, Исанын мәһкүм олундугуну көрәндә пешиман олду вә отуз күмүш сиккәни баш каһинләрлә ағсаггаллара гајтарыб деди: «Мән, тәгсирсиз ганы элә вермәклә, күнаһ ишләтдим». Онлар исә она дедиләр: «Бундан бизә нә? Ону сән дүшүн». Күмүш пуллари атыб, мә'бәддән чыхан Јәһуда орадан кетди вә өзүнү асды.

Иса исә валинин һүзурунда дурду. Вали дә Ондан сорушду: «Јәһудиләрин Падшаһы Сәнсанми?» Иса чаваб вериб деди: «Мәним Падшаһлығым бу дүнјадан дејилдир; әкәр Мәним Падшаһлығым бу дүнјадан олсајды, нөкәрләрим чальшардылар ки, јәһудиләрин элинә верилмәјим; фәгәт инди Мәним Падшаһлығым бурадан дејилдир». Пилат јенә сорушду: «Демәк Сән Падшаһсан?» Иса чаваб верди: «Доғру дејирсән: Мән Падшаһам. Мән бунун үчүн доғулмушам, бунун үчүн дүнјаја кәлдим ки, һәгигәтә шәһадәт едим. Һәгигәт тәрәфдары һәр кәс Мәним сәсими ешидир». Пилат сорушду: «Һәгигәт нәдир?» Буну дедикдән сонра, тәкрарән ешијә, јәһудиләрин јанына чыхыб деди: «Мән Онда һеч бир күнаһ тапмырам! Фәгәт сиздә елә бир адәт вар ки, Пасхада сизә бир адамы һәбсханадан азад едим; инди јәһудиләрин Падшаһыны сизә бурахмағымы истәјирсинизми?» О вахт һамы бағырыб, деди: «Бу адамы јох, Бараббаны!» Барабба исә шәһәрдә игтишаш јарадыб, гәтлә баш вурдуғу үчүн зиндана салынмышды.

Пилат билирди ки, баш каһинләр вә фәрисејләр һәсәд апардыгларына көрә, Ону мәһкәмәјә вермишләр. Пилат һаким күрсүсүндә отурмагда икән, арвады она хәбәр көндәрди ки, «О саләһ Адамла сәнин бир ишин олмасын; чүнки бу күн рә'јада Она көрә чох сыхынтылар чәкдим».

Пилат, Исаны азад етмәк истәјәрәк, јенә сәсини учалдыб деди: «Ахы О, нә пислик едиб? Мән Онда өлүмә лајиг бир шеј тапмадым; буна көрә Ону чәзаландырыб, сәрбәст бурахачағам». Јакин халг даһа шиддәтлә гышгырмаға башлады: «Ону чармыха чәк, чармыха чәк!» Пилат һеч бир шејин көмәк етмәдијини вә әксинә игтишаш чыхдығыны көрәрәк, су көтүрүб, халгын гаршысында әлләрини јуду вә деди: «Мән Бу Саләһин ганы үчүн мәс'ул дејиләм, өзүнүз дүшүнүн». Бүтүн халг она чаваб верди: «Онун ганы бизим вә ушагларымызын үзәринә олсун!»

О заман Пилат Бараббаны һәбсдән азад етди, Исаны исә әскәрләрә тәслим етди ки, чармыха чәксинләр. Валинин әскәрләри Исанын әјни-нә гырмызы рәнкли хәләт кејдиләр. Тиканлардан бир тач һөрүб Онун башына гојдулар вә сағ элинә дә гамыш вердиләр. Өнүндә диз чөкүб: «Салам, еј јәһудиләрин Падшаһы!» дејәрәк Ону лаға гојдулар. Сонра Исанын үзүнә түпүрмәјә башладылар. Әлиндән гамышы алыб, Онун башына вурдулар.

(Маттанын Мүждәси 27 : 1—30; Јәһјанын Мүждәси 18 : 28—40)

ИСАНЫН ЧАРМЫХА ЧӨКИЛМƏСИ

Ачы агры догуран шиддэтли зербэлэр, сөүш вэ тэһгир — бүтүн бунлар Аллаһын Гузусу Иса Мәсиһин башына кэлди. Өз эмәлләримизгә керә бизим ләйг олдугумуз һәр бир чеза Онун үстүнә дүшдү ки, биз, бу јолла Онун мә'руз галдыгы јаралар наминә күнаһларын бағышланмасына малик олаг. Јешаја пејгәмбәр бу барәдә јазмышдыр: «Вә О, чһнајәтләримиздән өтрү јараланмышдыр, күнаһларымыз үзүндән әзилмишдир, хошбәхтләјимиздән өтрү верилән чеза Онун үстүндәдир вә Онун јаралары сәјәсиндә биз шәфа тапырыг. Биз һамымыз гојунлар кими сәркәрдан кәзирдик, һәр биримиз өз јолу илә кетди вә Рәб һамымызын күнаһыны Онун үстүнә гојду».

Исаны лага гојдугдан сонра, гырмызы рәнкли хәләти Онун әјниндән чыхартдылар, Өз палтарына кејдириб, Ону чармыха чәкмәгә апардылар. Ағыр бир чармыхы да Онун белһнә јүкләдиләр. Онлар, Ону бу чармыха мыхламаг истәјирдиләр. Иса илә бәрәбәр ики чанһни дә е'дама апарырдылар. Јолда онлар Шһмон адлы Киринејли бир адамы көрдүләр вә ону мәчбур етдиләр ки, Мәсиһин чармыхыны дашысын.

Голгота, јә'һи «Кәллә јер» адланан јерә кәлдикләри заман, әскәрләр Аллах Оғлу Мәсиһи чармыха чәкдиләр. Ону ла бәрәбәр ики чанһни дә чармыха чәкдиләр — бирини Онун сағ тәрәфиндә, дикәрини дә солунда. Бәләликлә, Јешаја пејгәмбәрһни дедији бу сөз јерһнә јетди: «Вә чанһләрлә бир сыраја гојулду». Иса исә деди: «Ата! Онлары бағышла, зира нә етдикләрини баша дүшмүрләр».

Бурадан кечән адамлар Ону јаманлајараг дејирдиләр: «Сән ки, мә'бәди јыхыб, үч күндә тикәрсән, Өзүнү хилас ет; әкәр Аллаһын Оғлусанса, чармыхдан дүш». Баш кәһинләр, гануншунаслар, ағсагаллар вә фәрисејләр дә дикәр адамлар кими давраныб, Она истеһза едәрәк дејирдиләр: «Башгаларыны хилас етди, Өзүнү гуртара билмир! Әкәр Исраилһни Падшаһыдырса, гој чармыхдан дүшсүн вә биз дә Она иман едәк. Аллаһа бел бағлајырды; әкәр Аллах Ону истәјирсә, гој инди хилас етсин; чүнки О, дејирди ки, 'Мән Аллаһын Оғлујам'».

Пилат әвр етди ки, Онун башы үстүндә јуһанча, латынча вә ибраничә бу сөзләр јазылсын: «Јәһудиләрин Падшаһы Иса, Будур».

Мәсиһ илә бәрәбәр чармыха чәкилән гулдурлардан бирн Ону сөјәрәк дејирди: «Әкәр Сән Мәсиһсәнсә, Өзүнү вә бизи хилас ет». О бирн гулдур исә, әксинә, ону сусдуруб дејирди: «Өзүн ејни чезаја мәһкум олундугун һалда, Аллаһдан горхмурсанмы? Биз һағлы олага, өз эмәлләримизгә ләйг чеза алдыг; фәгәт О, һеч күнаһ ишләтмәмишдир». Сонра үзүнү Исаја тутуб деди: «Ја Рәб! Өз Падшаһлығына кәлдәјин заман мәни јада сал!» Иса она деди: «Доғрусун сәнә дејирәм ки, бу күн сән, Мәнимлә бәрәбәр чәннәтдә олачагсан».

Алтынчы саатдан доғгузунчу саата гәдәр, бүтүн јер үзүнә гаранлыг чөкдү.

Онун өлүмү илә инсанларын күнаһлардан хилас олунмасына даир бөјүк бир планын ичра олундугуну билән Иса, деди: «Тамам олду!» Сонра јүксәк сәслә нида едәрәк деди: «Еј Ата! Өз руһуму Сәһни әлләринә верирәм!» Вә буну дејиб, чән верди. Амма бу, һәлә сон дејилди.

(*Маттанын Мүјәдәси 27 : 31—43; Луканын Мүјәдәси 23 : 26—46*)

ИСАНЫ ДЭФН ЕДИЛМƏСИ

Исанын өлдүжү күн чүмө иди. Јəһудилəр Пилатын јанына кетдилəр ки, чармыха чəкилэнлəрин балдырларыны сындырыб, онлары елə һəмин күн чармыхдын чыхартмага ичазə verməсини ондан хашиш етсинлəр. Чүнки чүмэдэн сонра шəнбə кəлирди ки, бу күн бајрам күнү иди вə һəмэн күндə јəһудилəр гануна көрə һеч бир иш көрə билмээдилəр. Валидэн ичазə алан эскəрлəр һэр ики гулдурун балдырларыны сындырдылар. Исаја јахынлашанда исə онун өлмүш олдуғуну көрдүлəр вə балдырларыны гырмадылар. Лакин эскəрлəрдэн бири Онун бөјрүнү низə илə дешди вə јарадан ган вə су ахмаға башлады. Бу, Мүгəддэс Јазыда габагчадан дејилэн бу сөзə там уғун олагаг баш верди: «Онун һеч бир сүмүјү сынмајачагдыр» (Чыхыш 12 : 46). Зəкəрја пејгəмбəрдə бу барədə эввэлчэдэн демишди: «Бэдəнини дешдиклəri Адама бахачаглар». (Зəкəрјанын китабы 12:10).

Бу һадисəлəрдэн сонра, Исанын шакирди олуб, јəһудилəрин горхусундан өзүнү кизлэдэн, Синедрионун (миллэт мəчлисинин) адлы санлы үзвү олан Ариматејалы Јусиф Пилатын јанына кəлиб, хашиш етди ки, Исанын чəсədини чармыхдан көтүрмək үчүн она ичазə версин. Пилат она ичазə верди.

Вахты илə Исанын јанына кечə икэн кэлэн вə Синедрионун үзлəриндэн бири олан Накдимон да ораја кэлди. О, өзү илə јүз литрə* гэдэр гарышыг мур вə өд ағачы кəтирди. Онлар этирлəri тэмиз бир кəтан безинин үстүнə төкүб, Исанын Чəсədини, јəһудилəрин адəти үзрə, она бүкдүлəр. Мəсиһин чармыха чəкилдији јерин јахынлығында бағ вар иди. О бағда гəја ичиндə овулмуш јени бир мағара вар иди. Бу мағара өлүнү дəфн етмək үчүн нэзəрдə тутулмушду. Јусиф вə Накдимон Исанын Чəсədини ораја гојдулар вə гəбирин ағзына бир ири даш јуварладылар.

Шəнбə күнү баш каһиллəр вə фəрисəјлəр вали Пилатын јанына кəлиб, она Иса барəсиндə данышмаға башладылар:

«Чəнаб, биз хатырлајырыг ки, о јаланчы һələ јашајаркэн: 'Үч күн сонра дирилəчəјэм', — демишди.

Белəликлə, эмр ет ки, үчүнчү күнə гэдэр гəбири горусунлар. Јохса шакирдлəri кəлиб Ону оғурлајарлар вə халга: 'О, өлүлəрдэн дирилди' — дејəрлəр. Ахырынчы јалан, биринчисиндэн даһа пис олар».

Пилат онлара деди: «Сизин мұһафиз эскəрлəриниз вар; кедин билдијиниз кими кешик чəкин».

Онлар кедиб гəбирин гаршысында кешикчи гојараг, гəбир дашына мөһүр басдылар. Вə гəбри тəһлүкəсиз һала кəтирдилəр.» (Јəһјанын Мүждəси 19 : 31—42; Маттанын Мүждəси 27 : 62—66)

*Литр — ромалыларын чəки өлчүсүдүр. Иса Мəсиһин дөврүндə 327 грама бəрабэр иди. 100 литр — 32 килограмдыр.

МӘСИҢ ДИРИЛДИ!

IIIэнбә күнү кечдикдән сонра, кечә вахты бөжүк бир ээлзәлә баш верди. Чүнки Рэббин бир мэләки көждән ениб магаранын ағзындакы дашы јуварламышды вэ Рэб Иса Мэсиһ дирилиб, гэбирдән дурмушду!

Мэләкин көркәми шимшәк кими иди вэ онун палтары гар кими ағ иди. Магаранын кешијини чәкән эскәрләр Ону көрәндә дәһшәтә кәлдиләр. Ләрзә вэ ваһимә ичиндә олан эскәрләр јерә јыхылдылар вэ өлү кими олдулар. Өзләринә кәләндә шәһәрә кедиб, ваге олан һадисәни баш каһинләрә билдирдиләр. Баш каһинләр ағсаггалларла мүшавирә кечирдиб, эскәрләрә чохлу пул вердиләр вэ дедиләр: «Дејәрсиниз ки, шакирдләри кечә, биз јатан вахт кәлиб Ону оғурладылар. Әкәр бу барәдә хәбәр валијә кедиб чатса, биз ону инандырамыз, сизи дә бәладан гуртарарыз». Эскәрләр пулу көтүрүб кетдиләр вэ баш каһинләрин өјрәтдикләри кими һәрәкәт етдиләр.

Сәһәр дан јери ағармаға башларкән, Мәчдәлли Мәрјам, Исанын шакирдләри олан Јәһја вэ Јагубун анасы Шаломит, һәвариләр Јагуб вэ Јәһуданын анасы Мәрјам магаранын јерләшдији баға кәлдиләр ки, кәтирдикләри әтирләрлә Исанын Бәдәнини сүртсүнләр.

Онлар мағараја јахынлашанда, араларында кәдәрлә дејирдиләр: «Көрәсэн гәбирин гапысындакы дашы бизим үчүн ким јуварлајачаг?» Гәбирә јахын кәлдикдә, гадынлар тәәччүб ичиндә көрдүләр ки, даш јуварланмышдыр. Даш исә чох бөжүк иди. Мағараја кирдиләр вэ орада ағ палтар кејмиш мэләки көрдүләр. Гадынлар Ону көрәндә горхдулар, лакин мэләк онлара деди: «Сиз горхмајын, чүнки чармыха чәкилмиш Исаны ахтардығынызы билирәм. О бурада дејил; чүнки дедији кими дирилди. Кәлин Рэббин јатдығы јери көрүн; вэ тез кедиб шакирдләринә дејин: 'О, өлүләрдән дирилмишдир; вэ будур, сиздән габаг Галилејаја кедир; орада Ону көрәчәксиниз...'».

Горху вэ бөжүк севинч һисси кечирән гадынлар тәләсик мағарадан чыхдылар вэ гачдылар ки, шакирдләрә Мэсиһин дирилмәси хәбәрини чатдырсынлар.

(Маттанын Мүждәси 28 : 1—8; Маркын Мүждәси 16 : 1—7; Луканын Мүждәси 24 : 1—7)

ИСА ЈАШАЈЫР!

Гадынлар Исанын дирилмәси барәдәки тәәччүблү хәбәри шакирдләрә билдирмәжә кедән заман, Исанын Өзү јолда онларын гаршысына чыхды вә деди: «Сизә салам». Бәли, Рәбби дири көрәндә онларын кәдәрли үрәкләри һәгигәтән шадланды. Онлар, үзү гојлу душдүләр ки, өз севимли Мүәллимләринә сәчдә етсинләр. О вахт Иса деди: «Горхмајын! Кедин гардашларыма хәбәр верин ки, Галилејаја кетсинләр. Мәни орада көрәчәкләр». Аһ, өз Рәббини јенә көрмәк фикри онлара нечә тәсәлли верирди!

Гадынлар он бир шакирдин јанына кәлиб хәбәр вердиләр ки, дирилмиш Исаны көрмүшләр. Бу хәбәри ешидән кәдәрли вә мә’јус шакирдләр онларын сөзләрини мә’насыз сајыб онлара инанмадылар.

(Маттанын Мүждәси 28 : 8, 10;

Луканын Мүждәси 24 : 9—11)

ПЕТЕР ВӘ ҖӘҢҖА ГӘБИРИН ҖАНЫНА ГАЧЫРЛАР

Мәсиһин дирилмәси хәбәрини ешидән Петер вә Җәһҗа гәбирин җанына гачдылар. Онлар елә истәҗирдиләр ки, ешитдикләри бу хәбәрә инансынлар вә өзләри дә бундан әмин олсунлар. Онларын гәлбиндә өз Мүәллимләринә мәһәббәт оду җанырды, лакин баш вермиш һадисә онлары пәришан етмишди вә тәәччүбләндиридди. Онлар елә фикирләширдиләр ки, Мәсиһ онларын дәвләтләринин һәгиги Падшаһы олачагдыр вә Мәсиһин Аллаһын Падшаһлығына даир сөзләрини һәлә дәрк едә билмирдиләр. Иса бу фикри инсанларын гәлбиндә тәсдиг етмәҗә кәлмишди. Иса демишдир: «Аллаһын Падшаһлығы си-зин ичиниздәдир». Мәсиһә верилән гәлбләрдә анчаг, Аллаһ Падшаһлығы — дахили сүлһ, севинч, парлаг мәгсәд, мөһкәм инам, өлмәз үмид вә сөнмәз мәһәббәт җараныр.

Мүгәддәс Рух шакирдләрин гәлбини Өз иштиракы илә долдурдугда, онлар Мәсиһин кәшф етдиҗи сәәдәт сиррини дәрк етдиләр.

Кәлин биз дә гәлбимизи Мүгәддәс Рух үчүн ачаг ки, Инчилин — Хиласкар Иса Мәсиһ һаггындакы Хош Хәбәрин (Мүҗдәнин) сөзләринин әсл мә’насыны баша дүшә биләк.

(Җәһҗанын Мүҗдәси 20 : 2, 3)

ПЕТЕР ВЭ ЈЭҢЈА ГЭБИР ҮСТҮҢДЭ

Јэҗа Петердэн ити гачыб, Мэсиһин дэфн едилдији мағараја биринчи јегишци. Эјилиб мағараја бахды вэ јердэ сәрилән кәтан безләрени көрдү. Амма ичәри кирмәди, Петери көзләди.

Онун ардынча Шим'он Петер кәлди вэ мағараја кириб, Мэсиһин Чәсәдинин бүкүлдүјү кәтан безләрени вэ әввәлчә Исанын башында олан мәндили көрдү. О вахт Јэҗа да Петерин ардынча гәбирә кирди. Бош гәбирдә олан безләри көрүб инанды ки, Рәб һәгигәтән дирилиб. Онлар һәлә Јазылардан билмирдиләр ки, О, өлүрдән дирилмәли иди.

(Јэҗанын Мүждәси, 20 : 4—9)

Тлэ һәмнин күн Мәсиһин ики шакирди Еммаус адланан кәндә јола дүшдүләр. Онлар јолда кедәркән сон күнләрдә баш верән әһвалатлар һаггында сөһбәт едирдиләр. Јолда Мәсиһин Өзү онлара јахынлашды вә онларла бәрабәр јол кетмәјә башлады, амма онлар Ону танымадылар. Мәсиһ Өз шакирдләриндән сорушду: «Јол кедәркән аранызда нә һагда сөһбәт едирсиниз вә нәдән белә гәмкинсиниз?» Онлардан бири олан Клеопа чаваб вериб деди: «Нечә олур ки, сән Јерусәлими зијарәт едәнләрдән бирисән вә бу күнләрдә орада ваге олан шејләрдән би-хәбәрсән?» Иса онлардан сорушду: «Ғансы шејләрдән?» Шакирдләр чаваб вердиләр: «Аллаһын вә бүтүн халгын өнүндә әмәлдә вә сөздә гүдрәтли пејғәмбәр олан Назаретли Исанын башына кәлән һадисәләрдән. Бизим баш кәһин вә рәисләримиз, өлүмә мәһкум олунмаг үчүн Ону әлә вериб, чармыха чәкдиләр. Фәгәт биз, үмид едирдик ки, Исраили хилас едәчәк Адам, Одур; вә бундан башга, бу шејләр ваге оландан артыг үч күн кечибдир; үстәлик бизим гадынлардан бә'зиләри дә бизи һејрәтә салдылар: онлар сәһәр еркән гәбирдә олмушлар, фәгәт Онун Чәсәдини орада тапа билмәмишләр. Вә кәлиб дејирләр ки, онлар Онун сағ олдуғуну иддиа едән мәләкләрин пејда олдуғуну көрмүшләр. Вә бизләрдән бә'зиләри гәбирә кедиб, гадынларын сөјләдији кими тапдылар; фәгәт Ону көрмәдиләр».

О заман Иса онлара деди: «Еј анлајышсыз адамлар вә пејғәмбәрләрин бүтүн сөјләдикләринә кеч иннанлар! Мәсиһ бу әзаблары чәкиб Өз иззәтинә кирмәли дејилдими?» Вә Муса илә бүтүн пејғәмбәрләрдән башлајараг бүтүн мүгәддәс Јазыларда Өзү һаггында олан шејләри онлара изаһ етди. Нәһајәт онлар кетдикләри кәндә јахынлашдылар. Онлар Ондан хаһиш етмәјә башладылар: «Бизимлә гал, чүнки ахшам јахын вә күн батмаг үзрәдир». О вахт О, онларла бәрабәр евә кирди, онларла ахшам јемәјини јејәндә, О, чөрәк көтүрүб шүкр етди, парчалады вә онлара верди. О заман онларын көзләри ачылды вә онлар Ону таныдылар, лакин Мәсиһ елә о анда онлар үчүн көрүнмәз олду. О вахт шакирдләр бири-биринә дедиләр: «О, јолда бизимлә даньшаркән вә Јазылары бизә изаһ едәркән, бизим үрәкләримиз алышмырдымы?»

(*Луканын Мүждәси 24 : 13—32*)

ИСА ДИКЭР ШАКИРДЛЭРЭ ДЭ КӨРҮНҮР

МИса хэмэн ики шакирд үчүн көрүнмэз олдугдан сонра, онлар ајага галхыб Јерусәлимэ кетдилэр вэ он ики һэварини, һабелә онларла олан адамлары бирликдә отуран тапдылар. Вэ јолда икән башларына кәлән әһвалаты вэ чөрәк кәсилән заман Ону нечә таныдыгларыны нәгл етмәјә башладылар.

Онлар бу барәдә данышан заман Иса Өзү онларын ортасында дурду вэ деди: «Сизә сүлһ олсун». Шакирдләр чашдылар вэ горхдулар. Чүнки елә дүшүнүрдүләр ки, руһ көрүрләр. Лакин Мәсиһ онлара деди: «Нә үчүн чашырсыныз вэ нә үчүн үрәкләринизә белә фикирләр кирир? Мәним әлләримэ вэ Мәним ајагларыма бахын; бу — Мән Өзүмәм; Мәни ијнәјин вэ бахын; зира руһун, Мәндә олдугуну көрдүјүнүз кими, эт вэ сүмүјү олмур». О, вахты илә мыхла дешилән әлләрини вэ ајагларыны онлара көстәрди.

Онлар һәлә севинчдән инанмајыб, чашан заман О, онлардан сорушду: «Бурада бир јемәјиниз вармы?» Онлар Она бир тикә бишмиш балыг вэ бал вердиләр. Вэ О, бунлары көтүрүб онларын габағында јејирди. Сонра Мәсиһ онлара деди: «Мәним һаггымда Мусанын ганунунда, пејгәмбәрләрдә вэ Мәзмурлар (Зәбур) Китабында јазылмыш бүтүн шејләрин јеринә кәлмәси кәрәкдир дејә һәлә сизинлә бәрабәр оларкән сөјләдијим сөзләр бунлардыр. Белә јазылмышдыр ки, Мәсиһ эзаб чәкиб, үчүнчү күн өлүләрдән дирилмәлидир. Вэ Јерусәлимдән башлајараг бүтүн милләтләрә күнаһларын бағышланмасы үчүн Онун исми наминә төвбә тәблиг едиләчәкдир. Сиз исә бу шејләрин шаһидисиниз. Вэ будур, Мән Өз Атамын вә'д етдијини үзәринизә көндәрәчәјәм; сиз исә јухарыдан гүввәт кејинчәјә гәдәр Јерусәлим шәһәриндә галын».

Иса о вахт Мүгәддәс Јазылары дәрк етмәк үчүн шакирдләрин зәһнини ачды.

(Луканын Мүждәси 24 : 33—49)

МӘСИҲИН КӨЖӨ ГАЛХМАСЫ

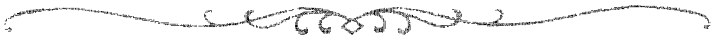

ирилдији күндөн е'тибарән гырх күн эрзиндә Мәсиһ шакирдләрә көрүндү вә Аллаһын Падшаһлығы һаггында онлара даньшды.

Бир дэфә О, онлары топлајыб деди: «Јерусәлимдән ажрылмајын, фәгәт Атанын вә'д етдијини көзләјин. О вә'д барәдә Мәндән ешитдиниз; чүнки Јәһја су илә вәфтиз етди, амма бир нечә күндән сонра сиз, Мүгәддәс Рухла вәфтиз едиләчәксиниз... Мүгәддәс Рух үзәринизә ендикдән сонра анчаг, гүдрәт алачагсыныз. Вә Јерусәлимдә, бүтүн Јәһудеја вә Самаријада, һәтта дүнјанын ән узаг јерләринә гәдәр Мәнә шаһид олачагсыныз... Бүтүн дүнјаја кедин, Мүждәни бүтүн хилгәтә тәблиғ един! Иман едиб вәфтиз олан, ничат тапачагдыр; фәгәт, иман етмәјән мәһкум едиләчәкдир. Бу әләмәтләр иман едәнләрлә бәрабәр кедәчәкдир; Мәним Исмимлә чинләр чыхарачаглар; јени дилләрдә данышачаглар; иланлар галдырачаглар, мәһведичи бир шеј ичсәләр, онлара зәрәр вурмајачаг; хәстәләр үзәринә әлләрини гојачаглар вә онлар сағалачаглар».

Иса Мәсиһ Өз шакирдләри илә бу сөһбәти етдикдән сонра көјә галхды вә бир булуд Ону онларын көзләриндән кизләтди. О, көјә галхаркән онлар көјә баханда, гәфләтән ағ палтар кејмиш ики адам онларын гаршысында пејда олду. Вә онлара дедиләр: «Еј Галилејалылар! Нә үчүн дуруб көјә бахырсыныз? Сиздән көјә галхан бу Иса, галхдығыны көрдүјүнүз кими, кери гајыдачагдыр».

*(Маркын Мүждәси 16 : 15—19;
Гәвариләрин Ишләри 1 : 3—11)*

МҮГЭДДЭС РУҢ ШАКИРДЛЭРИН ҮСТҮНЭ ТӨКҮЛҮР

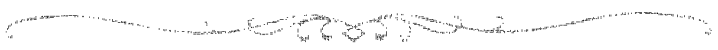
Мәсиһин көжә галхдығы Зејтун дағындан Јерусәлимә гајыдан шакирдләр отаға кириб, бә’зи гадынлар, һабелә Иса Мәсиһин анасы Мәрјамла бәрабәр даим дуа едиб, ибадәт илә мәшғул идиләр. Онлар, Рәббин рәһбәрлији алтында Јәһуданын әвәзинә он икинчи һәварини дә сечдиләр. Бу һәвари — Матија иди.

Пасхадан әлли күн сонра бајрам едилән вә бичин мөвсүмүнүн битдији күнә тәсадүф едән Пентикост бајрамы кәлдикдә, он ики һәвари јекдилликлә бир јердә иди. Гәфләтән, күчлү бир күләк әсирмиш кими бир сәс кәлди вә јашадығлары евин һәр тәрәфини долдурду. Сонра атәшдәнмиш кими бөлүнән дилләр онлара көрүнүб һәр биринин үзәринә гондулар. Һамысы Мүгәддәс Руһла долду вә Руһун онлара вердији данышма тәрзинә ујғун олараг башга-башга дилләрдә, габагчадан онлара намә’лум олан дилләрдә данышмаға башладылар.

О вахт Јерусәлимдә мүхтәлиф милләтләрә мәнсуб диндар адамлар вар иди. Онлар бајрама кәлмишдиләр. Бу сәси ешидәндә бир јерә топлашыб сәс кәлән тәрәфә бахмаға башладылар. Онлары һејрәт бүрүдү, чүнки, һәр бири онун ана дилиндә данышан һәвариләри ешидирди. Тәәччүб ичиндә олан онлар бири-бириләриндән сорушмаға башладылар: «Бу данышанларын һамысы Галилејалы дејилми? Бәс нечә олур ки, һәр биримиз өз ана дилимизи ешидирик?... Онларын өз дилләримиздә Аллаһын бөјүк ишләри барәдә сөјләдикләрини ешидирик».

Бир чохлары һејрәт ичиндә сорушурдулар: «Бу нә олан ишдир?» Дикәрләри исә истәһза илә дејирдиләр: «Онлар чох ширин шәрәб ичмишләр!»

(Һәвариләрин Ишләри 2 : 1—12)

ПЕТЕРИН НИТГИ

Петер он бир хэвари илэ халгын гаршысына чыхды вэ бу сөзлэрлэ онлара мүрачигт етди: «Еј Јәһудеја сакинлэри вэ бүтүн Јерусәлимдә јашајанлар! Бу сизә мә'лум олсун вэ сөзлэрими динлэјин. Онлар сизин фикирләшдијиниз кими сәрхош дејилләр, чүнки инди күнүн үчүнчү саатыдыр (сәһәр саат доггуз)! Фәгәт баш верән бу һадисә Јоел пејгәмбәр тәрәфиндән хәбәр верилмишдир: 'Аллаһ дејир: сон күнләрдә бүтүн бәшәр үзәринә Руһумдан төкәчәјәм; оғулларыныз да, гызларыныз да пејгәмбәрлик едәчәкләр. Кәнчләриниз хәјаллар, гочалараныз да рө'јалар көрәчәкләр. О күнләрдә гулларым вэ гарабашларым үзәринә дә Руһумдан төкәчәјәм. Вә пејгәмбәрлик едәчәкләр... Вә вахт олачаг кп, һәр кпм Рәббин псмини чағырса, хилас олачагдыр'.

Еј Израил әрлэри! Бу сөзлэри динлэјин: Назаретли Иса, Онун вәситәсилә Аллаһын аранызда јаратдыгы мө'чүзәләр, харигәләр вэ әләмәтләрлә сизә Аллаһ тәрәфиндән тәсдиғ едилмиш бир Адам иди. Өзүнүз дә билдијиниз кими, Бу Адамы Аллаһын мүәјјән едилмиш мөгсәдинә вә габагчадан билмәсинә көрә тәслим етдиниз вә ганунсузларын әли илэ чармыха мыхлатдырыб, өлдүрдүнүз. Аллаһ Ону өлүм ачыларындан хилас едиб дирилтди, чүнки Онун өлүм тәрәфиндән тутулмасы мүмкүн дејилди. Она көрә кп, Давуд Онун үчүн дејир: 'Рәбби даим гаршыма көрдүм, чүнки сарсылмајым дејә О, мәним сағымдадыр; буна көрә үрәјим севинди вә дилим шадланды; һәтта бәдәним дә үмидлә јашајачаг. Чүнки Сән чанымы өлүләр әләминдә тәрк етмәзсэн вә Мүгәддәсини чүрүмәјә гојмазсан. Гәјәт јолларыны мәнә билдирдин; Сән Өз һүзүрунда Мәни севинчлә долдурачагсан'. Гардашлар! Сизә бөјүк атамыз Давуд һагда ачыгча демәлијәм ки, һәм өлдү, һәм басдырылды вә гәбри бу күнә гәдәр јанымыздадыр. Лакин о пејгәмбәр иди вә өз тахты үзәринә нәслиндән бирини отурдачагыны Аллаһын она анд илэ вә'д етдијини билирди. Беләчә дә кәләчәји көрүб Мәсиһин дирилмәсиндән бәһс едиб, деди: 'О, нә өлүләр дијарында тәрк едилди, нә дә бәдәни чүрүдү'. Бу Исаны Аллаһ дирилтди. Вә биз һамымыз бунун шаһидләрлијик. Беләликлә, о, Аллаһын сағ әли илэ јүксәлдиләрәк, Атадан вә'д едилмиш Мүгәддәс Руһу алды вә сизин бу көрдүјүнүзү вә ешитдијинизи төкдү... Беләликлә бүтүн Израил еви буну мөһкәм билсин кп, чармыха чәкдијиниз бу Исаны Аллаһ һәм Рәб, һәм дә Мәсиһ етмишдир».

Бу тәблиғи ешидәнләрин үрәкләринә елә бил ох батды вә о бири һәвариләрә, һабелә Петерә дедиләр: «Гардашлар, бәс биз нә едәк?» О вахт Петер онлара деди: «Төвбә един вә күнаһларынызын бағышланмасы үчүн һәр бириниз Иса Мәсиһин псми илэ вәфтиз олсун. Вә Мүгәддәс Руһун ән'амыны алачагсыныз. Чүнки вә'д, сизә вә өвләдларыныза вә узагда оланларын һамысына, Аллаһымыз Рәббин чағырачагы нә гәдәр адам варса, онларадыр».

О күн үч миңә јахын адам һәвәслә Петерин сөзләрини гәбул едиб, вәфтиз олду. О күндән е'тибарән Рәб хилас олуналары Чәмијјәтә, јә'ни Иса Мәсиһин хилас етдији адамларын чәмијјәтинә әләвә едирди.

(*Һәвариләрин Ишлэри 2 : 14—47*)

ЧОЛАХЫН САҒАЛМАСЫ

Бир дэфе Петер вэ Јәһја ибадәт саатында бирликдә мә'бәдә кедирдиләр. Мә'бәдин «Көзәл» адланан гапысы јанында чолах бир адам отурмушду. Ону һәр күн ораја кәтириб отурдурдулар ки, кечәнләрдән сәдәгә топласын. Петер вэ Јәһјанын мә'бәдә кирдијини көрәндә, о, онлардан сәдәгә истәмәјә башлады.

Петер илә Јәһја она диггәтлә бахыб, дедиләр: «Бизә бах». Диләнчи онлара дик-дик бахды. О, үмид едирди ки, онлардан бир шеј ала биләчәк. Лакин Петер она деди: «Мәндә күмүш вә ја гызыл јохдур. Анчаг мәндә оланы сенә верәрәм. Назаретли Иса Мәсиһин исми илә галх вә јери!» Вә сағ элиндән тутуб чолахы галдырды. О анда онун ајаглары вә топуғлары гүввәт алды вә сычрајыб ајагда дурду вә кәзмәјә башлады. Сонра, һоппаныб, Аллаһы мәдһ едәрәк һәвариләрин ардынча мә'бәдә кирди. Орада олан адамлар баша дүшдүләр ки, бу, Көзәл гапынын ағзында отуруб диләнән чолахдыр. Ону кәзән вә Аллаһы мәдһ едән көрәндә, һамыны горху бүрүдү вә онун башына кәлән әһвалата тәәччүб етдиләр.

Бу адам Петер вэ Јәһјадан әл чәкмирди вә бүтүн халг Сүләјманын ејваны адланан јерә, онларын јанына топлашды. Буну көрән Петер чамаата деди: «Еј Исраил әрләри, нә үчүн буна тәәччүб едирсиниз? Јахуд биз өз гүдрәтимиз вә ја диндарлығымыз илә онун јеримәсинә сәбәб олмушуг кими, бизә нә үчүн бахырсыныз? Ибраһимин, Исаһын вә Јагубун Аллаһы, әддадларымызын Аллаһы Өз Гулу Исаны иззәтләндирди; Ону сиз әлә вердиниз вә Пилат Ону азад етмәјә гәрар верәркән, Пилатын гаршысында Ону инкар етдиниз. О Мүгәддәси вә Саләһи инкар едиб, бир гатилин сизә бағышланмасыны истәдиниз. Вә һәјат Рәисини өлдүрдүнүз. Аллаһ Ону өлүләрдән дирилтди вә бунун шаһидләри бизик. Онун исминә олан иман илә бу көрдүјүнүз вә таныдығыныз адамы Онун исми гүввәтләндирди. Вә Онун васитәси илә олан иман һамынызын гаршысында о адама бу там сағлығы верди. Инди еј гардашлар, билирәм ки, рәисләриниз кими сиз дә буну билмәјәрәк етдиниз. Фәгәт Аллаһ, Өз Мәсиһинин әләм чәкәчәјинә даир бүтүн пејгәмбәрләрин ағзы илә габагчадан хәбәр вердији шејләри бу чүр јеринә јетирди. Беләликлә, күнаһларынызын силинмәси үчүн төвбә един вә дөнүн ки, Рәббин һүзурундан динчәлиш вахтлары кәлсин; вә сизин үчүн әввәлчәдән тә'јин олунан Иса Мәсиһи көндәрсин. Аллаһын гәдимдән бәри Өз мүгәддәс пејгәмбәрләринин ағзы илә сөјләдији бу шејләрин јениләнчәји вахта гәдәр, көј Ону гәбул етмәлидир...

Аллаһ һәр биринизи өз пис әмәлләриниздән дөндәрмәклә сизи бәхтијар етсин дејәрәк, Өз Гулуну дирилдиб, әввәлчәдән сизин јаныныза көндәрди».

(Һәвариләрин Ишләри 3 : 1—26)

235

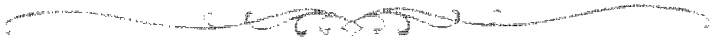

ПЕТЕР ВЭ ЈӘҢЈАНЫН ҲӘБСЭ АЛЫНМАСЫ

Уолах сағалдыгдан сонра Петерин етдији тәблиғ нитги васитәсилә о күн тәхминән беш мин адам Иса Мәсиһә иман етди. Лакин, каһинләр вә рәисләр нифрәт етдикләри Мәсиһ һағгында тәблиғи ешидәрәк әмр етдиләр ки, Петер вә Јәһја јахаланыб, һәбсә атылсын. Ертәси күн Јерусәлимдә рәисләр, ағсағгаллар, гануншүнаслар вә баш каһинләр бир јерә топлашдылар. Онлар һәвариләри чағыртдырдылар, онлары ортада дурғузуб, чолахын сағалмасы һағгында суал вердиләр: «Сиз һансы гүдрәтлә, јахуд һансы исимлә буну етдиниз?» О заман Петер Мүгәддәс Руһла долуб онлара деди: «Еј халгын рәисләри вә Исраилин ағсағгаллары! Әкәр бу күн биз хәстә адама едилән јахшылыг вә нечә шәфа тапдығы барәдә истинтаг едилириксә, һамыныза вә бүтүн Исраил халгына мә'лум олсун ки, чармыха чәкдијиниз вә Аллаһын өлүләрдән дирилтдији Назаретли Иса Мәсиһин исми илә бу адам гаршынызда сағлам дуруп.

Петер илә Јәһјанын чәсарәтини көрүб, онларын оху-мамыш, авам адамлар олдуғларыны баша дүшдүкләри заман тәәччүбләндиләр. Онлары она көрә таныдылар ки, Иса илә бәрабәр олумшдулар. Шәфа тапмыш адамын онларла бәрабәр дурдуғуну көрәрәк, буна гаршы бир сөз дејә билмәдиләр. Баш каһинләр вә ағсағгаллар һәвариләрә ешијә чыхмағ әмри вердикдән сонра, араларында мүшавирә етмәјә башладылар вә дедиләр: «Бу адамларә нә едәк? Чүнки онларын ачыг ашкар бир әламәт көстәрдикләри бүтүн Јерусәлимдә јашајанларә бәллидир; буну инкар едә билмәрик. Фәгәт бу, халг арасында даһа чох јајылмасын дејә, онлары сәрт тәһдид едәк ки, артыг бу исимлә кимсәјә сөз сөјләмәсинләр». Һәвариләри чағырыб, онлара сәрт хәбәрдарлыг етдиләр ки, Иса исми илә гәтијән сөз сөјләјиб өјрәтмәсинләр. Лакин Петер вә Јәһја бунун чавабында дедиләр: «Сиз гәрар верин! Сизи Аллаһдан артыг динләмәк Аллаһын гаршысында доғрудурму? Чүнки ешитдијимиз вә көрдүјүмүз шејләри сөјләмәмәјимиз имкансыздыр». Мүшавирәјә топлашанларын һамысы онлары тәһдид етдиләр вә онлара чәза вермәк үчүн сәбәб тапмајараг вә халгдан горхараг онлары азад етдиләр. Чүнки һамы баш верән һадисә үзүндән Аллаһы мәһ едирди.

(Һәвариләрин Ишләри 4 : 1—21)

ИМАН УҒРУНДА ИЛК ШӘҺИД ОЛАН СТЕФАНЫН ӨЛҮМҮ

Һәвариләрин тәклифи үзрә иманлылар чәмијјәти једди хидмәтчи

сечди вә јохсуллара, һабелә мөһтач оланлара хүсуси гајғы көстәрмәк вәзифәсини онлара тапшырды. Хидмәтчиләрин бири Стефан иди. О, Мүгәддәс Рух, иман вә гүдрәт илә долғун бир адам иди. О, халг арасында бөјүк мө'чүзәләр јарадыр, әләмәтләр көстәрирди. Мәсиһчиләрин рәгибләри бу үздән она нифрәт едирдиләр вә онунла мүбаһисәјә кириширдиләр. Лакин, онун васитәсилә данышан мүдриклијә вә Руһа гаршы дура билмирдиләр. О вахт онлар бә'зи адамлары дилә тутдулар ки, онлар Стефаны, Аллаһа вә Мусаја гаршы пис сөз сөјләмәкдә иттиһам етсинләр.

Баш каһин бүтүн иттиһамлары динләјиб, Стефандан сорушду: «Бу шејләр дүздүр?» О вахт Стефан Аллаһ Сөзүнү әһатә едән Мүгәддәс Јазылары игтибас етмәјә башлады. О, нитгинин ахырында деди ки, онлар, өз әчдадлары кими һәмишә Мүгәддәс Руһа мүғавимәт көстәрирләр: «Аталарыныз пејғәмбәрләрин һансыны тә'ғиб етмәдиләр? Вә О Саләһин (Иса Мәсиһин) кәләчәјини габагчадан билдирәнләри дә өлдүрдүләр. Сиз дә инди, Онун хаинләри вә гатилләри олдунуз...» Синедрионун бүтүн үзвләри онун нитгини ешидәндә гәзәбдән дишләрини гычырдырдылар вә онларын үрәји парчаланырды. Стефан исә, Мүгәддәс Руһла долараг, көјә бахыб Аллаһын иззәтини вә Аллаһын сағында дуран Исаны көрдү вә деди: «Будур, көјләри ачылмыш вә Инсан Оғлуну Аллаһын сағында дурмуш көрүрәм». Буну ешитдикдә һамы гулагларыны тыхады ки, Стефанын сөзләрини ешитмәсинләр вә онун үстүнә чумдулар. Онлар ону шәһәрдән кәнара чыхартдылар вә дашламаға башладылар. Стефан исә дуа едирди: «Ја Рәб Иса, руһуму гәбул ет!» Сонра диз чөкүб кур сәслә нида етди: «Ја Рәб, буну онлара күнаһ сајма». Буну дејиб, чан верди.

Иса Мәсиһә иман үзүндән минләрлә мәсиһчи (христиан) әзаб чәкәрәк, Аллаһы мәдһ едиб, Стефан кими өз дүшмәнләри үчүн дуа едәрәк өлдү. Лакин онлар мәғлуб кими өлмәдиләр. Онлар зәфәр вә гәләбә чалараг, бир чох гәлбдә дири Аллаһа иман мәш'әлини јандырараг өлдүләр.

(Һәвариләрин Ишләри 6 : 2—15; 7 : 1—60)

ФИЛИП ВЭ ҺӘБӘШИСТАН ӘСАБӘСИ

Бир дэфэ Рэббин бир мэләки һәвари Филипэ деди: «Галх, Јерусәлимдән Гәззәјә кедән јола, чәнуба доғру кет. О јол сәһрададыр.»

О да галхыб кетди. Вэ будур, Һәбәшләрин крали-часы Кандакинин вәзири вэ бүтүн хәзинәси үзәриндә мүдир олан Һәбәшистанлы бир хәдим Јерусәлимә Аллаһа сәчдә гылмаға кәлмишди.

Кери дөнүрдү вэ арабасында отуруб Јешаја пејғәмбәрин китабыны охујурду.

Руһ Филипэ деди: «Јахынлаш вэ бу арабаја гошул.»

Филип онун јанына гачды вэ Јешаја пејғәмбәри охудуғуну ешитдикдә, деди: «Охудуғуну анлајыр-санмы?»

О, деди: «Мәнә јол кәстәрән олмаса нечә анлаја биләрәм?» Вэ Филипдән рича етди ки, галхыб онун јанында отурсун.

Јазыдан охудуғу јер бу иди: «Гојун кими өлдүрүл-мәјә апарылды, вэ гузу гырхычысы өнүндә дилсиз олан кими, О да Өз ағзыны ачмыр;

Онун мәһкәмәси зүмлә апарылды. Онун нәслин-дән ким бәһс едәчәк? Чүнки Онун һәјаты јердән галдырылыр.»

Хәдим исә Филипэ деди: «Сәндән рича едирәм, де көрүм, пејғәмбәр буну кимин үчүн сөјләјир? Өзү үчүн, јохса башгасы үчүн?»

Филип дә ағзыны ачды вэ бу Јазыдан башлајыб Иса һаггындакы Мүждәни она баша салды.

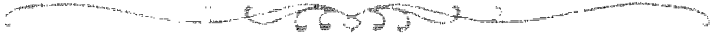
Јола давам едәркән, онлар су олан јерә кәлдиләр вэ хәдим деди: «Будур су; вәфтиз олунмама нә әнкәл вар?»

Филип деди: «Әкәр бүтүн үрәјинлә иман едирсән-сә, чаиздир». О чаваб вериб деди: «Иман едирәм ки, Иса Мәсиһ, Аллаһын Оғлудур.»

Вэ әмр етди ки, арабаны дајандырсынлар. Филип вэ хәдим, икиси дә суја кирди. Вэ Филип ону вәф-тиз етди.

Судан чыхдыглары заман Рэббин Руһу Филипи апарды вэ хәдим артыг ону көрмәди. Сәвинәрәк өз јолуна давам етди.»

(*Һәвариләрин Ишләри 8 : 26—39*)

МӘСИҢЧИЛӘРИ ТӘҒИБ ЕДӘН ШАУЛ

Җәһудиләр Иса Мәсиһин шакирдләрини шиддәтлә тәҗиб едирдиләр. Јерусәлим чәмијјәтинин не амансыз тәҗибчиләриндән бири Шаул иди. Стефан дашланаркән о, дашлајанларын палтарларыны горујурду. О, мәсиһчиләрин евләринә сохулур, онлары јахалајыр, голларыны бағлајыб зинданлара атырды.

Шаул фәрисеј иди. О, ә’ла бир дини тәһсил алмышды вә Мүгәддәс Јазылары чох јахшы билирди. О, улубабаларын рәвајәтләринин атәшин тәрәфдары олуб, бүтүн мәрәсим вә әмрләрә чидди шәкилдә риәјәт едирди. Лакин һәгигәти билмәјән Шаул, Исанын Мәсиһ олдуғуна инанмыр, мәсиһчиләри дә кафир һесаб едирди. Буна көрә, Шаул Рәббин шакирдләринә гаршы өлүм вә тәһдидләрлә нәфәс алараг баш каһинин јанына кәлди. Ондан Дәмәшг һавраларына мәктуб алды ки, Мәсиһин тәрәфдарларыны орада тутуб, гандалларда Јерусәлимә кәтирсин вә эзаб-әзијјәтә тәслим етсин.

(Һәвариләрин Ишләри 7 : 58; 8 : 3; 9 : 1—2)

РЭББИН ШАУЛА КӨРҮНМЭСИ

Шаул Дэмэшгэ жахынлашан заман, гэфлэтэн көйдөн бир нур онун этрафыны ишыгландырды. О, жерэ жыхылды вэ она бу сөзлэри дејэн бир сэс ешитди: «Шаул, Шаул! Нэ үчүн Мэни тэ'гиб едирсэн?» Шаул деди: «Ја Рэб, Сэн кимсэн?» Рэб дэ чаваб верди: «Мэн, тэ'гиб етдијин Исајам. Дур, шэхэрэ кет, нэ едэчэјин сэнэ сөјлэнэчэкдир».

Шаул илэ јол кедэн адамлар тээччүбдэн, сэс ешидиб, һеч кими көрмэјэрэк донуб галмышдылар. Шаул јердэн галхан заман һеч нэји вэ һеч кими көрэ билмирди, чүнки күчлү ишыг ону кор етмишди. Онунла олан адамлар элиндэн тутуб Шаулу Дэмэшгэ кэтирдилэр.

Дэмэшгдэ Мэсиһин сэдагэтли тэрэфдарларындан бири олан Һананја јашајырды. Рэб ре'јада она деди: «Еј Һананја!... Галх, Доғру адланан күчэјэ кет вэ Јэхуданын евиндэ Тарсуслу Шаул адлы бирини ахтар. О, инди дуа едир. Һананја адлы бир адамын онун јанына кэлдијини вэ көзлэри јенэ көрсүн дејэ эллэрини үзэринэ гојдуғуну ре'јада көрмүшдүр». Һананја чаваб верди: «Рэббим! Бу адамын Јерусэлимдэ Сэнин мүгэддэслэринэ нэ гэдэр јаманлыг етдијини чохларындан ешитдим. Вэ бурада Сэнин исмини чағыранларын һамысыны багламаг үчүн баш каһинлэрдэн сэләһијјәти вар». Лакин Рэб она деди: «Кет, чүнки, о, Исмими бүтпэрэстлэр, падшаһлар вэ Исраил оғуллары гаршысында е'лан етмэк үчүн сечилмиш бир алэтимдир. Мэним Исмим угрунда нэ гэдэр зүлм чэкэчэјини Мэн она көстэрэчэјэм».

Һананја Рэббин сөзүнэ эмэл едиб кетди, һэмин евэ кирди вэ эллэрини Шаулун үстүнэ гојуб деди: «Гардашым Шаул! Кэлдијин јолда сэнэ көрүнэн Рэб Иса мэни көндәрди ки, көзлэрин јенэ көрсүн вэ Мүгэддэс Руһла доласан». Вэ о анда Шаулун көзлэриндэн елэ бил пуллар дүшдү вэ о, көрмэјэ башлады. Сонра вэфтиз олунуб, һавраларда Иса һаггында тэблиғ етмэјэ вэ Онун Аллаһ Оғлу олдуғуну билдирмэјэ башлады.

(Һаварилэрин Ишлэви 9 : 3—20)

Шаулун тәблиғини ешидәнләрин һамысы тәәччүбләнәрәк дејирди: «Јерусәлимдә бу Исми чағыранлары јох едән адам бу дејилми? Вә онлары баш каһинләрә бағлы кәтирмәк үчүн бураја кәлмәмишдими?»

Шаул исә, кетдикчә гүввәтләнир вә Дәмәшгдә јашајан јәһудиләри һејрәтә салырды. О, сүбут едирди ки, Иса Мәсиһ — Хиласкардыр.

Бир мүддәтдән сонра јәһудиләр разылашдылар ки, Шаулу өлдүрсүнләр. Бунун үчүн онлар шәһәрин бүтүн гапылары ағзында әскәрләр гојдурдулар. Әскәрләр дә Дәмәшги тәрк етмәк истәдикдә Шаулу тутмаға һазыр идиләр. Шаул бундан хәбәр тутуб, шәһәрдә галды. Дәмәшг мәсиһчиләри (христианлар) ону хилас етмәк гәрарына кәлдиләр. Онлар бөјүк сәбәт тапдылар вә кечә икән Шаулу, шәһәрин әтрафындакы дивардан ашағы дүшүртдүләр. Беләликлә Шаул Дәмәшги тәрк едиб, Јерусәлимә кәлди.

Орада о, Мәсиһин шакирдләринә гошулмаг истәди, лакин онлар онун шакирд олдуғуна инанмајараг, ондан горхурдулар. О вахт һәвариләрдән бири олан Барнаба ону көтүрдү вә онларын јанына кәлиб, Шаулун јолда Рәбби көрдүјүнү, Рәббин она нә дедијини вә онун Дәмәшгдә Иса наминә нәчә чәсарәтлә тәблиғ етдијини онлара данышды. Буну ешитдикдә бүтүн һәвариләр вә чәмијјәт Шаулу гардаш кими гәбул етдиләр. Даһа сонра о, һәвари Павел адландырылды. Мәсиһи тәблиғ етмәк вә бүтпәрәст аләмини Аллаһ үчүн газанмаг онун һәјатынын мәгсәдинә чеврилди.

Һәвари Павел мүхтәлиф шәһәрләрин иманлилар чәмијјәтләринә бир чох мәктуб јазмышдыр. Бу мәктубларын мәтнини Әһди Чәдиддә (Инчилдә) охумаг олар. Мәсиһлә һәјатын нә гәдәр дәрин бир хошбәхтлик кәтирдијини дәрк едән Павел, мәктубларынын бириндә јазырды: «...Фәгәт мәнә үстүнлүк тәмин едән һәр шеји Мәсиһ наминә зәрәр сајдым. Вә һәтта, уғрунда һәр шејин зәрәрини чәкдијим Рәббим Мәсиһ Исаны дәрк етмәјин үстүнлүјүндән өтрү һәр шеји зијан һәсаб едир вә зибил сајырам ки, Мәсиһи әлдә едим, вә Ганундан асылы олан өз саләһлијимә дејил, Мәсиһә имандан кәлән, Аллаһдан асылы, имана әсасланан саләһлијә малик олараг, Мәсиһдә бирләшим...»

Мәсиһ, фәрисеј Шаулун гүрурлу гәлбини белә дәјишдирди вә онун үрәји хошбәхт вә Она садиг олду.

(Һәвариләрин Ишләри 9 : 21—28 ;

Һәвари Павелин Филитијиләрә мәктубу 3 : 7—9)

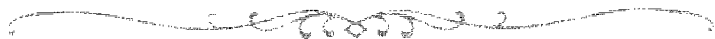
МЭЛЭК ПЕТЕРИ ЗИНДАНДАН АЗАД ЕДИР

Гәдим зәманәдә јашајан мәсиһчиләрин (Иса Мәсиһә инананларын) чәмијјәтини тә'ғиб етмәјә башладылар. Падшаһ Ғиродун әмри үзрә Јәһјанын гардашы һәвари Јағуб өлдүрүлдү. Бунун јәһудиләрин хошуна кәлдијини көрән падшаһ, һәвари Петери һәбсханаја атдырды вә Пасха бајрамындан сонра ону халг гаршысында е'дам етдирмәк нијјәтиндә иди. Зинданда Петери кешијини әскәрләр чәкирдиләр, иманлылар чәмијјәти исә бүтүн бу вахт әрзиндә онун үчүн Аллаһа сә'јлә дуа едирди.

Ғиродун ону халг гаршысына е'дама чыхартмаг истәдији күндән әввәлки кечә, Петер ики әскәрин ортасында јатырды. О, ики зәнчирлә гандалланмышды, гапы ағзындакы кешикчиләр дә зинданын кешијини чәкирдиләр. Гәфләтән кечәнин јарысында Рәббин мәләки пејда олду вә парлаг бир ишыг зинданы шәфәгләндирди. Мәләк Петерин бөјүрүндән итәләјиб, ону ојандырды вә деди: «Тез дур!» Зәнчирләр о анда онун голларындан дүшдүләр. Сонра мәләк она деди: «Гуршан вә чарыхларыны кеј». Петер елә дә етди вә мәләк деди: «Палтарыны кеј вә ардымча кәл!» Петер чыхыб, онун далынча кетди вә билмирди ки, баш верән бүтүн бу һадисәләр һәгигәтдир. О, елә дүшүнүрдү ки, рә'ја көрүр. Ики кешикчинин јанындан кечиб, шәһәрә апаран дәмир гапылара јахынлашдылар. Гапылар өз-өзүнә ачылдылар. О вахт Петер өзүнә кәлди вә деди: «Инди керчәкдән билирәм ки, Рәб мәләкини көндәрди вә мәни Ғиродун әлиндән вә јәһуди халгынын бүтүн умдугларындан гуртарды». Петер әтрафа бојланага, Јәһјанын анасы Мәрјамын евинин јанына кетди. Бир чох иманлы орада топлашыб дуа едирди. Онларын јанына кәлиб, баш верән мө'чүзә һаггында, Рәббин ону зиндандан нечә чыхартдығы барәдә онлара данышды.

(Ғәвариләрин Ишләри 12 : 1—17)

675

ПАВЕЛ ВЭ СИЛА ҺӘБСХАНАДА

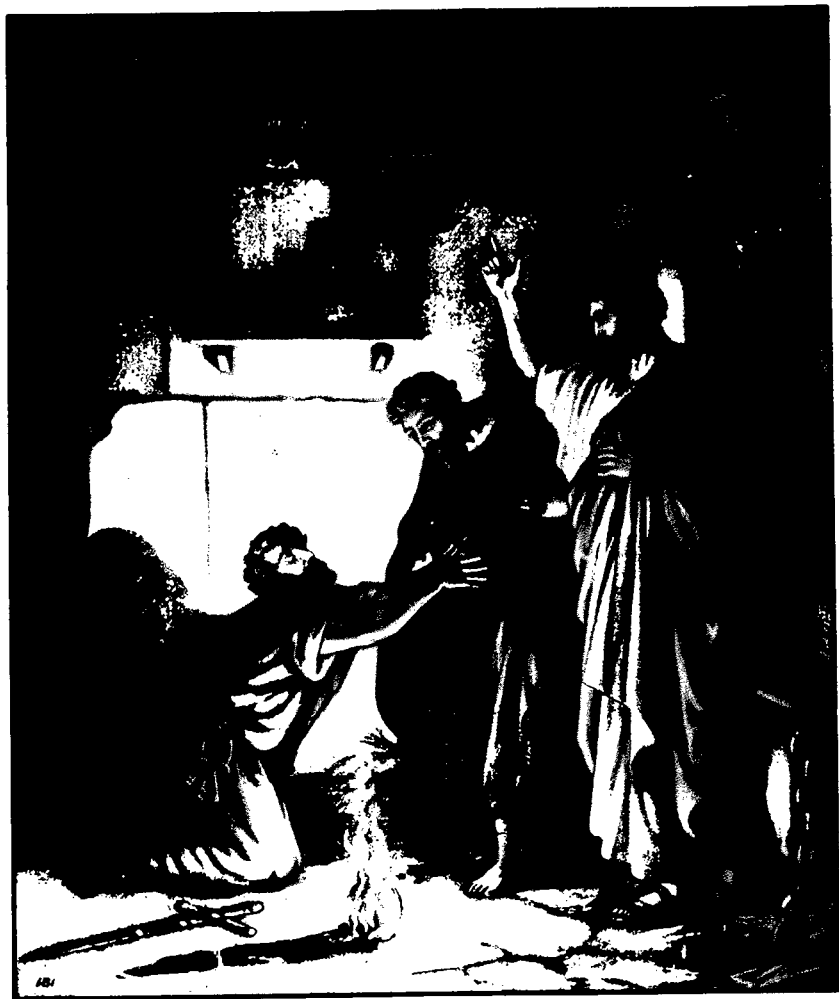
Бир дэфэ һэварн Павел Аллах хидмэтчилэриндэн бири олан Сила илэ бэрабэр Рома империясынын мүстәмләкәси Филиппий шәһәринә кәлди. Орада онлар Иса Мәсиһин ады илэ дахиллиндә фалчы руһу олан вә фалчылыг мәһарәти илэ агаларына чох газанч кәтирән бир хидмәтчи гызы сағалтдылар. Газанч үмидләринин элдән кетдијини көрән гызын агалары, Павел вә Силаны тутуб мејдана, рәисләрин габағына сүрүдүләр. Вә дедиләр: «...Бу адамлар јәһуди олараг, шәһәримизи чох һәјачанландырырлар. Биз ромалылара гәбул етмәјә вә ишләтмәјә гадаған олунан адәтләри е’лан едирләр». Халг да онлара гаршы галхды. Бу үздән һакимләр онларыш палтарларыны әјинләриндән гопарараг, онлары дәјәнәклә дөјмәји әмр етдиләр. Сонра онлары зиндана атдылар вә әмр етдиләр ки, онларын кешијини јахшы чәксинләр. Һәбсхана кешикчиси дә белә әмр алараг, онлары дахили зиндана атыб, ајагларына гандал вурду.

Лакин Павел вә Сила руһдан дүшмүрдүләр. Кечә жарысына јахын онлар дуа едәрәк, Аллаһа нәғмә охујурдулар. Бүтүн мәһбуслар да онлара гулаг асырдылар.

Гәфләтән бөјүк бир зәлзәлә олду. Елә ки, зинданын тәмәлләри сарсылды, бүтүн гапылар ачылды вә һамынын гандаллары зәифләди. Зиндан кешикчиси ојаныб, зиндан гапыларыны ачылмыш көрүб, гылынчыны чәкди вә мәһбуслары гачмыш саныб өзүнү өлдүрмәк истәди. Фәгәт Павел она деди: «Өзүнә јаманлыг етмә, чүнки биз һамымыз бурадајыг!» Зинданчы титрәјәрәк Павел вә Силанын ајагларына дүшдү вә онлардан сорушду: «Мәним агаларым! Хилас олмаг үчүн нә етмәлијәм». Онлар да чаваб вердиләр: «Рәб Исаја иман ет, сән вә евиндәкиләр хилас оларсыныз». О заман о, онлары дәрһал зиндандан чыхартды, јараларыны јуду вә өзү илэ бэрабәр бүтүн ашләси вәфтиз олуңду. Онлары өз евинә кәтириб, јемәк икрам етди вә Аллаһа иман етмиш олдугундан бүтүн евиндәкиләрлә бэрабәр севинчлә чошду.

Сәһәр ачыланда һакимләр шәһәр мұһафизләрини зиндан кешикчисинин јанына көндәрдиләр ки, она белә десинләр: «О адамлары азад ет.» Лакин Павел онлара деди: «Бизи, Рома вәтәндалларыны мәһкум етмәдән, бүтүн халг гаршысында дөјүб зиндана атдылар, инди дә кизлинчәми говурлар? Јох, гој өзләри кәлсинләр вә бизи јола салсынлар». Шәһәр мұһафизләри кедиб бу сөзләри һакимләрә чатдырдылар. Һэвариләрин Рома вәтәндалы олдугларыны ешидәндә һакимләр тәшвишә дүшдүләр вә онларын јанына кәлиб, үзр истәдиләр. Сонра зиндандан чыхардыб хаһиш етдиләр ки, шәһәрдән чыхыб кетсинләр.

(Гэвариләрин Ишиләри 16 : 16—39)

КЭМИ ГЭЗАСЫ

ири Аллах вэ Хиласкар Иса Мэсһиһ һаггында шәһадәт етдијинә көрә, һәвари Павели јенә зиждана атдылар. Лакин Павел, иттиһам олуңдуғу әмәлләрин һеч бириндә күнаһкар олмадығыны биләрәк, Гејсәрин мәнкәмәсини тәләб етди. Буна көрә дә ону, дикәр мәнбусларла бәрәбәр кәми илә Ромаја көндәрдиләр. Јүзбашы Јулијә дә тапшырдылар ки, онун кешијини чәксин.

Онлар дәннизлә јол кедәркән шиддәтли бир күләк әсди. Кәми ғыртынаја гапылды вэ күләк кәлән истигамәтә дәнә билмәдијинә көрә, јелә тәслим олуб, апарылды. Сәјаһәттиң үчүнчү күнүндә кәмидәки бүтүн әшјалар дәннизә атылды. Лакин ғыртына бир чох күнләрдән бәри давам етдијинә көрә, һамының гуртулуша умиди гејб олду. Узун заман һеч ким јемәк јемәди. О вахт Павәл ортада дуруб деди: «Инди исә сизә мәсләһәт көрүрәм ки, үрәкләниң; чүнки сизләрдән һеч бириниз зај олмајачағ, јалныз кәми мәнв олачағ. Чүнки Онун олдуғум вэ Она хидмәт етдијим Аллаһың бир мәләки бу кечә јанымда дурду вэ деди: 'Торхма, Павел; сәнә Гејсәрин өнүндә дурмағ кәрәкдир; вэ будур, сәниңлә бәрәбәр кәмидә кедәнләрин һамысыны Аллах, сәнә бағышлады'. Буна көрә, кишиләр, үрәкләниң; чүнки Аллаһ иман едирәм ки, мәнә сөјләнән кими олачағдыр. Амма бизим бир адаја атылмамыз лазымдыр».

Он дөрдүнчү күндә кәмичиләр аз маил саһили олан бир көрфәз көрдүләр вэ мүмкүнсә кәми илә ораја јахынлашмағ гәрарына кәлдиләр. Лөвбәрләри вэ кичик јелкәни галдырыб, онлар саһил истигамәтиндә ирәлиләмәјә башладылар. Лакин бирдән кәми саја отурду. Кәминиң габағ һиссәси гума батыб, һәрәкәтсиз галды, фәгәт кәминиң дал тәрәфи далғаларың күчүндән сыммаға башлады. Әскәрләр гәрара кәлдиләр ки, мәнбуслардан һеч бири үзүб гачмасын дејә, онлары өлдүрсүнләр. Лакин јүзбашы Павели хилас етмәк истәјәрәк онлара буну етмәјә ичәзә вермәди. Јүзбашы һамыја әмр етди ки, габагча үзә биләнләр кәмидән тулансын, галанлары исә, кими тахталар үзәриндә, кими дә кәминиң башға парчалары үзәриндә гуруја чыхсынлар. Беләликлә, кәмидә олан ики јүз јетмиш алты адамың һамысы хилас олду. Һәмән аданың сакинләри онлара гејри-ади бир инсанпәрвәрлик кестәрдиләр вэ Рәб, һәвари Павел васитәсилә орада бир чох мө'чүзәләр јаратды.

Үч ај кечдикдән сонра онлар бир Искәндәријә кәмисиндә Ромаја јолуну давам етдирдиләр. Онлар јола дүшәндә ада сакинләри онлары лазым олан һәр шејлә тәһниз етдиләр вэ орада чохларына шәфа вермиш һәвари Павелә көрә онлара чох һөрмәт етдиләр.

Һәвари Павел Рәб үчүн зәһмәт чәкирди вэ мүхтәлиф имтаһанлара дүчәр олурду. О, мөнкәм инанырды ки, онун һәјатының һәр бир аддымына Бөјүк вэ Мәрһәмәтли Аллах рәһбәрлик едир. Ромалылар мәктубунда о, јазырды: «...Билirik ки, Аллаһы севәиләрә, Онун мурадына көрә дә'вәт олуналар О, һәр шәји һамылыгына јахшылығ үчүн ишләди» (Һәвари Павелиң Ромалылар мәктубу 8 : 28). Белә исә, кәлин биз дә бүтүнләкә Аллаһа бел баглајарағ, Ону севәк. О заман Мәсһиһи гәлбә гәбул етмәк васитәсилә әлдә едилән о дорин, харигул'адә сәадәти, чан раһатлығыны һеч бир шәј поза билмәз.

(Һәвариләрин Ишләри 25:1—12; 27:14—44; 28:1—11)

ҲӘВАРИЛӘРИН МӘКТУБЛАРЫ

Иса Мәсиһ өлүб дириләндән сонра Онун тә'лими — Инчил Фәләстиндә, Јахын Шәрг өлкәләриндә вә Рома импәријасы бојунча, сонра исә бүтүн дүнјада тез јајылмаға башлады. Ҳәвариләр, башга сөзлә Иса Мәсиһин хүсусилә сечилмиш шакирдләри, дикәр шакирдләри илә јанашы ајры-ајры шәһәр вә өлкәләрә дағылышдылар вә Аллаһын Кәламыны тәблиғ етмәјә башладылар. Рәб онларын сөзләрини мө'чүзәләрлә тәсдиг едирди: онлар Иса Мәсиһин Ады наминә Аллаһа дуа едәндә хәстәләр сағалыр, чолахлар јеримәјә башлајыр, һәтта өлүләр һәјата гајыдырдылар. Буна көрә дә инсанлар Аллаһын Кәламыны гәлбләринә гәбул едир вә күнаһкар јолларындан дөнүрдүләр. Мәсиһчиләри тә'гиб едирдиләр, амма Аллаһын Оғлу Иса Мәсиһә иман зүлмдән күчлү иди.

Мәсиһә иманы мөһкәмләтмәк мөгсәдилә һәвариләр иманлылар чәмијјәтләринә Мәктублар јазырдылар. Бу Мәктублара «Нәсиһәтнамәләр» дә дејилир. Бә'зи мәктублар гыса, тәхминән бир сәһифә һәчминдә олурду, «Ромалылар Мәктуб» кими бә'зиләри исә чох узундурлар. Бунларын бир нечәси, мәсәлән Јагубун, Петерин, Јәһјанын вә Јәһуданын мәктублары бүтүн мәсиһчиләрә, Павелин Нәсиһәтнамәләри исә ајры-ајры чәмијјәтләрә јазылмышдыр.

Әһди Чәдиддә үмумән 21 Мәктуб вардыр. Онлар Аллаһын Мүгәддәс Руһунун тә'сири вә рәһбәрлији алтында јазылмышдыр. Буна көрә дә, онлар Библијанын, јә'ни Мүгәддәс Јазынын галан һиссәләри илә бирликдә Аллаһын Кәламыдырлар. Илк христианлар буну билирдиләр вә сә'јлә бу Мәктубларын үзүнү көчүрдүб, өз килисәләринә апарыр, евләриндә ушағларына охујур, достларына көстәрир, һәдијјә верир вә бунунла да Аллаһын Кәламынын јајылмасына јардым едирдиләр.

Әлбәттә, гәдим зәманәләрдә «Библија чәмијјәтләри», башга сөзлә бу күн Мүгәддәс Јазыны чап едиб јәјән тәшкиләтләра охшар чәмијјәтләр мөвчуд дејилди. О заман һәтта чапчылығ техникасы да јох иди. Инсанлар Әһди

Чэдидин ајры-ајры гисмлэринин, мэсэлэн Јәһјанын Инчили, Галатијалылары Мәктуб вә дикәр һиссэлэринин үзүнү көчүрдүр, бүтөв Әһди Чэдиди вә һәтта Библијаны чәм олараг јајырдылар.

Мәктубларын бә'зисини һәвари Павел Аллах Сөзүндән өтрү һәбсханада оларкән јазмышдыр. Павел досту Тимотејә бу барәдә јазырды: «Мән о Мүждә наминә бир чинајәткар кими һәбсә гәдәр белә, эзаб чәкирәм. Амма Аллахын Сөзү һәбседилмәздир». (Тимотејә 2-чи мәктуб 2 : 9)

Мәктубларын гыса мазмунуну бурада јазмаг, әлбәттә, чәтиндир. Һәр Мәктубда мөһтәшәм һәгигәтләр вардыр вә бунлары да Аллах, Мәктублар васитәсилә инсанлара бәјан едир.

Мәктубларын бә'зи эсас фикирләри бунлардыр: Иман вә әмәлләр (Јагубун мәктубу). Эзаблара сәбрлә нечә таб кәтирә биләрик (Петерин 1-чи мәктубу). Позгунлуг вә дөнүклүк күнләриндә нечә тәмиз вә садиг галмаг (Петерин 2-чи мәктубу). Севинч вә гәләбә (Јәһјанын 1-чи мәктубу), мәһәббәт (Јәһјанын 2-чи мәктубу), гонаг-пәрвәрлик (Јәһјанын 3-чү мәктубу). Имана садиг галмаг вә өзүнү мәнәви позгунлугдан горумаг (Јәһуданын мәктубу). Иманла бәраәт газанмаг (Ромалылары мәктуб). Мәсиһ Рәббдир (Коринфиләрә 1-чи мәктуб). Тәсәлли, гуллуг (Коринфиләрә 2-чи мәктуб). Гануна (Төврата) әмәл етмәклә хилас тапмаг олмаз, јалныз Мәсиһ васитәсилә гуртулуш кәлир (Галатијалылары мәктуб). Мәсиһин Чәмијјәти (Колослулары мәктуб). Христиан бирлији (Филипијиләрә мәктуб). Мәсиһин иззәти вә эзәмәти (Колослулары мәктуб). Рәб Иса Мәсиһ јенә јер үзүнә кәләчәк (Салониклиләрә 1-чи вә 2-чи мәктублар). Рәббин ишинә бағлылыг, Рәббә сәдагәт (Тимотејә 1-чи вә 2-чи мәктублар). Иманлылар чәмијјәтинин рәһбәрләри мүгәддәс һәјатда нүмунә олмалыдырлар (Титуса мәктуб). Бир-биринин тагсырындан кечмәк (Филимона мәктуб). Гәдим Исраил халгы вә Ганун (Төврат) — Јени руһани Исраил вә Аллахын мәрһәмәти (Ибраиләрә мәктуб).

Мәктублар Библијанын чох вачиб һиссәләридир. Онлары баша дүшмәк үчүн јаваш-јаваш охумаг лазымдыр. Аллахын Сөзүнү мәһәббәтлә оху. Рәббә дуа ет вә О, сәнә көмәк едәр ки, Онун Мүгәддәс Сөзүнү баша дүшәсэн.

ЈӘҢЈАНЫН ВӘҢЈИ

Җашадыгымыз Җер күрәси әбәди мөвчуд олмајачаг. Библијанын бир чох җерләриндә бу барәдә пейгәмбәрлик сөzlәрини охумаг олар ки, бу Җердә һәјатын ахыры кәләчәк, планетимиз вә каннат бүсбүтүн мәнв олачаг, һөкм вә әбәдилик заһир олачагдыр.

Мәсәлән, Җер үзүндә сон һадисәләрдән Җеһезкиелин китабында, 38 вә 39-чу фәсилләрдә, хүсусилә даһа чох «Җәһјанын вәһјиндә», јә’ни Библијанын сон һиссәсиндә бәһс олунур.

Җәһја Иса Мәсиһин он ики һәварисиндән бири иди. О, ејни заманда һәвариләрин ән кичији иди. Илк мәсиһчиләрин рәвәјәтләринә кәрә, Җәһја харич, бүтүн һәвариләр шәһид кими өлдүләр. Лакин Җәһја да Мәсиһ уғрунда изтираб чәкмишдир. Јунаныстанын Патмос адасында икән Рәб Җәһјаја зүһур етди вә деди: «...Мәнәм Алфа вә Омега... Көрдүјүнү китаба јаз вә једди чәмијјәттә* көндәр...» (Җәһјанын вәһји, I : 8, 11).

Једди чәмијјәтин мә’нәви вәзијјәти, хүсусән онларын зәифликләри Җәһјаја көстәрилди. Чохлары буну иманлылар чәмијјәтинин једди тарихи дөврү, дикәрләри дә чәмијјәтин једди мүхтәлиф мөһтәмәл вәзијјәти вә саирә кими јозурлар.

Җәһјанын вәһји дәрин бир сиррدير. Бу китаба сон күнләрин һадисәләри әсасән символик шәкилдә тәсвир едилмишдир. Чохлу дуа етмәдән вә Аллаһ Рухунун көмәји олмадан онлары баша дүшмәк гејри-мүмкүндүр. Амма бир шеј тамамилә ајдындыр: Рәб Иса Мәсиһ јенә дүнјаја кәләчәкдир. О, җер үзүнә һөкм едәчәкдир. Илк мәсиһчиләр дә Ону көзләмишләр, биз дә көзләјирик. Иса кәлмәдән габаг әламәтләр олачагдыр. Бу әламәтләр Библијада тәсвир едилмишдир вә биз билирик ки, сон зәманәдә јашајырыг. Җәһјанын вәһјини оху, сән дә иман едәрсән.

Аллаһын Кәламы бизә дејир ки, Иса Мәсиһин өлүмү васитәсилә дүнјанын бүтүн халгларындан, о чүмләдән дә Азәрбајчан халгындан чохлары хилас олачаглар. Җәһјанын вәһј китабында (5 : 9) Иса барәсиндә охујуруг: «... Чүнки боғазландын вә Өз ганынла һәр гәбиләдән, дилдән, халгдан вә милләтдән олан адамлары Аллаһ үчүн» хилас етдин. 7-чи фәслин 9-чу ајәсиндә дә дејилир: «Бундан сонра бахыб көрдүм ки, һәр милләтдән, бүтүн гәбиләләрдән, халглардан вә дилләрдән олан, кимсәнин сәјмаға гадир олмадыгы бөјүк бир издиһам, ағ либас кејиб... Гузунун гаршысында дурублар». Бу сәјсыз-һесабыз издиһам, хилас оланларын күтләсидир, һәјат китабында ады јазыланларын издиһамыдыр.

Әвиз охучу, дуамыз вә арзумуз будур ки, сән онларын бири оласан. Аллаһын Кәламыны оху. Бу Кәлам хилас јолуну көстәрир.

ЭЗИЗ ОХУЧУ!

Биз китабымызын ахырына чатдыг. Онда Библијада олан анчаг бэ'зи һадисэлэр, өзү дә эсасэн гысалдылмыш шәкилдә тәсвир едилмишдир. Библијада хырда шрифт илә жазылмыш тәхминән 1200 сәһифә вардыр. Бу о демәкдир ки, онда даһа чох һадисә вар вә онлар бу китабдакындан даһа мүфәссәл шәкилдә тәсвир едилмишдир.

Библија, башга сөзлә Мүгәддәс Јазы — Аллаһын Кәламыдыр вә һеч бир башга китаб (еләчә дә бизим бу китаб) ону әвәз едә билмәз. Эзиз охучу, сәнә мәсләһәт көрүрүк ки, бүтөв Библијаны, јахуд һеч олмаса Әһди Чәдиди, јә'ни Аллаһын Оғлу Иса Мәсиһин анадан олмасындан сонра јазылан Библијанын бир һиссәсини тапасан.

Библија бүтүн дүнјада ән чох охунан китабдыр. Бүтүн дүнјада милјонларла инсан: фәһлә, кәндли вә гуллуғчу, чаван вә јашлы, садә вә алим, һәр күн Библијаны охујур. Онлар бу китабда һәјат вә хилас јолуну тапыр, онда тәсәлли вә руһландырычы сөзләрә раст кәлирләр.

Аллаһын Кәламыны оху. Рәб, Өз Кәламы барәдә демишдир:

”Көј вә јер кечәчәк, фәгәт Мәним сөзләрим кечмәјәчәкдир”.

(*Маттанын Мүждәси 24 : 35*)

Бүтүн Библија, биринчи сәһифәсиндән сонунчусуна кими Аллаһын Кәламыдыр. Јалныз вә јалныз Библијада Аллаһын Кәламы вар. Һеч бир дикәр китабда бу јохдур. Башга китаблар анчаг Библијанын тәфсири ола биләр.

Аллаһын Кәламыны һәр күн оху вә Мәзмур китабындакы бу сөзләр һәмишә гәлбиндә сәсләнсин: «*Сәнин кәламын — ајағларым үчүн мәш'әл, јолларым үчүн шәфәгдир*». (Мәзмурлар, 119 : 105).

Гардашлыг саламы илә,

НАШИР